DANILA COMASTRI MONTANARI

MISTERE ÎN ROMA ANTICĂ

PUBLIUS AURELIUS 5

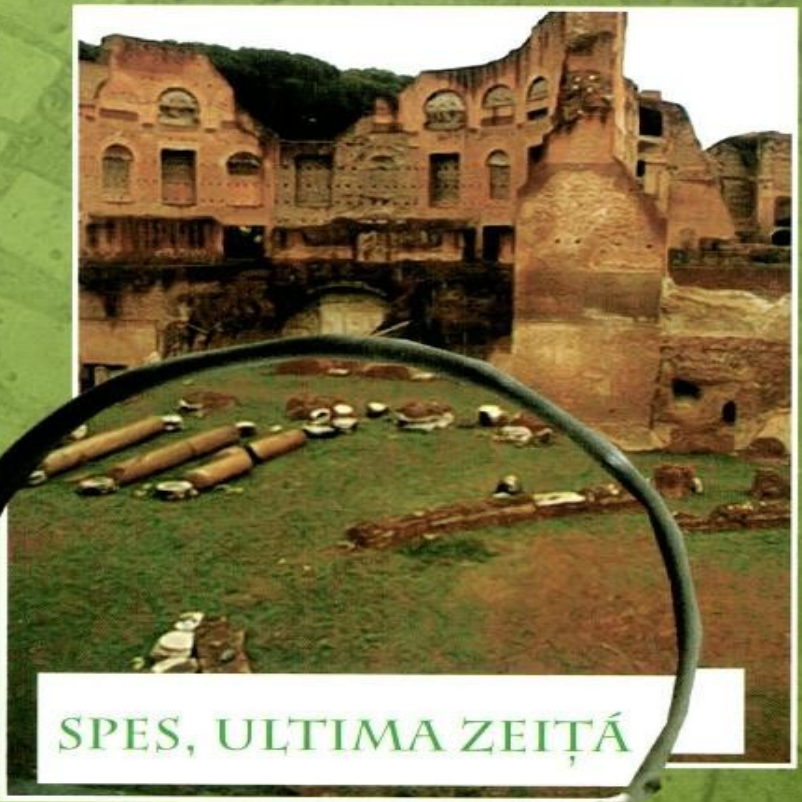

SPES, ULTIMA ZEIȚĂ

DANILA COMASTRI MONTANARI

MISTERE ÎN ROMA ANTICĂ

PUBLIUS AURELIUS 5

Publio Aurelio
Un investigatore nell'antica Roma
Spes, ultima dea
Danila Comastri Montanari
Copyright © 2000 Hobby & Work Publishing S.r.l.
This edition published in agreement with Hobby & Work Publishing S.r.l. through Piergiorgio Nicolazzini Literary Agency
All rights reserved.

Mistere în Roma antică. Publius Aurelius 5
Spes, ultima zeiţă
Danila Comastri Montanari
Copyright © 2007, Editura **ALLFA**
Traducere: Radu Gâdei

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
COMASTRI MONTANARI, DANILA
Mistere în Roma Antică. Publius Aurelius 5 / Danila Comastri Montanari; (trad. de Radu Gâdei). - Bucureşti: ALLFA, 2007, 6 vol.
ISBN (10) 973-8457-87-4
Vol. 5: Spes, ultima zeiţă - 2007. - ISBN (10) 973-724-038-3; ISBN (13) 978-973-724-038-5

I. Gâdei Radu (trad.)

821.131.1-312.4=135.1

Toate drepturile rezervate Editurii **ALLFA**.
Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată fără permisiunea scrisă a Editurii **ALLFA**.
Drepturile de distribuţie în străinătate aparţin în exclusivitate editurii.
Copyright © 2007 by **ALLFA**
The distribution of this book outside Romania, without the written permision of **ALLFA**, is strictly prohibited.

Editura **ALLFA**: Bd. Constructorilor nr. 20 A,
sector 6, cod 060512 – Bucureşti
Tel.: 402 26 00
Fax: 402 26 10

Departamentul distribuţie: Tel.: 402 26 75, 402 26 38

Comenzi la: comenzi@all.ro
www.all.ro
Redactori: Olimpia Novicov
Marga Popescu
Design copertă: Andra Penescu

DANILA COMASTRI MONTANARI

SPES, ULTIMA ZEIȚĂ

„Prin moarte, cu toţii locuim
într-un oraş fără ziduri”

Epicur

Traducere din limba italiană:
Radu Gâdei

EDITURA ALLFA

PERSONAJE

ÎN CODRUL TEUTONIC:

QUINTUS VALERIUS CEPION comandantul Legiunii a XI-a
VERA CLAUDIANA soţia sa
ASELLIUS ŞI RETIUS centurioni

ÎN URBE, DUPĂ DOUĂZECI DE ANI:

PUBLIUS AURELIUS STATIUS senator roman
CASTOR ŞI PARIS liberţii lui Publius Aurelius
POMPONIA ŞI SERVILIUS prietenii lui Aurelius
PAULUS METRONIUS proaspăt numit consul
CORELLIA soţia lui Metronius
ANTONIUS FELIX om de afaceri
ANTONIUS TOCULLUS fratele vitreg al lui Antonius Felix
BALBINA soţia lui Antonius Felix
MARCUS VALERIUS CEPION comandantul legiunilor din Orient
GAIA VALERIA sora lui Marcus Valerius
CIRIA sclava Gaiei Valeria
APPIUS HOSTILLIUS decanul Senatului
GLAFIRA curtezană
HEBE slujnica Glafirei
MUMMIUS pompier
LEONTIUS şeful pompierilor
ZENOBIA ŞI ASTERIA florărese
AGENOR fost prizonier german
PICA servitoare bătrână
LAMA pierde-vară
ANIMALUL ŞI DINŢOSUL locuitori din cartierul Esquilin rămaşi fără case

PROLOG

Codrul teuton, anul 779 de la întemeierea Romei (anul 26 după Hristos)

Tribunul îşi îndemnă calul să înainteze câţiva paşi şi privi în jos către câmpie, acolo unde ultima centurie a Legiunii a XI-a era aliniată la marginea taberei.

De jur împrejur, prin păduri, mişunau barbarii. Deodată, liniştea care domnea peste tot fu sfâşiată de un strigăt de luptă şi primul val de războinici germani ieşi pe neaşteptate din pădure.

Din rândurile legionarilor aflaţi în vale, ieşi comandantul, cu platoşa argintie strălucind sub razele palide ale soarelui din Nord. Un braţ subţiratic se înălţă cu sabia scoasă din teacă, dând semnalul de atac şi imediat se dezlănţui zăngănitul asurzitor al săbiilor şi al suliţelor.

Rămânând nemişcat pe creasta dealului, tribunul îşi ţinea privirile aţintite asupra platoşei argintii şi a coifului cu panaşul roşu care se zărea pe deasupra încleştării disperate a bătăliei.

În clipa următoare, însă, nu-l mai văzu.

Din instinct, dădu pinteni calului ca să poată intra şi el în luptă. Şi totuşi, cu câteva clipe înainte de a ajunge în câmp descoperit, trase de hăţuri şi, respectând ordinele primite, îşi domină impulsul de a se repezi şi el în vale.

Abia când toţi barbarii se repeziră să ia parte la luptă, mâna îi alunecă spre mânerul săbiei.

Auzi ordinul:

- Intraţi în formaţie! şi recunoscu, plin de uimire, aceeaşi voce. - Centurion, strângeţi rândurile ! Oamenii călări, după mine!

Vreo douăzeci de soldaţi veniră alături de el, iar cele doar câteva sute de soldaţi pedeştri din spatele său intrară în formaţie de atac.

- Legiuni ale lui Quintus Valerius Cepion! strigă şi legionarii răspunseră bătând cu săbiile în scuturi. Atunci, ridică sabia deasupra capului şi coborî într-un galop nebunesc înspre locul în care văzuse dispărând platoşa argintie.

La două ore după aceea, tribunul păşea printre trupurile fără viaţă, ferindu-se să nu calce peste cei aflaţi în agonie, în duhoarea dulceagă a sângelui. Întoarse un corp cu faţa în sus, apoi altul şi încă unul. *„Spes, ultima zeiţă”*[1], murmură el, rugându-se să ajungă la timp.

În cele din urmă, descoperi panaşul roşu, înconjurat de capetele bălaie ale barbarilor căzuţi în luptă. Ridică trupul cu grijă, rupând cu mâinile goale cureaua coifului. Sub vizieră, ochii erau închişi, chipul senin: o minune, îşi spuse în culmea fericirii, zeii îi ocrotiseră viaţa!

Stând în genunchi, cu mişcări febrile, desfăcu toate curelele de piele, eliberând pieptul de o albeaţă imaculată din strânsoarea platoşei. Abia atunci observă mânerul săbiei înfipte în pântecele sfârtecat şi privirea i se înceţoşă.

Respiră adânc, trecându-şi dosul palmei peste fruntea rănită. După aceea, ridică pe braţe trupul neînsufleţit, şovăi o clipă şi porni către legionari, încercând să-şi reţină lacrimile: veteranii, soldaţi experimentaţi şi trecuţi prin multe, nu ar fi trecut cu vederea o asemenea slăbiciune la un bărbat care nu avea mai mult de douăzeci şi trei de ani, gândea el, dar îşi dădu seama că şi în ochii celorlalţi supravieţuitori străluceau lacrimi.

Ajungând în apropierea rugului pe care, cu doar câteva zile în urmă, era mistuit de flăcări trupul comandantului Quintus Valerius Cepion, îl depuse acolo pe acela al soţiei sale.

Nu se putu abţine să nu atingă obrazul femeii fără viaţă, într-un fel de mângâiere, apoi se întoarse către legionari.

- Ne-am păstrat în continuare poziţiile, spuse el cu răceală. Am îndeplinit ordinele Romei.

[1] **Spes, ultima dea:** adică, „Speranţa, ultima zeiţă”. Zicală latinească.

I. Roma, anul 799 de la întemeierea Romei (anul 46 după Hristos, vara). A douăsprezecea zi înainte de Calendele lui iunie

Uriaşa *domus*[1] era pregătită sărbătoreşte pentru banchetul oferit de noul consul. Paulus Metronius urma să îndeplinească această funcţie de prestigiu, este adevărat, cu un mandat de numai câteva luni, în loc de un an cât era cu ceva timp în urmă, pentru că împăratul Claudius[2], care deţinea automat titlul de al doilea consul, era nevoit să satisfacă astfel mulţimea de cereri din partea susţinătorilor lui. Totuşi, onoarea aceasta nu era mai puţin râvnită, iar ceremonia nu mai puţin somptuoasă: în atriumul lui Metronius se aflau deja mănunchiurile de nuiele având în vârf securea lictorilor, simboluri străvechi ale unei puteri care, în realitate, nu mai aparţinea de multă vreme consulilor, ci doar Cezarului aflat pe tron.

- Publius Aurelius Statius, senator al Romei! anunţară cu voce răsunătoare sclavii crainici şi Aurelius, purtând obişnuitele veşminte curiale de gală – togă şi tunică împodobite cu laticlavă[3], cizmuliţe negre[4] cu mica *lunula*[5] de fildeş – fu introdus

---

[1] **Domus:** casă tradiţională romană numai cu parter şi compusă din atrium, tablinum, tricliniu, peristil şi diferite camere. În Roma imperială existau doar 1750, aparţinând celor mai bogaţi cetăţeni; restul populaţiei locuia în apartamentele din *insulae* (vezi).

[2] **Claudius:** împărat roman. I-a urmat la tron nepotului său, Caligula, în anul 41 d.Hr. Claudius a întărit (formal) autoritatea Senatului, a acordat cetăţenie romană numeroaselor colonii, a favorizat ascensiunea social-politică a „clasei ecvestre” (cavalerii), a întărit dominaţia Imperiului în Mauritania, Iudeea şi Tracia. Căsătorindu-se pentru a treia oară cu Messalina, după aceea s-a căsătorit cu nepoata sa, Agrippina Minor, care l-a convins să adopte fiul pe care ea îl avea de la Domitius Ahenobarbus, viitorul Nero.

[3] **Laticlavius:** dungă roşie lată pe veşminte pentru a indica rangul senatorial.

[4] **Calcei:** cizmuliţe de piele. Membrii senatului le aveau negre şi împodobite cu o semilună de fildeş.

[5] **Lunula:** semilună de fildeş care împodobea cizmuliţele senatorilor.

în vestibulul luxoasei *domus* în care banchetul era gata să înceapă.

Fără să zăbovească nici o clipă, o matroană îmbrăcată elegant plecă din grupul de musafiri în care se afla ca să-i iasă în întâmpinare, făcând să se unduiască la fiecare pas pieptănătura extrem de complicată, cu o sumedenie de bucle blond-roşcate. Destul de tânără încă şi foarte atrăgătoare, îl cercetă dintr-o ochire pe senator, admirându-i mişcările elegante, ochii şăgalnici, chipul cu trăsături atât de fine încât părea chiar plin de graţie, gura savant marcată cu o umbră de fard stacojiu.

- *Ave*, Publius Aurelius! Sunt Corellia, soţia consulului. Am auzit vorbindu-se despre tine şi de multă vreme îmi doream să te cunosc.

- Pe toţi zeii, este o răspundere cumplit de grea să n-o dezamăgeşti pe cea care domină întreaga Romă! îi răspunse în glumă patricianul sperând ca acest compliment al său să nu ajungă la urechile împărătesei Messalina[1], adevărata stăpână a Urbei, făcând-o să se înfurie peste măsură.

- Ca să spun drept, zvonurile care circulă pe socoteala ta sunt de aşa natură încât nici o femeie de condiţie bună n-ar cuteza vreodată să le comenteze în public... îi şopti matroana cu o nuanţă ironică în glas.

- Este un motiv în plus pentru mine ca să mă ridic la înălţimea aşteptărilor tale, nobilă Corellia, îi răspunse patricianul, cu un zâmbet strengăresc.

- Obraznicule! îl mustră ea zâmbind măgulită; îndată după aceea porni din nou prin vestibul ca să-i întâmpine pe ceilalţi invitaţi.

Publius Aurelius se distră privind-o pe când trăncănea cu toţi musafirii, fără să ocolească pe nici unul, dând o atenţie deosebită celor care ar fi putut să fie utili carierei soţului său. Aşa se întâmplă că bătrânul Lentulus, vechi senator din tabăra celor mai conservatori politicieni, se alese cu o mângâiere plină de drăgălăşenie pe ţeasta pleşuvă; în schimb, edilul Postumius, destul de rar văzut prin cercurile puterii, fu nevoit să se mulţumească doar cu un zâmbet amabil. Oricum, fiecare bărbat căpătă măcar o zbatere a pleoapelor, o şoaptă din fugă, o privire

[1] **Messalina:** soţie foarte iubită, dar nu prea credincioasă, a împăratului Claudius care se va vedea obligat s-o condamne la moarte atunci când ea va complota împotriva lui pentru a domni împreună cu amantul său, Sillius.

plină de înţelesuri care putea face pe oricine să se simtă singurul mascul de luat în seamă pe o rază de o sută de mile.

Patricianul o privi admirativ: între el şi atrăgătoarea soţie a consulului se născuse imediat o atracţie reciprocă de care voia să profite neapărat, cu atât mai mult cu cât zilele acelea în care prietena lui cu priviri atât de iscoditoare, Pomponia, lipsea din oraş îi ofereau mai mare libertate de manevră....

- Publius Aurelius Statius, în sfârşit te-am găsit! Numai pe tine te pot ruga să-mi faci un serviciu grozav de important! auzi el un glas rugător.

Omul care îl trăgea de cutele togii era înalt şi subţiratic, cu trăsăturile feţei extrem de regulate. Zâmbetul lui spontan, privirea plăcută a ochilor albaştri, părul des şi bretonul frumos aranjat cu *calamistrum*[1] îi atrăgeau imediat pe cei cu care intra în vorbă, în special pe reprezentantele sexului frumos.

- Nu ne-am mai văzut de mult timp, Antonius Felix! spuse senatorul, salutându-l pe vechiul său prieten.

- Ştii, afacerile... se scuză celălalt, destul de stânjenit, şi Aurelius se prefăcu să uite că Felix nu-i mai dăduse nici un semn de viaţă din ziua în care urma să-i înapoieze un împrumut destul de mare.

- Am auzit că şi Marcus Valerius s-a întors la Roma după campania lui triumfală din Orient. Sper să-l întâlnesc în seara asta şi să punem la cale o mică petrecere cu ocazia întoarcerii lui acasă, aşa, în amintirea vremurilor de demult, propuse Aurelius. Pe atunci erau nişte tineri cu planuri şi speranţe minunate, având toată viaţa înainte şi dorinţa de a o trăi din plin: cine ştie cum aveau să se simtă întâlnindu-se din nou, după douăzeci de ani...

- Îţi aduci aminte ce bine ne distram pe atunci? Nopţi întregi colindam prin cârciumi şi umblam ca nebunii după femei! Dar, după cum îţi spuneam, mâine am o întâlnire hotărâtoare... schimbă vorba Antonius, arborând cea mai convingătoare expresie de care era în stare.

- O altă ocazie excepţională, nu? Suspină patricianul care nu putea să nu simtă o oarecare strângere de inimă, văzând un strănepot al marelui Marcus Antonius[2] complăcându-se să facă

---

[1] **Calamistrum:** fier pentru ondulat părul, drot.

[2] **Marcus Antonius:** general faimos şi braţul drept al lui Caesar. La moartea dictatorului, şi-a văzut contestată puterea de către strănepotul său, foarte tânărul Octavius; acesta din urmă, învingându-l pe rivalul

pe misitul în numele şi pe banii unor oameni de afaceri fără scrupule, gata să profite de un nume atât de prestigios pentru afacerile lor necurate.

- A venit şi vremea mea, simt că de data asta o să dau lovitura...

Senatorul dădu din cap, neîncrezător. Viaţa lui Antonius era presărată cu tot felul de ocazii magnifice, toate ratate, şi de clipe magice pe care, din nefericire, doar ghinionul îl împiedicase să le fructifice.

- Din păcate, iubite Aurelius, tot ce mai aveam s-a dus în investiţii imobiliare...

„Asta nu-i decât scuza obişnuită pentru a-l face pe cel din faţa lui să deschidă punga”, se gândi patricianul, hotărât să nu se lase înduioşat. Felix îi datora deja o groază de bani care era lucru sigur că nu mai aveau să găsească drumul de întoarcere la cel care făcuse imprudenţa să-i dea cu împrumut.

- În momentul acesta, nu dispun nici eu de bani lichizi. De ce nu te duci la fratele tău? Sunt sigur că nu te va refuza, se eschivă, arătând spre un omuleţ între două vârste înfăşurat într-o togă veche ca acelea care se purtau în urmă cu cel puţin douăzeci de ani. De multă vreme, numele Tocullus însemna bogat, dar şi avar, iar porecla batjocoritoare pe care i-o dăduse nobilul şi lefterul său frate vitreg i se potrivea de minune.

- Ce vorbeşti, zgârciobul ăla de Tocullus!? rânji Antonius, fără a-şi putea ascunde dispreţul. Ştii bine că nu mă poate suferi!

„Cei doi Antonius” – remarcă Aurelius în sinea sa – „nu semănau absolut deloc unul cu altul”. Pe cât era de frumos Felix, bine făcut şi simpatic, pe atât era Tocullus de pipernicit, urât şi mai bătrân cu vreo şaptesprezece ani, iar în societate era ursuz şi nimeni nu-l putea suferi. Felix putea fi mândru pentru că se trăgea după mamă din faimoşii Cornelius, în timp ce Tocullus era rodul nelegitim al unei legături din tinereţe a tatălui său cu o libertă. În clipa morţii, însă, aristocraticul lui părinte nu se ferise să-l recunoască pe fiul zămislit cu concubina sa ca moştenitor cu toate drepturile, egal cu vlăstarul legitim, împărţind în mod egal averea modestă a unui neam străvechi, într-adevăr ilustru, dar nu şi bogat pe măsură. Şi, în timp ce partea din moştenire care-i revenise nobilului Felix se risipea prin cheltuieli exagerate, cea a primului născut, a plebeului, investită în comerţul cu pietre

---

său şi pe soţia acestuia, Cleopatra, va deveni după aceea împăratul Augustus.

preţioase, aducea profituri uriaşe, aflându-se la baza uneia dintre cele mai mari averi din Roma.

Ajutat de numele său demn de tot respectul, Antonius pusese mâna pe fiica unui cavaler bogat, dar nici măcar zestrea fetei nu fusese de ajuns ca să acopere toate datoriile făcute. Tânărul cu mâna spartă ajunsese după aceea să locuiască în casa fratelui său, neavând nici măcar averea cerută de lege pentru a putea face parte din Senat, beneficiind de locul cuvenit tatălui său. Loc care, ironia sorţii, urma să-i fie oferit meschinului dar foarte bogatului Tocullus căruia mulţi dintre senatorii de vază ai Romei îi erau de multă vreme datori cu sume mari de bani.

- El, nepotul unui sclav, va purta laticlavă, în timp ce eu, care am în vine sângele marilor familii Cornelius şi Metellus, nu am bani nici măcar ca să intru în ordinul ecvestru! i se plânse Felix, peste măsură de revoltat. Şi totuşi, cu afacerea despre care îţi vorbeam, situaţia o să se schimbe, vei vedea cu ochii tăi! Dacă într-adevăr nu mă poţi ajuta altfel, măcar împrumută-mi litiera ca să pot apărea mai ca lumea în faţa asociaţilor mei. Şi, dacă s-ar mai găsi pe la tine pe acasă o togă cât de cât elegantă, din acelea largi care se poartă acum şi, cine ştie, vreo mantie mai frumoasă... În fond, noi doi avem cam aceeaşi statură!

- Treci pe la intendentul meu şi cere-i tot ce-ţi trebuie, găsi senatorul soluţia cea mai comodă, dornic nevoie mare să scape de insistenţele tânărului şi să se poată plasa într-o poziţie cât mai prielnică pentru a n-o scăpa din ochi pe frumoasa Corellia.

Îndată ce Felix se îndepărtă, Publius Aurelius auzi în spatele său pe cineva râzând cu răutate.

- Câţi bani a reuşit fratele meu să-ţi stoarcă de data asta? îl întrebă Tocullus, rânjind cu subînţeles.

- Greşeşti, îmi spunea ceva despre o piesă de teatru nouă, îl puse la punct senatorul care nu avea chef să-l vorbească de rău pe vechiul său prieten. De fapt, cred că tu nu ţi-ai putut permite s-o vezi... cu nişte bilete aşa de scumpe!

- Ba am văzut-o chiar aseară, spuse celălalt cu mare satisfacţie în glas şi cu o sclipire de mândrie în priviri, după care scoase la iveală plăcuţa din bronz a senatorilor, nouă nouţă, care le dădea dreptul să ocupe un loc rezervat în primele rânduri la teatrul lui Marcellus. Prin urmare, Tocullus fusese primit printre senatori şi acum se afla pe picior de egalitate cu numele cele mai ilustre ale Romei. „Dacă nu pentru altceva, dobândirea laticlavei poate că l-ar fi putut îndemna să-şi comande o togă

mai ca lumea”, se gândi Aurelius, în timp ce se aşeza comod pe tricliniumul[1] moale.

În clipa aceea, stăpânul casei vărsă câteva picături de vin pe pardoseală, ca invocaţie către zei, şi dădu semnalul de începere a banchetului. Îndată după aceea fură aduse platourile cu *gustatio*[2]: stridii, midii, melci hrăniţi cu ierburi aromatice, măsline greceşti şi pâine de Picenum; totul printre adevărate mormane de salată condimentată cu usturoi şi cu tarhon. Publius Aurelius gustă cu mare poftă din aperitive, admirând priveliştea pe care frumoasa Corellia, aşezată comod lângă soţul ei, o oferea cu generozitate tuturor comesenilor.

- Se spune că soţia lui Metronius îşi cam face de cap cu noul Mare slujitor al lui Jupiter, Flamen, cel care oficiază căsătoriile, insinuă alături de el respectabila Domitilla, rivala Pomponiei la titlul de cea mai bine informată matroană a Urbei. Senatorul, care în toţi anii petrecuţi alături de prea iscoditoarea sa prietenă învăţase cât de importante pot fi uneori bârfele, ciuli urechea gata să asculte cât mai multe de la vecina sa.

- Ai văzut ce togă are Tocullus? remarcă un alt comesean. De o croială atât de veche încât aş putea jura că este tot aceea pe care o purta şi tatăl lui acum cincizeci de ani, la şedinţele Senatului. Doar un zgârcit ca el ar îndrăzni să calce în casa unui consul îmbrăcat într-un asemenea hal!

În vremea aceasta, servitorii aduceau fripturile şi, în mijlocul marelui *oechus*[3] în care se mânca şi se bea din belşug, apăruseră dansatoarele lui Gades[4] ca să-i înveselească pe musafiri cu piruetele lor pe ritmul clopoţeilor şi al tamburinelor. Chiar când îi făcea un compliment de complezenţă Domitillei, simţi o atingere uşoară pe braţ.

- Încetează să mai pui monopol pe toate femeile de faţă, Aurelius, pentru că s-ar putea ca musafirii ceilalţi să se supere că te-am invitat, îl mustră în glumă Corellia, după care îl luă de braţ ca să-l scoată din cazanul acela al bârfelor care dădea în clocot.

Adulmecând un prilej tocmai bun pentru o nouă bârfă de soi, matroana de lângă el dădu să se ia după ei, dar tocmai în momentul acela un valet neîndemânatic se împiedică din senin

---

[1] **Triclinium:** sufragerie în care se mânca de pe nişte pătuţuri care purtau acelaşi nume.
[2] **Gustatio:** aperitiv.
[3] **Oechus:** salon mare pentru prânz sau primiri de oaspeţi.
[4] **Gades:** Cadix de astăzi.

în dreptul mesei şi conţinutul amforei cu miere pe care o aducea se revărsă ca un râu ieşit din matcă pe *palla*[1] de mătase a femeii.

- Iartă-mă, *kyria*[2], pentru neatenţie! se scuză servitorul, speriat, şi Aurelius zâmbi recunoscând accentul alexandrin al lui Castor, inegalabilul său secretar, care îi sărise astfel în ajutor. După câteva clipe, senatorul se plimba prin peristil alături de prima doamnă a Romei, întrebându-se în sinea sa cum ar fi fost cel mai bine să procedeze.

- Ei, dar uite-l, în sfârşit, pe Valerius! exclamă Aurelius pe neaşteptate, observându-l în atrium pe general la braţul unei femei impunătoare căreia nu i se puteau distinge decât pletele negre adunate la ceafă într-un coc împletit cu măiestrie. Valerius nu se schimbase prea mult în ultimii doi ani, constată patricianul, privindu-l cu atenţie: aceiaşi ochi înfundaţi în orbite şi mereu la pândă, aceleaşi maxilare proeminente ca semn al unei voinţe de fier, acelaşi mod de a-şi încovoia spinarea ca şi cum şi-ar fi cerut scuze pentru statura sa neobişnuit de înaltă.

Comandantul veni de îndată lângă el.

- Cât timp a trecut, Aurelius! spuse el cu emoţie în glas.

- Te întorci acasă încărcat de glorie; se spune că vei avea parte de ovaţiile romanilor... şi asta numai pentru că, în zilele noastre, adevăratul triumf al gloriei nu poate reveni decât împăratului! îl complimentă patricianul.

- Dac-ai şti câte aş avea să-ţi povestesc... Dar nu aici, cu atâta lume în jur. Hai să ne vedem doar noi doi într-una din zilele astea!

În momentul acela, femeia care-l însoţea întoarse capul, lăsând să se vadă un profil perfect desenat, sprâncene dese cu o linie plină de hotărâre şi o frunte înaltă, mândră, pe care Publius Aurelius ar fi putut-o recunoaşte dintr-o mie. Patricianul simţi un fior pe şira spinării şi-şi muşcă buzele, ca şi cum ar fi văzut o fantomă. Nu mai avu timp să deschidă gura pentru că perechea aceea dispăru în mulţimea de invitaţi.

Corellia îl trase nerăbdătoare de cutele togii.

- Vreau să-ţi arăt ceva, Aurelius. Ştiind că te pricepi la artă, soţul meu te roagă să apreciezi valoarea unei lucrări etrusce din bronz care i-a fost oferită de un anticar de pe *Septa Iulia*, spuse ea pe un ton vesel, conducându-l pe senatorul destul de surprins

[1] **Palla:** rochie care se purta peste tunică.
[2] **Kyria:** în greacă, stăpână.

către încăperile mai retrase ale casei, acolo unde muzica şi larma petrecerii ajungeau mult atenuate.

Corellia deschise uşa cu ornamente decupate în lemn care dădea înspre tablinum[1] şi-l conduse pe musafir în penumbra slab luminată de reflexele torţelor de dincolo de uşă. Făcuse doar câţiva paşi când căzu pe neaşteptate, scoţând un strigăt înăbuşit. Aurelius se grăbi s-o ridice de pe jos.

- Te-ai lovit? întrebă el îngrijorat, nu fără a constata că, încercând să se ridice, matroana zăbovise în braţele sale ceva mai mult decât ar fi fost necesar.

„*Ars amandi*[2], partea a treia", îşi aminti senatorul care cunoştea din scoarţă în scoarţă faimosul manual de seducţie al lui Ovidius[3], *praeceptor lascivi amoris*[4] devenit acum cel mai citit autor din Roma.

- Mâine, îi şopti fără întârziere matroanei. La ora a cincea, în faţa templului lui Esculap de pe insula[5] Tiberina. Acolo o să te aştepte o lectică fără nici un semn distinctiv. Purtătorii mei ştiu unde să meargă.
- Nu înţeleg, îi răspunse Corellia.
- Ba ai înţeles foarte bine, o asigură patricianul, sigur pe el.
- Ce neruşinare incredibilă! exclamă femeia, îndepărtându-se brusc de el.

Chiar în clipa aceea se auzi de pe coridor vocea puţin agitată a lui Paulus Metronius.

- Corellia, eşti aici?

Aurelius se grăbi să se ascundă în spatele unei perdele, în timp ce femeia se grăbea să-l întâmpine pe soţul său.

---

[1] **Tablinum:** cameră de lucru sau de primire în interiorul unei *domus* (vezi).

[2] **Ars amandi:** „Arta de a iubi", un fel de *kamasutra* romană scrisă de poetul Ovidius. În această operă, poetul îi învăţa pe bărbaţi şi pe femei arta seducţiei.

[3] **Ovidius:** autor al unor scrieri ca *Ars amandi*, *Metamorfozele* şi multe altele, printre care şi un tratat de cosmetică. A fost condamnat la exil pe viaţă pe malul Mării Negre de Augustus, căruia i-a sedus, probabil, nepoata.

[4] **Praeceptor lascivi amoris:** literal „învăţătorul iubirii lascive". Aşa a fost numit poetul Ovidius pentru cărţile sale erotice.

[5] **Insula:** bloc de apartamente separate, uneori destul de mare ca să acopere suprafeţe uriaşe. Putea să aibă chiar cinci sau şase etaje şi constituia locuinţa tipică pentru marea majoritate a populaţiei Romei.

- Lasă-mă numai puţin ca să mă schimb de haine, Paulus, cele cu care am fost îmbrăcată sunt leoarcă de sudoare...

- Nu te grăbi, draga mea... Nu cumva ai văzut din întâmplare pe unde s-o fi ascuns senatorul Statius? Trebuie să vorbesc neapărat cu el.

- L-am văzut în tricliniumul de vară, într-un grup de matroane.

- Ai grijă cum te porţi cu el, te rog frumos, este un om cu mare putere. Nu te apropia, totuşi, prea mult de el; are faimă de mare crai şi s-ar putea să interpreteze greşit politeţea ta.

- Fii liniştit, o să am eu grijă să-l ţin la distanţă, îl asigură soţia în timp ce-i arăta senatorului un coridor îngust prin care se putea strecura neobservat afară.

După câteva clipe, Publius Aurelius se întorcea în sala mare, exact la timp pentru ca Metronius să-l observe întreţinându-se cu un cârd de cucoane pline de bijuterii.

- Aş vrea să schimb câteva cuvinte cu tine, Aurelius. Poţi să vii cu mine? spuse consulul, conducându-l într-un ungher mai liniştit.

După câteva clipe, cei doi stăteau în faţa unei mese mari din marmură neagră, plină de papirusuri făcute sul.

- Dacă socotelile mele nu mă înşeală, Publius Aurelius, ai patruzeci şi trei de ani, începu Paulus Metronius, abordând un subiect pe care senatorul prefera să-l treacă sub tăcere.

- Încă nu i-am împlinit, preciză patricianul.

- Te-ai căsătorit o singură dată, când aveai doar puţin peste douăzeci de ani, cu o femeie mai în vârstă decât tine, aflată la a treia căsătorie...

- Am ajunse la certuri interminabile când ea încă mai purta un *flammeum*[1] nupţial, îi explică Aurelius interlocutorului său, cu un aer destul de indispus, dat fiind că nu-i făcea nici o plăcere să-şi aducă aminte de scurta sa căsătorie cu Flaminia.

- De mulţi ani duci, prin urmare, o viaţă tristă şi neîmplinită...

Senatorul care era, însă, foarte mulţumit de existenţa sa comodă, de epicureu bogat – o existenţă mult înfrumuseţată de cărţi, servitori, prieteni şi de o mulţime de femei frumoase – îndreptă spre consul o privire plină de uimire.

[1] **Flammeum:** văl nupţial purtat de mirese.

- După cum ştii, la palat nu sunt văzuţi cu ochi buni aristocraţii care refuză să se însoare... intră în subiect Paulus Metronius.

- Plătesc o taxă foarte mare pe celibat tocmai ca să am parte de acest privilegiu, preciză Aurelius.

- De ce trebuie să risipeşti atâţia bani, când ai putea să te bucuri de tovărăşia plăcută a cuiva?

- Nu mă simt singur, Metronius; sub acoperişul meu trăiesc aproape o sută cincizeci de sclavi.

- Sigur, aşa este... dar cine te susţine la necaz, cine te îmbărbătează în clipele grele?

Patricianul simţi un fior de gheaţă de-a lungul şirei spinării. De fapt, începea să înţeleagă unde voia să ajungă interlocutorul său.

- Hai să lămurim încă de la început un lucru, căută el să pună capăt discuţiei încă din prima clipă. Nu simt câtuşi de puţin nevoia unei soţii.

- Vrei să spui că îţi sunt de ajuns cele ale altora? exclamă Metronius cu un rânjet de complicitate masculină care nu-i plăcu deloc senatorului. Consoarta colegului tău Lentulus, nobila Lollia Antonina... ah, era să uit de frageda soţie a bancherului Corvinus... continuă Paulus, bătându-l complice cu mâna pe umăr. „Şi, cât de repede, va veni şi rândul soţiei consulului abia numit”, adăugă în sinea sa Aurelius care începea chiar să se amuze.

- Orice-ar fi, Paulus Metronius, îţi răspund că nu şi n-are rost să mai discutăm despre aşa ceva.

- Nici măcar dacă ar fi vorba despre o femeie elegantă, cultă, înrudită dinspre mamă cu familia[1] imperială? Vorbesc despre nepoata mea, Gaia Valeria, care, după cum probabil ştii, a rămas de curând văduvă.

- Vrei să spui sora generalului Marcus Valerius Cepion? exclamă Aurelius ceva mai liniştit: iată aşadar pe cine văzuse mai devreme, atunci când avusese impresia că în faţa ochilor îi apăruse o fantasmă! Ea este la curent cu toată povestea asta?

- Nu văd ce motive ar avea să se opună; tu eşti o partidă excepţională... Prin urmare, ce să-i spun generalului?

[1] **Familia:** totalitatea rudelor, liberţilor şi sclavilor care trăiau sub acelaşi acoperiş.

- Inventează ceva, un motiv oarecare, spune-i că sunt îndrăgostit de o altă femeie, îi răspunse patricianul care începuse să se plictisească de un asemenea subiect.

Consulul clătină din cap.

- Gaia Valeria este tipul soţiei de modă veche, gata să treacă peste o hârjoană cu slujnicele, să accepte prezenţa unor curtezane sub acoperişul său şi să se prefacă la urma urmelor că nu-şi vede soţul făcând curte în văzul lumii altor femei... Gândeşte-te, Statius, o asemenea femeie, educată după vechile noastre tradiţii, ţi-ar lăsa o libertate deplină. Gaia Valeria este discreţia personificată, vorbeşte la perfecţie greaca şi latina, a citit operele clasicilor şi este apreciată ca fiind o poetă de talent. În plus, este şi foarte frumoasă.

- Bine, atunci aminteşte-i, dimpotrivă, cât sunt eu de arogant, antipatic şi ursuz, răbufni Aurelius, din ce în ce mai iritat. Spune-i că beau de cad lat, umblu cu oameni de cea mai joasă condiţie, mă leg de orice femeie care îmi iese în cale şi că la mine în casă sclavii sunt extrem de nepoliticoşi şi s-ar strădui să-i facă zile fripte de dimineaţă până seara.

- Pe toţi zeii, dar de ce? nu se dădu bătut consulul, fără a face nici un efort ca să-şi ascundă dezamăgirea.

- Pentru că nu vreau... „Nu vreau şi nici nu pot”, se gândi patricianul. O să-i explic eu însumi asta lui Valerius: suntem prieteni foarte buni; ba chiar mă miră că el, cunoscându-mă aşa cum mă cunoaşte, mi-a putut face o asemenea propunere.

- Eşti pe cale să faci o mare greşeală, Publius Aurelius. Şi eu eram un inamic înverşunat al căsătoriei înainte de a o întâlni pe Corellia. Acum, însă, mă consider un bărbat fericit, chiar dacă trebuie să păstrez calea cea dreaptă: soţia mea are nişte principii destul de riguroase în ce priveşte fidelitatea conjugală!

Aurelius îşi dori din toată inima ca proaspătul consul să greşească. De altfel, ca să afle asta, nu-i rămânea decât să aştepte ziua următoare.

II. A unsprezecea zi înainte de Calendele lui iunie

Era aproape amiază când Publius Aurelius, ieşind foarte bine dispus din villa de pe Ianicul, se opri să admire Roma lui natală care se întindea până dincolo de Tibru, ca o femeie abia desprinsă din îmbrăţişarea iubitului ei. Lăsându-şi privirile să alunece de la arene la măreţele bazilici, până pe înălţimile Capitoliului unde ţiglele aurite care acopereau templul lui Jupiter străluceau sub razele soarelui, patricianul mulţumi încă o dată mărinimoasei Fortuna care-l făcuse cetăţean roman prin naştere, când atâţia oameni duceau o viaţă de câine în barbarie şi sclavie.

- Ei, unde sunteţi? strigă el, oprindu-se în piaţă, căutându-i din obişnuinţă pe credincioşii săi purtători nubieni; îşi aminti imediat după aceea că-i împrumutase pentru toată ziua lui Antonius Felix, aşa că făcu semn unui litiere publice.

Înainte de a se îndrepta către casă, mai aruncă o privire către casa de la marginea oraşului, luată pe un preţ de nimic de la ministrul Narcisus, datorită unei şmecherii ingenioase a lui Castor, secretarul său bun la toate, un adevărat maestru în tot felul de matrapazlâcuri. Lucrările de refacere, începute imediat după ce-i găzduise acolo pe nefericiţii lăsaţi fără un acoperiş deasupra capului de revărsarea îngrozitoare a Tibrului, erau încă în toi, dar camerele pentru stăpâni, curate şi proaspăt vopsite, erau tocmai bune ca să le întâmpine pe matroanele dornice de o escapadă discretă, ultima dintre ele fiind chiar fermecătoarea soţie a consulului care plecase de acolo cu câteva clipe mai devreme.

- Pe Viminal! porunci patricianul şi, la scurt timp după aceea, purtătorii ajungeau la insula Tiberină, ocolind prin spatele teatrului lui Marcellus ca să evite aglomeraţia de pe străzile care duceau la Forumuri, îndată după aceea intrară pe *Argiletum*[1] şi începură să urce pe *Vicus Patricius*[2], până pe culmea dealului

[1] **Argiletum:** stradă care, din Forumuri, ducea în *Vicus Patricius*. Se aflau aici mai multe ateliere de copiat cărţi şi librării.

[2] **Vicus Patricius:** strada care urca spre Viminal, corespunzând astăzi cu Via Urbana.

unde, departe de agitaţia bezmetică a metropolei, se înălţa vechea *domus* a familiei Aurelius.

Senatorul Statius coborî din litieră şi-şi dezmorţi fericit oasele. Simţea încă pe trup parfumul Corelliei cu care petrecuse lungile şi extrem de plăcutele ceasuri ale acelei dimineţi, aşa că, atunci când trecu fluierând un cântecel pragul impunătoarei sale *domus* se simţea gata să împartă cu lumea întreagă buna sa dispoziţie.

- Te-ai distrat bine, stăpâne? îl întrebă cu un rânjet obraznic Castor.

- Grozav, recunoscu voios Aurelius. Corellia este o femeie foarte plăcută şi faptul că este măritată cu Paulus Metronius adaugă şi mai mult farmec aventurii; o face, dacă pot spune aşa, mai savuroasă... Faptul că înfrunt un pericol cât de mic are asupra mea un efect de-a dreptul stimulator.

- Dacă erai în căutarea unor senzaţii tari, ai scăpat o ocazie de zile mari: Antonius Felix a fost înjunghiat acum puţin timp pe lângă Forumul lui Augustus, în timp ce cobora din lectica *ta* şi purtând hainele *tale*.

- Aurelius, Aurelius dragă, nu te simţi bine? strigă Pomponia, intrând în fugă în sufragerie, trecând pe lângă *vigiles*[1] care tocmai ieşeau după ce-l interogaseră pe senator.

Abia atunci când fu sigură că prietenul său nu păţise nimic, matroana se lăsă să cadă pe divan păstrând încă pe chip o expresie îngrozită.

- Am venit până aici în fugă, cu sufletul la gură; se zvonea că ai murit!

- Linişteşte-te, *domina*[2], nu s-a întâmplat nimic: stăpânul are pielea groasă, o calmă secretarul. Am să trimit un servitor să-l liniştească şi pe cavalerul Servilius, iubitul vostru consort, şi apoi îţi pregătesc ceva de băut ca să-ţi revii.

- Îţi mulţumesc, Castor, dar ţin regim, refuză şovăind matroana care îndura cu stoicism o serie de renunţări, încercând să mai scadă în greutate. Medicul nu mi-a dat voie să beau decât apă chioară.

- Apa umflă peste măsură de mult stomacul, vinul, în schimb, absoarbe grăsimile, decretă alexandrinul, pregătindu-i

---

[1] **Vigiles:** pompieri. *Vigiles nocturni*, în afară de incendii, aveau şi îndatoriri asemănătoare cu cele ale poliţiei din zilele noastre. Împărţiţi în *coortes*, aveau cazărmi în toate cartierele.

[2] **Dominus:** (vocativ, domine; feminin, domina): stăpân, stăpână.

musafirei o cupă cu vin de Falerno, vechi de câţiva ani. Asta o să te ajute să te linişteşti, iar între timp Hortensius va termina de pregătit cina.

Publius Aurelius avea un *archimagirus*[1] care se bucura de faima celui mai priceput bucătar din Urbe, aşa că, auzindu-i numele, lacoma Pomponia simţi pe dată că-i lasă gura apă.

- Dar, te rog, doar nişte salată de lăptuci cu ierburi aromatice tocate mărunt... fu ea de acord după o scurtă ezitare.

- Chiar acesta este condimentul pe care Hortensius îl serveşte alături de celebrele lui plăcinte cu carne de porc! Şi sunt sigur că o să-ţi facă plăcere şi nişte sparanghel murat care şi el are darul de a topi grăsimile.

- Da, dar cu condiţia să nu aibă nimic alături...

- Sigur, nimic în afară de o duzină de gălbenuşuri de ou cu câteva linguri de ulei grecesc din acela de calitate foarte bună, o asigură Castor.

La scurt timp după aceea, Pomponia care abia aştepta să se lase convinsă, lua masa alături de senator în tricliniumul deschis, sub bolta de viţă.

- Toată Roma a intrat în panică atunci când s-a dus vestea că avusese loc un atentat la viaţa unui senator. Din fericire, asasinul şi-a greşit ţinta: nu că aş avea ceva împotriva bietului Antonius, dar, fie vorba între noi, moartea lui nu mi se pare o pierdere aşa mare, îi mărturisi fără nici cea mai mică reţinere matroana prinzând puteri după postul îndelungat pe care-l ţinuse.

Aurelius se simţi stânjenit, pradă chiar unui sentiment de vinovăţie faţă de omul care poate că fusese ucis în locul lui şi mărturisi:

- Antonius Felix era foarte cunoscut în Urbe. Va lăsa fără îndoială în urmă multe femei înlăcrimate şi în primul rând va suferi soţia lui care, după câte am auzit, este chiar însărcinată.

- Văduvă la mai puţin de douăzeci de ani; o să fie o lovitură grea pentru biata fată! fu de acord matroana. Dar, spune-mi, ai idee cine ar fi putut încerca să te ucidă?

Senatorul desfăcu larg braţele.

- N-am absolut nici o bănuială... nu am nici un duşman!

Castor, care tocmai atunci intra aducând un castron cu vin de Setinum încălzit, se porni să râdă cu gura până la urechi.

---

[1] **Archimagirus:** maestru bucătar.

- Ce ţi se pare aşa de comic? Ştii cumva pe cineva care ar vrea să mă vadă mort? îl întrebă, uluit, senatorul.

- O mulţime de oameni, stăpâne, îi răspunse grecul. Toţi cei pe care i-ai luat în râs cu glumele tale sau cărora le-ai sedus nevestele. Nu, *domine*, nu face figura asta mirată, adăugă el după aceea, văzând expresia plină de uimire a lui Aurelius. Ştii cum nu se poate de bine că nu eşti pe placul multora. În afară de asta, eşti prea bogat şi chiar dacă ar fi vorba numai de aşa ceva, ar fi destul ca să trezească invidia celor din jur; în plus, respecţi prea puţin ceea ce concetăţenii tăi mai consideră încă a fi valori sacre ca familia, religia, vechile obiceiuri ale strămoşilor şi multe alte prostii de felul acesta. Dacă la tot ce ţi-am înşirat aici mai adaugi o doză foarte mare de aroganţă patriciană şi un nemeritat succes la femei, ar trebui să recunoşti că există motive din belşug pentru ca lumea să te urască, ba chiar s-ar putea să mai rămână loc şi pentru altele.

- Are dreptate Castor; n-are rost să pretinzi că nu s-a întâmplat nimic! se grăbi să adauge Pomponia.

- Mâine mă voi duce să-i prezint condoleanţe lui Tocullus. Între timp ai putea să-mi dai câteva informaţii despre familia lor? spuse patricianul dându-şi seama în acelaşi timp că-şi dorea ca această crimă să fie o simplă reglare de conturi în care el să nu aibă nici un rol.

În ochii matroanei apăru sclipirea de interes a curiozităţii ei proverbiale. Se pricepea de minune să afle informaţii, scandaluri şi zvonuri şi, deşi mai rar, câte un secret – chiar şi dintre acelea care proveneau din alcovul Messalinei – punând la treabă o reţea deasă de spionaj formată din slujnice, servitori, croitori şi frizeri pe care Pomponia o întreţinea pe socoteala ei.

- Totodată, cavalerul Servillius, atât de bun cunoscător al lumii bune din Roma, ne-ar putea spune câte ceva despre Paulus Metronius, noul consul, propuse secretarul care-l punea pe soţul înşelat în fruntea listei suspecţilor.

- Dar de ce este nevoie de aşa ceva? se miră matroana.

- Dintr-o pură curiozitate, se grăbi Castor să-i abată atenţia. Şi, dacă aş fi în locul tău, stăpâne, eu nu i-aş slăbi din ochi nici pe Lentulus, pe bancherul Corvinus, pe decanul Senatului, Appius Hostillius, pe ministrul Narcisus şi pe mulţi alţii călcaţi de tine pe bătături... şi nu în ultimul rând pe neîntrecuta noastră împărătească.

- Dacă a fost vreunul dintre ei, n-am nici o şansă de scăpare, recunoscu Aurelius cu o nuanţă de resemnare în glas.

La Roma, un ucigaş plătit costă mai puţin decât o curtezană de lux.

- Dacă-i pe-aşa, dă-le arme sclavilor şi nu ieşi din casă decât cu o escortă puternică! insistă alexandrinul.

- Nu, Castor, clătină din cap senatorul. Ar fi ca şi cum m-aş închide din propria mea voinţă în temniţele de la Mamertinum. Nu există decât o singură modalitate de a mă apăra: să aflu cine l-a ucis pe Antonius Felix. Prin urmare, să pornim la treabă!

III. A zecea zi înainte de Calendele lui iunie

Casa lui Tocullus de la marginea Suburrei semăna oarecum cu stăpânul ei: scundă şi fără nimic care să iasă în evidenţă, avea totuşi un aer de prosperitate orăşenească solidă.

Porticul din dreapta şi din stânga porţii de intrare în curte adăpostea un şir de ateliere şi prăvălioare care se înghesuiau fără nici o palmă de spaţiu între ele, exploatând fiecare palmă de teren. Cele mai numeroase erau ale bijutierilor, dat fiind că Tocullus era un mare negustor de metale preţioase; nu lipseau însă ţesătorii, negustorii de vinuri şi chiar o modestă făbricuţă de sigilii.

Pe faţada clădirii, vopsită în culoarea teracotei, se întindea ca singur ornament o fâşie lată albastră, în timp ce pe zidurile celelalte nu se vedeau mozaicuri sau fresce ca în alte părţi.

Catul de sus avea înspre stradă câteva deschizături înguste, mai mult nişte barbacane decât ferestre, de parcă un proprietar gelos s-ar fi pregătit să-i împiedice pe trecătorii dornici să-i încalce intimitatea. Pe latura stângă a acoperişului din ţiglă, de asemenea fără nici un ornament, se înălţa un turnuleţ bont şi cam şui: era începutul unui al doilea etaj rămas neterminat şi avea în vârf o mică terasă.

Nubienii puseră jos lectica şi Aurelius coborî în faţa vestibulului. Senatorul nu putu trece cu vederea înclinaţia foarte mare înspre înainte a băncii din piatră pentru *clientes*[1] în aşteptarea unei *sportula*[2], ca şi cum zgârcitul stăpân al casei ar fi vrut intenţionat s-o facă extrem de incomodă şi astfel să-i descurajeze pe solicitanţi.

„Aşadar, Tocullus nu-şi dezminţea faima de zgârcit care-i adusese porecla”, se gândi Aurelius, ştergându-şi sudoarea de pe frunte cu dosul palmei: toga oficială groasă, din lână, pe care fusese nevoit s-o poarte pentru o asemenea ocazie, îl sufoca pur şi simplu, iar cizmuliţele extrem de incomode, împodobite cu

---

[1] **Clientes:** clienţi, adică protejaţi, cărora patronul le dădea zilnic o *sportula*, în schimbul unui salut de dimineaţă şi, mai general, al unui sprijin politic.

[2] **Sportula:** mică raţie, sau cadou zilnic pe care stăpânul îl oferea în fiecare zi clienţilor săi.

mica semilună de fildeş, îi chinuiau picioarele înfierbântate. Pe de altă parte, ar fi fost de foarte prost gust să prezinte condoleanţe unui senator, chiar proaspăt numit, dacă ar fi purtat sandale deschise sub toga de ceremonie.

- Numele? întrebă portarul, fără să se lase câtuşi de puţin intimidat de îmbrăcămintea vizitatorului.

- Publius Aurelius Statius.

Fără să scoată nici o vorbă, tăcutul portar îi arătă uşa către atriumul deja plin ochi de lume.

Toată floarea aristocraţiei şi a cavalerilor îşi dăduse, parcă, întâlnire în casa lui Tocullus pentru a cinsti memoria lui Antonius Felix, vlăstar al uneia dintre cele mai respectate familii din Roma. Ca atare, aveau cu toţii pe chipuri o expresie de politeţe solemnă şi îngăduitoare care scotea în evidenţă faptul că doar respectul pentru numele mare al răposatului îi adusese în casa unui negustor oarecare în vinele căruia curgea sânge de sclav.

Aurelius observă şi câţiva colegi din Curie, câţiva bijutieri, dar şi destul de mulţi străini care, deşi nu-l cunoscuseră niciodată pe Antonius, considerau că era o adevărată obligaţie să-l deplângă, luând parte ei înşişi la somptuosul banchet funebru.

- Se spune că lui Tocullus îi place vinul bun... spuse unul dintre *clientes*, lingându-şi buzele de poftă.

- Ai adus *mappa*[1]? îl întrebă cel care se afla lângă el, pregătindu-şi basmaua încăpătoare în care avea să îngrămădească resturile de la masă.

- Cum să nu, una zdravănă! îl asigură celălalt, rânjind cu nerăbdare.

La un moment dat în atrium se făcu linişte şi stăpânul casei apăru în prag împreună cu văduva lui Antonius, o femeie tânără şi cu o înfăţişare ştearsă care rămase cu câţiva paşi în urma lui.

Pentru această ocazie, Tocullus se îmbrăcase de gală, cu o tunică nou-nouţă pe care ieşea în evidenţă panglica purpurie a laticlavei. Unei priviri de cunoscător, cum era aceea a lui Aurelius, nu-i puteau scăpa unele detalii care nu cadrau cu solemnitatea ţinutei: pe toga, abia ieşită din mâinile ţesătorului, se mai puteau vedea cutele de când fusese împăturită, în timp ce dincolo de tivul purpuriu apăreau două sandale deschise, cu tălpi groase, de plută.

---

[1] **Mappa:** şervet personal mare pe care musafirii îl foloseau la banchete ca să împacheteze în el resturile pentru a le lua acasă.

- Prieteni şi concetăţeni, începu amfitrionul. Nu ştiu cum să vă mulţumesc pentru că aţi venit în număr atât de mare ca să vă exprimaţi durerea, alături de mine şi de Balbina, pentru această mare nenorocire care s-a abătut asupra noastră. Fratele meu Felix era un om foarte iubit de cei din jur; vă este cunoscută tuturor mărinimia lui ca şi entuziasmul plin de bunătate care-l făceau să ia parte la o mulţime de fapte lăudabile. Din păcate, nu întotdeauna norocul îi ajută pe cei mai buni, astfel că rareori intenţiile lui Antonius, puse în practică întotdeauna cu acea mărinimoasă bunăvoinţă care nu acceptă interese meschine, au avut un succes deplin. Iată de ce fratele meu s-a văzut nevoit de multe ori să vă ceară ajutorul pentru a-i da bani cu împrumut, bani pe care cu siguranţă vi i-ar fi înapoiat negreşit dacă Parcele[1] nemiloase nu i-ar fi retezat prea devreme firul vieţii. Acum, însă, sarcina stingerii datoriilor sale îi revine celui care vă vorbeşte şi care se obligă să plătească totul oricât de grele sacrificii ar fi nevoit să facă; primul dintre ele este dureroasa renunţare la un banchet funebru prea îmbelşugat, demn de faima regretatului Felix.

- O cuvântare de-a dreptul nobilă! se entuziasmă unul dintre cei de faţă. Dar nu prea înţeleg ce a vrut să spună...

- Că nu se mănâncă nimic! mârâi tovarăşul său, fluturând dezamăgit *mappa* devenită acum inutilă.

- Aşa ceva nu se face! făcu ochii mari unul dintre *clientes*. Tradiţia cere ca...

- Mitocanul ăsta ajuns senator habar n-are de tradiţie!

- Asta nu s-a mai văzut, îşi bate joc de *mos maiorum*[2]*!*. Un nume de prestigiu din Urbe incinerat pe şest, fără ca prietenii să-i poată lăuda faptele nobile! bombăni un aristocrat scăpătat care sărise peste masa de prânz[3] ca să se poată ghiftui cum se cuvine la un asemenea banchet.

- Calicul ăsta nenorocit calcă în picioare obiceiurile strămoşilor! Măcar acum, când se află printre cei mai de seamă bărbaţi ai Romei, ar trebui să respecte regulile! protestă un edil, în timp ce în mulţimea invitaţilor se auzeau murmure tot mai indignate.

---

[1] **Parce (sau Moire):** cele trei zeiţe care depănau firul vieţii şi îl retezau în clipa morţii.

[2] **Mos maiorum:** vechile obiceiuri ale strămoşilor.

[3] **Mensa:** masă de prânz, dar şi feluri de mâncare la cină.

Stăpânul casei făcu să înceteze vociferările cu un gest autoritar al mâinii şi cei de faţă tăcură, cu o expresie de concentrare pe chipuri, gata să asculte sfârşitul cuvântării.

- Ca să nu vă reţinem prea mult timp de la îndeletnicirile voastre zilnice, prieteni şi concetăţeni, eu şi Balbina ne vom retrage de îndată să suportăm în tăcere durerea pe care prezenţa voastră a putut s-o uşureze în bună măsură, încheie Tocullus pe un ton calm, pentru ca, după aceea, s-o ia de mână pe cumnata sa şi s-o conducă spre încăperile interioare din *domus*.

Păşind solemn, cei doi dispărură fără zăbavă într-o cameră şi închiseră imediat uşa în nasul oaspeţilor încă stupefiaţi.

- Uite ce se întâmplă când sunt primiţi în Senat nişte cioflingari cu sânge de sclav! exclamă un nobil ajuns în sapă de lemn.

- Scandalos! strigară cei din jur, în timp ce Aurelius râdea în hohote: uite că Tocullus îi lăsase mofluzi pe nehaliţii ăştia, fără să ţină seama de nimeni! Fiul acesta al unei foste sclave, intrat în Curie doar datorită mirosului banilor, avea un curaj nebun să-i trateze în felul acela pe ţâfnoşii prieteni ai fratelui său!

Nu trecu mult şi pe feţele îndureraţilor oaspeţi tristeţea obligatorie fu înlocuită rapid de strâmbături dispreţuitoare. În numai câteva clipe, în atrium se auzi tropăitul de sandale, cizmuliţe, *solae*[1] şi *caligae*[2] care se grăbeau către ieşire.

Publius Aurelius nu se mişcă din loc. Stătea încă rezemat de o coloană din cărămizi, când ţeasta pleşuvă a lui Tocullus se iţi pe uşa peristilului.

- Au plecat corbii ăia?

- Nu toţi, spuse Aurelius, ieşind la vedere. Mie nu mi-a fost foame şi sper că îi pot prezenta Balbinei condoleanţele mele.

- Ah, tu eşti, Publius Aurelius Statius! Te rog să nu-mi faci reproşuri; îmi închipui cât de jalnică ţi s-a părut comportarea mea!

- Ca să-ţi spun drept, m-am distrat de minune... păcat că n-ai văzut ce feţe aveau unii! Lui Lentulus îi ieşiseră ochii din orbite, Pisones scâncea ca un copilaş mucos căruia cineva îi furase *ientaculum*[3], iar pretorului Cospo cred că i-a explodat ficatul!

---

[1] **Solae:** sandale deschise.
[2] **Caligae:** pantofi militari.
[3] **Ientaculum:** gustare, dejun, masa de prânz.

- Aşadar, n-ai rămas la urmă ca să-mi faci morală... constată Tocullus, dar se vedea bine că nu-i venea să creadă ce spunea.

- Nu, sigur că nu. Trebuie, totuşi, să-ţi atrag atenţia că ţi-ai ridicat în cap jumătate din Roma. Prietenii lui Felix nu-ţi vor ierta prea uşor o asemenea ofensă.

- Să fim serioşi, Statius, ştii şi tu foarte bine că mulţi au venit aici cu şervetul gata pregătit, fără să aibă nici cea mai vagă idee cine a fost fratele meu: trăgeau nădejde doar să capete o masă gratis. Cât despre ceilalţi... ce crezi, o să mă mai primească vreodată în casele lor?

- Fratele tău era prieten cu foarte mulţi oameni...

- Iar eu n-am deloc prieteni, asta vrei să spui? Ei bine, ascultă-mă cu atenţie: nu-mi pasă câtuşi de puţin de gloata aia de puturoşi care strâmbă din nas la orice şi nu sunt în stare de altceva decât să-şi încreţească părul cât mai savant, să recite versuri triviale şi să facă pe amorezii cu toate femeile care le ies în cale! Tocullus, aşa m-au poreclit, adică hrăpăreţul, Tocullus cel bogat, Tocullus zgârcitul. Ei bine, crezi că mă supără aşa ceva? Deloc, absolut deloc! Dimpotrivă, sunt atât de mândru de porecla mea, încât am cerut să fie alăturată oficial numelui meu, ca un *cognomen*[1]. Antonius Tocullus... Peste puţin timp, voi, patricienii, o să-mi spuneţi astfel în plină adunare a Senatului!

- Chiar ai cerut asta? întrebă Aurelius privindu-l cu şi mai mare atenţie pe omuleţul acela pipernicit, cu ţeasta pleşuvă şi faţa osoasă în mijlocul căreia străluceau doi ochi şireţi, de un albastru intens, culoarea safirului abia şlefuit.

- Sigur că da, nobile coleg! Şi acum, dacă nu ţi-e foame... făcu celălalt, dornic să-l vadă pe musafir plecând cât mai repede.

- Antonius Tocullus, am venit să-ţi spun că-mi pare foarte rău pentru moartea fratelui tău. Ştiu foarte bine cât era de uşuratic, dar nu merita să-şi piardă viaţa atât de repede şi într-un asemenea mod, spuse patricianul pe un ton grav.

Tocullus renunţă la intenţia sa de a scăpa de musafir şi deveni ceva mai amabil.

- Se spune că ar fi fost omorât în locul tău, murmură el.

---

[1] **Cognomen:** numele de familie, al treilea în ordinea apelativelor romane, după prenume şi numele de *gens*. De exemplu, *Gaius Iulius Caesar*, adică Gaius din familia Cezarilor, aparţinând la rândul ei *gens* Iulia.

- Într-adevăr, a fost ucis purtând una din tunicile mele, după ce coborâse din lectica mea.

- Purtătorii tăi nubieni sunt cunoscuţi în toată Roma, iar Felix avea o statură asemănătoare cu a ta: din spate, puteaţi fi confundaţi foarte uşor.

- Deci este adevărat că a fost lovit din spate, aşa cum mi-au spus *vigiles*, constată patricianul.

- O singură dată, cu un obiect subţire şi rotunjit, poate o sulă ca aceea folosită de cizmari. Din păcate, nu au existat martori; speram ca purtătorii tăi să fi văzut cum s-a întâmplat.

Aurelius dădu din cap cu părere de rău.

- Felix îi lăsase într-o *popina*[1], ca să bea câteva cupe cu vin.

- Cheltuitor până în ultima clipă, nu? bombăni Tocullus.

În clipa aceea, draperia dinspre sufragerie se dădu în lături şi în atrium intră tânăra văduvă, purtând pe chip eforturile sarcinii şi ale suferinţei pricinuite de moartea soţului ei.

- Ce-ai să faci acum, Balbina? o întrebă patricianul după ce o salută cu căldură. Felix nu ţi-a lăsat mai nimic...

- O să trăiască mai departe în casa asta, normal, răspunse Tocullus, nelăsându-i timp femeii să deschidă gura. Fratele meu i-a cheltuit zestrea în numai câteva luni şi de atunci am întreţinut-o eu. În ce-o priveşte, nu se va schimba nimic şi, de altfel, Balbina se simte foarte bine aici, nu-i aşa, dragă? întrebă el pe un ton care nu admitea replică.

Cu un aer resemnat, cumnata dădu din cap aprobator şi patricianul o privi compătimitor: Balbina era tânără, sfioasă şi destul de graţioasă, chiar dacă un pic spălăcită. Oare cum va reuşi fata asta să trăiască depinzând în toate privinţele de severul Tocullus, după ce îşi unise viaţa cu un soţ, este adevărat, cam fluşturatic, dar vesel şi de-a dreptul fermecător?

- Du-te şi te odihneşte, draga mea. În starea ta trebuie să eviţi orice efort, spuse Tocullus, îndemnând-o să se retragă şi în auzul experimentat al lui Aurelius, invitaţia aceasta sună ca un ordin.

- Ce se va întâmpla cu copilul? vru să ştie patricianul, oarecum îngrijorat.

- Eu nu am avut copii, aşa că o să-l adopt eu. Am şi hotărât ce nume o să-i dau: Marcus! exclamă el cu un zâmbet sfidător.

---

[1] **Popina:** cârciumă.

- Dar... nu poţi face asta, murmură Aurelius, uluit de atâta îndrăzneală. Augustus a interzis ca în *gens*[2] din care faci parte să se mai folosească acel prenume, după ce l-a învins pe rivalul său, Marcus Antonius, în bătălia de la Actium!

- De atunci a curs multă apă pe sub poduri şi acum pe tronul imperial se află Claudius, nepotul direct după mamă al generalului învins atunci.

- Te lauzi prin urmare cu rude ilustre! remarcă patricianul pe un ton ironic.

- Nu mă lua în râs, nobile senator: ştii bine că unul dintre străbunicii mei era doar un văr îndepărtat al proconsulului, iar celălalt a fost adus la Roma în lanţuri din Lucania, unde se născuse.

- S-ar părea că eşti chiar mândru de asemenea origini umile pe care alţii se căznesc din răsputeri să le ascundă...

- Nu-mi permit cu nici un chip să uit din ce neam provin. De altfel, chiar dacă aş încerca să fac asta, s-ar gândi alţii să mi-o amintească!

- În Roma este mare nevoie de oameni plini de energie şi nu are prea mare importanţă ai cui fii sau nepoţi sunt. Totuşi, explică-mi de ce un om ca tine nu vede cu ochi buni acordarea cetăţeniei romane locuitorilor din Galia Narbonensis. Am aflat că ai de gând să te opui în Senat acestei măsuri pe care însuşi Claudius a propus-o.

- Ei, ar fi prea comod pentru ei, colega! Noi am pornit la început cu tunicile peticite, am muncit, am asudat, am luptat pentru imperiu; şi acum, când în sfârşit ne putem bucura de roadele sacrificiilor noastre, uite că ăştia din nord, care sunt încă pe jumătate barbari, vin peste noi ca nişte lăcuste, cerând aceleaşi drepturi ca romanii, fără să ia asupra lor nici o îndatorire!

- Astăzi Roma este lumea întreagă, Tocullus. Umblă pe străzile oraşului şi o să auzi vorbindu-se feniciana, asiriana, ebraica, siriana şi chiar marcomana!

- Pentru tine, nobile senator, este uşor să te porţi ca un om deschis, tolerant, gata să accepţi fără ezitare aceste vremuri noi. Tu şi ceilalţi ca tine sunteţi dispuşi să dăruiţi cu amândouă

[2] **Gens:** totalitatea descendenţilor unui singur întemeietor de familie, împărţiţi în diferite familii, fiecare dintre acestea având un alt *cognomen*. Numele de *gens* era al doilea în ordinea celor trei apelative romane.

mâinile cetăţenia romană, pentru că este doar unul dintre numeroasele voastre privilegii şi vă mai rămân destule: prestigiul, puterea, bogăţia. Dar încearcă să vorbeşti cu unul dintre cei care, pentru a deveni *civis romanus*[1], a trebuit să-şi părăsească familia, să lupte ani întregi pe front, să-şi trudească mâinile la cele mai grele munci ale câmpului şi să vedem dacă o să ai curajul să-i spui că tot ceea ce a obţinut prin asemenea sacrificii va fi acum acordat tuturor, fără nici o deosebire şi pe gratis! De aceea nu aristocraţii sunt aceia care se opun lărgirii dreptului la cetăţenie, ci păturile sociale sărace care se bucură de un singur privilegiu şi nu au de gând să-l împartă cu nişte venetici.

- Roma este mult mai mult decât un oraş, Tocullus; este o cultură, o idee capabilă să unească popoarele din lumea întreagă: în istorie nu a mai existat niciodată ceva asemănător. Toţi cei care trăiesc, muncesc şi luptă pentru Roma au dreptul să se numească romani.

- Foarte bine, ar trebui să aplici acest principiu sacru chiar cu legiunile tale de sclavi, nobile senator Statius!

- Ştii bine că mai este încă nevoie de munca sclavilor; cu toate acestea, la noi sclavia nu este nici imposibil de suportat, nici veşnică şi poate că într-o zi, dacă inginerii noştri vor reuşi să construiască maşini care să uşureze muncile grele, nu va mai fi nevoie de ea, spuse patricianul, dându-şi seama cu mirare că spunea nişte lucruri pe care, cu câţiva ani în urmă, le-ar fi considerat de neconceput.

- Şi, până atunci, în aşteptarea unei societăţi mai drepte, tu accepţi cu mare plăcere să fii servit de o mulţime de sclavi! râse Tocullus, bătându-l cu mâna pe umăr, într-un gest familiar pe care Aurelius nu i-l permitea nici decanului Curiei. Tu erai acela pe care voiau să-l omoare, colega. Acceptă un sfat din partea mea, schimbă aerul: în Urbe clima se face foarte, foarte caldă.

- Foarte bine, pentru că şi aşa sunt destul de friguros, zâmbi Aurelius şi, cu un *Vale*[2] grăbit se despărţi de gazdă.

Ieşi în stradă şi se îndreptă către lectică. Abia când dădea într-o parte perdeluţele de pânză, ridică privirile şi o văzu pe Balbina în umbra terasei cu teama zugrăvită pe chip.

---

[1] **Civis romanus:** cetăţean roman.

[2] **Vale (plural, valete):** literal, „Rămâi cu bine”. Salut la despărţire.

- Tocullus nu greşea, *domine*, confirma la scurt timp după aceea Castor. Villa ta de pe promontoriul din Pithecusa[1] este bine apărată; dacă se zăvorăşte poarta principală, singura cale de acces care mai rămâne este de pe mare. Dacă ne refugiem acolo, îi facem în ciudă ticălosului care colindă pe străzile Urbei, hotărât să-ţi înfigă un cuţit între omoplaţi.

- Prostii: la întoarcere aş fi luat primul la ţintă.

- Ce-ai zice atunci de o călătorie mai lungă? N-am mai mers la Alexandria[2] de ani de zile, propuse secretarul, prefăcând-se că-i este dor de oraşul său natal. Se spune că Lollia Antonina ar ierna şi ea acolo... adăugă după aceea, sperând să-l ispitească pe stăpânul său cu amintirea frumoasei matroane.

- N-am de gând să plec de aici!

- Din cauza Corelliei, nu? Este o femeie plăcută, sunt de acord, totuşi... Fillis, vino încoace! îi spuse Castor unei slujnice, aducând-o în faţa stăpânului. Ia întoarce-te, dragă hai, întoarce-te, să te vedem mai bine...

- Şi ce-i cu asta?

- Ai cele mai frumoase sclave din Roma şi-ţi poţi permite să te bucuri de favorurile oricărei curtezane, îmi spui şi mie ce are sclifosita aia de Corellia în plus faţă de Fillis a noastră?

- Un soţ consul, de exemplu! făcu Aurelius, încercând să glumească.

- Mare încăpăţânat! Dacă ai face totul mai cu perdea, fără să faci atâtea valuri, ai scăpa de pericolul de a ajunge înainte de vreme în tenebrele Hadesului sau de acela, la fel de grav, să te trezeşti în faţa Flamenului lui Jupiter, cel care încheie căsătoriile, ţinând într-o mână plăcinta tradiţională şi în cealaltă inelul de cununie!

- Ce tot spui acolo, Castor? se miră senatorul.

- Oh, nimic, doar nişte zvonuri care circulă, dar *clientes* au început deja să-şi pregătească nişte *mappae* cât mai încăpătoare, iar cusătoresele sunt disperate că trebuie să facă faţă valului de clienţi care vor să-şi facă haine noi.

- Pe toţi zeii, doar nu crezi cu adevărat că eu...

Libertul îl întrerupse de îndată, cu un gest iritat.

- În ceea ce mă priveşte, o să-mi pară rău că n-o să mai ai parte de serviciile mele, dar mi-am rezervat deja un loc pe prima

---

[1] **Pithecusa (sau *Aenaria*):** actuala Ischia.

[2] **Alexandria din Egipt:** oraş fondat de Alexandru cel Mare, era cea mai mare metropolă a imperiului după Roma.

triremă care pleacă spre Cilicia. Nu am în nici un caz de gând să trăiesc sub acelaşi acoperiş cu o femeie austeră şi înfumurată care se încăpăţânează să facă versuri în greceşte, consideră vinul drept o otravă ucigătoare şi doarme îmbrăcată din cap până în picioare!

- Vorbeşti despre Gaia Valeria? întrebă Aurelius, uluit.

- Dar de cine altcineva? Dintre toate matroanele Urbei, nu puteai să găseşti una mai puţin antipatică! rânji Castor. De frumoasă este frumoasă, nu zic ba, dar merge ţeapănă de parcă ar fi înghiţit o suliţă şi dacă încerci să schimbi o vorbă cu ea, parcă ai vorbi cu monumentul Pudorii Plebee.

- Văd că ai avut mare grijă s-o cunoşti. Pe Hercule, când o să încetezi să-ţi mai vâri nasul în treburile mele?

- A fost vorba despre o întâlnire cu totul întâmplătoare, îi explică alexandrinul prefacându-se de-a dreptul umil. Mă aflam în vizită la o slujnică din casă, una Ciria, când stăpâna a dat buzna pe neaşteptate în cameră, punând capăt discuţiei dintre noi. Am profitat de ocazie, desigur, ca să mă prezint ca servitorul şi prietenul tău.

Aurelius simţi că îi dispare orice urmă de furie. Nimic nu avea un efect mai mare decât un Castor pe picior de război pentru a face orice matroană ceva mai ruşinoasă s-o zbughească mâncând pământul.

- Ciria aia mai era încă îmbrăcată cât de cât în momentul în care a intrat stăpâna? întrebă, plin de speranţă, patricianul.

- Ca să spun drept, nu era îmbrăcată deloc, *domine*, lucru care, de altfel, a supărat-o destul de tare pe viitoarea ta logodnică, recunoscu libertul.

- Minunat, Castor, asta a fost o lovitură de maestru! Valeria o să se ţină la o distanţă apreciabilă văzând ce depravaţi am în jurul meu!

- Te bucuri prea curând de victorie, stăpâne. Întâmplarea asta, chiar dacă a fost aşa de stânjenitoare, nu a fost suficientă ca s-o determine pe femeia aceea încăpăţânată să renunţe la planul ei bolnav.

- Asta înseamnă că te-ai dus acolo special ca s-o faci să se răzgândească!

- Aş face orice pentru tine, domine, fără a pune la socoteală faptul că datorită implicării Ciriei sacrificiul nu a mai fost atât de neplăcut. Dar, vai de mine, cucoana s-a limitat doar la a mă dojeni, comunicându-mi că nu va îngădui niciodată asemenea relaţii nelegiuite între sclavii săi.

- Oh, divină Afrodita, binefăcătoare Isis, sacră Artemis, individa aia chiar a luat-o în serios! se îngrozi Aurelius.

- Nu cred că este cazul să deranjezi chiar tot Olimpul, stăpâne; ar fi suficient să-i spui pe şleau că-şi pierde timpul degeaba... Pentru că aşa este, nu? întrebă cu îndoială în glas secretarul.

- Sigur, îl linişti patricianul. Doar că n-aş vrea s-o jignesc. I-am cunoscut pe părinţii ei...

- Chiar şi pe maică-sa? Credeam că ai fost în suita comandantului Cepion într-o campanie militară, se încruntă grecul.

- Soţia generalului, Vera Claudiana, era cu el în Germania. Amândoi au murit în timpul unui asediu îndelungat.

- Din care tu ai scăpat împreună cu doar câţiva dintre camarazi, trase concluzia Castor, gânditor.

- Da. După ce m-am întors acasă, m-am împrietenit la cataramă cu fiul lor, Valerius, care avea cam aceeaşi vârstă cu mine. Nu mi-o amintesc prea bine pe sora lui.

- Scapă de ea cât de repede poţi sau din casa noastră vor începe să fugă cu toţii: cu Nefer nu se poate discuta, Paris s-a dus deja la templul Dianei ca să-i ceară ajutor iar Hortensius m-a întrebat dacă nu cunosc vreun mâncău bogat dispus să cumpere un *arhimagirus* bun.

- De când hotărârile unui senator roman depind de cheful bucătarului, al intendentului şi al maseuzei? bombăni Aurelius, cam plictisit de toată discuţia aceea.

- Ascultă-l pe Tocullus, domine, hai să plecăm împreună într-o vacanţă la Pithecusa. O să aibă Paris grijă de casă! îl sfătui libertul care abia aştepta să scape de privirile agere ale neînduplecatului intendent. Pe insulă, departe de conştiinciosul administrator, ar fi avut mână liberă ca să-l manevreze cum ştia el mai bine pe stăpân şi să-i scoată din cap o eventuală idee a căsătoriei.

- Pentru că veni vorba de Paris, am nevoie de el ca să-mi dea nişte informaţii. Trimite-l repede la mine!

- Aşadar, nu plecăm?

- Nici nu mă gândesc! În toiul verii, cu toţi vilegiaturiştii care se adună ca sardelele la Baia[1] şi de-a lungul coastei, Roma

[1] **Baia:** oraş termal pe litoralul Mării Tireniene, în regiunea Campania, la câteva mile de Pozzuoli. Era cea mai mare staţiune de vilegiatură a imperiului şi toată înalta societate a Romei avea acolo o reşedinţă de

este deosebit de plăcută. Fără a mai pune la socoteală faptul că îndatoririle consulului o vor ţine şi pe Corellia în oraş toată luna.

- N-ai decât să faci cum crezi, dar, dacă o să te trezeşti cu un pumnal între coaste, să nu zici că nu te-am pus în gardă! spuse cu năduf Castor, după care ieşi în peristil.

vară. Faimos şi în Evul Mediu, s-a scufundat lent din cauza fenomenelor telurice; şi în zilele noastre, însă, pot fi văzute ruine ale vilelor şi ale termelor (aflate în parcul arheologic), iar la muzeu a fost reconstituită o parte din villa lui Claudius, scufundată şi ea sub ape.

IV. A opta zi înainte de Calendele lui iunie

Clivus Argentarius începea să urce pe panta Capitoliului chiar din spatele Forumului lui Caesar, cu care era unit prin mai multe pasaje acoperite. De jur împrejur, pe tarabele celor care dădeau cu împrumut bani şi ale zarafilor se auzea zornăitul monedelor izbite de piatra specială pentru verificarea purităţii metalului: în nici o altă parte a Urbei nu se putea vedea ca acolo sau pe *Via Sacra*[1] din apropiere circulând atâţia bani şi atâta aur.

Pomponia şedea pe un jilţ încăpător în faţa tejghelei unui bijutier, ocupată să-şi mai împrospăteze *dactyliotheca*[2] în aşteptarea momentului în care şi-ar fi putut schimba garderoba ca să fie mai potrivită cu nişte forme mai zvelte.

- Umblă prin oraş o mulţime de bârfe despre divorţul lui Tocullus, spuse foarte sigură pe sine matroana, în timp ce examina cu priviri critice o pereche de cercei în formă de felinar. Antonius Felix se mutase cu puţin timp înainte de a muri în casa fratelui său când a izbucnit scandalul. S-a vorbit despre adulter, dar Ausonia, soţia lui Tocullus, a reuşit să plece din casă cu o rentă mică şi cu zestrea neatinsă, explică ea, dând la o parte cerceii, destul de modeşti, cu un aer plictisit.

Vânzătorul, care scotocise prin toată marfa fără a reuşi s-o mulţumească pe cucoana aceea atât de pretenţioasă, oftă şi puse cerceii la locul lor.

- Arată-mi brăţara aceea cu ametist, aceea de pe raftul de sus! ceru matroana pe un ton care nu admitea replică. Bijutierul se căţără cu greu pe tejgheaua plină cu tot felul de zorzoane, fără a-şi lua ochii de la degetele pline de inele ale pretenţioasei cliente. Avea mulţi ani de meserie şi învăţase că nu trebuia să aibă încredere în nimeni, mai ales în cei bogaţi, pentru că tocmai ei erau aceia care, crezându-se în afara oricăror bănuieli, mai şterpeleau câte ceva: pentru femeia aceea mătăhăloasă ar fi fost o simplă glumă să strecoare oricât de multe nimicuri printre

[1] **Via Sacra:** strada principală din Forum, existentă şi astăzi, care urca spre Capitoliu şi era străbătură de cortegiile triumfale.
[2] **Dactyliotheca:** dulăpior în care se ţineau inelele.

cutele largi ale *stolei*[1], atât de largă încât putea înlocui şi un *velarium*[2] de la arenele pentru luptele de gladiatori...

- Poftim brăţara, spuse în sfârşit vânzătorul, numărând dintr-o singură privire inelele rămase pe tejghea ca să fie sigur că nu rămăseseră mai puţine.

- Sclavul triclinar al lui Tocullus, care este prieten cu noua mea *cosmetica*[3], mi-a povestit în cele mai mici amănunte o întâmplare petrecută cu puţin timp înainte de divorţ. Într-o seară, cei doi fraţi s-au încăierat. Mai întâi au fost vorbe grele şi Felix a ajuns pe punctul de a-l lovi pe Tocullus care îl făcuse cerşetor. Balbina plângea în hohote, iar Ausonia era albă ca varul.

- Şi, cum s-a terminat totul? vru să ştie Aurelius, de-a dreptul curios.

- Din păcate, n-am habar. Exact când era mai interesant, triclinarul a fost surprins trăgând cu urechea la uşă şi s-a ales cu cinci lovituri de bici pe spinare.

- Prin urinare, Ausonia era amanta cumnatului său.

- Ce femeie n-ar fi fost tentată de aşa ceva? Felix era o frumuseţe de bărbat, pe când Tocullus... mă rog, l-ai văzut, nu?

- Mă miră că zgârcitul ăla l-a mai ţinut în casă pe fratele său după o asemenea glumă, observă patricianul, şi mai ciudat mi se pare că a renunţat la zestrea soţiei, deşi o surprinsese în flagrant de adulter...

- Poate că nu avea dovezi, ci doar nişte bănuieli. Sau poate că a preferat să dezlege baierele pungii, decât să aibă faima de încornorat, lucru care la Roma este o povară destul de grea. Oricum, toată povestea a fost trecută sub tăcere şi Ausonia a plecat, luând cu ea doar o sclavă bătrână. La scurt timp după aceea, a murit la Baia, din cauza unei indigestii urâte.

Matroana îşi alesese până la urmă o brăţară masivă din aur împodobită cu malahit. Şi-o admiră o vreme cum îi stă la încheietura mâinii, după care plăti, în timp ce bietul vânzător răsufla uşurat, ştergându-şi fruntea de sudoare.

Senatorul ieşi din prăvălie, o însoţi pe prietena sa până la lectica elegantă din lemn lăcuit cu care venise şi dădu s-o salute.

---

[1] **Stola:** etolă, haină lungă purtată de femei.

[2] **Velarium:** pânză cu care se acoperea arena pentru a feri publicul de soare.

[3] **Cosmetica:** cosmetician.

- Dar cum asta, nu vii la noi la cină? Eu şi Servilius ţi-am pregătit o surpriză! îl invită Pomponia pe un ton atât de stăruitor, încât patricianului îi fu imposibil să refuze.

- Bine, vin în urma ta, acceptă Aurelius şi porni pe sub bolţile pieţei către litiera sa pe care o lăsase în Forumul lui Augustus.

Aproape că ajunsese la nubienii săi, când prin mulţimea care viermuia în faţa templului lui Marte Răzbunătorul, îl recunoscu de departe pe Marcus Valerius şi-i făcu semn cu mâna, după care se îndreptă spre el cu zâmbetul pe buze.

Generalul îl observă şi pe chipul lui apăru o expresie plină de ură.

- Stai departe de mine, Aurelius! şuieră printre dinţi. Dacă te apropii prea mult, nu ştiu ce sunt în stare să fac!

Senatorul înlemni de mirare.

- Ce ai, Valerius, ai înnebunit? spuse el, nedumerit. Doar nu te referi la sora ta, nu-i aşa?

- Când mă gândesc că într-o vreme eram gata chiar eu să ţi-o dau de soţie... mârâi generalul.

- Ce te-a apucat, atunci? Ultima dată când ne-am întâlnit, să fie vreo doi ani de atunci, am petrecut o seară plăcută la curtezana Cinthia şi ne-am îmbătat turtă amândoi.

- Se pot întâmpla multe lucruri în doi ani, Statius. Timpul trece repede pentru tine, printre cărţi, femei şi petreceri. Eu, însă, m-am aflat mereu pe frontul de luptă: acolo nu erau sclave grijulii care să-ţi facă toate voile, nici servitori nevăzuţi care să fie gata să-ţi îndeplinească poruncile, ci doar veterani acoperiţi de cicatrice care îşi pun viaţa în joc pe câmpul de luptă pentru ca voi şi alţii de teapa ta să puteţi trândăvi în linişte... Dar, aşa este, sensibilului senator Statius nu-i place nici măcar să audă vorbindu-se despre război!

Aurelius îl asculta uluit şi, în acelaşi timp, plin de amărăciune. Nu era prima oară când Valerius îi reproşa lipsa sa de interes pentru vitejia oamenilor de sub arme, dar întotdeauna erau doar nişte glume nevinovate, ca între nişte prieteni buni care se distrează fiecare luând în râs defectele celuilalt.

- *Nulla salus bello*[1], războiul nu este o cale de salvare, răspunse în cele din urmă senatorul. Este adevărat, urăsc acel gust sălbatic al luptei pe care mulţi îl găsesc demn de laudă, mai

[1] **Nulla salus bello:** „nu există nici o cale de salvare printr-un război” (Vergilius, *Eneida*, XI, v. 362).

ales când alţii sunt cei care suferă din cauza aceasta. Trimite-mă la luptă şi o să-mi fac datoria, aşa cum am făcut-o cândva, dar să nu-mi pretinzi s-o fac cu plăcere. Mie îmi plac parfumurile, Valerius, iar războiul miroase a sânge, sudoare şi murdărie. Războiul pute a moarte!

- Aşa că rămâi departe de el, deşi te bucuri de roadele lui! îi strigă în faţă, plin de dispreţ, generalul.

Publius Aurelius îşi stăpânea cu greu furia. Dacă un altul i-ar fi vorbit în felul acesta, l-ar fi luat de beregată şi l-ar fi pedepsit aprig pentru asemenea insulte. În faţa vechiului său prieten, însă, nu putu riposta, făcând eforturi ca să nu izbucnească. Dar generalul încă nu terminase.

- Serviciul militar al unui soldat roman durează patru luştri, deci nu mai puţin de douăzeci de ani şi câteodată chiar mai mult. În Anatolia aveam legionari care luptau de peste douăzeci de ani, iar unii dintre ei fuseseră în Germania sub comanda tatălui meu. Am întâlnit unul ieri seară, chiar aici la Roma. Retius: nu-ţi spune nimic numele acesta? spuse el răspicat, privindu-l pe patrician cu asprime.

În zadar căută Aurelius să-şi amintească, dar nu reuşi să-şi aducă aminte de nimeni cu acest nume.

- Nu-mi amintesc, fu el nevoit să recunoască.

- El, din contră, te ţine minte cum nu se poate de bine! replică Valerius, în timp ce mâna stângă i se strecura sub tunică, acolo unde orice soldat îşi ţine pregătit în orice clipă pumnalul.

Senatorul îl apucă de braţ, de data aceasta cuprins şi el de furie.

- Dacă ai de gând să mă loveşti cu cuţitul, de data asta ai grijă să nimereşti pe cine trebuie. N-aş vrea să fie vreun alt nefericit ca Antonius! şuieră el printre dinţi, pe un ton glacial, fără să dea nici un pas înapoi.

Generalul strânse din buze, înciudat.

- O să ai cât de curând veşti de la mine, Statius! îl ameninţă înainte de a se îndepărta.

Încremenit pe treptele din faţa templului, împins din toate părţile de trecătorii grăbiţi, Aurelius respiră adânc. „Înţeleptul nu-şi iese niciodată din fire”, îşi repetă în gând, ca un bun epicureu, „înţeleptul rămâne întotdeauna calm şi priveşte cu detaşare nebunia lumii”. Nu voia să se enerveze, nu voia să se gândească la Germania. Avea să meargă imediat la Pomponia să se bucure de surpriza promisă de prietena lui...

- Iată-te, în sfârşit. Ne gândeam că nu mai vii! îl întâmpină în vestibul un Servilius deosebit de vioi.

Bravul cavaler, temându-se ca oaspetele său să nu aibă ceva de obiectat, avusese grijă să guste personal din toate amforele cu vin de Ceccinum, Setinum şi Ulban care urmau să fie servite la masă, aşa că buna sa dispoziţie, deja bine cunoscută tuturor, fusese mult stimulată în urma acestei verificări. Alături de el, Pomponia ciripea neobosită, înveşmântată într-o tunică de in de un stacojiu atât de strident, încât doar o fetişcană tinerică şi trasă prin inel ar fi cutezat s-o poarte.

- Ei bine, unde este surpriza? întrebă senatorul arzând de curiozitate.

- Vino, vino cu mine! îl îndemnă matroana, conducându-l prin exedra în aer liber până la o masă de marmură instalată în faţa unor tufe de trandafiri. În jurul mesei se aflau trei paturi largi din piatră, căptuşite cu perne moi şi pe unul dintre ele, radiind toată într-un surâs care-i dezvelea puţinii dinţi rămaşi în gură, era tolănită focoasa Domitilla, având pe cap o mulţime de bucle în formă de turnuleţe peste care, în vârf de tot, trona o coamă impunătoare de păr zburlit.

Aurelius respiră uşurat: surprizele Pomponiei erau imposibil de prevăzut, iar faptul că era vorba doar despre matroana Domitilla avea darul să-l liniştească.

- Dar asta nu-i tot, mai avem şi o altă invitată! cotcodăci prietena sa, privindu-l pe sub sprâncene şi, în clipa aceea, de după perdeaua peristilului se putu distinge silueta unei alte femei.

- Pe toţi zeii Olimpului! gemu senatorul, privind-o pe Valeria care venea înspre el, cu privirile aţintite în pământ şi cu un aer rezervat, plin de sfială.

Aurelius luă loc pe unul din paturi, încercând să se poarte cât mai firesc, iar după puţin timp începu să se simtă chiar foarte bine. Stimulată de mâncărurile gustoase şi de vinul bun, se înfiripase o conversaţie plină de o voioşie fără margini, dominată de scânteietoarea Pomponia care se întrecea pe sine într-o mulţime de comentarii politice şi bârfe mondene, opinii literare şi maliţioase glume cu două înţelesuri, toate presărate cu o serie de aluzii la ultimele aventuri amoroase ale neastâmpăratei împărătese Messalina. Senatorul îi ţinea cu multă plăcere isonul, punându-i la momentul potrivit cele mai incitante întrebări sau subliniind cu câte o replică sarcastică vorbele de duh ale matroanei.

Totuşi, dacă Servilius şi Domitilla se distrau de minune, nu acelaşi lucru se putea spune despre Valeria. Deschidea gura foarte rar şi atunci spunea doar câteva vorbe, ca nişte şuvoaie de apă rece căzând peste o vâlvătaie: se vedea bine că libertatea de limbaj a Pomponiei nu-i cădea bine deloc şi, atunci când subiectele erau mai picante, pe chipul său apărea o expresie dezaprobatoare datorită fie ruşinii sincere, fie unei simple ipocrizii. Abia când cei de faţă începură să vorbească despre Antonius, matroana păru să fie mai atentă.

- Un băiat tare drăguţ! Fusese oaspetele soţului meu, Herennius, la Gortina[1], şi când m-am întors în Italia, l-am reîntâlnit la Tusculum[2], în villa consulului. Este limpede că asasinul îşi greşise victima: Antonius Felix nu merita un asemenea sfârşit îngrozitor! îşi dădu ea cu părerea.

- Dar ce, eu aş fi meritat? întrebă Aurelius cu un zâmbet acru.

Servilius tuşi, încurcat de întorsătura pe care o luase discuţia.

- Dragă Publius, arată-i Valeriei grădinile noastre în timp ce sclavii vor strânge resturile de la masă, interveni Pomponia cu o lăudabilă promptitudine.

Mulţumit de faptul că Valeria primise o corecţie meritată, senatorul o conduse printre tufele de merişor şi începu să-i arate pe rând dragonii, himerele şi monştrii mitologici, opere ale iscusitului grădinar Scapola, inventivul servitor pe care senatorul îl împrumutase cu mare plăcere şi prietenilor săi.

Dar nici aceste informaţii din domeniul botanicii nu reuşiră să-i smulgă tăcutei matroane decât unele vagi exclamaţii politicoase.

- Îmi închipui că te bucuri să fii din nou în Urbe, după atâţia ani petrecuţi în provincie, spuse Aurelius, schimbând vorba.

- Nu cunosc prea multă lume la Roma, recunoscu ea.

- Dar Corellia, soţia consulului Paulus Metronius, te-ar putea prezenta multor familii, îi sugeră patricianul.

---

[1] **Gortina:** capitala Cretei în timpul Imperiului roman. S-au păstrat acolo monumente interesante, printre care o inscripţie străveche despre dreptul doric – salvată de romani care au folosit blocurile de piatră în care era gravată pentru a construi *Odeion* – şi ruinele grandiosului Pretoriu, sediul guvernatorului trimis de Roma.

[2] **Tusculum:** oraş din regiunea Latium ale cărui ruine s-au găsit la sud de Roma. Cicero avea acolo o reşedinţă unde a redactat faimoasele sale scrisori, numite chiar „Tusculane”.

- Poate, dar, dacă aş fi văzută prea des cu ea, reputaţia mea nu cred că ar avea de câştigat, răspunse femeia pe un ton rece.

Auzind o asemenea remarcă plină de înfumurare, Aurelius simţi că se înfurie şi trecu la contraatac: oricât părea de severă, Valeria rămânea tot o femeie... şi nici o femeie nu se poate bucura atunci când cineva are numai cuvinte de laudă pentru alta.

- Dar de ce spui asta? Corellia este elegantă şi foarte atrăgătoare, îi replică el cu perfidie. Sunt sigur, de exemplu, că ţi-ar da bucuroasă unele sfaturi ca să te îmbraci cu lucruri mai puţin demodate. Ea este întotdeauna gata să servească pe oricine...

- Ba chiar prea mult! şuieră printre dinţi Valeria şi porni cu paşi grăbiţi către exedră, fără a se mai gândi să-l aştepte.

După o asemenea discuţie, cina continuă într-o atmosferă mai mult decât glacială şi în scurt timp musafirii îşi luară rămas bun de la gazde şi plecară.

Când Servilius închise uşa de la intrare în urma lui, Aurelius şovăi o clipă în mica piaţă de la poalele Quirinalului. Pomponia îl rugase s-o conducă acasă pe prietena ei şi, dacă ar fi fost vorba despre o libertă sau chiar despre o plebee, senatorul n-ar fi stat pe gânduri şi s-ar fi urcat imediat alături de ea în lectică. Valeria, însă, era o persoană din lumea bună şi n-ar fi fost potrivit să stea lângă ea, chiar şi pe o distanţă atât de scurtă... Patricianul aprecie imediat cât de mare era pericolul de a se lovi de susceptibilitatea austerei matroane, comparându-l cu deranjul de a parcurge pe jos urcuşul de o milă până pe Viminal. Un asemenea deranj fu mai important, aşa că, ridicând din umeri, Aurelius se aşeză şi el pe pernele lecticii.

- Frumoasă petrecere, nu? spuse el pe un ton neutru.

Valeria dădu din cap aprobator, exprimând prin tăcerea sa dezaprobarea pentru comportamentul bărbatului, contrar regulilor de bună conduită. Ghemuită în colţul opus al lecticii, îl privea pe nepăsătorul său tovarăş de drum cu o neîncredere evidentă, ca şi cum n-ar fi fost vorba despre un senator roman,

ci de întunecatul Pluton[1] gata să se arunce asupra Proserpinei[2] ca să-şi satisfacă poftele cu ea.

O asemenea bănuială nu era absolut deloc justificată, pentru că Aurelius nu avea porniri de felul acesta. Valeria era frumoasă, bineînţeles, cu nasul acela drept şi cu trăsături care păreau sculptate în marmură; cu toate acestea, aşa cum spunea şi Castor, părea să fie mai mult o statuie decât o femeie în carne şi oase. Mişcările cumpănite, expresia severă a feţei, acea *dignitas*[3] atât de tipic romană care emana din întreaga sa înfăţişare, aveau darul de a risipi orice intenţie galantă a patricianului care, în consecinţă, se decise să n-o mai ia în seamă.

Dar Valeria locuia destul de departe şi drumul părea că nu se mai sfârşeşte. Purtătorii coborâră de pe colina pe care locuiau prietenii săi şi traversară *Vicus Longus*[4] îndreptându-se către Viminal, ca să evite trecerea prin Suburra. Atunci când trecură prin apropiere de *Vicus Patricius*, doar respectul pe care i-l purta Pomponiei îl opri pe senator să coboare în faţa casei sale, lăsând-o pe încrezuta matroană să-şi continue drumul de una singură însoţită doar de nubieni.

Merseră astfel într-o tăcere totală, apăsătoare, până ajunseră la poalele Esquilinului.

- Ia te uită, un alt incendiu! exclamă dintr-o dată Valeria, arătând către flăcările care se înălţau printre case.

- În ultima vreme, în cartierul acesta multe case au fost mistuite de foc; oamenii se tem că la mijloc s-ar afla un piroman, îi explică senatorul.

- Roma este un oraş cu adevărat periculos, spuse Valeria, tulburată.

- Oraşele seamănă, de fapt, cu femeile: cele mai periculoase sunt şi cele mai interesante, cugetă cu voce tare Aurelius, după care o întrebă cu răceală. Din ce cauză fratele tău este aşa de pornit împotriva mea?

- Credeam că sunteţi prieteni! se miră ea.

---

[1] **Pluton (sau Hades):** zeu al morţilor, dar şi al aurului.

[2] **Proserpina:** soţia lui Pluton, răpită de el şi dusă pe tărâmul subteran al morţilor.

[3] **Dignitas:** comportare demnă care, conform *mos maiorum* (vezi) trebuia să-i caracterizeze pe cetăţenii romani. În sens mai larg, reputaţie.

[4] **Vicus Longus:** străduţă între colinele Quirinal şi Viminal.

- Mă îndoiesc că am mai fi prieteni, îi răspunse patricianul, povestindu-i pe scurt scena din Forumul lui Augustus.

- Nu înţeleg de ce... începu matroana să spună, dar tocmai în clipa aceea unul dintre purtători se împiedică.

Lectica se clătină, aplecându-se mult pe partea stângă, astfel că Valeria, care stătea în colţul opus, ca să se ferească de orice atingere nedorită, fu aruncată peste tovarăşul său de drum.

Aurelius îi simţi trupul mlădios lipit de al său şi, puţin din curiozitate, puţin din obişnuinţă, nu rezistă impulsului de a o cuprinde în braţe. Ea se smuci brusc, ca şi cum ar fi căzut pe o grămadă de jar încins şi se cuibări din nou în colţul său, ca un arici făcut ghem în faţa botului unei vulpi.

Doisprezece ani de căsătorie, se gândi nedumerit patricianul: ce fel de bărbat putuse să fie acel Herennius dacă văduva lui se purta ca o adolescentă crescută într-un gineceu, departe de freamătul vieţii adevărate?

V. A şaptea zi înainte de Calendele lui iunie

În dimineaţa următoare, în termele casei, Castor şedea pe bordura din marmură a *calidariumului*[1], turnând din când în când câteva picături de ulei de ienupăr în micul bazin plin cu apă fierbinte în care, cufundat până la bărbie, se bălăcea Aurelius.

- Dacă n-am aflat ceva mai important, cel puţin ştiu de cine trebuie să mă feresc, spuse senatorul când ieşi din apă.

- Nu-i aşa simplu, *domine*. Cei care voiau să te omoare trebuie să fi fost cel puţin doi, pentru că generalul are un alibi foarte bun pentru ora la care s-a produs atacul, îl dezamăgi secretarul.

- Da' de unde ştii tu? întrebă Aurelius, întinzând braţele în lături pentru ca sclavele să-l poată şterge bine de apă.

- Am intrat în vorbă cu nişte indivizi de pe acolo şi am aflat că există câţiva pierde-vară care se învârt de dimineaţa până seara prin bazilica Emilia, ascultând toată ziua pledoariile avocaţilor. Ştii bine că la Roma un proces zdravăn de corupţie atrage mult mai multă lume gură-casă decât orice spectacol de teatru, astfel încât mai mulţi dintre ei mi-au spus că în dimineaţa aceea Valerius se afla în ultimele rânduri, aşezat confortabil pe pernele scaunului său portabil ca să-şi ia însemnări pe mai multe *pugilares*.

- *Vicus Laci Fundani*[2] nici nu este prea departe de bazilica Emilia: este suficient să traversezi Forumul lui Caesar şi pe cel al lui Augustus ca să ajungi acolo. Cât despre martori, ştii bine că pot fi cumpăraţi, îi spuse Aurelius.

- Totuşi, Valerius a stat de vorbă şi cu Appius Hostillius, decanul Senatului, adăugă Castor, întinzându-i stăpânului ulciorul cu *cervesia*[3] bine răcită din care avusese grijă să se servească şi el pe săturate. *Domine*, eu chiar nu pricep de ce te dai peste cap să cauţi atât de departe, când ai la îndemână un

---

[1] **Calidarium:** bazin cu apă fierbinte în terme.

[2] **Vicus Laci Fundani:** începea din spatele Forumului lui Augustus şi se îndrepta către nord, întretăindu-se cu cea care astăzi se numeşte Via Paninsperna.

[3] **Cervesia:** bere.

vinovat perfect: soţul înşelat. Cine ar putea dori mai mult decât Metronius să te vadă în barca lui Caron?

- Prostii! izbucni patricianul. Pe Corellia am cunoscut-o doar cu o seară înainte ca Antonius să fie ucis.

- Şi imediat te-ai îndrăgostit. Nu crezi că este ceva ciudat aici?

- O să te mire, Castor, dar multe femei mă găsesc oarecum atrăgător! îl luă peste picior senatorul.

- Dar este foarte clar, *domine*; o pungă bine garnisită ca a ta poate să sucească mintea oricărei femei, îi spuse alexandrinul, având grijă să nu-i dea satisfacţie. Chiar eşti sigur că nu te-a auzit consulul pe când îi dădeai întâlnire soţiei lui?

- În cazul ăsta, cum putea să mă confunde cu Antonius? obiectă Aurelius, învelindu-se cu cearceaful uscat.

În camera de masaj îl aştepta frumoasa Nefer, stând dreaptă în mijlocul mozaicului cu flori de pe pardoseală, ca un pistil între o mulţime de petale minunat colorate. Patricianul zâmbi, bucurându-se dinainte de atingerea mâinilor ei pricepute care-l puteau face să uite de ucigaşi, tâlhari şi de alte asemenea secături. Dar secretarul său, căpos ca de obicei, rupse vraja acestei aşteptări.

- Poate că şi consulul voia să împiedice întâlnirea ta cu Corellia. Eu pariez zece sesterţi[1] pe el!

- Ştii unde s-ar fi putut afla consulul în momentul crimei? întrebă Aurelius, acceptând pariul.

- Acasă la el. Decanul Hostillius i-a făcut o vizită cu puţin timp înainte de ora a treia, aflându-se în drum spre Forum, ca să-i ceară sprijin pentru o petiţie contra imoralităţii publice. Imediat după aceea, consulul s-a închis în biroul său şi n-a mai ieşit de acolo decât spre prânz.

- Cu siguranţă, *domus* are şi o ieşire dosnică prin care Metronius ar fi putut ieşi fără a fi observat.

- Da, dar la ora a patra, un valet i-a servit un *ientaculum*. Sclavul îşi aduce bine aminte de momentul acela, pentru că tocmai auzise şuierând ceasul cu apă.

- Prin urmare, chiar dacă ar fi reuşit să se strecoare neobservat afară din casă, consulul ar fi avut la dispoziţie ceva

[1] **Sestert:** monedă romană. În epoca împăratului Claudius, cu şase sesterţi se făceau cumpărături pentru toată familia, inclusiv pentru sclavi.

mai mult de o oră ca să se ducă şi să se întoarcă din Suburra, reflectă gânditor Aurelius.

- N-ai impresia că ar fi avut timp suficient ca să-l ucidă pe Antonius? aprecie Castor.

- Trebuie să ai dovezi pentru aşa ceva... se hotărî senatorul, în timp ce Nefer îl ungea pe piept cu uleiul parfumat pentru masaj. Trimite-i încoace pe nubieni, ce mai aştepţi?

- Banii, *domine*. A trebuit să-i strecor şase assos valetului...

- Aşa puţin? se miră Aurelius, obişnuit să i se prezinte note de plată astronomice.

- Şi cincisprezece sesterţi trântorilor ălora care se învârt pe la bazilica Emilia! încheie Castor, cu o expresie îngerească, întinzând mâna hrăpăreaţă către prada din punga stăpânului.

VI. A şasea zi înainte de Calendele lui iunie

A doua zi, Publius Aurelius ajungea la intrarea pe *Vicus Laci Fundani*, la marginea Suburrei.

Casa lui Metronius se afla pe colina Aventinului, dincolo de Circus Maximus: de acolo, cu puţin timp înainte, Castor îi dăduse pornirea lui Menon, cel mai sprinten şi mai iute dintre nubieni, care îi întrecea pe toţi fraţii lui în viteză şi rezistenţă. Lui îi fusese încredinţată sarcina de a parcurge cât mai repede posibil traseul pe care consulul ar fi trebuit să meargă pentru a ajunge la locul crimei şi să se întoarcă acasă tocmai la timp pentru *ientaculum*.

În cele din urmă, purtătorul apăru asudat şi gâfâind la intrarea în Forumul lui Augustus.

- Am întârziat, *domine*, pentru că m-am întâlnit în drum cu alaiul Fecioarelor Vestale! se scuză el, dezamăgit pentru că nu-şi putuse pune mai bine în valoare calităţile.

Aurelius ştia despre ce era vorba: toată lumea trebuia să dea întâietate carului în care se aflau preotesele, singurul vehicul tras de animale care avea voie să circule pe străzile Romei, oraşul fiind pe timpul zilei o imensă insulă pietonală.

După puţin timp, senatorul, cu ochii aţintiţi asupra clepsidrei, îi dădea din nou lui Menon semnalul de pornire. Castor urma să aibă grijă să noteze ora întoarcerii la casa consulului.

Între timp, zăpuşeala devenea tot mai apăsătoare în acel început de vară neobişnuit de călduros. Aurelius îşi şterse cu poala togii sudoarea de pe frunte, părându-i rău de vanitatea nesăbuită care-l făcea să umble cu capul descoperit, în loc să se apere de soare cu atât de urâta pălărie cu boruri largi folosită de majoritatea concetăţenilor săi.

Cu un gest rapid făcu să dispară clepsidra printre cutele tunicii jerpelite cu care se deghizase şi aruncă o privire în jur, căutând un *thermopolium*[1] în care să-şi potolească setea. Chiar într-un colţ al pieţei, o tejghea de marmură oferea de mâncare şi de băut.

- Aveţi *cervesia* bine răcită? întrebă Aurelius, fără prea mari speranţe într-un răspuns afirmativ: băutura aceea de un galben

[1] **Thermopolium:** bufet, bar cu masă caldă.

deschis era departe de a se bucura în Urbe de aceeaşi popularitate pe care o avea în Galia, în Iberia[1] şi în alte provincii.

- Nu servim decât vin fiert, răspunse cârciumarul, cu o strâmbătură de dispreţ spunând multe despre părerea pe care o avea în privinţa băutorilor de *cervesia*. Drept cine îl lua derbedeul acesta? Părea el un belgian cu mustăţi pleoştite? Bine, se născuse la Brixia[2] care într-adevăr nu era prea în sud, dar era totuşi unul de dincoace de Alpi, nu un barbar necioplit de dincolo de munţi!

- Vin fierbinte? Nu, dă-mi mai bine apă de la fântână.

- Face o jumătate de assos, exageră intenţionat cârciumarul. Toţi sunt la fel, filfizonii ăştia fără nici o para chioară – se gândea el – cu obrajii lor proaspăt bărbieriţi, pletele parfumate şi unghiile bine curăţate: se aşezau la tejghea, trăncăneau vrute şi nevrute, şedeau comod la mesele de la umbră, dar nici vorbă de consumaţie! Aşa că, atunci când Aurelius îi puse în palmă un denarius[3] de argint, sărmanul de el înghiţi în sec încurcat: nu încasase decât doi sesterţi şi nu-i făcea plăcere să recunoască prea uşor că nu putea da restul acelui client ciudat.

- Nu am mărunt; toată lumea vine la mine să schimbe în dimineaţa asta! se scuză el. Totuşi, dacă ai puţină răbdare, pot să te servesc cu un vinişor curat pe care-l ţin de rezervă în pivniţă. Până atunci, ia loc! spuse cârciumarul, grăbindu-se să şteargă cu grijă banca pe care senatorul se aşează cu grijă ca să n-o sfărâme. După puţin timp, apăru aducând un urcior mic şi având în urma lui o servitoare tânără cu un evantai împletit din paie, mai mare decât ea.

- Fă-i un pic de răcoare dânsului, Gratilla! îi porunci sclavei şi, devenind brusc amator de sporovăială, se aşează în faţa lui Publius Aurelius, cu coatele la o palmă de punga pe care patricianul o aşezase la vedere pe masă.

- Ce s-a întâmplat cu individul ăla atacat chiar aici, în piaţă, a scăpat cu viaţă? vru să ştie senatorul, gata să profite de noua şi interesata amabilitate a cârciumarului.

- Da de unde, a murit îndată după aceea. Asta pot să ţi-o spun eu care l-am văzut!

---

[1] **Iberia:** Spania de astăzi.
[2] **Brixia:** Brescia de astăzi.
[3] **Denarius:** „dinar”, monedă de argint valorând patru sesterţi.

- Chiar aşa? Şi totuşi, *vigiles* spun că nu au existat martori, se miră Aurelius.

- Ei, nu sunt nici eu chiar prost, doar nu era să le povestesc totul paznicilor fără să mă cinstească şi ei cu ceva! Mie-mi place vinul, nu apa din râu şi nu am de gând să mă las aruncat în Tibru! exclamă el nescăpând din ochi punga cu bani. Chiar aici stătea, în spatele ferestrei, când sărmanul om a sosit şi el: avea o togă ultimul răcnet al modei, cu agrafe strălucitoare şi cizmuliţe noi-nouţe, de m-am mirat să-l văd îmbrăcat aşa atât de aproape de Suburra, fără nici un însoţitor. Să fim înţeleşi, nu spun că pe aici ar fi mai mulţi tâlhari decât în cartierele bogate, dar dacă un individ care arată a fi bogat se plimbă pe sub nasul unuia care abia o scoate la capăt cu banii de pe o zi pe alta, mă rog, înţelegi că... Abia după aceea am aflat că filfizonul acela îşi lăsase purtătorii cu lectica la *popina* lui Bellona, chiar în spatele caselor ălora. Pe Hercule, zic eu, se poate să fie cineva atât de tâmpit? exclamă cârciumarul, întrerupându-se pe neaşteptate. O altă monedă fu de ajuns ca să prindă iar glas.

- Ascultă la mine cum s-au petrecut lucrurile: goleam un vas mare cu vin şi, când scot nasul afară pe fereastră, în spatele filfizonului văd apărând un individ înfăşurat într-o mantie lungă şi neagră, cu o tichie bine îndesată pe cap. Mă întrebam ce fel de boală ar putea să aibă ăla de s-a îmbrăcat aşa gros pe o asemenea căldură, când tipul ajunge dintr-o săritură în spatele acelui trecător elegant. Eu am înţeles imediat că vrea să-l atace...

- Şi ai început să strigi ca să-l anunţi de pericol! îi continuă senatorul fraza.

- Da’ cum să fac aşa ceva, doar nu eram nebun! Dimpotrivă, mă lipesc binişor de perete ca să nu mă observe: ştii, doar din cauză că nu-mi place să beau apă din Tibru... Mă rog, omul cu mantie neagră ridică mâna şi îndată filfizonul cade la pământ, în timp ce el dispare pe ulicioară.

Cârciumarul bău o înghiţitură zdravănă de vin şi continuă.

- Abia atunci am ieşit pe stradă. Nefericitul era trântit la pământ, cu o pată mare şi roşie pe togă. Era un spectacol impresionant, crede-mă, chiar şi pentru unul ca mine care a văzut multe la viaţa lui. Sângele atrăgea insectele, muşte, albine, ţânţari, o mizerie întreagă, iar mortul avea ochii holbaţi şi cu o expresie ciudată, ca şi cum se întreba ce i s-o fi întâmplat... şi avea dreptate să se întrebe, săracul de el: într-adevăr, nu el trebuia să moară!

- Cum? încremeni patricianul.

- Ei, după cum spun *vigiles*, este vorba despre un anume Antonius. Asasinul, însă, l-a strigat pe un alt nume: Aulanos, Ausonios sau cam aşa ceva...

- Aurelius, poate? îi sugeră senatorul, simţind o sudoare rece pe spinare.

- Da, da, chiar Aurelius!

- Sacră Afrodita, eşti sigur? şopti patricianul, rămânând înmărmurit.

- Cum să nu fiu sigur, sări în sus cârciumarul, ducându-şi mâna la piept. Dacă nu mă crezi pe mine, întreabă-le pe florăresele de acolo!

Încă ameţit de cele aflate, Aurelius se apropie de taraba cu flori, instalată în faţa unei dughene mizerabile. Două femei, semănând incredibil între ele, făceau bucheţele mici de albăstrele pe care le aranjau cu mult gust în două vase mari cu apă. Patricianul admiră îndemânarea cu care se mişcau degetele celor două femei, apucând cu grijă tulpinile delicate şi legându-le în bucheţele cu un fir subţire de cânepă, printr-o singură mişcare, scurtă şi rapidă.

- Vrei un bucheţel, frumosule? Sunt abia culese! îl întâmpină de îndată fata mai tânără, o bruneţică bine făcută, cu părul împletit într-o coadă groasă, prinsă pe frunte.

- Oh, dar pentru un nobil ca acesta avem ceva mai bun! interveni cealaltă florăreasă, ceva mai în vârstă, dar pieptănată la fel de ciudat.

Femeia se grăbi să-l conducă pe patrician în prăvălie, nu fără a aprecia cu plăcere aspectul sănătos şi îngrijit al bărbatului. Tunica modestă şi lipsa oricărei podoabe nu puteau s-o înşele cu nici un chip: probabil că era sclavul vreunei familii de nobili, poate chiar un vistiernic sau un contabil, cel puţin dacă judeca după mâinile bine îngrijite şi după încălţămintea de foarte bună calitate.

- Avem crini, stânjenei şi chiar tufe de trandafiri. De asemenea, ştim să împletim coroniţe pentru banchete şi ghirlande de flori din acelea care se atârnă la gât.

- Bine, fă vreo zece şi du-le pe *Vicus Patricius*, la casa familiei Aurelius.

Femeia zâmbi mulţumită: aşadar, bărbatul acela locuia în marea *domus* a senatorului Statius, bogatul patrician cu faimă de excentric pe care cineva încercase să-l ucidă zilele trecute.

Vizita unui slujbaş din casa unui asemenea nobil putea fi un mare noroc pentru ea şi pentru fiica ei, aşa că nu trebuiau să scape o astfel de ocazie...

- Eu sunt Zenobia, iar pe bobocul ăla de fată o cheamă Asteria. Dar nu sta aici să te înfierbânte soarele, vino înăuntru că e mai răcoare! îl invită, politicoasă, femeia.

- Ştii ceva despre omul acela care a fost ucis aici, în faţa voastră? întrebă senatorul după ce intră în sărăcăcioasa prăvălie.

- Eu n-am văzut tot ce s-a întâmplat, dar cârciumarul de colo a fost de faţă şi mi-a povestit şi mie: nefericitul acela mergea liniştit unde avea treabă, când o matahală de om, confundându-l cu senatorul Statius, a sărit pe el şi l-a lovit cu cuţitul, îi povesti femeia, fără să spună nimic nou faţă de ceea ce patricianul aflase deja.

- I-ai auzit vocea? întrebă, agitat. Părea să fie a unui tânăr sau a unui bătrân? Era sonoră sau aspră, groasă sau piţigăiată? Putea să fie a unei femei?

Copleşită de un asemene şir de întrebări, Zenobia începu să şovăie.

- Nu ştiu ce să-ţi spun, era o voce ca oricare alta. Ceea ce mi se pare în afară de orice îndoială este că era a unui individ care-l ura de moarte pe stăpânul tău. Pentru că eşti un servitor al senatorului, nu-i aşa?

- Mă rog, să zicem că trăiesc în casa lui, reuşi Aurelius să găsească o explicaţie. Acum, însă, trebuie să plec. Uite banii pentru flori...

- Stai, tinere domn, mai stai puţin, trebuie să ne cunoaştem mai bine! îl reţinu femeia, grăbindu-se să tragă perdeaua prăvăliei. Mai spune-mi ceva despre nobilul Statius. Se spune că ar fi putred de bogat şi că se poartă foarte frumos cu servitorii lui. Pe de altă parte, îmi este destul să te privesc pentru a-mi da seama că te duci la terme în fiecare zi şi că nu munceşti cine ştie ce... Ascultă, aş avea să-ţi propun o mică afacere: ce-ai spune dacă l-ai convinge pe stăpânul tău să ne cumpere? Noi îi aparţinem unui zgârciob nenorocit de ultima speţă care a hotărât să închidă prăvălia de flori şi pe noi să ne vândă la piaţa de sclavi. Ştii ce ar însemna asta pentru noi? Ar trebui ca eu şi Asteria să ne despărţim pentru totdeauna! M-am căznit tare mult ca s-o cresc, nu-i deloc uşor pentru o sclavă să crească o fată până la vârsta asta... Şi toată lumea spune că este o fată tare frumoasă. Asteria, ia vino aici!

Ascultătoare, fata îşi vârî capul pe după perdea.

- Vino să te vadă mai bine omul ăsta cumsecade; să ştii că face parte din *familia* senatorului Statius. Este un patrician foarte puternic şi ar fi un mare noroc pentru noi dacă am reuşi să intrăm în casa lui: n-o să mai petrecem nopţile sub un acoperiş prin care trece apa în voie, n-o să mai mâncăm măruntaiele fiarelor de la circ cu pâinea mucegăită pe care ni le dă nenorocitul acela de stăpân şi nici vorbă de beţivani pe care să fim nevoite să-i primim în patul nostru... Se spune că senatorului îi plac femeile frumoase şi că are cele mai elegante slujnice din toată Roma. Asteria, ia arată-i dânsului ce picioare frumoase ai! îi porunci fetei.

- Dar, mamă... încercă fata să protesteze.

- Lasă ruşinea, fata mea. Dacă nu găsim cât mai curând un protector, o să fii vândută la un bordel şi atunci o să fii nevoită să arăţi şi altceva, nu numai picioarele! exclamă Zenobia, ridicând până la coapse tunica fetei, în timp ce aceasta întorcea capul, roşind până în vârful urechilor. Într-adevăr, picioarele fetei erau drepte şi bine făcute, fără nici un defect, aprecie Aurelius care începuse să se amuze de situaţia aceea atât de echivocă.

- Când o să ai ocazia să vorbeşti cu *dominus*, încearcă să-i spui cât de frumoasă este Asteria. Important este s-o ia pe ea; eu poate că aş reuşi să mă descurc de una singură ştiind-o pe ea în siguranţă. Dacă, din întâmplare, l-ai convinge să ne cumpere pe amândouă... ei, atunci ai fi şi tu mulţumit, nu ştiu dacă mă înţelegi! încheie femeia şi în priviri îi străluceau promisiuni fierbinţi.

- O să fac tot ce pot, promise Aurelius, zâmbind dintr-un motiv pe care nu-l ştia decât el.

Senatorul stătea la masa de abanos din birou, alături de bustul lui Epicur[1], avându-l în faţă pe credinciosul său secretar.

---

[1] **Epicur:** filosof grec. În 306 î.Hr. a inaugurat la Atena o şcoală filosofică (*Grădina*), deschisă atât femeilor, cât şi sclavilor. Tema gândirii epicuriene era căutarea fericirii, chestiune pe care filosoful o rezolva prin instrumentul eliberator al *ataraxiei*, adică a unei detaşări sobre, senine, echilibrate de pasiunile vieţii. Îndepărtându-se treptat de matricea sa originară greacă şi în pofida unor numeroase contestări (printre care cele ale primilor gânditori creştini), filosofia epicuriană a cunoscut o largă răspândire în lumea romană, mai ales prin opera lui Lucretius *De rerum natura*.

- Prin urmare, cred că nu mai există nici o îndoială: voiau, într-adevăr, să te omoare! trase concluzia Castor. Şi când te gândeşti că eu, crezând că asasinul ştia pe cine ucide, am mişcat munţii şi mările din loc ca să-ţi fac rost de informaţii despre averea fraţilor Antonius...

- Dar nu intendentul nostru trebuia să facă asta? îi aminti Aurelius.

- Oh, nu te poţi baza pe Paris, *domine*. Un bărbat care nu bea, nu mănâncă nici o bucăţică de carne şi nu merge la femei, cu greu poate duce un lucru la bun sfârşit.

- Este un administrator foarte bun, scrupulos şi cinstit, îl apără patricianul.

- Prea de tot, după părerea mea! În orice caz, bine că eram eu pe-acolo. Desigur, a fost nevoie să pun la bătaie ceva bănuţi, preciză libertul şi-i prezentă nota de plată.

- Şaizeci de sesterţi, dar eşti nebun? Cu o asemenea sumă poate fi coruptă jumătate din Roma, inclusiv liberţii imperiali!

- Ei, dar crezi că puteam apela doar la nişte sclavi şi servitori, pentru care este suficient un ulcior de vin ca să-şi dezlege limba! *Nummularii* din Forumul lui Caesar sunt plătiţi regeşte tocmai pentru a nu scoate o vorbă despre afacerile clienţilor: încălcând secretul bancar, îşi pun în joc cariera, dacă nu chiar capul.

- Sper cel puţin ca informaţiile să-şi merite preţul, răbufni Aurelius, deschizând punga.

- Cum să nu, stăpâne. Regretatul Antonius Felix, după cum te aşteptai, lasă în urma sa destul de puţin: o mină de argint în Iberia, părăsită de mulţi ani, şi o moşie pe un vârf de munte din Samnium, unde nu ajunge nici măcar apa potabilă. În plus, desigur, o mulţime de datorii.

- Cu casa tatălui său ce s-a întâmplat? I-a revenit lui atunci când cei doi fraţi şi-au împărţit moştenirea.

- Ipotecată de la temelii până la acoperiş: Antonius a oferit-o drept garanţie pentru una dintre cele mai dezastruoase afaceri ale sale. Aceeaşi soartă au avut-o şi plantaţiile întinse de măslini

din Creta[1] pe care mama sa le moştenise de la Metellus Creticus, cel care cucerise insula.

- Nu cred că Antonius s-a gândit vreodată să meargă acolo ca să le vadă.

- Şi, totuşi, acest lucru s-a întâmplat. A stat câtva timp la Gortina, acum doi ani, ca oaspete al guvernatorului Cretei şi Cirenei.

- Care, ca să vezi ce întâmplare, era Herennius, răposatul soţ al Valeriei. De altfel, în timpul cinei de la Pomponia, ea a spus că l-a cunoscut pe Antonius chiar cu ocazia aceea, observă Aurelius.

- Herennius a avut diferite slujbe în insulă pe vremea lui Tiberius şi a cerut să se întoarcă acolo ca ajutor de pretor, atunci când a fost vorba să i se încredinţeze o provincie. A rămas în această funcţie nu mai puţin de şapte ani, trăind în pretoriul roman asemenea unui satrap oriental. Îţi aminteşti că oraşul Gortina a fost ales drept capitală a provinciei pentru că fusese cel mai puţin ostil Romei în timpul faimoasei campanii a lui Metellus Creticus. După trecerea unui secol, este o aşezare cu sute de mii de locuitori care se bucură de o mare prosperitate. Sigur, nu se poate compara cu Roma, dar nu lipsesc teatrele şi termele, atmosfera este mai relaxată decât în Urbe şi oamenii îşi pot permite şi unele libertăţi care aici s-ar putea să nu fie văzute cu ochi buni...

- Unde vrei să ajungi. Castor? O iei pe departe, ca şi cum ai fi descoperit de fapt ceva foarte interesant... Un satrap oriental ai spus? Pariez că Herennius se îngrijea să aibă în jurul său numai sclave frumoase!

- Ai pierde, *domine*. Întreţinea, însă, un adevărat harem de luptători greci, fără a mai pune la socoteală slăbiciunea sa pentru sucul de mac din Leconia, care pe insula Creta se găseşte din belşug şi la un preţ de nimic...

- Un homosexual tânăr, îndopat cu opium! Uite de ce nu a cerut niciodată să se întoarcă la Roma şi uite de ce văduva sa se poartă de parcă n-ar mai fi văzut niciodată un bărbat adevărat!

---

[1] **Creta:** insula, locul unei civilizaţii înfloritoare, a fost distrusă de o serie de cataclisme, ultimul dintre ele – erupţia vulcanului de pe insula Thera (astăzi Santorin), petrecută în 1450 î.Hr. – distrugându-i definitiv puterea. Unii cercetători au considerat că acea catastrofă ar fi fost sfârşitul faimoasei Atlantida.

- De văzut a văzut ea bărbaţi o mulţime... dar toţi erau iubiţii soţului ei, desfăcu braţele secretarul.

- Doar n-o să-mi spui că ai aflat toate astea de la *nummularii* din Forumul lui Caesar!

- Nu, sigur că nu. Ciria, slujnica Valeriei, a fost aceea care mi-a povestit tot ce ţi-am spus eu acum.

- Nu rupe relaţia cu fata aia, Castor: este o sursă de informaţii foarte preţioasă!

- Ai mare dreptate, stăpâne. Mai ales că, pentru a-mi povesti aşa ceva, mi-a cerut doar zece sesterţi. I-am dat de la mine, *domine*, fiind sigur că o să mi-i dai tu...

Aurelius oftă, întinzându-i încă o monedă.

- Ţi-a spus cumva şi ce părere avea stăpâna ei despre felul în care se distra soţul ei?

- Se pare că nu făcut niciodată din asta o dramă. Herennius îi satisfăcea toate poftele, doar să fie lăsat în pace cu vânjoşii lui iubiţi şi toată lumea bună din insulă o trata ca pe o regină: nu-i un lucru de nimic pentru o fată care avusese ca zestre doar două loturi prăpădite de pământ în Lucania. În palatul Pretoriului roman viaţa era dulce şi în condiţii de lux, aşa încât Antonius Felix, venit cu gândul să petreacă acolo doar o scurtă perioadă de timp, a rămas pe insulă aproape şase luni. Tocmai în timpul acestei şederi a lui la Gortina l-a prins în mrejele uneia dintre escrocheriile lui pe Valerius, aflat în vizită la cumnatul său, promiţându-i caii şi harnaşamentele necesare pentru Legiunea a şasea.

- Mă şi mir că nu a fost decimată! îşi dădu cu părearea Aurelius.

- N-a fost prea departe de aşa ceva, îi răspunse Castor. N-a primit niciodată furniturile promise şi Felix al nostru a fost nevoit să-i cedeze generalului toate pământurile pe care le poseda pe insulă, cu titlul de despăgubiri. La scurt timp după aceea, când afacerea furniturilor militare a fost dată uitării, a început să se ocupe de antreprenoriat în folosul comunităţii şi, pentru încheierea unor contracte, a recomandat nişte constructori cu o faimă cam dubioasă.

- Câte *insulae* s-au prăbuşit din cauza asta? întrebă patricianul.

- Doar un arc de triumf şi vreo două poduri fără prea mare importanţă; nu destul, prin urmare, pentru ca oficialităţile să-şi piardă încrederea în el.

- Îmi închipui că a fost susţinut de oameni politici.

- Da, şi nu în ultimul rând de Metronius al nostru care i-a încredinţat, chiar dacă nu în mod oficial, campania pentru alegerea lui în funcţia de consul.

- E de mirare cum de a fost ales! În orice caz, probabil că l-a costat o avere...

- Ia gândeşte-te puţin, stăpâne: un spectacol impresionant de jocuri în care şi-au pierdut viaţa douăzeci şi opt dintre cei mai buni gladiatori şi au fost omorâte sute de fiare exotice; un prânz patriotic din care s-au înfruptat şapte mii de locuitori fără nici o sursă de venit; o donaţie consistentă pentru comisia funerară a bijutierilor ca să-şi atragă sprijin din partea breslei; o donaţie destul de mare pentru Fecioarele Vestale; cedarea unui număr de prăvălii de la templul lui Isis şi a unei grădini pentru orfanii de război, fără a mai pune la socoteală împărţirea gratuită de cereale şi miile de *sportulae* bine garnisite pentru *clientes*, înşiră pe nerăsuflate Castor.

- Şi asta încă n-ar fi nimic în comparaţie cu sumele pe care le-a cheltuit pe ascuns ca să cumpere voturi! adăugă Aurelius.

- Totul ca să se împăuneze timp de trei sau patru luni cu titlul de consul! exclamă grecul, plin de dispreţ. N-o să înţeleg niciodată ambiţiile astea prosteşti ale romanilor!

- Stai puţin, lucrurile nu stau chiar aşa, Castor. Iubirea de patrie şi dorinţa de cumula cât mai multe titluri pentru propriile familii nu sunt singurele motive pentru care romanii îşi doresc să obţină funcţii de prestigiu. Oricât ar părea de redusă puterea oferită, unele magistraturi mai oferă încă dreptul la destule privilegii. Deseori, de exemplu, consulul în funcţie se ocupă de lucrările publice...

- Şi au puteri nemăsurate în alegerea constructorilor care vor executa lucrările respective. Înţeleg acum! încheie Castor care începuse să vadă mai limpede toate aceste lucruri.

- În plus, după încheierea mandatului, fostul magistrat poate pune foarte uşor mâna pe o provincie, guvernând-o după bunul lui plac. Sigur, nu mai suntem pe timpul republicii, când obţinerea unei funcţii de consul le dădea celor aleşi siguranţa că vor întoarce banii cu lopata. Astăzi, provinciile imperiale sunt administrate direct de reprezentanţi ai Cezarului, deşi mai rămân câteva, dintre cele încredinţate Senatului, din care se poate obţine un profit frumuşel.

- Prin urmare, eşti convins că Metronius a făcut o investiţie bună, remarcă secretarul.

- N-aş putea pune mâna în foc; ar trebui să ştiu câte şi ce favoruri s-a obligat să facă în situaţia în care urma să fie numit. Nu va trece mult timp şi va începe întrecerea pentru obţinerea contractelor şi atunci ne vom putea da seama ce-i poate pielea noului consul!

- Toate astea sunt foarte interesante, stăpâne. Am vorbit despre insula Creta, despre obiceiurile sexuale ale lui Herennius, despre ambiţiile Valeriei, despre necazurile lui Antonius şi despre manevrele lui Metronius. Am putea continua o vreme cu asemenea subiecte care mie îmi fac plăcere, dar trebuie să-ţi amintesc că un ucigaş nemilos umblă nestingherit prin Urbe şi are de gând să te elimine.

- Problema noastră este că nu reuşesc cu nici un chip să-mi dau seama cine ar putea fi! spuse patricianul, pe un ton dezamăgit.

- Oh, dacă ar fi după cum crezi tu, toată lumea s-ar părea că te iubeşte: acelaşi lucru îl spuneai şi despre Valerius. Fiindcă veni vorba, ce i-ai făcut de este atât de furios pe tine? Ai depus mărturie împotriva lui la tribunal sau băncile tale s-au încăpăţânat să-i refuze vreun împrumut?

- Nimic din toate astea, răspunse Aurelius.

- Cu alte cuvinte, la mijloc s-ar părea că este o femeie. Hai, *domine*, nu face pe şmecherul cu mine, despre cine este vorba? Soţie, fiică sau iubită? îl iscodi indiscretul secretar, în timp ce patricianul clătina din cap.

- Atunci, sora care poate că nici nu este atât de virtuoasă pe cât pare!

- Înainte de a o întâlni din nou în casa consulului, ultima oară o văzusem pe când legăna păpuşile.

- O fi... bombăni libertul, nu prea convins.

- Ce-ar fi să-ţi mai vezi şi tu câteodată doar de treburile tale! îl certă morocănos senatorul dornic să rămână singur.

Obişnuit cu desele schimbări de dispoziţie ale stăpânului său, Castor nu spuse nimic şi ieşi cu paşi uşori, strângându-şi în pumn cei şaptezeci de sesterţi. Paris îi dăduse cincisprezece zarafului iar el cinci Ciriei, aşa că avea un câştig curat de o jumătate de aureus[1]. Muncise destul în ziua aceea; după ce ieşea de la baie, avea să se ducă la o partidă de zaruri în *popina* lui Cereres, investind un denarius în vin cu speranţa că o va cuceri pe nevasta cârciumarului.

[1] **Aureus:** monedă de aur de o sută de sesterţi.

Rămânând singur în micul său birou, Aurelius strânse din buze, tulburat de amintiri. Soţie, fiică, iubită. Castor uitase pe cineva, se gândi, şi ca să alunge umbra amintirilor îşi îndreptă privirile către ochii din piatră ai chipului lui Epicur, de parcă ar fi aşteptat de la el un răspuns.

Dar, după cum bine se ştie, statuile nu pot răspunde niciodată.

VII. A treia zi înainte de Calendele lui iunie

Pe treptele din faţa clădirii Curiei, senatorii, înveşmântaţi cu toţii în alb şi purpuriu, aşteptau să intre în sala de şedinţe.

- Sărmana Glafira, cine îi va plăti datoriile acum când Antonius a murit? Sigur că nu zgârcitul de Tocullus! exclamă unul dintre demnitari.

- Măcar de-ar face-o zgârie-brânză ăla, dar îţi poţi închipui cum ar fi ca o curtezană atât de rafinată să ajungă în braţele unui asemenea pocit? rânji cineva de alături, în timp ce Aurelius ciulea urechile fiindcă auzise pomenindu-se numele uneia dintre cele mai faimoase hetaire din Roma.

- Ei, ia uite-l cum vine, plin de demnitatea sa curială! anunţă pe un ton batjocoritor un tânăr dichisit fără cusur. Are toga abia cumpărată, se văd încă îndoiturile din pachetul primit de la ţesător.

Într-adevăr, Tocullus îşi făcuse apariţia venind pe jos, însoţit doar de un sclav, ţeapăn în tunica lui nou-nouţă, cu laticlavă. Lepădase sandalele simple şi purta acum cizmuliţele cu semilună aşa cum cerea regulamentul pentru şedinţele oficiale, dar se vedea că nu era obişnuit să poarte asemenea încălţări, pentru că făcea paşi mici, ca şi cum l-ar fi durut picioarele cumplit.

Senatorii râmjiră pe ascuns, dându-şi coate. Obiceiul era ca toţi ceilalţi să iasă în întâmpinarea fiecărui senator nou numit pentru a-l felicita cu toată căldura şi a-l conduce în aula de şedinţă, arătându-i locul pe care avea să-l ocupe în permanenţă. În pofida oricăror reguli, chiar dacă unii, provenind din familii mai puţin nobile, ar fi fost dispuşi să treacă peste originea umilă a lui Tocullus, cu toţii aveau de gând să-l facă să plătească scump pentru impoliteţea de neconceput cu care-i tratase la aşa-zisul banchet funerar.

Tocullus aşteptă pe primele trepte ale scării largi, puţin dezorientat, fără ca vreunul dintre cei de faţă să se decidă să-i ureze bun-venit.

Rezemat de tocul uşii, Publius Aurelius îi aruncă o privire semnificativă lui Appius Hostillius, decanul Senatului, îndemnându-l să facă el primul pas, aşa cum se obişnuia, dar

colegul său întoarse capul în altă parte, prefăcându-se foarte ocupat într-o discuţie cu cineva de alături.

„Este posibil oare ca nici măcar unul dintre îngâmfaţii ăştia să nu se mişte din loc?” gândi senatorul. Mulţi dintre ei îi datorau bogatului Tocullus grămezi de sesterţi, dar chiar cu riscul de a-şi vedea contestată o poliţă din cauza datoriilor către el, senatorii nu voiau să renunţe la umilirea acelui omuleţ care îndrăznise să-i sfideze.

În acest timp, Tocullus stătea în continuare pe loc, printre privirile şi chicotelile batjocoritoare, cu o ţinută mândră în ciuda staturii sale pipernicite.

Aurelius văzu roşu în faţa ochilor. Făcându-şi loc prin mulţimea colegilor săi, coborî treptele câte patru o dată şi întinse braţul către noul său coleg.

- Bine ai venit în această distinsă adunare, senator Antonius Tocullus, adăugă el imediat, rostind mai apăsat epitetul înjositor adoptat de negustor ca nume oficial. Sunt sigur că te vei simţi bine în mijlocul nostru; de multă vreme, Curia nu mai este rezervată doar unui cerc restrâns de aristocraţi şi, spre folosul tuturor cetăţenilor, şi-a deschis porţile pentru reprezentanţii noilor clase sociale. Uite, ţi-l prezint pe senatorul Cassianus: se trage dintr-un gal, adus la Roma ca sclav, în vremea revoltei poporului său... ai străbătut o cale lungă, Cassianus, nu-i aşa? Când te gândeşti că străbunicul tău nu putea pronunţa nici măcar un cuvânt în latină! El este Lupercus: se numeşte aşa de la o femeie din neamul lui care lucra în lupanarul din Via Tuscus[1]. Pe Bassus îl cunoşti? Pe vremea războaielor civile, familia lui...

- Bine ai venit, bine ai venit! strigă Bassus, grăbindu-se să strângă mâna lui Tocullus înainte ca Aurelius să poată termina ce avea de spus.

În numai câteva clipe, toţi senatorii, palizi de indignare, treceau prin faţa proaspătului lor coleg, bolborosind printre dinţi câteva cuvinte de felicitare. Aurelius intră cu paşi sprinteni în aulă şi-şi ocupă locul obişnuit, fluierând abia auzit un cântecel popular, parcă făcând în ciudă solemnităţii acelui loc.

Ca de obicei, şedinţa se anunţa a fi lungă şi plictisitoare, cu atât mai mult cu cât, în afară de obişnuitele decrete imperiale care trebuiau adoptate cu supunere de întreaga adunare, mai

[1] **Vicua Tuscus:** pornea de la arcul lui Ianus din Forum, ajungând nu departe de templul lui Castor şi Pollux.

trebuia prezentată moţiunea împotriva imoralităţii publice şi luată hotărârea cine va face ancheta asupra morţii lui Antonius.

Împăratul Claudius în persoană propusese într-adevăr ca ancheta privind asasinarea unui patrician dintr-un neam atât de cunoscut să fie luată de la *vigiles* şi încredinţată unui magistrat cu rang de senator care să aibă autoritate deplină pentru a-i interoga pe toţi suspecţii.

Senatorii erau, de altfel, pe deplin conştienţi că rolul Curiei în viaţa politică avea acum o mult prea mică importanţă, aşa că abia aşteptau să-şi asume funcţii şi misiuni prin care să dea impresia că mai însemnau ceva în viaţa imperiului. Prin urmare, nu mai rămânea decât să fie ales unul dintre numeroşii candidaţi care erau gata să se ocupe cu plăcere de o asemenea afacere dificilă şi spinoasă, de pe urma căreia nu se puteau aştepta decât la o mulţime de neplăceri.

Cu gândul doar la nurii Corelliei, Aurelius nici nu mai asculta dezbaterile, când, în una dintre pompoasele luări de cuvânt ale colegilor săi, i se păru că aude pronunţat propriul său nume.

- ...În consecinţă, nobili senatori aici de faţă, pentru a îndeplini misiunea aceasta importantă încredinţată nouă de Claudius *Caesar*, nimeni nu mi se pare mai potrivit decât nobilul nostru coleg Publius Aurelius Statius care a mai dus la bun sfârşit asemenea anchete şi el însuşi este implicat în cazul despre care vorbim, încheia în clipa aceea decanul, cu o expresie de viclenie răutăcioasă pe chip.

Patricianul, care nu se aştepta în nici un caz să fie propus chiar el, sări în picioare ca să refuze o asemenea onoare.

- Vă mulţumesc pentru această favoare deosebită pe care vreţi să mi-o acordaţi, nobili senatori, dar... se strădui el din răsputeri să se eschiveze. De fapt, toţi membrii Curiei ştiau prea bine că, departe de a jindui după funcţiile atât de mult râvnite de colegii săi, Aurelius fugea de ele ca de atingerea unui lepros.

- Susţin propunerea! se ridică în picioare Lentullus.

Duşman neîmpăcat al lui Publius Aurelius din cauza micii aventuri pe care patricianul şi-o permisese cu soţia lui, bătrânul încornorat abia aştepta clipa în care cuceritorul său coleg avea să dea greş într-o misiune delicată.

- Şi eu! strigă Lupercus căruia nu-i căzuse deloc bine povestea cu străbunica lui codoaşă.

- Sunt de acord şi eu! se auzi glasul lui Bassus, una dintre ţintele preferate ale batjocurii lui Aurelius.

Întreaga adunarea izbucni în aplauze furtunoase.

- Ales în unanimitate, prin aplauze, declară decanul. Timp de o clipă, ochii patricianului întâlniră privirea încruntată a lui Tocullus şi desluşiră în ea surprindere nu lipsită de o umbră vagă de teamă.

VIII. Ajunul Calendelor lui iunie

- Asta ne mai lipsea! gemu secretarul, luându-se cu mâinile de cap. Cine te-a pus, oh, zei din cer, să iei apărarea unui individ care nici măcar nu-ţi este simpatic!
- Idioţii care îl umileau nu erau deloc mai buni ca el; fără a mai pune la socoteală că m-am distrat de minune! luă totul în joacă patricianul.
- Aşa că acum iluştrii tăi colegi o să te facă să plăteşti scump: când o să încetezi să te amesteci în lucruri care nu te privesc? bombăni grecul, exasperat.
- Gata, Castor, îl opri Publius Aurelius, mai bine să trecem la treabă: trimite un sclav la curtezana Glafira ca să ceară o întâlnire cu ea.
- Cintiei n-o să-i placă aşa ceva, ezită libertul, sperând ca stăpânul său să se răzgândească. De altfel, hetaira cea mai cunoscută şi mai scumpă din Roma avea în casă o adevărată cohortă de servitoare foarte frumoase care îi plăceau la nebunie lui Castor...
- Nu-ţi face griji, îl linişti senatorul, n-o să am cu ea decât o discuţie scurtă. Am aflat că Antonius Felix era unul dintre clienţii săi.
- Ai face mai bine să-ţi faci rost de o escortă înarmată, în loc să te gândeşti doar la viaţa sărmanului Felix! N-ai auzit ce-a spus cârciumarul?
- Dacă, aşa cum se pare, victima trebuia să fiu eu, atunci sunt multe probabilităţi ca vinovatul să fie Valerius, oricât ar părea de imposibil.
- Poate că a angajat un ucigaş de profesie...
- O să aflăm în curând; i-am trimis un mesaj, invitându-l aici, ca să discutăm de la bărbat la bărbat.
- Şi, după tine, individul ăla ar fi în stare să recunoască doar într-o discuţie nevinovată că a ucis un om?
- Nu, dar sper să descopăr până la urmă motivele pentru care mă urăşte.
- Eu cred că tu le cunoşti deja, stăpâne, afirmă Castor mai serios decât oricând. Dar, dacă de atâţia ani de când ne cunoaştem, încă nu ai încredere în mine... adăugă el, ofensat.

- Ca să spun drept, am un suspect. Moartea comandantului Quintus Valerius Cepion, tatăl generalului, a avut loc în nişte împrejurări nu prea limpezi. Într-un mod foarte ciudat, a fost atins de o săgeată trasă chiar din cortul său. Eu însumi, însă, de îndată ce m-am întors la Roma, i-am povestit fiului său întâmplarea şi el n-a exprimat niciodată vreo nedumerire, cât de mică, asupra celor întâmplate.

- Şi acum, după douăzeci de ani, începe aşa, pe neaşteptate, să te acuze pe tine. Povestea asta nu stă în picioare, *domine*; sunt sigur că îmi mai ascunzi ceva. Oricum, nu înţeleg ce amestec are curtezana: în vremea aceea, ea probabil că abia se născuse!

- Glafira se întâlnea cu Antonius.

- Şi ce dacă?

- Eu n-aş fi chiar atât de sigur că asasinul a greşit cu adevărat. Este adevărat că sărmanul Felix, văzut din spate, semăna destul de mult cu mine, dar avea un mers pe care nimeni nu l-ar fi putut confunda cu al meu. Ştim că atacatorul l-a urmărit puţin înainte de a-l lovi, astfel încât ar fi trebuit să observe diferenţa.

- Chiar eşti convins de asta, stăpâne? Sunt de acord că eşti foarte cunoscut, dar nu poţi pretinde ca toată lumea din Suburra să-ţi recunoască mersul şi să-l deosebească de al altor oameni! obiectă secretarul.

- Duşmanii mei se află în cartierele bogate, nu în Suburra, şi mă tem că de astăzi numărul lor a crescut destul de mult. Acum, însă, gata cu trăncăneala: pregăteşte-mi baia, spune-i lui Hazel că am nevoie să-mi potrivească puţin barba, părul şi sprâncenele, iar pe Nefer cheam-o să-mi taie unghiile.

- Câte pregătiri pentru un simplu interogatoriu... bombăni grecul, grăbindu-se să mobilizeze armata de slujnice şi băieşi care, înarmaţi cu bureţi şi perii de baie, brici şi *volsellae*[1], aveau să-l facă pe stăpân cum nu se poate mai prezentabil pentru vizita pe care urma s-o aibă.

Ca să se asigure că întâlnirea cu mult râvnita curtezană va avea loc, Publius Aurelius îi trimisese împreună cu mesajul şi tariful pentru întreaga noapte. Citind mesajul, Glafira nu-şi putuse reţine o exclamaţie de surpriză: avea să fie o revanşă

[1] **Volsellae:** pensetă mică pentru epilare.

grozavă asupra sclifositei ăleia de Cintia, dacă îi fura un client atât de generos!

Casa de pe Eschilin a hetairei era plasată cam incomod faţă de centru; dar poziţia izolată, departe de a constitui un dezavantaj, o făcea deosebit de potrivită pentru a primi vizitatori care nu ţineau să fie neapărat observaţi că intră acolo.

În zona aceea a Urbei, preţurile începuseră să crească de la o vreme: până cu câteva zeci de ani în urmă, fusese un cartier rău famat şi oarecum deprimant, din cauza unor cimitire părăsite în care, de multe secole, plebea obişnuia să-şi îngroape morţii. Totuşi, de când persoane de vază începuseră să cumpere terenurile de pe colină ca să construiască acolo grădini luxoase, preţul caselor crescuse vizibil şi se prevedea că ele ar fi putut urca nemăsurat de mult. Dacă Glafira cumpărase casa la momentul potrivit, înseamnă că era o femeie foarte, foarte priceputâ, îşi spuse Publius Aurelius, intrând în vestibul.

- Stăpâna vine imediat... Tânăra sclavă, cu pielea mai închisă la culoare decât lemnul de nuc, părea să aibă vreo cincisprezece ani şi mergea ţeapănă ca un par, ţinând într-un echilibru precar pe umărul stâng o pisicuţă albă minusculă.

Doar câteva clipe îi fură de ajuns lui Aurelius ca să aprecieze bunul gust, dar şi preţul, mobilelor: marmură de Carrara peste tot, mobile încrustate manual, perdele fine de in, bibelouri de argint şi câteva piese de anticariat, desigur nu din cele de câţiva sesterţi care se puteau cumpăra de pe esplanada de la *Saepta Iulia*[1]. Fără îndoială, daruri de la protectori bogaţi. Glafira nu se descurca rău deloc...

- Bine ai venit, nobile senator, îl întâmpină curtezana, oprindu-se în mijlocul încăperii: un potenţial client avea dreptul să aprecieze pe îndelete marfa, fără nici o grabă.

Pretenţiosul patrician o cântări din ochi destul de mult timp. Glafira era mai degrabă slabă şi cu ochii atât de ciudaţi, încât cu greu puteau fi definiţi ca frumoşi: mari, semănând cu cei ai orientalelor, deasupra unor pometi proeminenţi, cu pupile deschise la culoare, neobişnuite, de un cenuşiu neliniştitor care la Roma se credea prin tradiţie că ar putea aparţine doar vrăjitoarelor.

- Nu degeaba Glafira este totuna cu eleganţa, îi făcu un compliment Aurelius pe care îl atrăgeau mai mult fizionomiile

[1] **Saepta Iulia:** platou întins de pe Câmpul lui Marte, lângă orologiul lui Augustus. Acolo se ţineau sub cerul liber târguri de anticariat.

excentrice decât cele de o perfecţiune absolută. Femeia era într-un acord deplin cu casa; nimic vulgar, nimic care să amintească de meseria sa trivială: în Urbe, multe matroane ar fi putut lua lecţii de bun gust de la ea.

- Ce pot să fac pentru tine? Sunt deja angajată pentru noaptea asta, dar în orice alt moment...

- Am aflat că te întâlneai cu Antonius Felix. Aş vrea să-ţi pun câteva întrebări despre el.

- Ai cumpărat cu generozitate timpul meu, nobile senator. întreabă-mă.

- Cum l-ai cunoscut?

- Paulus Metronius ne-a făcut cunoştinţă: şi el este clientul meu, deşi după ce s-a căsătorit din nou vine mai rar la mine.

- Când l-ai văzut ultima oară pe Antonius?

- Cu cinci sau şase zile înainte de a muri, afirmă femeia fără să şovăie, aşezându-se pe un mic divan care nu părea câtuşi de puţin să fi fost pus acolo doar pentru a face conversaţie. Se văieta de zgârcenia fratelui său... Apropo, va trebui să mă întâlnesc şi cu el: sărmanul Antonius a lăsat nişte socoteli neachitate.

- Am mari îndoieli că Tocullus va accepta să bage mâna în pungă şi să-ţi plătească, îi mărturisi Aurelius pentru ca femeia să nu-şi facă iluzii deşarte.

Pe fruntea curtezanei apăru o cută vagă de îngrijorare.

- Oh, ce păcat! Mă bazam pe banii aceia, aşa puţini câţi erau, ca să-mi plătesc croitoreasa şi ţesătorul! spuse ea dezamăgită, aţintind asupra senatorului o privire plină de promisiuni.

„Nu cere nimic, ca o adevărată profesionistă", aprecie Aurelius. „Aşteaptă ca bărbatul să spună o sumă."

- Bine, dacă nu mai ai şi altceva să-mi spui... o dezamăgi patricianul, dând să plece.

- Aşteaptă, doar nu vrei să pleci aşa repede! îl opri hetaira, bătând din palme ca să cheme servitoarea. Gustă măcar din licoarea asta de violete pe care o comand special pentru oaspeţii mei! Sau preferi vinul de Coo, aromatizat cu apă de mare?

Deşi se simţea ispitit de atâtea delicatese, era teribil de însetat, aşa că îndrăzni să ceară ceva ciudat.

- Se întâmplă să ai nişte *cervesia* bine răcită? întrebă el, punându-şi în joc reputaţia de băutor rafinat.

- *Cervesia*? se îngrozi curtezana. Dar asta este o băutură de-a barbarilor!

- Dar astâmpără setea, îi explică patricianul. N-are importanţă, aş lua cu plăcere o cupă cu vinul acela de Coo.

Mica sclavă intră cu o amforă şi două cupe din argint bătut.

- Du-te, servesc eu! porunci Glafira, privindu-l pieziş pe musafir. *Cervesia*, gândea revoltată, un fel de zeamă amară de culoarea urinei! Cum putea să-i placă aşa ceva senatorului Statius care trecea drept unul dintre bărbaţii cei mai pretenţioşi din Roma? Prin urmare, ar fi trebuit să se obişnuiască s-o bea dacă patricianul acela extravagant i-ar fi devenit client. Dar, înainte de orice altceva, trebuia să facă astfel încât bărbatul să fie ispitit de un asemenea lucru, plănui ea, aşa că se aplecă tocmai bine pentru a-i arăta senatorului că sânii ei nu aveau nevoie să fie susţinuţi de nici un fel de *strophium*[1].

Zăbovind cât mai mult aplecată deasupra lui, dintre sâni îi alunecă un lănţişor subţire şi medalionul care era atârnat pe el se legănă încet, aproape atingând obrazul patricianului.

- Foarte frumos ceea ce văd aici! exclamă Aurelius şi, când femeia îşi dădu seama că el vorbea de fapt despre bijuterie, făcu o strâmbătură nemulţumită.

Senatorul privi mai atent medalionul: era o lucrătură foarte fină, întruchipând o albină care se aşează din zbor, cu aripile date uşor spre spate. Fiecare detaliu al micii insecte era reprodus exact, cu o minuţiozitate extraordinară, dar inelul care o făcea să atârne pe lanţ era îndoit într-un mod destul de grosolan, ca şi cum ar fi fost rupt şi reparat de mântuială.

În tot acest timp, hetaira încerca să-şi ascundă nemulţumirea: faima de afemeiat a acestui Statius era, cu siguranţă, falsă, îşi spunea femeia; cu nişte sâni aşa de frumoşi care puteau fi admiraţi în voie, tontul acela era interesat doar de medalion! Simţindu-se jignită, se gândi o clipă să scape cât mai în grabă de un vizitator atât de puţin galant, dar se răzgândi imediat: vânzătorul de stofe urma să vină a doua zi să-şi ceară banii şi la fel aveau să facă şi tâmplarul, croitorul, cusătoreasa, bijutierul...

- Mai spune-mi câte ceva despre Antonius, deschise iarăşi vorba bărbatul. Am impresia că în ultima vreme venea destul de des pe aici...

- Da, aşa este, venea deseori. Ţi se pare ciudat, Publius Aurelius? spuse curtezana, pe un ton puţin ironic.

- Deduc din asta că te plăcea foarte mult.

---

[1] **Strophium:** faşă pentru acoperit sânii, sutien.

- Chiar prea mult. O femeie cu meseria mea nu-şi poate permite să aibă nişte iubiţi atât de posesivi. Poate că n-ar trebui să spun aşa ceva, dar acum bietul om este mort...

- Şi, în plus, nici nu şi-a plătit datoriile, remarcă Aurelius, cu un surâs.

- Antonius Felix era un bărbat cu mult temperament şi o soţie foarte aşezată ca Balbina nu era în stare să-l satisfacă, continuă hetaira.

- Avea vreun viciu, vreo perversiune? vru să ştie senatorul, devenind brusc mai curios.

- Era doar foarte gelos.

- Pe o hetairă? întrebă patricianul pe un ton voit neîncrezător.

- Te miri să auzi aşa ceva? îi replică femeia, cam iritată. Mulţi bărbaţi, dacă ar putea, ne-ar lua cu plăcere pe noi în schimbul femeilor cu care sunt însuraţi, ştiind foarte bine că făcând asta ar fi mai fericiţi şi cu mai puţine coarne!

Metronius, se gândi imediat senatorul... Metronius care fusese un client credincios al Glafirei, înainte de a se însura cu năbădăioasa Corellia...

- Antonius a lăsat un mare gol în viaţa mea. Nici nu ştiu cum am să-l pot înlocui! suspină curtezana, gata să-i ofere patricianului cât mai multe amănunte.

- Ai putea să-ţi găseşti un alt client în locul lui, îi sugeră Aurelius.

- Ar trebui să fie un bărbat cu totul deosebit... gânguri ea, clipind des. Altceva decât Antonius, aflat mereu la mila unui frate zgârcit şi capricios! „Senatorul Statius era putred de bogat”, se gândea, „şi gata să plătească fără să crâcnească toate datoriile...”.

- Mă gândesc la Paris, administratorul meu. Suferă din cauza unei timidităţi pe care nu şi-o poate depăşi, o dezamăgi Aurelius.

- Are, cumva, probleme în dormitor? vru să ştie Glafira, ca o adevărată expertă în domeniu, fără ca în vocea sa cântătoare să apară vreo notă de supărare.

- Să zicem că nu se decide prea uşor să-i treacă pragul... A încercat chiar şi Cintia, dar degeaba!

Hetaira se strâmbă acru când auzi numele rivalei sale.

- Cu mine o să se simtă fără îndoială un adevărat leu. Plata, însă, va fi ceva mai mare pentru că sărmanul Felix m-a lăsat într-o criză de bani teribilă...

- Antonius era prietenul meu, aşa că am să plătesc eu. O să vină intendentul ca să aducă banii şi aşa o să-l poţi cunoaşte, promise patricianul, pregătindu-se să plece.

- În casa mea, se obişnuieşte ca prietenii să fie salutaţi cu o sărutare, spuse Glafira în prag, înconjurându-i gâtul cu braţele, iar Aurelius răspunse cu suficientă convingere astfel încât femeia hotărî să pună în contul lui Antonius şi plata pentru maseuză, parfumier şi *cosmetica*.

IX. Calendele lui iunie

În dimineaţa următoare, senatorul stătea întins pe patul comod din bibliotecă, cufundat în lectura scrierilor lui Temistos, când Paris bătu la uşă şi intră în încăpere cu un aer agitat.

- A venit generalul, *domine*. Este întunecat la faţă ca un slujitor al lui Pluton, anunţă intendentul, îngrijorat de posibilitatea ca acel du-te vino de *vigiles* şi militari să stârnească bârfele vecinilor.

- Am să-l primesc imediat... Valerius se hotărâse în cele din urmă să clarifice lucrurile, gândi uşurat: odată cunoscute motivele urii sale, echivocul avea să dispară cât de curând.

- În sfârşit! O să-mi spui acum..., începu senatorul când îl văzu apărând în prag. Dar generalul îl întrerupse brusc.

- Publius Aurelius, începu cu un glas voit aspru, am de gând să te dau în judecată pentru asasinarea tatălui meu, Quintus Valerius Cepion, comandant al Legiunii a unsprezecea!

- Cred că glumeşti! reacţionă, uluit, Aurelius.

- Absolut deloc! Am avut întotdeauna multe îndoieli în privinţa acelei morţi atât de neaşteptate, dar nu aveam motive să cred că era vorba despre o crimă: tatăl meu era venerat de soldaţi şi eram încredinţat că nimeni nu avea nici cel mai mic motiv pentru a-i dori moartea. Apoi, Retius, centurionul despre care ţi-am vorbit, mi-a deschis ochii, povestindu-mi o întâmplare care explică totul. Dacă ai uitat-o, am să încerc să ţi-o amintesc eu, Aurelius!

În loc de răspuns, patricianul îi întinse o cupă cu vin pe care generalul o refuză cu un gest dispreţuitor.

- Legiunea a unsprezecea se afla în locul în care-şi construise tabăra când a fost încercuită de barbari. A fost decimată şi doar câteva sute de oameni mai rezistau într-o mică fortificaţie, aşteptând întăriri care nu mai soseau. A sosit, în schimb, un trimis special al lui Tiberius Caesar pe lângă comandantul Cepion. Era o faptă de mare curaj să treci printre rândurile germanilor fără a fi capturat, şi, totuşi, tânărul tribun militar Publius Aurelius Statius reuşise... preciză cu o privire răutăcioasă, de parcă ar fi vrut să spună că, în spatele acelei

curajoase străpungeri a încercuirii duşmane, probabil că fusese ceva suspect.

Aurelius închise ochii şi parcă se revăzu în codrul acela, trăgând după el pas cu pas calul legat la ochi ca să poată trece peste şanţuri adânci, aşteptându-se ca dintr-o clipă în alta să audă şuieratul unei suliţe inamice care ar fi pus capăt înainte de vreme misiunii sale.

- Tribunul a fost primit imediat de Quintus Cepion şi a vorbit cu el în prezenţa Verei Claudiana, precum şi a doi centurioni, Retius şi Asellius. Când a citit ordinul Senatului de a rezista cu orice preţ pe poziţii, comandantul şi-a ieşit din fire.

- Da, acum îmi amintesc de Retius... murmură Aurelius, uluit. Era centurionul care susţinea cu ardoare planul de retragere!

- Nu a fost nici o retragere. În noaptea aceea, tatăl meu a murit, ucis de o săgeată care l-a atins pornind chiar din interiorul cortului în care dormea, spuse Valerius.

- Şi? Toate astea ţi le-am spus eu însumi, îndată ce m-am întors la Roma! exclamă patricianul.

- Sigur, îi replică interlocutorul său. Cu toate acestea ai omis un mic amănunt: numele celui care l-a ucis pe tatăl meu!

- Doar nu crezi cu adevărat că eu aş fi avut vreun rol în asasinarea lui!

- Aşteaptă, Publius Aurelius, trebuie să-ţi spun şi cel mai interesant detaliu! rânji Valerius. Trecuseră deja două zile de la moartea generalului şi trupul său fusese incinerat pe rugul funebru, cu toate onorurile. Văduva sa, Vera Claudiana, se închisese în locuinţa sa, ieşind doar pentru ceremonia funebră, până când, într-o noapte...

Senatorul simţi că sângele îi îngheaţă în vine.

- Într-o noapte, pe când Retius ieşea din schimbul de gardă, a trecut din întâmplare prin faţa corpului de comandă şi, prin întuneric, a zărit-o pe văduva lui Cepion furişându-se afară din cortul său, intrând după aceea în cortul tribunului, spuse generalul pe nerăsuflate. Un asemenea lucru i s-a părut anormal lui Retius, aşa că s-a apropiat. În felul acesta a auzit şi a văzut ceea ce se întâmpla.

Generalul facu un pas înainte şi-l apucă pe Aurelius de gulerul tunicii, trăgându-l înspre el ca şi cum ar fi vrut să-l ridice de la pământ.

- Mama şi tânărul Publius Aurelius Statius se tăvăleau pe pat ca nişte animale, iar cadavrul tatălui meu abia fusese incinerat pe rugul funerar! încheie Valerius, alb la faţă. Oh, sigur, trebuie să fi fost foarte distractiv pentru nobila Vera Claudiana, respectata matroană *univira*[1], urmaşă a unor consuli şi cenzori, să se culce cu un băieţandru de aceeaşi vârstă cu fiul său! Într-adevăr, voi doi făceaţi o pereche frumoasă... dar înainte de a vă giugiuli, trebuia să-l eliminaţi pe tatăl meu!

Aurelius nu lăsă ochii în jos şi spuse:

- Nu l-am ucis eu, îţi dau cuvântul meu de cetăţean roman, spuse el, fără să mai adauge nimic.

Valerius se apropie şi mai mult de el.

- Timp de douăzeci de ani te-ai prefăcut că-mi eşti prieten, te-ai bucurat de toată încrederea mea!

- Ţi-am fost prieten şi-ţi sunt şi acum. Cum poţi crede că aş fi putut comite o crimă atât de josnică?

- După tot ce am aflat de la Retius, te cred în stare de orice.

- O să-ţi demonstrez că greşeşti. Îţi cer doar să-mi dai timpul necesar pentru a găsi dovezi în sprijinul nevinovăţiei mele, înainte de a târî în mocirla infamiei şi memoria mamei tale.

- Cum îndrăzneşti să-i pronunţi numele? După ce că ai sedus-o, ai lăsat-o să moară pe câmpul de luptă, pentru ca nu cumva, într-o zi, pradă remuşcărilor, să nu mai poată dezvălui ceea ce se întâmplase. Ai fost foarte prevăzător, nu neg asta: chiar şi târfele au câteodată scrupule!

Palma pe care i-o dădu Aurelius pe neaşteptate îl surprinse nepregătit, incapabil să riposteze.

- Nu-ţi permit să vorbeşti în felul acesta despre o femeie care şi-a dat viaţa pentru Roma! strigă plin de furie senatorul.

Valerius îi răspunse cu un rânjet dispreţuitor.

- Ce curaj pe tine să mă loveşti în casa ta, având în jur zeci de servitori gata să te apere! Dar, într-o zi, o să ne întâlnim doar noi doi, faţă în faţă, şi o să plăteşti pentru insulta asta!

- Bine, o să plătesc! strigă patricianul, ieşindu-şi din fire. N-ai decât să mă dai în judecată şi poate că vei obţine condamnarea mea. Doar dacă nu preferi să ies fără arme dintr-o lectică...

---

[1] **Univira:** femeie care a avut un singur soţ. În epoca imperială erau foarte rare.

- Termină cu insinuările astea. Nu-i greu să elimini pe cineva în oraşul acesta, sau, chiar mai bine, să angajezi un ucigaş plătit! Dar dacă ai muri în felul acesta, nu s-ar face în nici un caz dreptate: ceea ce vreau eu este să fii purtat pe străzile oraşului ca ultimul dintre criminali şi să-ţi adun capul după ce s-a rostogolit de pe butucul călăului!

- Faci o mare greşeală, Valerius. Lasă-mi un răgaz de o lună ca să-ţi aduc dovezile nevinovăţiei mele... Ai aşteptat douăzeci de ani, poţi să mai aştepţi câteva zile.

- O lună, nici o zi mai mult! La calendele lui iulie înaintez acţiunea de trimitere în judecată! acceptă generalul, pornind imediat către uşă.

Aurelius îşi prinse capul în mâini şi se lăsă cu coatele pe masă, purtat de valul amintirilor...

Tribunul militar Publius Aurelius Statius pornise către cortul comandamentului cuprins de cea mai neplăcută senzaţie: după ce străbătuse mile întregi printre pericolele venite de la duşmani şi cele normale într-un teritoriu mohorât şi sălbatic, mai avusese şi amara surpriză de a descoperi că în avanposturi nu se mai afla Legiunea a unsprezecea, ci doar rămăşiţele ei, în total patru centurii suferind de foame şi respingând cu mare greutate atacurile duşmanului.

Când ajunse în faţa comandantului, salută bătând cu pumnul în piept şi îi înmână scrisoarea Senatului, rămânând în picioare în aşteptarea unui răspuns.

- Este absurd! strigă Quintus Valerius Cepion ca ieşit din minţi. Întăririle vor întârzia, dar mi se ordonă în acelaşi timp să apăr poziţiile. Oamenii mei sunt sleiţi de puteri, nu mai pot rezista!

Centurionii Retius şi Hazelius dădură din cap aprobator, cu o expresie mohorâtă. Cepion aruncă pe masă papirusul făcut sul, înjurând printre dinţi.

- Iartă-mi ieşirea, tribunule. Poate că eşti obosit, stai să bei ceva împreună cu noi, spuse el după o vreme, pe un ton ceva mai domolit.

Aurelius se lăsă, istovit, să cadă pe o bancă.

În clipa aceea o văzu. Înainta fără să facă nici un zgomot prin semiîntunericul din cort, cu o amforă în mână, ca o servitoare. Fără să rostească nici un cuvânt, le turnă de băut celor patru militari.

Nu era elegantă şi nici nu ieşea în evidenţă prin nimic altceva: putea fi luată drept o sclavă, cu tunica ei din lână grosolană, cu legăturile de pe gambe şi cu părul având acelaşi fel de nod, dacă în ochi nu i-ar fi scânteiat o mândrie de patriciană care nu avea nevoie de nici un alt semn exterior ca să se impună şi o deplină siguranţă de sine care aducea a trufie.

- Soţia mea, Vera Claudiana... o prezentă generalul. Mi-a fost întotdeauna alături în toate campaniile mele.

- Locul meu este lângă tine, Cepion: *ubi tu Gaius, ego Gaia*[1], fu răspunsul lapidar al femeii.

„Unde te vei afla tu, Gaius, voi fi şi eu, Gaia”: formula de jurământ aflată la baza căsătoriei încă din vremurile de demult, când femeia se dăruia unui bărbat pentru tot restul vieţii. „Acum, însă, la Roma, lucrurile mergeau cu totul altfel”, se gândi tribunul şi matroane *univirae* nu mai existau de o bună bucată de vreme. Fiecare cucoană care făcea parte din aristocraţie colecţiona cel puţin trei sau patru soţi, iar plebeele le imitau şi ele după cum puteau. Cât despre fidelitatea conjugală, dacă pe vremuri Aurelius crezuse în aşa ceva, primele luni ale căsătoriei lui cu Flaminia îl făcuseră să-şi piardă orice iluzie în această privinţă. Dar probabil că pe Vera Claudiana n-o interesa prea mult ce făceau celelalte femei...

- Prin naştere, Vera face parte din *gens* Claudia, chiar dacă tatăl său a fost adoptat de un membru al familiei Verus, îi explică, mândru, Cepion. Suntem căsătoriţi de mai bine de douăzeci de ani şi avem doi copii, născuţi amândoi în corturi militare: băiatul îşi face serviciul militar în Gallia, dar în momentul acesta se află la Roma, iar fata, care are doar nouă ani, se află în siguranţă, la ţară...

Gens Claudia, se gândea Aurelius, era una dintre cele mai vechi şi nobile din Roma, aceeaşi din care făcea parte şi Tiberius Caesar... şi iată de ce femeia aceea, chiar în straiele acelea sărăcăcioase, părea o adevărată regină!

Generalul păru să-şi dea seama că gândurile tribunului zburau către împăratul aflat atât de departe.

---

[1] **Ubi tu Gaius, ego Gaia:** literal, „Unde vei fi tu Gaius, voi fi şi eu, Gaia”. Formula tradiţională a unei căsătorii în familiile de patricieni, *cum manu*, prin care femeia trecea de sub autoritatea tatălui sub cea a soţului. Acest gen de căsătorie nu s-a mai folosit după relativa emancipare a femeii în epoca imperială, când femeile au început să se căsătorească *sine manu*, păstrându-şi apartenenţa la familiile de origine.

- Probabil că Tiberius era, ca de obicei, beat mort atunci când a scris acest decret, afirmă Cepion, lovind cu pumnul în mesajul de pe masă.

- Este aprobat şi de Senat! îi atrase atenţia Aurelius.

- Dar ce, crezi că senatorii se deranjează să citească ordinele Cezarului, înainte de a le aproba? Ştii foarte bine că acum Seianus[1] este acela care aranjează toate ploile la Roma: prostănacul acela bătrân de Tiberius i-a lăsat tot oraşul pe mână!

- Şi totuşi, prefectul Pretoriului... vru să-i explice tribunul.

- Este un fecior de târfă, lacom de sânge şi însetat de putere. La Roma, totul merge de-a-ndoaselea de când a murit Germanicus! fu răspunsul plin de revoltă al comandantului.

Aurelius lăsă privirile în jos, nefiind în stare să-l contrazică: îl cunoştea prea puţin pe Elius Seianus a cărui stea se înălţase doar de vreo câteva luni, dar chiar şi puţinul pe care-l ştia era suficient ca să creadă că Valerius Cepion avea, într-adevăr, motive să vorbească astfel. Iar în Urbe se vorbea pe ascuns că în spatele morţii generalului Germanicus[2], trecut în nefiinţă în floarea vârstei şi în plină glorie, s-ar fi aflat mâna lui Tiberius şi a mamei sale, Livia...

- Nici nu mă gândesc să mă supun ordinului lor! declară hotărât generalul. Ne vom retrage în grupuri mici către vechea frontieră. Germanii n-o să ne pună prea multe piedici, o să vedeţi.

- Nu, generale! Legiunea a douăsprezecea va sosi peste puţin timp şi, dacă părăsim tabăra aceasta, oamenii aceia nu vor mai avea nici un punct de sprijin! protestă tribunul.

- Oricum n-o să-l aibă! Dacă nu plecăm de aici cât mai repede, o să ne facă una cu pământul!

---

[1] **Seianus, Elius:** Prefect al Pretoriului. A dominat Urbea, terorizând-o, în perioada în care împăratul Tiberius s-a retras pe insula Capri. Ros de ambiţii, a devenit amantul Livillei, nora împăratului şi sora lui Claudius, şi cu ajutorul acesteia i-a ucis soţul, pe Drusus, ca să-i ia locul ca succesor la tron. Denunţat de matroana Antonia, mama complicei lui, a fost ucis împreună cu copiii care abia deveniseră adolescenţi. Livilla, însă, a fost condamnată la moarte prin înfometare de mama sa care-i ceruse lui Tiberius permisiunea de a-şi pedepsi ea însăşi fiica.

[2] **Germanicus:** fratele lui Claudius, moştenitor al tronului şi erou de război foarte iubit de popor, şi-a găsit moartea în tinereţe, probabil otrăvit de Plancina la îndemnul împăratului Tiberius şi a mamei sale, Livia.

- În cazul acesta, trebuie să mă întorc imediat ca să-i avertizez! anunţă Aurelius.

- O să pleci mâine. N-o să poţi reuşi dacă nu dormi câteva ore, spuse comandantul.

Dar Publius Aurelius nu plecă: în noaptea aceea, o săgeată inamică, trasă cu o forţă neobişnuită, trecu prin pânza cortului în care stătea Cepion, înfigându-i-se direct în coaste. La numai câteva ore după aceea, generalul murea.

După ce dădură onorul cuvenit trupului neînsufleţit al comandantului lor, cele patru centurii rămaseră pe loc, aşteptând întăririle, respectând ordinele primite. În fiecare zi se aştepta un atac al duşmanilor, în fiecare seară se mirau cu toţii că se mai aflau în viaţă.

Trecură două zile şi atacul nu se produse.

În noaptea aceea, tribunul se zvârcolea în pat, neputând să doarmă cu nici un chip. Cum era posibil, se întreba el, să dorească într-un asemenea hal o femeie doborâtă de durere pentru pierderea soţului ei, o femeie care îi putea fi mamă? Şi, cu toate acestea, încă din prima seară nu făcuse altceva decât să viseze la ea, scos din minţi de trupul acela care abia se putea întrezări pe sub veşmintele grosolane de lână: nu-i venea să creadă că mai poate simţi aşa ceva după cei aproape doi ani de căsnicie, plină de peripeţii, cu Flaminia, că mai poate cădea pradă unei asemenea patimi...

Trebuia să nu se lase târât de o emotivitate atât de puternică; dacă avea să rămână în viaţă, după ce ajungea la Roma, s-ar fi dedicat filosofiei, pentru a învăţa cum să-şi ţină sub control instinctele şi sentimentele cărora le devenea prea des victimă: durerea, furia, teama, dorinţa...

În acele clipe, însă, Roma era nespus de departe şi el nu reuşea să şi-o scoată din minte pe Vera Claudiana. Se gândea la ea cu atâta ardoare, încât parcă o vedea aievea în faţa ochilor... Nu, nu visa, se gândi el frecându-se la ochi; ea era într-adevăr acolo, în cortul lui!

Întinse braţele către ea şi se prăvăliră îmbrăţişaţi pe pat.

X. A patra zi înainte de Nonele lui iunie

A doua zi, Publius Aurelius Statius îl chemă pe Castor în bibliotecă.

- Avem mari necazuri, începu el.

- Ştiu totul, *domine*, mă aflam în spatele uşii, îl întrerupse imediat secretarul şi, de data aceasta, senatorul se abţinu să-i mai facă morală pentru obiceiul de a trage cu urechea pe la uşi. Asta ne mai lipsea. Era de aşteptat ca un simplu ucigaş plătit să fie prea puţin ca să te scoată din joc; era nevoie şi de un proces pentru omucidere!

- Credeam că povestea aia era moartă şi înmormântată, Castor. Cum puteam să-mi închipui că Valerius îmi va aduce, după douăzeci de ani, o acuzaţie atât de aiuritoare?

- Prin urmare, încă de atunci aveai meteahna asta de a alerga după nevestele altora şi sigur că nu te mulţumeai cu cele ale unor sărăntoci, cum fac oamenii de rând. De altfel, nobilul Publius Aurelius Statius nici nu s-ar fi putut încurca decât de la soţia unui consul sau a unui general în sus! Sunt sigur că erai amorezat lulea de Vera aceea, dacă şi astăzi tresari doar când îi auzi numele...

- Mai lasă-mă, Castor, nu vezi că n-ai nici un haz?

Dar alexandrinul se dezlănţuise de-acum şi nu se mai putea opri.

- Acum se explică, în sfârşit, antipatia lui Valerius. Moartea tatălui său nu este decât un pretext; el simte nevoia să te învinovăţească de tot felul de porcării, ca să înghită găluşca: un om atât de abject încât a fost în stare să se culce cu augusta sa mamă trebuie să fie neapărat cel puţin un asasin!

- Dar sub ce motiv? întrebă patricianul. La Roma, femeile din clasele conducătoare constituie o marfă de schimb prea preţioasă în cadrul alianţelor politice pentru ca o văduvă să rămână astfel mult timp. Copiii s-au obişnuit cu aşa ceva şi nu mai au nimic de obiectat: o matroană *univira*, credincioasă soţului ei chiar şi după moarte, ar însemna astăzi un capital neproductiv nu numai pentru familie, ci şi pentru stat, prin urmare este încurajată să se mărite cât mai repede din nou. Încă de acum două secole, faimoasa Cornelia, mama Grahilor, a făcut

mare vâlvă când a refuzat să se mărite pentru a doua oară cu regele Egiptului...

- Nu are rost o asemenea comparaţie, *domine*. După câte ştiu eu, Cornelia n-a fost găsită vreodată în pat cu un ofiţeraş tinerel, de vârsta copiilor săi, îl corectă fără milă Castor.

- Crezi că Valerius m-ar putea urî atât de mult încât să caute să mă ucidă?

- S-ar putea, stăpâne; de la un roman te poţi aştepta la orice. Ar fi, însă, ceva care nu-mi dă deloc pace. În ziua în care s-a atentat la viaţa ta, generalul îţi era încă prieten... încercând chiar să ţi-o dea de soţie pe sora sa!

- Aşa este, fu de acord Aurelius. A avut o altă atitudine abia după ce s-a întâlnit cu Retius.

- Iar acum pare hotărât să scape de tine într-un mod curat şi elegant, dându-te, cu ajutorul legilor, pe mâna călăului.

- N-o să-l las, Castor.

- Şi cum crezi că l-ai putea împiedica? întrebă servitorul, fără a fi prea încrezător.

- O să batem tot oraşul căutând supravieţuitori din Legiunea a unsprezecea, cu speranţa că vreunul dintre ei ar avea amintiri despre moartea lui Quintus Valerius. Erau cu toţii cam cincisprezece; totuşi, mulţi s-ar putea să fi fost lăsaţi la vatră sau să fi primit pământ în colonii...

- Prin urmare, s-ar putea afla în Britannia, în Iberia sau pe ţărmul Pontului Euxin, asta dacă nu s-au aciuat în vreo oază pierdută prin deșerturile Mauritaniei, spuse, ironic, grecul. Ar putea fi găsiţi cu uşurinţă, chiar dacă nici nu ştii cum îi cheamă!

- Totuşi, două nume avem: ale centurionilor Retius şi Hazelius. Poţi începe cu ei.

- Minunat! Mă duc în Forum, îi opresc pe trecători şi-i întreb dacă nu cumva ar putea să-mi spună cine lupta în Germania acum douăzeci de ani!

- Câţiva veterani s-ar putea să mai fie încă în serviciu activ. Dacă am folosi porumbei călători ca să trimitem mesaje armatei... continuă stăpânul, prefăcându-se că nu-l ia în seamă.

- Sunt douăzeci şi opt de legiuni, răspândite în toată lumea şi tu ai la dispoziţie doar o lună, calculă scos din sărite libertul. Îmi spui şi mie unde crezi că ai putea găsi nişte porumbei care să ştie drumul? Şi chiar dacă i-ai avea şi le-ai da drumul, păsările acelea s-ar opri să facă şi nişte pui înainte de a-ţi aduce răspunsul!

- Datorită funcţiei mele de înalt magistrat, am dreptul să mă folosesc de poşta imperială.

- Perfect adevărat: curierii călare sunt destul de iuţi; o să aibă nevoie de numai două luni ca să se ducă şi să se întoarcă, iar după aceea nu-ţi va mai rămâne decât să-ţi chemi martorii din cele patru colţuri ale zării!

- Dacă aş încerca mai bine cu oglinzi? Printr-un sistem de oglinzi aşezate în vârful munţilor, mesajele militare urgente ajung pe front în numai câteva zile...

- Genial! Nu-ţi mai rămâne decât să-i ceri lui Claudius *Caesar* să întrerupă toate comunicaţiile militare ca să-ţi poţi transmite tu mesajele personale. Pe de altă parte, la ce-ţi serveşte un prieten împărat, dacă nu-i poţi cere să-ţi facă o plăcere cât de mică? îl luă în derâdere alexandrinul.

- Poate nişte oameni care să alerge în galopul cailor... îndrăzni să spună patricianul, fără prea mult curaj.

- Să nu te uiţi cumva la mine, *domine*. Eu am deja fundul bătătorit de cât de mult am stat în latrina publică! îl avertiză, fără cruţare, secretarul.

- Am găsit: Agenor! sări în picioare senatorul, cuprins de o agitaţie febrilă.

- Cine mai e şi ăsta? Nu mi-ai pomenit niciodată de el...

- Era din tribul care ne-a atacat în Germania şi, în realitate, se numea Haven, Hagen sau cam aşa ceva, un nume greu de pronunţat pe care l-am schimbat imediat. L-am găsit după luptă, ascuns în scorbura unui copac, sperând să scape cu viaţă. S-a predat imediat, ca un dezertor cuminte, rugându-mă fierbinte să-l iau ca sclav, pentru că, dacă ar fi căzut în mâinile tovarăşilor săi, nu i-ar fi fost deloc bine. Când m-am întors la Roma, l-am lăsat pe una din moşiile mele de lângă Verona. Va fi uşor să-l găsesc cu ajutorul porumbeilor.

- Şi la ce te poate ajuta el?

- Poate că îşi aminteşte ceva despre arcaşul care a tras săgeata din cortul lui Valerius Cepion. Imediat ce vom afla dacă se mai află la Verona, o să te duci să-l iei de acolo.

- S-ar putea foarte bine să fi murit, speră Castor: o goană nebună călare către Galia de dincoace de Alpi, în plină vară, era ultimul lucru care-l putea ispiti pe un secretar grec, băiat subţire, cu fundul delicat şi cu stomacul sensibil la zdruncinături.

- Prostii, Agenor era uscăţiv, dar puternic precum un bivol!

- Barbarii se îmbolnăvesc una-două... obiectă alexandrinul, dorindu-şi să nu se mai găsească nici o urmă a germanului.

- Până atunci o să întrebi în dreapta şi în stânga de Retius şi de Hazelius, dându-te drept un veteran lăsat la vatră din cauza unei răni grave. Hai, Castor, nu face mutra asta, eşti un adevărat maestru al travestirilor!

- Cât? întrebă libertul pe un ton fără echivoc. În împrejurări normale, n-ar fi renunţat la plăcerea de a se târgui, aducându-l puţin câte puţin pe stăpân la suma pe care intenţiona de la început să i-o ceară, dar, de data aceasta, situaţia era prea gravă ca să mai lungească vorba.

- Asta o să fie în funcţie de rezultate... Îţi dau acum un acont de doi *denarii* de argint, îi oferi senatorul şi duse imediat mâna la pungă.

- O să fac tot ce pot. Ah, era să uit... a sosit un mesaj pentru tine, spuse Castor, întinzându-i lui *dominus* un sul de papirus. Citeşte-l cu atenţie: este de la logodnica ta sau de la cea pe care o vei lăsa în curând văduvă, dacă preferi să spun aşa.

Ceara sigiliului părea neatinsă, dar patricianul nu se miră s-o vadă astfel: de mult timp învăţase din experienţa proprie că nu exista scrisoare, oricât ar fi fost ea de bine închisă, care să reziste iscusitului său secretar.

- Gaia Valeria îţi cere să te întâlneşti cu ea: atenţie, s-ar putea să te prindă în laţ! îl anunţă, într-adevăr, Castor.

- Când o să încetezi să-mi mai deschizi scrisorile, servitor ticălos ce eşti? răbufni Aurelius, furios.

- Misiva a fost adusă de Ciria şi am făcut nişte deducţii, minţi grecul fără nici o ruşine.

- Bine, bine, de data asta să zicem că te cred.

- Este în interesul tău, *domine*, asta şi pentru că fata aia, Ciria, are pică pe stăpâna sa şi-mi povesteşte tot felul de lucruri interesante. Se pare că nu eşti primul bărbat plin de bani cu care virtuoasa matroană încearcă să se mărite, afirmă libertul, povestindu-i în cele mai mici amănunte ceea ce auzise de la slujnică.

- N-am ce spune, ai făcut o treabă bună, recunoscu Aurelius, după ce Castor îi dădu toate informaţiile aflate. Cheamă-l acum pe Paris!

- Imediat, *domine*, se grăbi să spună grecul, adăugând imediat, cu un aer complice: Acum, fie între noi, mie ai putea să-mi spui adevărul. L-ai îndepărtat chiar tu pe bătrân ca să te bucuri de nevastă-sa?

- Castor, mi-am dat cuvântul de cetăţean roman! se revoltă patricianul. Alexandrinul, care nu avea nici un respect pentru

asemenea jurăminte sacre tuturor romanilor, clătină din cap fără să creadă nici o iotă.

- Am venit, *domine!* apăru după puţin timp intendentul.

- Ascultă, Paris: vreau un raport amănunţit şi exact despre situaţia financiară a generalului Valerius şi a surorii sale.

- Trebuie să i-l dau secretarului, cum am făcut şi în cazul lui Antonius Felix? întrebă conştiincios administratorul, iar patricianul nu avu inima să-i spună că şarlatanul de Castor îşi atribuise în totalitate meritul acelei cercetări, vârând în buzunar şi plata cuvenită.

- Paris, ai dus la bun sfârşit şi cealaltă sarcină pe care ţi-am dat-o? preferă mai degrabă să schimbe vorba.

- Vrei să ştii dacă am plătit-o pe... pe... se încurcă intendentul.

- Femeia aceea, Paris, femeia aceea... Dacă vrei, putem să-i spunem oricum: curtezană, hetairă, codoaşă sau, eventual, *lupa*[1], târfă, stricată, *moecha*[2]. Oricum, o cheamă Glafira, îi explică patricianul, plin de răbdare.

- Oh, *domine*, a fost îngrozitor. Să nu-mi mai dai sarcini aşa de grele!

- Vrei să spui că nu a primit banii? se minună senatorul.

- Oh, ba cum să nu, i-a luat din zbor, dar, după aceea, nu mă mai lăsa să plec! Se lipise de mine într-un asemenea hal, încât păream două sardele marinate în vasul lor de lut; nu ştiu dacă mă înţelegi ce spun....

- Înţeleg, înţeleg...

- Şi, de altfel, se purta foarte ciudat, ca şi cum nu reuşea să-şi ţină mâinile la locul lor. Păcat pentru o femeie care vorbeşte atât de elegant să aibă urâtul obicei de a pune în permanenţă mâinile pe cel cu care discută!

- Da, sigur, este o situaţie de-a dreptul stânjenitoare, Paris, n-aş fi vrut să mă aflu în locul tău, suspină Aurelius, ironic. O să fac în aşa fel încât să nu te mai pun în asemenea situaţii delicate.

- Dar chiar nu înţeleg de ce multe persoane de vază vizitează asemenea femei, *domine:* când ieşeam de la ea, l-am văzut sosind chiar pe consul!

Patricianul ciuli urechea, brusc interesat. Aşadar, relaţia continua...

---

[1] **Lupa:** prostituată.

[2] **Moecha:** desfrânată, adulterină.

- Şi când te gândeşti că Metronius are o soţie atât de frumoasă şi de cinstită! Ce caută la o femeie uşoară ca aceea, riscând să se aleagă chiar cu o boală urâtă? Apropo, *domine*, aş dori şi eu să mă consulte doctorul Hipparh, dacă nu te deranjează. N-aş vrea ca, tot punând mâinile pe mine, Glafira...

- Du-te, du-te la Hipparh! fu de acord Aurelius care, în adâncul sufletului, se simţea un pic vinovat de cele întâmplate.

După plecarea intendentului, senatorul se întinse pe pat, căzând pradă unor gânduri negre.

Să-şi dovedească nevinovăţia după douăzeci de ani: cum ar fi trebuit să facă asta? Deasupra capului îi atârna sabia lui Damocles, adică un proces de crimă, fără a mai pune la socoteală misteriosul ucigaş care încercase deja să-i ia viaţa.

Nu existau decât două modalităţi de a face faţă unei asemenea situaţii grele: să mediteze la Epicur sau să facă o baie fierbinte.

După un scurt răstimp de gândire, patricianul alese baia.

XI. A treia zi înainte de Nonele lui iunie

A doua zi, însoţite de Paris, două noi sclave intrară cu mare sfială în marele atrium plin ochi de *clientes*.

- Uită-te ce perdele, Asteria, sunt din cea mai fină ţesătură de in. Şi peste tot este numai marmură... şopti, extaziată, Zenobia. Senatorul acesta este putred de bogat; ai văzut câţi protejaţi de-ai lui stau la coadă ca să-i ceară *sportula?* spuse ea pe nerăsuflate, arătând spre îmbulzeala cumplită a celor care se călcau în picioare ca să se apropie de jilţul în care Publius Aurelius, înveşmântat în toga senatorială cu laticlavă, le primea cererile zilnice.

- Ssst! le admonestă cu severitate administratorul, conducându-le către un coridor de serviciu prin care să se poată strecura în interiorul casei fără a deranja audienţele. Fata o să stea în camerele pentru slujnice, le anunţă el cu un aer autoritar. Pentru tine, Zenobia, însă, am pregătit o cameră în curtea din spate, aşa încât să poţi lucra şi afară. Ştii să speli rufe?

- Cum să nu, frumosule, îl asigură mama Asteriei, aruncându-i sfiosului intendent o privire plină de admiraţie care-l făcu să se înroşească până în vârful urechilor.

Abia când trecură pe sub arcada de marmură a atriumului, Zenobia îl putu vedea la faţă pe noul lor stăpân. Reţinându-şi o exclamaţie de surpriză, o înghionti pe fiica sa şi-i şopti la ureche cu un zâmbet fericit:

- Zeiţa Speranţa mi-a ascultat rugile, Asteria!

XII. Ajunul Idelor lui iunie

După zece zile, întorcându-se acasă din vila de pe Ianicul unde avusese o altă întâlnire cu Corellia, Publius Aurelius se gândea la situaţia în care se afla.

Căutarea supravieţuitorilor acelor evenimente, efectuată cu multă conştiinciozitate de Castor prin cercetări în comandamentele mai multor legiuni, întârzia să dea rezultatele aşteptate. Unul dintre puţinii veterani despre care căpătaseră informaţii era un legionar în vârstă care se căsătorise imediat după ce fusese lăsat la vatră cu o libertă lusitană foarte tânără: cele şapte luni fierbinţi de căsătorie, în timpul cărora bătrânul soldat avusese şi altceva de făcut în afară de povestirea unor asedii şi isprăvi războinice, fuseseră suficiente ca să consume şi ultimele rezerve de energie nestinse nici după treizeci de ani de serviciu militar, aşa că sărmanul de el coborâse înainte de vreme în împărăţia lui Hades.

Un alt soldat, retras ca să devină bouar prin mlaştinile de lângă Ponza, intrase în conflict cu un taur deosebit de furios şi, acum, ajuns o adevărată legumă, nu mai era în stare să spună nici cum îl cheamă. Un al treilea murise la Venosa, strivit de o *carruca*[1], iar despre ceilalţi nu se mai putea afla nimic.

Ajungând în acest punct mort, Aurelius judecase situaţia ca un adevărat epicureu, încercând să ducă o viaţă cât mai bună, atâta vreme cât mai putea, în loc să se otrăvească în fiecare clipă cu gândul la necazurile care îl aşteptau.

Acum, întorcându-se în *domus* de pe Viminal după clipele pline de plăceri de care avusese parte împreună cu Corellia, situaţia nu i se mai părea chiar atât de îngrijorătoare: nu mai avea nici o îndoială că Valerius acţionase doar pe baza unei porniri de moment şi, de îndată ce avea să-şi dea seama de aceasta, şi-ar fi schimbat comportarea, se gândea cu optimism senatorul în timp ce trecea pragul casei sale.

Castor îl întâmpină în *fauces*[2].

- Stăpâne, ne-am ars, este aici! îi şopti libertul.

---

[1] **Carruca:** car acoperit cu un coviltir.

[2] **Fauces:** uşă de intrare în *domus* (vezi).

- Cine? întrebă Aurelius care nu înţelegea despre ce putea fi vorba.

- Asasinul! gemu secretarul. Vreau să spun, consulul, soţul; Metronius, adică! Te aşteaptă de mult timp şi-şi ţine o mână pe sub togă: aş putea jura că are acolo o sabie scurtă. Măcar şterge de pe tine parfumul soţiei lui! spuse grecul, ştergându-l pe gât cu un şervet ud.

- Trebuie să găsesc o scuză... se frământa patricianul, încercând să-şi pună cât mai repede creierul la contribuţie.

- N-are rost, *domine*. Individul ştie foarte bine unde ai fost şi cu cine. Oricum, trebuie să vorbeşti cu el, te-a auzit când ai intrat. Succes!

Publius Aurelius îşi făcu intrarea în *tablinum*, arborând obişnuita lui expresie jovială: se putea ca vizita lui Metronius să nu aibă nimic de-a face cu Corellia...

Dar se înşela. Consulul îl privi insistent câteva clipe care i se părură nesfârşite, cu expresia unui gurmand care vede un lung şir de gândaci trecând pe faţa de masă imaculată din faţa sa.

- *Ave*, Paulus Metronius. Cu ce-ţi pot fi de folos? spuse patricianul, încercând să pară cât mai detaşat.

- Îmi pare rău, Aurelius. Îmi pare chiar foarte rău că asasinul a făcut o greşeală atât de grosolană! spuse musafirul pe un ton de o ironie muşcătoare. În orice caz, apreciez atât de mult tentativa lui de a te ucide, încât mă angajez încă de pe acum să-l apăr la tribunal, dacă va fi vreodată prins.

Senatorul încercă o clipă să ia vorbele lui drept o glumă, dar avea o conştiinţă prea încărcată ca să poată fi convingător.

- Nu te mai căzni atât, Aurelius: ştiu cu toată certitudinea că te culci cu soţia mea. Nu, n-are nici un rost să negi: astăzi, cineva a urmărit-o până la vila ta de pe Ianicul, după care a avut grijă să mă anunţe.

„Cineva care a fost destul de isteţ ca să descopere aventura asta şi suficient de răutăcios ca să-i spună totul lui Metronius”, se gândi senatorul. „Dar cine ar putea fi?”

- Stricata aia îmi spusese că merge în vizită la maică-sa, exclamă consulul, cu o voce iritată. Ore întregi m-am învârtit prin casă ca o fiară în cuşcă, aşteptând-o să se întoarcă. Probabil că avusese nişte motive serioase ca să-l întâlnească, îmi spuneam, şi îndată ce va veni, îmi va explica totul. În tot timpul acesta, mi-o închipuiam zvârcolindu-se în patul tău şi tot sângele mi se urca la cap: o ucid, mă gândeam; dacă este adevărat, jur că-i voi omorî pe amândoi! Este inutil să-ţi mai spun că am trimis un

sclav acasă la soacra mea şi nici aia nu avea habar pe unde putea umbla fiică-sa!

„Soţia unui consul şi unul dintre cei mai cunoscuţi cetăţeni romani: un scandal monstruos pentru clevetitorii din Urbe”, suspină patricianul, fără să mai ştie cum să procedeze.

- Pari foarte liniştit, Publius Aurelius. Nu te îngrijorează un proces pentru adulter? îl ameninţă Metronius. După legile romane, relaţiile trupeşti cu soţia unui cetăţean liber, chiar dacă ea este de acord, se încadrează la *stuprum*[1] şi fapta este pedepsită cu exilul şi punerea sub sechestru a unei jumătăţi din avere. Este o prevedere de care nu prea se mai ţine seama, dar n-am nici o îndoială că judecătorii o vor aplica întocmai, dacă partea vătămată este consulul în funcţie.

Aurelius nu-i răspunse: se aştepta ca, într-o bună zi, să i se întâmple şi un asemenea lucru aşa că nu era ceva surprinzător; în momentul acela, de altfel, sub ameninţarea unei acuzaţii de crimă, un banal proces pentru *stuprum* nu avea darul să-l mai sperie prea tare. Cu toate acestea, ce avea să se întâmple cu biata Corellia? Acuzată de un păcat minor, urma să piardă casă, familie, poziţie socială, adică totul...

- Ştii ce înseamnă gelozia, Aurelius? Este un nod care ţi se pune în toată fiinţa: te îndoieşti de orice, de orice gest, de orice privire, spuse consulul cu o voce tremurătoare. Nu, tu nu ştii asta... Îmi aduc aminte că atunci când Flaminia îţi punea coarne pe unde se nimerea, tu glumeai prin cercurile mondene pe seama aventurilor sale, făcându-i pe prieteni să râdă de ea în loc să râdă de tine!

Senatorul nu-l putu contrazice. Nimeni nu ştiuse vreodată cât îl costase să glumească în public despre trădările soţiei sale, prefăcându-se, din mândrie, indiferent faţă de toate acestea, indiferenţă care, de fapt, era departe de a fi adevărată.

- La Roma, continuă Metronius, se spune că un bărbat se însoară la douăzeci de ani pentru familie, la treizeci pentru carieră, iar la patruzeci din dragoste. Mie mi s-a întâmplat asta chiar mai târziu şi mi-am pierdut capul. Înainte de a mă întâlni pe mine, Corellia era doar o fată destul de inteligentă, arăta bine şi avea o zestre de doi bani. Astăzi este prima femeie a Urbei. Şi totul mergea bine, până ai apărut tu!

---

[1] **Stuprum:** viol. Delict care, prin legea romană, cuprindea orice fel de comerţ cu carne vie având ca obiect cetăţene libere, chiar şi cu consimţământul acestora.

Aurelius îşi lăsă privirea în jos: era sigur că nu era nici primul, nici singurul cu care frumoasa matroană îşi făcuse de cap, dar ar fi fost mai bine ca Metronius să-l considere în continuare un seducător diabolic, în stare s-o facă să capituleze până şi pe cea mai virtuoasă dintre femei. Cine trăieşte bucurându-se din plin de viaţă, ca şi cum fiecare zi ar fi ultima, face deseori rău celorlalţi, fără ca măcar să-şi dea seama, gândi el. Cei care încearcă, în schimb, să-şi făurească, punând cărămidă peste cărămidă, ceva care ar merita să fie apărat sunt cu atât mai fragili, cu atât mai vulnerabili în adâncul fiinţei lor...

- Când o să mă întorc acasă, ea îmi va ieşi în întâmpinare cu trupul încă înfierbântat de mângâierea mâinilor tale: dacă te-aş avea în faţă în clipele acelea, n-aş sta pe gânduri şi te-aş strânge de gât, spuse consulul, răsucind poalele togii ca şi cum ar fi fost gâtul senatorului. Şi, totuşi, nu am de gând să te reclam: legea, chiar înainte de orice interpretare a ei, mi-ar impune să divorţez... iar eu nu vreau să fac asta.

Aurelius îl privi, uluit peste măsură.

- Mă aflu aici ca să-ţi cer un lucru şi doar zeii ştiu cât de mult mă costă, continuă Metronius. Nu trebuie s-o mai vezi niciodată. Dacă te-ar căuta, alung-o... Jigneşte-o dacă este nevoie şi în felul acesta îşi va da seama ce fel de om eşti.

- Îmi ceri să joc rolul unui desfrânat fără scrupule? întrebă patricianul, simţindu-se ofensat.

- N-o să-ţi fie greu; este un rol pe care ştii să-l joci foarte bine! îi răspunse consulul cu o grimasă dispreţuitoare.

Aurelius pufni, simţind că-şi pierde răbdarea: se săturase să fie tratat ca o fiinţă mârşavă. Mai întâi Valerius, acum Metronius, care avea totuşi un motiv bine întemeiat. În caz că ar fi făcut precum spunea el, următoarea ar fi fost Corellia...

- Ştii să judeci foarte aspru slăbiciunile altora. Dar, în ce te priveşte, nu te poţi abţine să n-o vizitezi pe Glafira, remarcă el. „Sunt bărbaţi”, gândea el între timp, „care consideră toate femeile ca fiind proprietatea lor personală la care nimeni nu poate avea acces şi n-are nici o importanţă dacă este vorba despre soţii, sclave sau curtezane.” Dacă Metronius era unul dintre aceştia, poate că intenţionase să-l pedepsească pe Antonius Felix pentru că-i furase iubita. Cum se putea, însă, ca un bărbat să fie în stare să treacă peste infidelitatea soţiei legitime şi să ucidă pentru capriciile unei simple curtezane?

- Nu este o întâmplare că au încercat să te înjunghie, Statius. În oraşul acesta, la fiecare persoană care te vede cu ochi

buni există cel puţin două care te-ar trimite cu cea mai mare plăcere în Tartar, ca să-i ţii tovărăşie lui Caron. În ziua în care cineva ar reuşi aceasta, eu voi oferi un sacrificiu de recunoştinţă zeilor din cer, aceasta şi pentru că vor fi obligaţi să-ţi suporte pe vecie prezenţa! continua Metronius cu ură.

- Bine, fie, o să fac ceea ce îmi ceri, promise patricianul, ajuns la capătul răbdării.

- Îţi mulţumesc, Publius Aurelius, îi replică sarcastic consulul, dând semne că ar vrea să plece. Ţine minte, totuşi: eu nu am fost niciodată aici şi, de mâine, suntem duşmani de moarte!

- Nu te-a omorât? întrebă Castor, vârându-şi capul prin deschizătura uşii.

- După cum vezi, sunt încă întreg în toate privinţele.

- Chiar în toate privinţele? se îndoi grecul, aruncând o privire iscoditoare către coapsele stăpânului său. Mulţumeşte zeilor: ai scăpat uşor, unii soţi sunt mult mai răzbunători! Şi, pe când un nou proces? Dacă merge tot aşa, o să fii obligat să-ţi închiriezi un sediu de tribunal pentru folosinţă personală!

- Nu va fi nici un proces.

- Probabil că te bucuri de o mare simpatie din partea celor din Olimp, stăpâne, dacă reuşeşti să te descurci atât de uşor.

- Zeiţa speranţei şi cea a norocului, glumi Aurelius.

- Ascultă sfatul meu, *domine:* roagă-te la ele de cât mai multe ori ai ocazia. Valerius Cepion va fi o piatră mult mai tare decât Paulus Metronius. Fiindcă veni vorba, au sosit veşti de la Verona: sclavul german, care a devenit între timp libert, a plecat deja în goana calului ca să vină în capitală, scutindu-mă de osteneala de a mă duce eu să-l iau, anunţă, uşurat, Castor care, pentru că nu putea suferi caii şi grăjdarii, accepta cel mult să încalece o iapă blândă, de preferat foarte bătrână.

- Bine, anunţă-mă îndată ce soseşte. Şi acum, am nevoie să mă liniştesc puţin. Baia este gata? întrebă patricianul, pornind către termele casei.

La scurt timp după aceea, curat şi înviorat, ieşea din bazin şi privea în jurul său, întrebându-se unde putea fi priceputa sa maseuză egipteană.

- Unde este Nefer? întrebă el.

- Într-o reculegere spirituală la templul zeiţei Isis, aşa cum face în toţi anii la vremea asta, strâmbă din nas Paris care, foarte credincios în toţi zeii Romei, privea cu neîncredere orice

cult nou şi ca să păstreze trează tradiţia *mos maiorum*, avea grijă chiar să consulte străvechiul verdict al puilor de găină sacri.

- Pe Hercule, dar mie cine o să-mi facă masaj? bombăni, nemulţumit Aurelius.

- Dacă vrei, pot să-l chem pe Samson, propuse intendentul, gândindu-se la uriaşul nabateu coborât la rangul de hamal pentru că avea o forţă prea mare în degete.

- Să mă ferească Afrodita! Ultima oară, aproape că mi-a smuls braţul din umăr!

- Ai putea să încerci cu Asteria, îi propuse atunci Paris.

- Cine-i asta? întrebă Aurelius care avea ambiţia de a-i şti după nume pe toţi cei peste o sută de sclavi din *domus*.

- Cea mai tânără dintre florăresele din Epir[1] pe care m-ai pus să le cumpăr, *domine*.

- Hai să văd cum se descurcă, fu de acord patricianul.

După câteva clipe, emoţionată la culme, Asteria intra în sala pardosită cu mozaic în mai multe culori, hotărâtă să-i facă pe plac în toate privinţele atotputernicului *dominus* pe care zeii cei buni îl scoseseră în calea lor.

Tânăra se adaptase foarte repede la stilul casei, remarcă Aurelius: purta o tunică foarte drăguţă, iar părul nu mai era strâns în creştetul capului în pieptănătura aceea demodată, ci cădea până la talie, prins într-o agrafă din metal cizelat. Şi, mai mult, dacă stăpânul îşi mai amintea bine, Asteria avea şi nişte picioare foarte frumoase....

Senatorul se culcă pe spate ca s-o poată privi în voie.

- Începe cu pieptul, porunci el.

Sclava strânse între degete buretele îmbibat cu ulei parfumat şi câteva picături căzură pe umerii stăpânului şi începu să maseze pielea cu mişcări delicate ale degetelor.

Aurelius era pe punctul de a se lăsa cuprins cu totul de plăcerea acelor atingeri delicate, când Asteria se aplecă în faţă, chiar deasupra lui. Patricianul sări brusc de pe pat, făcând să zboare în toate părţile cearceaful, prosoapele şi pânza care îi acoperea şoldurile.

- Ce-i asta? întrebă el, arătând spre micuţa albină de aur care atârna la gâtul fetei.

---

[1] **Epir:** regiune a antichităţii corespunzând aproximativ Albaniei de astăzi.

Tânăra bolborosi ceva de neînţeles, se dădu înapoi cu câţiva paşi şi alergă spre uşă. Dintr-o săritură, Aurelius se apropie şi se postă între ea şi uşă.

- De unde ai luat asta? o întrebă, încruntat.

- Nu mă bate, stăpâne, te rog, nu mă lovi! strigă servitoarea care probabil că avea o experienţă urâtă în această privinţă.

- Spune-mi ce ştii şi n-o să păţeşti nimic, o linişti senatorul.

- Mama mi-a dat medalionul acesta şi mi-a spus să nu-l arăt nimănui. Dar acum eram în siguranţă şi m-am gândit că pot să-l port. Sacră Artemis, în ce belea am intrat! scânci Asteria.

- Îmbracă-mă şi trimite-o aici pe maică-ta! îi ordonă Aurelius, în timp ce fata, tremurând ca varga, se apleca să adune hainele risipite pe jos.

Nu trecu mult timp şi Paris, în virtutea funcţiei sale de şef al servitorilor, o însoţea pe Zenobia până în faţa senatorului.

Spre deosebire de fiica sa, femeia nu părea deloc speriată şi nici faptul că stăpânul era peste măsură de supărat nu avu darul să-i alunge de pe chip expresia senină pe care o avea de când intrase în *domus* de pe Viminal. Făcu o plecăciune şi aşteptă liniştită, cu fruntea sus, în faţa mesei la care şedea Aurelius.

- Asteria nu are nici o vină, *domine*. Medalionul acela este al meu, recunoscu ea imediat.

- De unde l-ai furat? întrebă pe un ton aspru senatorul.

Femeia şovăi o clipă, de parcă ar fi vrut să-şi aleagă cele mai potrivite cuvinte pentru a răspunde.

- Acum câteva clipe, când fiica mea a venit la mine cu ochii în lacrimi, mi-au trecut prin minte multe, foarte multe răspunsuri prin care aş fi putut explica de unde am această bijuterie. Dar toate erau false...

- Grozav, începem cum nu se poate mai bine! bombăni Aurelius.

- De ce te miră? Este clar că o sclavă trebuie să susţină ceva neadevărat ca să scape de pedeapsă. Totuşi, *domine*, de când mă aflu în casa ta, nu te-am văzut nici măcar o singură dată chinuind servitorii pentru o nimica toată sau făcând o adevărată tragedie dintr-un fleac, aşa cum fac de obicei alţi stăpâni. Prin urmare, m-am gândit că, dacă te înfurii atâta din cauza acelei bijuterii, trebuie să ai un motiv foarte serios şi atunci m-am hotărât să-ţi spun adevărul: am găsit-o pe corpul lui Antonius Felix, imediat după ce a fost ucis.

„Cârciumarul spusese ceva despre insectele atrase de mirosul cadavrului”, gândi patricianul în sinea sa: „oare albina aceea din aur era atât de reuşit lucrată, încât putea fi confundată cu una adevărată?”

- Am luat-o când nu mă vedea nimeni şi am ascuns-o în păr, mărturisi femeia, atingând cu degetele cocul ciudat pe care şi-l făcea în creştetul capului.

- Asta-i o pieptănătură foarte utilă pentru tâlhari; probabil că sunt mulţi în ţara ta!

- Aproape la fel de mulţi ca la Roma, *domine!* veni fără întârziere răspunsul femeii, însoţit de un zâmbet abia schiţat care îi mai îndulci obrăznicia. În realitate, pieptănătura aceasta ne ajută să purtăm greutăţi destul de mari pe cap, ţinu ea să explice.

- Zenobia, îţi dai seama că ţi-ai însuşit singurul indiciu al unei crime? spuse răspicat Aurelius, pe un ton sever.

- Ştiu, stăpâne, dar nu aveam nimic altceva să-i las fetei mele, dacă se întâmpla să fim despărţite. Eu, de bine de rău, sunt în stare să mă descurc, dar ea este atât de tânără şi fără nici o experienţă... ar fi fost cumva mai uşor pentru ea să poată vinde ceva, în cazul în care ar fi rămas singură şi fără nici un ajutor. Mai târziu, după ce ne-ai cumpărat tu, n-am mai avut curajul să-ţi vorbesc despre asta, pentru că mă temeam să nu ne vinzi altcuiva. Aşa că i-am poruncit Asteriei să ţină medalionul bine ascuns; dar prostuţa aia n-a rezistat ispitei de a-l purta în fiecare zi...

Prin urmare, bijuteria aceea *nu* era aceeaşi cu cea pe care o purta Glafira, ci una absolut identică până şi în inelul de prindere atât de grosolan, în contrast cu fineţea întregii lucrături. Şi totuşi...

- Ia stai puţin! tresări pe neaşteptate senatorul. Tu ai prins medalionul de şnur cu sârma aceea de aur?

- Asteria a făcut asta... răspunse Zenobia. Numai aşa îl putea purta atârnat la gât, pentru că înainte firul acela avea un cârlig ca să nu poată ieşi din gaura de la ureche.

„Sigur că da”, înţelese în sfârşit Aurelius: „mica albină din aur nu era un medalion, ci un cercel! Cum de nu-i trecuse mai demult aşa ceva prin minte?”

- Şi acum, *domine?* N-o să ne alungi din casă, nu-i aşa? vru să afle Zenobia, îngrijorată.

- Fără îndoială, aţi merita să fac aşa ceva. Ar fi fost de datoria voastră să predaţi imediat bijuteria oricăruia dintre *vigiles*, o mustră, încruntat, patricianul.

Sclava lăsă capul în jos, cuprinsă de remuşcări.

- De data asta vă iert, dar vai de tine dacă vei mai pune mâna pe ceva care nu-ţi aparţine. Şi, pentru început, schimbă-ţi pieptănătura aia caraghioasă: acolo ai putea să ascunzi chiar şi un pumnal! o ameninţă patricianul, sperând ca în felul acesta s-o pună la punct pe servitoarea aceea care putea deveni chiar periculoasă. Paris, să stai cu ochii pe ea: să ştii că te fac pe tine răspunzător dacă mai face vreo boacănă! adăugă el, adresându-se administratorului.

Zenobia, care aştepta cu capul plecat o pedeapsă aspră, fu scoasă afară din încăpere fără prea multe menajamente.

- Hai, mişcă-te, femeie! O să am eu grijă să te porţi cum se cuvine! o mustră intendentul pe un ton care s-ar fi vrut ameninţător. În loc de orice răspuns, sclava, fericită că nu fusese biciuită, îi mulţumi printr-un zâmbet larg, plin de recunoştinţă.

- Castor! făcu stăpânul, intrând valvârtej în *tablinum*. Am să-ţi dau o sarcină care o să-ţi facă multă plăcere: trebuie să dezlegi limba unei fete frumoase.

- Oh, nu, stăpâne, de data asta nu mă mai prinzi! încercă libertul să scape. Ultima oară când m-ai momit cu o poveste de genul acesta, am fost nevoit să-i fac curte unei gladiatoare!

- Păcat, oftă Aurelius. Pentru că Paris al nostru nici nu vrea să audă de o altă vizită la Glafira...

- Ah, despre curtezana aceea era vorba? deveni brusc înţelegător grecul, dar adăugă imediat, bănuitor ca întotdeauna. Dar n-ai de gând să mă păcăleşti şi de data asta, nu-i aşa?

- Deloc, îl linişti patricianul, povestindu-i secretarului ce aflase despre cercei. În casa hetairei se află o slujitoare africană foarte tânără, de la care, aşa cum te pricepi tu de minune, o să obţii fără probleme nişte informaţii.

- Cât?

- Doar nu vrei să te plătesc pentru favoarea pe care ţi-o fac lăsându-te să te întâlneşti cu o fată dulce ca aia, Castor! Îţi ofer doar compensaţia cheltuielilor pe care ai să le faci şi, dacă nu ai chef de aşa ceva, pot să-l rog pe tânărul Polidor care nu va aştepta să-i spun de două ori.

- Dar ca să fac o impresie bună, aş avea nevoie de tunica ta cea nouă cu broderie la poale....

- Bine, ia-o, dar află când a călcat Antonius Felix ultima oară în casa aceea; nu cred că Glafira a fost sinceră în totalitate, îi spuse Aurelius alexandrinului care se grăbea să dea iama prin garderoba stăpânului său.

XIII. Idele lui iunie

În dimineaţa următoare, Publius Aurelius îl căută pe secretar prin toată casa, dar nu reuşi să-i dea de urmă. Abia pe la ora a doua grecul se întoarse şi fu suficient să sufle de câteva ori în faţa lui Paris pentru ca intendentul, un abstinent convins, să se clatine ca şi cum ar fi deşertat de unul singur un ulcior cu vin.

- Încă n-am ajuns să vorbesc cu slujnicuţa aceea, dar îţi aduc în schimb două veşti, una bună şi una proastă... îi spuse Castor cu limba împleticită, vizibil ameţit.
- Începe cu prima, îl îndemnă patricianul.
- Am dat o raită prin bucătăriile consulului, prefăcându-mă un negustor de vinuri care oferă gratuit mostre din vinul pe care îl are de vânzare. Având un asemenea motiv, nu mi-a fost prea greu să aflu cine îi spusese lui Metronius de aventurile soţiei sale. Este vorba despre un valet care nu este la prima turnătorie de felul acesta. De altfel, aflând că sclavul respectiv trăia cu cârciumăreasa dintr-un *thermopolium* din vecinătate, am intrat în legătură cu femeia aceea, propunându-i o afacere în schimbul unor informaţii despre iubitul ei, raportă Castor, în timp ce, cu un gest leneş, îi întindea stăpânului nota de plată.
- Douăzeci de măsuri din cel mai prost vin, plătit cu atâţia bani! Pe toţi zeii, tu chiar eşti nebun? strigă patricianul, scos din sărite.
- Ca să intru în graţiile cârciumăresei, trebuia totuşi să cumpăr ceva! De fapt, vinul cumpărat a folosit, totuşi, la ceva: le-am dat de băut servitorilor din casa consulului şi ei s-au obligat să mă anunţe dacă Metronius ar mai avea de gând să vină aici, cu sabia sub togă, hotărât să-ţi taie beregata.
- Şi restul?
- A mers la *vigiles* din Cohorta a doua care îl vor bea în sănătatea ta. Comandantul Leontius îţi este recunoscător pentru că i-ai luat de pe umeri povara unei anchete atât de neplăcute; el are deja destule necazuri cu piromanul de pe Eschilin şi crede că şefii vor să-l dea afară pentru că au trimis pe lângă el un colaborator foarte zelos cu misiunea de a cerceta cazurile de incendiere. Este gata să te ajute, cu condiţia ca tu să răspunzi în faţa superiorilor săi; aşa că, dacă tot mă aflam acolo, l-am rugat

să pună sub supraveghere casa Glafirei, dat fiind că te interesează atât de mult.

- Bravo, Castor, dar sunt curios să ştiu ceva: cât din vinul acela l-ai oprit ca să-l bei tu? îl întrebă Aurelius pe secretar, încercând să se ţină cât mai departe de damful care venea dinspre acesta.

- Oh, foarte puţin, *domine*; eu am gusturi mai alese şi în loc de poşirca aia de la cârciumă prefer să beau un Setinus foarte bun din viile tale. O să mi-l oferi chiar tu când o să-ţi spun ce am aflat de la cârciumăreasa aceea! spuse grecul, căznindu-se să-i spună stăpânului său ceva atât de interesant, încât acesta să deschidă o amforă cu cel mai bun dintre vinurile sale.

- Aşa cum ţi-am spus la început, a doua veste este, însă, foarte proastă, continuă Castor, nu înainte de a-şi potoli pe îndelete setea. Am aflat de la vigiles că Hazelius, centurionul acela, a murit încă de acum cinci ani.

- Pe Hercule, fără cel de-al doilea legionar îmi va fi imposibil să contrazic mărturia lui Retius! exclamă Aurelius, nemulţumit la culme.

- Cu atât mai mult cu cât acesta din urmă este de negăsit, adăugă secretarul. Am făcut tot ce se putea ca să-l scot din vizuina lui, dar totul a fost în zadar. Este limpede că nu are nici cea mai mică intenţie să iasă la iveală.

- Fără îndoială, Valerius îl ţine ascuns, de teamă că eu aş putea încerca să-l suprim. N-ar fi pentru prima oară când cineva este pescuit din Tibru înainte de a depune mărturie.

- Eu zic să pui capăt acestei căutări fără şanse de izbândă, stăpâne, şi caută mai bine un ţap ispăşitor pentru moartea bătrânului Cepion...

- Tu tot mai eşti convins că eu sunt vinovatul, nu-i aşa?

- Ei, ca să fiu foarte sincer, am unele îndoieli, recunoscu libertul. Ştiai deja că generalul nu avea de gând să se supună ordinelor primite de la Senat şi, în plus, îţi făceai de cap cu soţia lui: două motive foarte bune ca să scapi de el!

- Castor, după mai bine de cincisprezece ani de când trăim în aceeaşi casă, îmi face mare plăcere să constat că mă bucur de toată încrederea ta, spuse, ironic, Aurelius.

- Nu pe mine trebuie să mă convingi, *domine*, ci pe Valerius!

- Mâine va trebui să mă întâlnesc cu sora lui.

- După toate câte mi-a spus Ciria şi mi-a adeverit cârciumăreasa, eu aş fi mult mai prevăzător, stăpâne. Tu te laşi

prea uşor încântat de linguşelile femeilor şi ea va încerca să te prindă în mreje prin orice mijloace, permise sau nu, doar ca să te prezinţi cu ea la starea civilă, în faţa Flamenului lui Jupiter...

- Ar fi distractiv să aflu cât de departe ar merge ca să-şi atingă scopul! gustă dinainte senatorul această plăcere.

- Nu atât de avansurile amoroase mă tem, *domine*, cât de interesul pentru *dignitas* senatorială pe care o ai. În fond, eşti un barbar latin, chiar dacă te-ai mai şlefuit oarecum trăind alături de un nobil cu sânge pur, elenic, în vine, declară cu o emfază ostentativă secretarul care, după cum se ştie, nu era decât rodul unei legături fugare dintre o prostituată din Alexandria şi un client venit de peste mări. Valeria se va folosi din plin de obtuzitatea unui roman ca tine care se simte obligat să respecte sentimentul onoarei, al cinstei, al dreptăţii... şi cine ştie dacă nu se va gândi şi la ceva mai rău! Dacă aş fi în locul tău, aş îmbrăca o *lorica*[1] de piele groasă pe sub haine, *domine*: nu putem fi deloc siguri că sub mantia ucigaşului s-ar afla un trup de bărbat!

- Bine, Castor, dar cum crezi tu că un patrician rafinat s-ar putea duce la întâlnirea cu o femeie îmbrăcat ca Hector sub zidurile Troiei! Fără a mai pune la socoteală faptul că vesta aceea ar strica linia togii mele noi, râse Aurelius, excluzând o asemenea posibilitate.

- Cum vrei, dar nu uita că eu te-am prevenit! îl puse în gardă, ca de obicei, grecul. Şi, tot ca de obicei, rămase cu spusul.

[1] **Lorica:** pieptar subţire din piele.

XIV. A optsprezecea zi înainte de Calendele lui iulie

A doua zi dis-de-dimineaţă, patricianul îi lăsă pe purtătorii săi în faţa templului Divinului Iulius, pornind apoi agale pe *Vicus Tuscus*, până la prăvălia fraţilor Sosius[1], unde îl aştepta Valeria.

Ca să scape de urmărirea oamenilor generalului, întâlnirea avea loc în mica sală din spatele prăvăliei, faimoşii librari, cunoscuţi de aproape un secol, fiind bucuroşi s-o pună la dispoziţia unui client atât de bun cum era Publius Aurelius.

În biroul copiştilor, plin până la refuz cu suluri de papirus, plutea mirosul înţepător de clei şi de cerneală care evoca de îndată foşnetul volumelor pe care cititorii împătimiţi le desfăşurau cu o încetineală plină de plăceri secrete. Patricianul trase adânc în piept acele miresme, privind în jur.

La ora aceea a dimineţii erau puţini cumpărători: câţiva colecţionari înrăiţi, un respectabil om de afaceri care căuta o carte de preţ pe care să i-o dăruiască vreunui coleg de vază şi câteva liberte tinere atrase de ultima scriere erotică a unui autor grec, la modă în acele zile. În faţa tejghelei pentru vânzări, Aurelius remarcă o fată destul de frumuşică, purtând cu vânzătorul o discuţie însufleţită, nu neapărat în legătură cu literatura, dar, oricum, foarte interesantă, judecând cel puţin după râsetele înfundate şi şoaptele complice pe care le schimbau cei doi tineri. Senatorul o recunoscu imediat pe Ciria datorită descrierii destul de amănunţite pe care i-o făcuse Castor.

Stăpâna fetei probabil că se afla prin apropiere, într-adevăr, după câteva clipe, patricianul fu condus de un copist în cămăruţa din spate şi, îndată ce intră, se trezi faţă în faţă cu sora generalului.

- *Ave*, Gaia Valeria!

Publius Aurelius fu nevoit să constate că, în ziua aceea, femeia arăta de-a dreptul minunat: un văl transparent de culoare

[1] **Sosius:** familie de librari, proprietară a unui atelier de copiat cărţi care devenise faimos încă din vremea lui Augustus, situat în apropiere de Forum, pe Vicus Tuscus, la câţiva paşi de statuia Zeului Vertumnus.

roz pal îi ajungea până la umeri acoperind părul negru aranjat într-o pieptănătură neobişnuită. Fruntea, fără bucla aceea ondulată pe care o purtau mai toate matroanele în vara aceea, era înaltă şi de un alb pur, scoţând în evidenţă sprâncenele dese, perfect arcuite. Ochii erau subliniaţi discret de o urmă de fard, tocmai cât trebuia ca să le pună în valoare strălucirea, fără a le modifica forma. Tunica sobră, dintr-o ţesătură fină de in, roz şi ea dar într-o nuanţă ceva mai vie, nu reuşea să ascundă cu totul formele armonioase ale trupului pe care femeia nu se străduia să le scoată în evidenţă, de parcă nici n-ar fi ştiut cât de frumos erau conturate.

- Arăţi extraordinar; semeni cu imaginea zeiţei Pallas Athena din Partenon, îi făcu un compliment Aurelius, fiind foarte atent să aleagă ca termen de comparaţie una dintre zeiţele cu o comportare ireproşabilă.

Cu toate acestea, complimentul, deşi atât de bine gândit, fu primit cu mult mai puţină plăcere decât s-ar fi aşteptat patricianul.

- Aşa este, Athena *Parthenos*[1], fecioara Athena... murmură matroana abia auzit.

- De ce ai vrut să te întâlneşti cu mine? întrebă senatorul, fără nici o introducere.

- Din păcate, aveai dreptate: fratele meu a jurat că o să te ucidă... dar proces nu vei avea; am să-l împiedic eu!

- Şi cum ai să faci aşa ceva? întrebă senatorul, devenind curios.

- Am aflat că acum câtva timp consulul Metronius şi-a permis să-ţi adreseze o rugăminte foarte personală... spuse ea, înroşindu-se într-o oarecare măsură.

- Date fiind raporturile actuale dintre familiile noastre, cred că nu mai este cazul să discutăm despre aşa ceva, evită patricianul cu dibăcie un răspuns direct.

- Iartă-mi indiscreţia, dar în alte împrejurări ai fi acceptat?

- Nu am deloc intenţia să mă însor din nou, declară Aurelius, grăbindu-se cam prea tare. Femeia, care nu se aştepta să primească un răspuns atât de categoric, înghiţi în sec, contrariată.

- Te rog să mă asculţi, îţi propun să facem o înţelegere care nu are nimic cu sentimentele fiecăruia dintre noi. Fratele meu,

[1] **Parthenos:** cuvânt din limba greacă, însemnând „virgină”. Era apelativul pentru Pallas Atena, căreia i s-a dedicat Partenonul.

convins cum este că tu l-ai ucis pe tatăl nostru, vrea să te aducă în faţa tribunalului fără a avea probe pentru aceasta, târându-ne pe toţi într-un mare scandal...

„Fără a avea probe”, se gândi patricianul: prin urmare, Valeria părea să nu ştie nimic despre mărturia centurionului.

- Totuşi, dacă tu ai fi rudă cu el, n-ar putea acţiona în felul acesta fără ca dezonoarea să nu cadă şi asupra lui, continuă femeia cu răceală. În ce mă priveşte, mă hotărâsem să rămân credincioasă memoriei lui Herennius, răposatul meu soţ, dar împrejurările de faţă îmi impun să mă răzgândesc. O legătură temporară ne-ar da posibilitatea să-l aducem pe Valerius la sentimente mai bune, scoţându-i din cap fixaţiile prosteşti. Ar fi, desigur, doar o uniune de faţadă, la care vom renunţa de îndată ce lucrurile se vor linişti.

Publius Aurelius o privi cu o expresie batjocoritoare.

- Este o propunere generoasă, Gaia Valeria. Din păcate, singurul aspect al căsătoriei care m-ar putea atrage este tocmai acela pe care tu îl excluzi cu desăvârşire încă de la început.

- Dar ţi-ai rezolva toate problemele... insistă ea.

- Nu sunt demn de un sacrificiu atât de generos. În orice caz, îţi mulţumesc pentru propunere, încheie discuţia patricianul, dând să plece.

- Nu ai înţeles! Încă înainte de a mă căsători, eu..., îl reţinu ea, cu o voce gâtuită de emoţie. Am acceptat să devin soţia lui Herennius doar ca să-i fac pe plac fratelui meu!

Publius Aurelius rămase impasibil. Valeria îi aruncă o privire în care se puteau desluşi dezamăgirea şi umilinţa.

- Fii sincer, Statius, ce nu este în regulă la mine? Athena *Parthenos*, asta nu merge, aşa-i?

Tăcerea bărbatului era mai grăitoare decât orice răspuns şi ochii femeii se umplură de lacrimi. Sughiţa de plâns fără să se mai poată abţine şi patricianul aprecie că ar fi fost cazul să aibă o atitudine mai consolatoare. Puţin câte puţin, de la o mângâiere prietenească trecu la o îmbrăţişare protectoare şi, de la aceasta din urmă, la o apropiere strânsă de tot, evocând alt gen de apropieri, mult mai puţin frăţeşti.

Valeria îşi rezemă capul de pieptul lui şi vălul îi căzu de pe cap, lăsându-i la vedere gâtul ca de alabastru. Aurelius îşi lipi buzele de el, gândindu-se cât de frumos ar fi fost dacă femeia aceea ar fi fost sinceră. Apoi, cu un gest intenţionat grăbit, îi desfăcu agrafa tunicii, dezgolindu-i umerii. Abia atunci femeia păru să-şi dea seama că era în braţele lui.

- Oh, zei! şopti ea, stânjenită, dându-se imediat înapoi ca să se acopere. Nu ştiu cum de s-a putut întâmpla aşa ceva... sunt atât de ameţită!

Aurelius o privi drept în ochi, cu un zâmbet batjocoritor.

- Nu mai face atâtea eforturi, Valeria, cunosc sistemul: o pudoare feciorelnică şi câteva mici concesii acordate din când în când, astfel încât să potoleşti dorinţa bărbatului. În ce priveşte restul, însă, mai trebuie multă răbdare până când cei doi rup turta nupţială în faţa Flamenului lui Jupiter care-i va lega prin căsătorie. Ca s-o cumperi pe nobila Gaia Valeria, nu sunt de ajuns câţiva bănuţi; este nevoie de un nume de prestigiu şi de o avere zdravănă, desigur, împreună cu titlul de *domina*, îi explică el, sarcastic. Dacă pe lângă asta se mai întâmplă şi ca soţul să fie nevoit destul de repede să-şi taie venele ca să scape de eşafod, lăsând-o pe văduvă moştenitoarea întregii averi...

- Ce vrei să spui? bâigui matroana, parcă nevenindu-i să-şi creadă urechilor.

- Că nu ai nici o para chioară, Valeria; şi, de când Herennius te-a lăsat fără nici un ban, umbli peste tot încercând să-i găseşti un înlocuitor pentru patul conjugal. În Grecia te-ai învârtit în jurul chestorului Cecina, l-ai încercat pe comandantul Rufius, l-ai băgat în seamă chiar şi pe pocitania aia de viceconsul: toţi erau personaje cu faimă şi cu bani mulţi care, însă, au dat de înţeles că se aşteptau la o zestre corespunzătoare rangului lor, o acuză Aurelius, folosindu-se pe rând de informaţiile aflate cu ajutorul Ciriei. Atunci, ai alergat la Roma, străduindu-te să găseşti cât mai repede un candidat cât mai potrivit, răspândind vestea despre virtutea ta în toate cele patru colţuri ale zării, ca să obţii un preţ cât mai ridicat.

- Cum îţi permiţi să-mi vorbeşti în felul acesta? îngăimă, pierdută, Valeria.

- Ghinionul tău a fost că bărbaţii dispuşi să se însoare cu o femeie fără nici un fel de avere sunt destul de rari, continuă, netulburat, senatorul. De ce, atunci, să nu încerci şi cu un patrician cam extravagant, dar plin de bani, care nu are obiceiul să se uite câţi bani au femeile cu care se culcă? Dar, vai, în jurul patricianului în chestiune se învârt o droaie de femei pline de graţii şi disponibile, aşa că, pentru a-l face să se îndrăgostească de tine, trebuie să ieşi în evidenţă: o matroană perfectă, castă şi retrasă, care ascunde sub cenuşă flăcări mistuitoare şi de ani de zile nutreşte pentru el un sentiment nemărturisit... care bărbat

n-ar fi mândru dacă ar reuşi să topească un asemenea bloc de gheaţă?

- Aşa mă vezi tu, Aurelius? Chiar atât de ipocrită, meschină şi interesată? Şi eu care mă gândeam să te salvez...

- Chiar aşa? Păcat că, pentru a face aşa ceva, mai întâi te-ai gândit că ar trebui să îndepărtezi de pe câmpul de luptă toate rivalele. Şi atunci mi-ai urmărit toate mişcările, ai pus un sclav s-o urmărească pe Corellia după care să-i spună lui Metronius totul despre relaţia noastră. Felicitări, Valeria, ai o reţea bună de spioni, dar nici a mea nu-i de lepădat! spuse patricianul, adresând în gând mulţumiri vorbăreţei cârciumărese care-i vânduse lui Castor acele informaţii nespus de preţioase.

- Tu... tu... se bâlbâi matroana, cuprinsă de o furie cumplită, apoi, cu dosul palmei, îl plesni în faţă pe bărbat şi se îndreptă spre uşă. Ajungând în prag, se întoarse palidă de furie.

- Corellia, stricata aia de soţie a lui Metronius, se culcă şi cu fratele meu, ştiai asta? În ce mă priveşte, o să fiu printre primii care se vor aduna în jurul eşafodului, în ziua în care ţi se va tăia capul! exclamă ea, înainte de a ieşi în grabă din librărie.

Valerius, Metronius, Corellia, acum şi Gaia Valeria: era clar că devenea foarte antipatic, gândea Aurelius, ieşind şi el din prăvălie, ţinându-se cu o mână de falcă.

- Ce curioasă coincidenţă! se auzi în spatele său vocea mieroasă a lui Tocullus. Mai întâi s-o întâlnesc pe sora generalului, evident scoasă din fire; după aceea, senatorul Statius, cu o urmă roşie pe obraz. Dacă este adevărat ceea ce se zvoneşte prin oraş, căsătoria voastră începe nu tocmai fericit!

- Nu există nici o căsătorie, Tocullus.

- Serios? Toată lumea spunea că este ceva sigur... dar fii drăguţ, dat fiind că nu ai nimic mai bun de făcut, ajută-mă să găsesc ceva de citit pentru Balbina: din cauza sarcinii este nevoită să stea în pat o mare parte din zi.

- O femeie tânără şi drăguţă ca ea ar citi cu plăcere poezii de dragoste. Ce zici de Ovidius? sugeră Aurelius, în timp ce Tocullus clătina din cap în semn de dezaprobare: faimosul autor erotic era prea desfrânat pentru gusturile lui.

- Atunci, cumpără-i un Callimah, îl sfătui senatorul, arătându-i un sul minunat expus chiar pe raftul din faţa lor.

- Nu s-ar putea să găsesc un *volumen* mai ieftin? întrebă Tocullus după o clipă de ezitare.

- Ba da, pentru cei care nu-şi pot permite să-l cumpere pe acesta... îi răspunse senatorul.

- Înţeleg, oftă omuleţul şi, spre marea uimire a lui Aurelius, plăti imediat, fără nici o tocmeală.

„Se străduieşte să înveţe”, îşi spuse patricianul. „Este gata să accepte regulile mai puţin importante, dar se va arăta de neclintit în privinţa lucrurilor la care ţine cu adevărat...”

- Lămureşte-mă, te rog, colega: de ce ai despăgubit-o pe curviştina aia de Glafira? încercase cu ceva timp în urmă să mă jumulească pe mine, trimiţându-mi o sclavă neagră ca smoala, cu datoriile lui Felix. Eu, însă, nu am vrut să i le plătesc!

- Face parte din joc, zâmbi Aurelius.

- Cum ar fi să cumpăr volumul acesta care costă cât leafa pe trei luni a unui meşter bun? întrebă Tocullus, arătând înspre sulul de papirus. Să sperăm, cel puţin, că o să-i placă Balbinei! Dar spune-mi mai degrabă cum merg cercetările? Ai aflat cine voia să te omoare?

- Nu am nici cea mai mică idee. Fiindcă veni vorba, tu unde te aflai în ziua aceea?

- Am făcut mai multe drumuri prin oraş şi, spre seară, m-am dus la bazilica Emilia.

- Ai fost şi tu acolo! Înseamnă că l-ai întâlnit pe generalul Valerius....

- Da, sigur că da. În ziua aceea, la tribunal era foarte multă lume care asista la procese, aşa că nu l-am observat imediat, scund cum sunt, pentru că şedea în ultimele rânduri, pe un scăunel pliant de pânză. El, însă, nu m-a văzut; era prea ocupat să discute cu decanul Hostillius.

- Ai întâlnit şi alte cunoştinţe comune?

- Ce înseamnă asta, senator Statius, un interogatoriu? exclamă Tocullus, puţin iritat. Eu nu am nimic împotriva ta. Recunosc faptul că până cu câtva timp în urmă te consideram de aceeaşi teapă cu trântorii ăia de prieteni ai fratelui meu, dar pe urmă mi-am schimbat părerea. În plus, ştii bine că-ţi sunt dator, dar nu mă refer la alegerea acestui volum de Callimah...

- Fie că mă voiau pe mine, fie că nu, să nu uităm că de murit a murit Felix, îi replică patricianul.

- În consecinţă, fratele vitreg şi antipatic este primul care trebuie suspectat, nu-i aşa? Bine ai făcut că m-ai pus în gardă: de acum înainte, o să fiu mai atent la tot ceea ce spun! făcu Tocullus, după care îl salută pe senator cu o înclinare rapidă a capului.

XV. A cincisprezecea zi înainte de Calendele lui iulie

Mai trecură încă trei zile şi Publius Aurelius Statius se întorcea acasă foarte prost dispus după o dimineaţă întreagă petrecută la Senat ca să raporteze rezultatele aproape nule ale anchetei asupra morţii lui Antonius. Decanul Hostillius nu contenise să-i pună întrebări dintre cele mai incomode, în timp ce colegii îl pândeau cu nerăbdarea plină de lăcomie a unor mâncăi care îndoapă cu smochine o gâscă, gustând dinainte plăcerea de a o vedea pe farfurie, în faţa lor, friptă după toate regulile artei culinare.

- Barbarul a sosit, *domine*. Am considerat necesar să-l pun să aştepte în atriumul din spate, îl întâmpină la intrare Paris care, în privinţa diferenţelor dintre clasele sociale, îi întrecea chiar pe nobilii din cel mai vechi neam.

Publius Aurelius se grăbi către camerele servitorilor, nerăbdător să-l revadă pe Agenor, vechiul său prizonier german: îşi mai amintea de părul lui lung şi încâlcit, trupul slab şi vânăt de frig, mirosul de rânced al pielii unse cu grăsime, sunetele guturale din limba lui...

Când îl văzu, rămase cu gura căscată. Omul care şedea pe scaunul din nuiele era mai degrabă zdravăn, cu un trup cam moale, ca al celor care nu practică exerciţiile fizice. Îşi ţinea mâinile grăsuţe încrucişate pe un început de pântec pe care nici tunica bine croită nu reuşea să-l ascundă, iar pe chip se putea citi seninătatea unuia care este mândru de sine şi de ceea ce a realizat în viaţă.

Aurelius îl privi din prag, încercând să-l recunoască pe cel din urmă cu douăzeci de ani; dar în locul unor laţe blonde care-i ajungeau până pe umeri, Agenor era tuns frumos, după moda grecească, iar câteva şuviţe de păr fuseseră aduse cu pricepere în creştetul capului pentru a masca un început de chelie. Nimeni n-ar mai fi putut să spună că era un sălbatic german; putea fi luat mai degrabă drept un negustor italic sau un meşter prosper din Gallia Narbonensis...

- Stăpâne, ne refedem după atâtea ani! exclamă oaspetele, sărind în picioare şi, în emoţia acelor clipe, îşi trădă originile prin

accentul acela gutural pe care de obicei reuşea, nu fără efort, să-l ţină sub control.

- Agenor, tu eşti? Pe Hercule, mă aşteptam la un sclav barbar!

- Şi găseşti, în schimb, un libert perfect civilizat! râse celălalt, manifestându-şi din plin satisfacţia pentru această constatare. A trecut destul de mult timp de atunci, nu? N-ai idee ce minuni pot face douăzeci de ani de bunăvoinţă, însoţiţi de o mână de sesterţi! Ce zici de latina mea; nu-i deloc rea pentru un barbar, nu? Iar copiii mei învaţă şi greaca!

- Câţi ai? întrebă Aurelius.

- Opt, *domine*, şi cu toţii sunt cetăţeni romani!

- Trebuie să-mi povesteşti cândva, Agenor, cum ai reuşit toate astea! exclamă Aurelius, de fapt nu prea dornic să afle toate amănuntele: puţine erau, de fapt, mijloacele permise de lege prin care un fost prizonier de război putea ajunge la o astfel de situaţie înfloritoare.

- Nu sunt prea multe de spus, vru totuşi să-l lămurească germanul. Galia Cisalpină[1], după cum ştii, produce vin în cantităţi mari; totuşi, acolo mai este apreciată şi băutura celtică tipică...

- Să nu-mi spui că ai înfiinţat o fabrică de *cervesia*! exclamă patricianul, nevenindu-i să-şi creadă urechilor.

- Îţi place? Credeam că romanii o consideră de calitate foarte proastă!

- Eu cred că nimic nu-ţi potoleşte setea mai bine decât *cervesia*.... dar, din păcate, proviziile mele sunt pe sfârşite şi vor trece luni bune până când voi primi ceea ce am comandat în Iberia.

- Dacă te mulţumeşti cu ceva produs la noi, pot să te aprovizionez eu, stăpâne! Îndată ce mă întorc la Verona îţi trimit câte ulcioare vrei. Deocamdată, ţi-am adus puţină bere ca s-o guşti, spuse Agenor, înmânându-i senatorului o amforă bine astupată.

- Minunat, o s-o punem imediat în *cella nivaria*[2] ca să se răcească bine! făcu Aurelius, extrem de bucuros. Te rog să primeşti felicitările mele cele mai sincere, Agenor!

---

[1] **Galia Cisalpină:** teritoriile italiene aflate la nord de linia râurilor Amo şi Rubicone. Într-adevăr, latinii numeau „Italia” doar teritoriile peninsulare ale ţării.

[2] **Cella nivaria**: dulap, spaţiu frigorific.

- Meritul este în totalitate al tău, *domine*. Dacă în vremea aceea nu m-ai fi luat ca sclav, acum m-aş fi aflat tot în pădurile teutone, îmbrăcat în blănuri şi în veşminte din lâna aceea puturoasă. Din fericire, vremurile acelea au trecut de mult.

- Vino, o să ne amintim de toate bând o cupă din *cervesia* ta! îl invită patricianul, conducându-l către tricliniumul de onoare sub privirile scandalizate ale lui Paris.

Dar, în ciuda emoţiei de la prima întâlnire, prezenţa lui Agenor se arătă a fi mult mai puţin folositoare decât sperase Aurelius. Dorind atât de mult să se romanizeze, germanul părea să fi dat uitării viaţa pe care o dusese în satul natal şi chiar şi bătălia tribului său cu Legiunea a unsprezecea nu mai era acum pentru el decât o amintire foarte vagă.

- Nu ştiu ce să-ţi spun, *domine*. Căpeteniile noastre erau sigure că romanii vor pleca fără să mai lupte... După aceea, lucrurile s-au precipitat şi s-au hotărât să atace.

- Printre voi era vreunul în stare să tragă o săgeată cu o asemenea forţă încât să treacă prin pânza unui cort şi să-l ucidă pe comandant?

- Poate fiul căpeteniei satului. Era un lăudăros care-şi dădea aere, mândrindu-se cu priceperea lui de arcaş.

- Să admitem, doar ca o ipoteză, că l-ai fi văzut trăgând săgeata aceea... insinuă Aurelius.

- Din păcate, nu este adevărat, îl contrazise Agenor.

- Păcat, pentru că, dacă era aşa, mi-ai fi putut face un mare serviciu... suspină senatorul, sperând ca germanul să înţeleagă aluzia.

- Serviciu care ar fi răsplătit cu generozitate, adăugă pe neaşteptate Castor care până atunci asistase la discuţie păstrând o tăcere absolută.

- Ah, vrei să spui că... făcu barbarul, luminându-se la faţă. Dacă mă gândesc mai bine, sigur că l-am văzut! Era un adevărat as, ca Ulisse împotriva duşmanilor săi. Să ştiţi că am citit şi *Odiseea* de la un capăt la altul!

- Bravo. Şi, spune-mi, ar putea exista cineva care să contrazică această declaraţie a ta? se îngrijoră secretarul.

- Nimeni, au murit cu toţii! exclamă Agenor, făcându-i, ştrengăreşte, cu ochiul. Bun, stăpâne, când trebuie să depun mărturie? Îi pot convinge pe toţi, o să vezi...

„Nu, Valerius nu putea fi convins astfel, reflectă patricianul: ar fi fost necesară prezenţa altcuiva în locul acestui fost prizonier

german, a cărui sinceritate era îndoielnică, pentru a-l face pe general să-şi retragă acuzaţiile...”

- Fie vorba între noi, stăpâne, l-ai pus jos chiar tu pe individul acela, nu-i aşa? întrebă Agenor, făcând din nou cu ochiul. Bună treabă, un trădător ca el nici nu merita altceva!

- Trădător? spuse Aurelius, devenind mai atent.

- Mă rog, de obicei, un comandant nu-i plăteşte duşmanului ca să ridice asediul... îi explică germanul.

Patricianul sări de pe scaun, simţind că-i sare inima din piept.

- Eşti sigur de asta, Agenor?

- Dar cum crezi că am reuşit eu să-mi cumpăr libertatea, dacă nu vânzând brăţara pe care o furasem de la şeful nostru de trib, înainte de a fugi? Era o bijuterie din aur masiv, având pe ea un model în relief, reprezentând o secure cu două tăişuri, şi făcea mulţi bani. Chiar generalul în persoană fusese acela care i-o dăduse şefului, promiţându-i şi altele, dacă noi n-am fi atacat. Dar Cepion n-a respectat înţelegerea: legionarii ar fi trebuit să se retragă după doar câteva zile; dar timpul trecea şi ei erau tot acolo, baricadaţi în tabăra lor. Aşa s-a luat hotărârea de a da bătălia şi chiar în noaptea aceea am luat-o la sănătoasa. Noi eram mult mai numeroşi, dar romanii sunt romani şi eu nu aveam nici o grabă să ajung în împărăţia cerească a eroilor căzuţi în luptă. Am luat cu mine şi brăţara cu pricina; cu atât mai mult cu cât proprietarul ei n-ar mai fi avut nevoie de ea, printre fecioarele războinice ale paradisului nostru...

- Prin urmare, Cepion era în înţelegere cu inamicul şi de asta nici nu avea de gând să respecte ordinul Senatului! Nici vorbă să asigure viaţa soldaţilor... murmură Aurelius, năucit de cele aflate. Îţi mulţumesc, Agenor: ceea ce mi-ai spus ar putea să-mi fie de mare ajutor!

- Dacă ţi-am fost de folos, stăpâne, ajută-i şi tu pe copiii mei; nu-i prea uşor să le asiguri o viaţă mai bună! îl rugă germanul.

- Trimite-i la Roma, îi voi pune să înveţe carte: dacă sunt destoinici la fel ca tine, vor străluci în comparaţie cu unii romani, destul de încuiaţi, ca torţa Olimpiei pe lângă un biet felinar, îi promise patricianul, cuprins de o stare febrilă. Şi acum, te rog să mă ierţi, dar vreau să dau de capăt acestei afaceri încâlcite.

- Când comandantul a vorbit despre nevoia de a-i salva pe cei rămaşi în viaţă, reluă el discuţia cu Castor, după o vreme, l-am crezut de bună credinţă, cu atât mai mult cu cât nu mă

simţeam în stare să-l contrazic în atitudinea lui potrivnică lui Seianus: faptul că nu avea nici un respect faţă de prefectul Pretoriului mi se părea pe deplin justificat! Dar acum este evident că generalul Cepion avea motive mai puţin nobile pentru a se opune ordinelor primite.

- Ce spera să obţină? O retragere, chiar dacă ar fi fost impusă de strategia războiului, nu era, desigur, cea mai potrivită manevră pentru cariera unui barosan din armată. Poate că dorea, într-adevăr, să evite un măcel, ţinând cont de faptul că poziţia trupelor nu era prea uşor de apărat, îi atrase atenţia Castor.
- Cu toate acestea, a fost apărată, îi replică Aurelius.
- Cu un preţ foarte mare: n-au mai rămas în viaţă decât vreo cincisprezece oameni.
- Şi totuşi, i-am obligat pe barbari să se retragă; acesta-i războiul, Castor, trase patricianul concluzia, pe un ton amar.
- Ei da! se strâmbă grecul. Vrei să-mi spui şi mie cum s-ar fi schimbat istoria dacă generalul Quintus Valerius Cepion ar fi cedat inamicului marginea aceea prăpădită de pădure?
- Nu se punea doar problema apărării unei poziţii, Castor. Erau vremuri grele acelea, cu Tiberius care începuse să urască Urbea, având încredere doar în Seianus. Tabăra Agrippinei, ultima descendentă de sânge a divinului Augustus şi văduvă a preaiubitului Germanicus, era încă foarte puternică; cu greu putea un împărat atât de puţin iubit ca Tiberius s-o învingă, dacă, pentru a-i susţine popularitatea, nu ar fi fost succesele militare ale legiunilor. Comandantul Valerius Cepion, însă, făcea totul ca să piardă partida...
- Ce vrei să spui?
- Că hotărârea de retragere poate că era doar o parte dintr-un plan mai amplu care urmărea să-l lipsească pe Tiberius de susţinerea din partea armatei şi a plebei: în perioada aceea, nemulţumirea poporului era mare, fiind în parte spontană şi, în parte, alimentată de oamenii Agrippinei...
- Crezi că a fost o conspiraţie?
- Nimic mai uşor; se urzeau o mulţime în vremea aceea. Să vedem: Cepion îi plăteşte pe barbari ca să nu atace rămăşiţele Legiunii a unsprezecea, formată în totalitate din oameni care îi erau pe deplin credincioşi şi, în felul acesta, o salvează. Între timp, Legiunea a douăsprezecea soseşte în locul acela, sigură că va găsi o poziţie aflată încă în mâna romanilor... dar cade într-o capcană şi este exterminată.

- În timp ce tânărul tribun care se grăbea s-o avertizeze de pericol zace într-un şanţ din codrul german, străpuns de o sabie, îi continuă raţionamentul secretarul. Prin urmare, tu ai fi avut un alt motiv foarte întemeiat pentru a-l elimina pe bătrân...

Dar Aurelius nu-l lua în seamă.

- Cred că abia acum am înţeles ce s-a petrecut cu adevărat acolo, spuse el cu glas scăzut, vorbind ca pentru el însuşi.

- Eu îmi doresc din toată inima ca acesta să fie adevărul, *domine*, pentru că va trebui să-i explici totul lui Valerius; şi acela nu va sta acolo, pe un scaun, tăcut şi liniştit, ascultându-te cum declari că tatăl său, faimosul erou militar, era un trădător! bombăni grecul.

- Trebuie să fi fost şi alţi generali implicaţi în complot, continuă, netulburat, senatorul. Poate că se prevedeau chiar câteva înfrângeri care, fără a produce mari pierderi forţelor armate, ar fi creat un climat de ostilitate puternică împotriva împăratului, astfel încât să se poată cere schimbarea dinastiei: nu cei din dinastia Claudius, descendenţi ai Liviei, ci din nou Iulienii, moştenitori legitimi ai lui Augustus, în persoana Agrippinei şi a fiilor săi.

- Ei nu erau atunci decât nişte copii! obiectă libertul.

- Lucrul acesta ar fi dat posibilitate mamei şi prietenilor ei să domnească în locul lor. În schimb, înfrângerea Legiunii a unsprezecea s-a transformat într-un episod de un eroism exemplar... şi Roma l-a aclamat din nou pe Tiberius!

- Nu cumva exagerezi, *domine*? Nu mai e mult şi o să-mi spui că l-ai eliminat pe Cepion ca să salvezi imperiul! Dacă lucrurile stau aşa cum mi-ai spus, meriţi cununa de lauri; eu nu cred, totuşi, nici în ruptul capului că prietenul tău, generalul, va dori să te vadă cu ea pe cap!

- Cepion avea, cu siguranţă, complici la Roma... Paulus Metronius putea fi unul dintre ei! exclamă patricianul, exaltat.

- Bravo! Dacă reuşeşti să obţii condamnarea consulului în locul tău, nu numai că-ţi salvezi capul, dar poţi avea mână liberă şi în privinţa soţiei lui! remarcă, sarcastic, Castor.

- Cepion şi Metronius erau veri; şi, de când există Urbea, comploturile s-au ţesut întotdeauna în familie.

- Într-adevăr, Brutus şi Cassius erau cumnaţi, iar Catilina îşi implicase toate rudele în conjuraţia sa, îi dădu dreptate secretarul. N-am ce zice, stăpâne, fantezia ta zboară liberă ca vântul. Nu-ţi mai rămâne acum decât să faci legătura dintre

toate astea şi moartea lui Antonius, iar după aceea poţi spune că ancheta este încheiată!

În clipa aceea, se auzi tusea discretă a intendentului care voia să anunţe sosirea Pomponiei.

- Pe toţi zeii, o invitasem la cină! Cu toate noutăţile astea, am uitat complet şi acum este prea târziu ca bucătarii să mai poată pregăti ceva mai ca lumea! se lamentă patricianul.

- M-am ocupat eu de asta, *domine*, interveni Paris cu un aer binevoitor. Mi-am permis să-i spun lui Hortensius să pregătească o masă pe bază de peşte şi de vânat; avem barbun, hering şi becaţe cu sos; de asemenea, aperitive, salate, ciuperci şi un pate din arici de mare. Astăzi nu s-au adus, din păcate, stridii de la Lucrinum, dar cofetarul a scos de curând din cuptor prăjiturelele acelea cu piper care-i plac atât de mult prietenei tale.

- Grozav, Paris! exclamă, uşurat, Aurelius şi intendentul îşi muşcă uşor buza de jos, în semn de satisfacţie supremă.

XVI. A zecea zi înainte de Calendele lui iulie

Câteva zile mai târziu, Pomponia era din nou aşezată comod pe canapeaua moale din triclinium, foarte mândră de tunica ei din muselină galben cu negru care o făcea să semene cu un uriaş cărăbuş zumzăind fără încetare.

- Dragul meu, este ceva care nu se leagă, spuse ea, împărtăşindu-i patricianului unele lucruri pe care nu le înţelegea. Îţi aduci aminte că, acum câteva zile, te-am consultat în legătură cu intenţia mea de a le interoga eu însămi pe toate prietenele mele care îl cunoşteau pe Antonius Felix? Aurelius îşi reţinu un zâmbet, constatând că, în ochii matroanei, chiar şi o crimă era un pretext binevenit ca să-şi mai vâre nasul prin secretele de alcov. Ei bine, nici măcar una dintre ele nu a recunoscut că se culcase cu el! Femeile cele mai frumoase din Roma, îţi dai seama, cele mai atrăgătoare, cele mai libertine... dragul de Felix le însoţea la banchete, în amfiteatre, la circ şi apoi le spunea noapte bună în pragul uşii! exclamă Pomponia, nedumerită.

- Este posibil ca femeile respective să fi minţit ca să-şi apere reputaţia, îşi dădu cu părerea senatorul.

- Pe ce lume te afli, Aurelius? făcu matroana, scandalizată. În ziua de azi, ca să însemne ceva în Urbe, o femeie trebuie să aibă cât mai mulţi amanţi: se aude că până şi stareţa de la Fecioarele Vestale ar avea unele mici păcate de tăinuit!

- Şi totuşi Antonius Felix vorbea în gura mare despre nenumăratele lui cuceriri...

- Ştii cum se spune: *lingua factiosus, iners opera*; bun de gură şi neputincios la fapte.... Altfel spus, câinele care latră, nu muşcă!

- Prin urmare, prietenul nostru îşi rezerva atenţiile doar pentru Glafira şi pentru soţia legitimă pe care tocmai o lăsase însărcinată.

- Ai uitat-o pe Ausonia, soţia lui Tocullus: păcat că nu pot să cobor în Erebus ca s-o trag de limbă! Mai rămâne totuşi sclava pe care Ausonia a luat-o din casă după divorţ. Ar trebui s-o găsim şi asta este o misiune potrivită pentru tine, Castor! Secretarul, care intrase exact în clipa aceea aducând un vas mare cu un vin proaspăt din anul acela, făcu imediat un calcul

care-l cam puse pe gânduri: sclava Ausoniei probabil că era o băbătie, astfel încât una era să alergi după o copilă abia îmbobocită şi alta să dai peste o căzătură cu un picior în barca lui Caron...

- Am nişte noutăţi din casa curtezanei! anunţă el în grabă ca să abată atenţia matroanei de la periculosul subiect. Ei bine, camerista etiopiană a Glafirei este gata să jure că l-a văzut pe Antonius Felix dându-i ceva stăpânei sale, în dimineaţa crimei...

- Şi? îl grăbi senatorul, ţinându-şi răsuflarea.

- Ei, ştii cum stau lucrurile: nu poţi avea pretenţia să primeşti totul pe gratis.

- Cât a vrut? oftă patricianul.

- Cincizeci de sesterţi.

- Unei fetişcane care în viaţa ei probabil că n-a văzut niciodată mai mult de câţiva aşi[1]? O să-ţi dau cinci, Castor, şi ar fi o adevărată minune dacă la servitoarea aceea ar ajunge măcar doi!

- Nu, *domine*, de data asta greşeşti. A fost nevoie de multe insistenţe ca să scot ceva de la Hebe: este foarte ataşată de stăpâna ei şi nu se încumetă să-i dezvăluie secretele. Nu numai că a trebuit să-i ofer o jumătate de aureus, dar i-am promis că o să-i găsesc un loc pe una dintre triremele tale care pleacă spre Egipt.

- Cum asta? se miră Aurelius.

- A fost părăsită încă de când era în scutece şi acum ţine morţiş să ajungă pe pământ african ca să-şi caute mama pe care n-a cunoscut-o niciodată.

- Sărmana de ea, să plece singurică, înfruntând o mie de pericole... se înduioşă imediat Pomponia. Mai că-mi vine să o însoţesc eu până la Alexandria; se împlinesc patru ani de când n-am mai pus piciorul pe acolo...

Senatorul se cutremură gândindu-se la ce isprăvi ar fi putut face extravaganta matroană şi naiva servitoare pe una dintre corăbiile sale: o răzmeriţă pe vas era, practic, sigură, dar nu putea fi exclus chiar şi un naufragiu.

- Ar fi în zadar, Pomponia, îi spuse prietenei sale, făcând să-i dispară entuziasmul. Mama Hebei este, fără îndoială, o sclavă, aşa că poate locui în Egipt sau în Nubia, după cum s-ar putea afla chiar la Roma, în Grecia sau în oricare altă parte a imperiului. Nu există nici o şansă ca s-o găseşti.

---

[1] **As:** monedă de un sfert de sestert.

- Aşa este, recunoscu Pomponia, vizibil dezamăgită.
- Hai, Castor, spune mai departe, continuă, în sfârşit, senatorul după ce trecuse de acel neaşteptat obstacol.
- Poate că din cauza vieţii sale nefericite, Hebe a avut întotdeauna o mare slăbiciune pentru orice pui de animal rămas fără adăpost. Chiar în ajunul morţii lui Antonius, a găsit pe stradă o pisicuţă cât un ghem şi a dus-o în casă, iar Glafira i-a dat voie s-o crească.
- Da, îmi aduc aminte că i-am văzut-o pe umăr, spuse Aurelius.
- În dimineaţa aceea, pe când îi încălzea puţin lapte, pisoiul s-a strecurat în camera hetairei şi n-a mai ştiut pe unde să iasă de acolo; ca să-l scoată, fata s-a văzut nevoită să intre în cameră, lucru interzis servitorilor din casă. Tocmai în momentul acela a sosit şi curtezana, însoţită de Felix, iar slujnica, temându-se să nu fie pedepsită, s-a ascuns în spatele unei perdele. A putut vedea astfel cum prietenul tău punea pe pat o casetă, rugând-o pe Glafira să i-o păstreze.
- O pungă, vrei să spui?
- Nu, o casetă, o lădiţă din lemn, ca aceea pe care o poartă farmaciştii atârnată pe umăr.
- O albină de aur şi o casetă ca aceea pentru leacuri: ce combinaţie ciudată... şopti, nedumerit, Aurelius.
- Şi femeia aceea este ciudată. Chiar nu ştiu cum face ca să-şi găsească mereu alţi clienţi; este foarte urâtă şi slabă ca un băţ... îşi dădu cu părerea Pomponia, aşteptând din partea patricianului o confirmare pe care acesta nu întârzie să i-o ofere.
- Are nişte ochi ca de vrăjitoare şi, mai mult, stă pe Eschilin, lângă vechiul cimitir...
- Un cartier destul de puţin liniştit în ultima vreme, din cauza piromanului care se tot învârte pe acolo, adăugă Castor, amestecându-se şi el în discuţie ca să aibă un motiv să mai dea peste cap o cupă cu vin.
- Se spune că acele case care au ars nu vor mai fi reconstruite niciodată, le spuse bine informata matroană. Mă întreb pe unde or fi ajuns nenorociţii care locuiau în ele...
- Sub podurile Tibrului, *domina*: nu toţi înoată în aur, în cel mai bogat oraş din lume!
- Apropo de aur, cine poate fi în stare să-mi dea informaţii despre o bijuterie, dacă nu un bijutier? Mâine o să-i arăt lui Tocullus cercelul Zenobiei, hotărî senatorul. Dar nu avea cine să-l audă pentru că Pomponia şi Castor păreau prea ocupaţi să

aprecieze calităţile şi defectele unui vin de Ulbanus, vechi de cincisprezece ani.

XVII. A noua zi înainte de Calendele lui iulie

A doua zi, senatorul Statius se sculă devreme ca să fie sigur că-l va găsi deja la lucru pe matinalul Tocullus.

Bijutierul îşi făcea mare parte din afaceri în prăvăliile lui de pe *Vicus Argentarius*[1] şi de pe *Via Sacra*, dar în ziua aceea se afla în una dintre prăvăliile care făceau parte din zidul împrejmuitor al casei sale.

Cu numai câţiva ani înainte, îşi aminti patricianul, ar fi fost de neîngăduit ca un senator să se ocupe de negustorie în văzul tuturor: venitul foarte mare, necesar pentru a intra în Curie, trebuia să provină, într-adevăr, doar din proprietăţile agrare. Legea era încă în vigoare, astfel încât Tocullus însuşi fusese nevoit să cedeze câteva dintre atelierele sale cele mai rentabile ca să investească banii în terenuri arabile, pentru ca astfel să poată intra în rândurile senatorilor. Acum, însă, nu puţini dintre senatori se ocupau de tot felul de afaceri, măcar că o făceau prin intermediul unor reprezentanţi de încredere, lucru care le permitea să evite eventualele conflicte de interese şi să aştepte ocazii favorabile pentru a câştiga mulţi bani prin anumite proiecte de lege susţinute de ei în Senat.

Cu toate acestea, de îndată ce urcau pe treptele Curiei, noii sosiţi pretindeau că se ocupă doar de administrarea pământurilor; şi ar fi murit de ruşine dacă ar mai fi apărut în spatele unei tejghele dintr-o prăvălie.

Nu era cazul lui Tocullus care, când Publius Aurelius intră în magazinul său, tocmai se despărţea de un intermediar. Patricianul îi arătă medalionul, şi-l rugă să-i spună ce credea despre bijuteria aceea; bijutierul o învârti multă vreme între degete, înainte de a-i răspunde.

- Este un obiect de valoare, nu atât pentru cantitatea de metal, cât pentru lucrătura cu totul neobişnuită, spuse el, privind albina din aur printr-o sticlă curbată.

- Nu mi se pare de provenienţă alexandrină şi nici indiană... îndrăzni să spună Aurelius. Corpul insectei, sub ornamentaţie, este realizat printr-un tipar de ceară care se topeşte, aşa-i?

---

[1] **Vicus Argentarius:** străduţă aflată între Forumul lui Caesar şi Capitoliu.

- Da. Este un procedeu destul de nou, remarcă bijutierul, rămânând nu prea sigur pe el.

- Unii susţin, totuşi, că era cunoscut încă din timpuri străvechi, îi replică senatorul.

- Astea sunt poveşti, clătină din cap Tocullus. În orice caz, bijuteria asta este din aur masiv.

- Nu toate sunt aşa? întrebă, mirat, patricianul, recunoscându-şi nepriceperea.

- Glumeşti? Ştii cât ar cântări unele medalioane, dacă n-ar avea miezul dintr-un metal mai uşor? Vino, am să-ţi arăt: atelierele sunt chiar aici, peste drum.

Cei doi traversară strada, îndreptându-se către o clădire mare, înconjurată pe toată lungimea etajului de un balcon îngust din lemn. Cei care treceau pe stradă îi salutau cu respect, înclinându-se mai adânc în faţa bijutierului decât a senatorului.

Se vedea că Tocullus era o adevărată autoritate în cartierul acela în care locuia de la moartea tatălui său: acolo îşi deschisese prima prăvălie, acolo încheiase primele contracte; iar în anii următori, chiar dacă averea şi influenţa sa politică erau într-o creştere continuă, nu considerase niciodată necesar să-şi schimbe locuinţa, mulţumindu-se doar să cumpere spaţiile alăturate, pe măsură ce activităţile sale deveneau tot mai înfloritoare. Nici obiceiurile sale nu se schimbaseră: continua să meargă la băile gratuite şi să se bărbierească la acelaşi vechi frizer, refuzând categoric să-şi angajeze acasă un bărbier personal.

- Stăpâne... se înclinară lucrătorii când îl văzură intrând. Atelierul era uriaş, având deasupra un prici pe care muncitorii, aproape toţi sclavi, se adunau ca să doarmă în timpul nopţii. Mai bine de jumătate din spaţiu era ocupat de nicovalele pe care *brattiarius*[1] subţia cu ciocănelul fâşiile de aur, învelite în lână de miel, bătându-le până ajungeau fine de tot. Mai încolo, foiţele de aur erau unite între ele, astfel încât să formeze o cavitate care se umplea cu smoală sau cu pucioasă.

- Vezi, îi explică Tocullus, sudura este făcută cu un aliaj de aur, argint şi, mai ales, aramă care are un punct de topire destul de scăzut, astfel încât procedeul este mai simplu şi mai ieftin. La sfârşit, ceea ce iese de aici are exact aspectul aurului masiv, dar este la îndemâna multor buzunare.... Acesta, în schimb, este

[1] **Brattiarius:** meşter care bătea aurul transformându-l în table.

locul în care lucrează angajatul meu *ab auro potorio*[1] care se ocupă de serviciile de masă: nu de puţine ori, din mâinile lui ies adevărate capodopere. Melos, arată-i senatorului una din cupele la care lucraţi! îi porunci el ucenicului care făcea curat în atelier. Tânărul veni în grabă şi-i aduse oaspetelui o ceaşcă minunată, ornamentată cu ciorchini de struguri şi cârcei de viţă. În final vor fi douăzeci, perfect identice între ele. Serviciul cuprinde şi două polonice pentru turnat vinul, un crater şi o amforă, pentru care mai avem de lucru cu alegerea modelului, îşi lăudă bijutierul lucrarea, pândindu-l pe Aurelius ca şoimul care pune ochii pe pradă din înaltul cerului.

- Ce-ai zice de o compoziţie bicefală, cu feţele lui Bacchus şi Ariadnei? propuse patricianul.
- Ar costa o avere şi unde aş putea găsi un cumpărător? se prefăcu îngrijorat Tocullus.
- Află că l-ai şi găsit! se hotărî senatorul, nefiind în stare să reziste unei asemenea ispite.
- Este o sumă destul de mare, poate vrei să te mai gândeşti... mai lungi bijutierul vorba, în timp ce pe faţă i se aşternea aerul lacom al unei vulpi căreia îi lasă gura apă ascultând piuitul puilor de găină dintr-un coteţ nepăzit de câini.
- Sunt în stare să-mi permit un capriciu, spuse pe un ton hotărât Aurelius. „Şi n-am de unde să ştiu dacă voi rămâne destul de mult în viaţă ca să pot bea din cupele astea”, adăugă în sinea sa.
- Te rog să-mi satisfaci o curiozitate, colega Statius, îl rugă Tocullus, conducându-l către birou ca să semneze contractul. Ce gust are vinul atunci când îl bei dintr-o cupă de aur? Eu nu reuşesc să-mi dau seama de diferenţă...
- Serveşte-le musafirilor o poşircă de Marsilia într-o cupă elegantă şi cu toţii o să fie gata să jure că este un vin din faimoasa pivniţă a consulului Opimius[2]!
- Este ca şi cum ai spune că barba îl face pe filosof sau laticlava pe senator?
- Întocmai: haina contează şi încă foarte mult! Nu-i, oare, adevărat că multe femei preferă un tinerel spilcuit unui soţ

---

[1] **Ab auro potorio:** meseriaşul care lucra cupe şi pahare din aur (de la verbul *potare*, a bea, de unde „potabil”).

[2] **Opimius:** consul al cărui mandat a coincis cu un an excepţional pentru producţia de vinuri, unele dintre ele fiind păstrate ca nişte bunuri de preţ chiar şi la o sută cincizeci de ani după aceea.

cumsecade, dar cam în vârstă? insinuă Aurelius, făcând cu perfidie aluzie la vechiul adulter de care se făcuse vinovată cândva soţia lui Tocullus.

Bijutierul încremeni, surprins, şi-şi aţinti asupra patricianului o privire în care se puteau citi, amestecate, curiozitatea şi răutatea, o privire din care se putea bănui că era tentat să renunţe la un câştig gras, doar ca să-l trimită în Tartar pe nepoliticosul său coleg. Dar în clipa următoare negustorul aflat în pielea noului senator învinse.

- Se mai întâmplă şi astfel de lucruri, spuse el grăbit, aruncând cu furie contractul sub nasul lui Aurelius.

Patricianul lăsă pe papirus urma sigiliului cu rubine pe care-l purta pe degetul arătător. Cifra era astronomică, dar serviciul făcea toţi banii şi nu era cazul să regrete nimic: ca să intre în Hades, avea să-i fie suficient tradiţionalul bănuţ cu care trebuia să-l plătească pe Caron.

- Am uitat să-ţi spun că acest cercel a fost găsit în hainele cu care era îmbrăcat fratele tău când a murit...

Tocullus avu o scurtă ezitare, apoi luă din nou medalionul cu degetele care-i tremurau abia vizibil.

- Cât de vechi ar putea să fie? Ai mai văzut aşa ceva? îl asaltă senatorul cu întrebările. Adică la începuturile carierei tale, în vremea lui Seianus şi a Agrippinei.

- Lucram prea mult atunci ca să mă mai intereseze şi politica, i-o reteză scurt Tocullus, dar lui Aurelius nu-i scăpă neliniştea care-i trecuse prin privire.

- Politica şi aurul se leagă strâns între ele. Filip al Macedoniei[1], tatăl marelui Alexandru, susţinea că o fortăreaţă către care poate ajunge un măgăruş încărcat cu aur poate fi întotdeauna cucerită. Cu aur se plătesc armele, soldaţii, câteodată chiar şi inamicii. Cu aur se corup miniştri, sunt detronaţi regi, se finanţează lovituri de stat...

- *Aura sacra fames!*[2] Sfânta foame de aur! râse Tocullus. Toţi oamenii pretind că îl dispreţuiesc şi cu toţii sunt gata să-şi verse sângele între ei ca să-l aibă. Este doar un biet metal, dar îţi aduce dragostea femeilor, respectul prietenilor şi chiar un loc în Senat! exclamă el trecându-şi printre degete, cu un gest care

[1] **Filip al Macedoniei:** tatăl lui Alexandru cel Mare. Fraza citată în roman este reprodusă de Cicero în *Scrisori către Atticus* (1, 16, 12).

[2] **Aura sacra fames:** adică, „mizerabilă foame de aur” (Vergilius, *Eneida*, III, v. 56).

părea aproape voluptuos, câteva monede noi-nouţe. Serviciul tău de masă va fi gata cât se poate de repede, Publius Aurelius, spuse el după aceea, punând capăt discuţiei.

- Nu te superi dacă, dat fiind că am venit până aici, am să-i fac o vizită Balbinei, spuse patricianul, primind în schimb un zâmbet aprobator, dar nu prea încântat.

Tânăra stătea întinsă pe pat cu pătura trasă până sub bărbie şi clănţănea din dinţi, în ciuda căldurii sufocante din cameră.

- Am o sarcină cam grea... şopti ea, îndreptând spre musafir doi ochi absenţi. „Este frumoasă!”, îşi spuse senatorul, privind îndelung trăsăturile femeii, acum trudite de oboseala sarcinii. Medicii şi moaşele vin şi pleacă mereu, fără să poată face nimic.

- Am impresia că eşti tare singură.

- Mi-am pierdut soţul, spuse Balbina, ca şi cum fraza aceea ar fi explicat totul.

- Eşti tânără, te poţi recăsători, o consolă Aurelius, întrebându-se în acelaşi timp dacă tiranicul Tocullus i-ar fi dat vreodată voie să facă aşa ceva.

- Îmi vine să cred că pruncul acesta nici n-ar vrea să se nască, acum, când nu mai are tată, şopti ea.

- Nu spune asta; o s-o scoţi la capăt! încercă s-o încurajeze patricianul, dar în sufletul său se temea de tot ce putea fi mai rău. Multe, prea multe femei tinere din Roma îşi pierdeau viaţa aducând pe lume un copil.

- Dacă zeii vor vrea, răspunse Balbina, înainte de a lăsa din nou capul pe pernă, cu ochii închişi.

Senatorul se dădu înapoi în linişte, îndreptându-se către ieşire.

Când ajunse în prag, privirile i se opriră pe o etajeră de marmură de lângă uşă; pe ea se aflau câteva zeităţi protectoare: un mic bust de bronz al Iunonei Licina, patroana lăuzelor, Isis din ceramică albastră şi, la vedere, statueta unei femei cu sânii dezgoliţi, cu o fustă lungă, încreţită şi având doi şerpi înfăşuraţi în jurul braţelor... Curios, Aurelius o luă în mână. Era din aur masiv.

XVIII. A opta zi înainte de Calendele lui iulie

În dimineaţa următoare, Publius Aurelius era trezit de un secretar peste măsură de vesel.

- Valerius i-a făcut ieri o vizită Glafirei. Bravul soldat probabil că n-a obosit-o prea mult, pentru că după-amiază curtezana l-a primit şi pe consulul în funcţie, spuse el, întinzându-i lui *dominus* lighenaşul cu apă călduţă.

- În patul curtezanei a cam fost aglomeraţie! comentă patricianul, pe când sclavele intrau aducându-i un *subligaculum*[1] şi o tunică de casă.

- *Domine*... veni să-l salute Paris, ireproşabilul secretar.

- Văd că-ţi merge bine, dragă Paris! exclamă Aurelius de îndată ce-l văzu intrând.

De la o vreme, administratorul nu mai arăta aşa pricăjit şi părea chiar să se fi îngrăşat, ca şi cum s-ar fi hotărât să pună capăt unui lung post.

- Ai o vizită, stăpâne, anunţă el şi nu mai avu nevoie să dea alte explicaţii pentru că, în aceeaşi clipă, vocea Pomponiei răsună, asurzitoare, în peristil.

- Sunt foarte grăbită, Aurelius, am întâlnire cu Domitilla; dar înainte de asta, trebuie neapărat să-mi spui ce i-ai făcut Valeriei: este gata să leşine îndată ce aude pronunţându-se numele tău!

- Am avut un schimb paşnic de idei asupra căsătoriei, îi explică senatorul. În discuţie era chiar a noastră şi ea a aflat că eu nu doream aşa ceva.

- Oh, sărăcuţa, poate că este îndrăgostită de tine! o compătimi, oarecum mai liniştită, matroana care, deşi se bucura pentru fiecare cucerire galantă a prietenului său, până la urmă reuşea să găsească total antipatică orice femeie care se bucura de atenţia acestuia.

- Nu ştiu dacă femeia aceea îl iubeşte pe stăpân, dar nu am nici o îndoială că este foarte atrasă de moşiile, depozitele bancare şi casele pe care el le are în toată peninsula, interveni Castor pe un ton acru.

---

[1] **Subligaculum:** faşă inghinală masculină.

- În fond, cu toată frumuseţea ei, Valeria nu prea are succes la bărbaţi, aprecie Pomponia, cu o satisfacţie cam răutăcioasă. Chiar şi Antonius...

- De ce, între ei era ceva? întrebă patricianul, brusc interesat de subiect.

- Oh, s-ar putea spune şi aşa... pe atunci, Valeria era soţia lui Herennius şi una ca ea nu glumeşte cu fidelitatea conjugală. În timp ce Felix se afla în insula Creta, între ei s-a născut una dintre acele relaţii ciudate care apropie câteodată bărbaţi uşuratici de femei educate după moda veche, extrem de severe cu cei din jur, dar uneori exagerat de indulgente cu unii reprezentanţi ai sexului opus. Mai târziu, când s-au întors în Italia, timp de aproape o lună s-au întâlnit destul de des, înainte de petrecerea dată de consul... dar, apropo de Metronius: se aude că în casa lui s-ar fi iscat nişte neînţelegeri conjugale!

- Serios? se prefăcu uimit Aurelius, înfiorându-se la gândul că la urechile Pomponiei ar fi putut ajunge vestea aventurii sale cu Corellia.

- Servitorii l-au auzit pe când o insulta pe soţia sa şi se pare că în toată povestea aia ar fi amestecat şi generalul Valerius...

Fără să vrea, patricianul simţi o oarecare dezamăgire. Aşadar, ceva tot era adevărat în ceea ce îi aruncase în faţă Valeria când se întâlniseră în prăvălia fraţilor Sosius... cine ştie dacă generalul nu se amestecase şi el ca să-i ţină isonul lui Metronius?

După două ore, timp în care Pomponia îi povesti cu lux de amănunte cum şi cu cine îşi mai petrecea nopţile împărăteasa Messalina, gureşa matroană îşi luă rămas bun şi plecă la Domitilla.

- Corellia, Valeria şi Glafira: trei femei enigmatice şi fermecătoare, amestecate toate trei în povestea asta... îi spuse Aurelius secretarului său.

- N-aş vrea să te deranjez în timp ce te gândeşti la femeile acestea, *domine*, dar trebuie să-ţi aduc aminte că te pândesc pericole grave. Hotărăşte-te cât mai ai timp, lasă baltă ancheta, Senatul şi toate celelalte şi pleacă, îl sfătui grecul care considera că fuga imediată era întotdeauna cea mai la îndemână soluţie. Generalul va veni din nou peste câteva zile şi tu nu te poţi apăra decât cu povestea acelui barbar caraghios!

- Şi, totuşi, nu ai dreptate, îl contrazise patricianul. Am de fapt şi altceva de care un soldat va trebui să ţină, de voie sau de nevoie, seama: onoarea mea de cetăţean roman!

- Individul ăla face ceva pe onoarea ta! răbufni Castor, înfuriat. Şi, de altfel, *domine*, să nu spui că nu te-am avertizat!

Oricât s-ar fi străduit, ca un bun epicureu, să rămână perfect calm, Publius Aurelius era destul de îngrijorat şi ajunsese chiar să-şi dorească să doarmă în neştire, numai să uite de toate. În toiul acelei nopţi, însă, se trezi brusc: în vis îi apăruse chipul Verei Claudiana – sau era acela, foarte asemănător al fiicei sale, Valeria? – cu o expresie încruntată, privindu-l cu un reproş mut. Dacă ar fi rămas alături de ea în Germania, gemu senatorul zvârcolindu-se agitat pe *torus*[1], dacă ar fi refuzat s-o asculte... dar acum nu mai servea la nimic să-şi repete mereu că nu avea nimic să-şi reproşeze, deşi faptele rămâneau la fel cum se petrecuseră: Vera murise, în timp ce el ajunsese teafăr şi nevătămat acasă.

Scăldat în sudoare, Aurelius se ridică din pat, cuprins de o sete cumplită, şi se duse să ia ultima cană din *cervesia* adusă de Agenor, pusă la răcit în pivniţă între două blocuri de gheaţă acum topite aproape în întregime. După prima înghiţitură lăsă pe masă cupa, scârbit de gustul băuturii: *cervesia* călduţă semăna cu urina pe care *fullones*[2] o adunau în butoaiele lor, iar în *cella nivaria* de la subsol nu mai era nimic altceva de băut.

Prea înfierbântat ca să mai poată adormi la loc, senatorul ieşi din casă, încercând să se răcorească puţin. Zadarnic; sub socul din grădină nu se simţea nici cea mai slabă adiere de vânt, iar peristilul cel mare părea şi el invadat de zăpuşeală. „Poate că în grădina orientată către miazănoapte ar fi fost mai răcoare”, speră el, îndreptându-se către zidul din spatele marii *domus*.

Curtea era pustie. Pe pardoseală se desenau umbrele smochinului şi ale bătrânilor merişori ciuntiţi fără milă de Scapola, fantezistul *topiarius*[3] pe care patricianul i-l cedase Pomponiei fără nici cel mai mic regret.

Pe neaşteptate, în umbra deasă a micii curţi apăru o luminiţă tremurătoare. Flacăra unei lumânări sau a unui felinar, avu impresia senatorul, dar cine mai putea fi treaz la ora aceea? Spre grădină nu dădeau decât uşile de la magazii şi cea de la camera Zenobiei...

---

[1] **Torus:** saltea, dar, în general, şi pat.

[2] **Fullones:** vopsitori de ţesături, boiangii.

[3] **Topiarius:** grădinar specializat în tunderea tufelor şi arbuştilor pentru a da naştere unor forme geometrice sau fantastice.

Din camera florăresei răzbătea, de fapt, o dâră de lumină şi se auzeau şoapte amestecate cu râsete înăbuşite. Zenobia avea, aşadar, un iubit şi acesta era atât de prudent încât nu o vizita decât în toiul nopţii: era ciudată o asemenea discreţie pentru că, de obicei, sclavii săi procedau mult mai pe faţă...

Neputând să-şi înfrâneze curiozitatea, patricianul stătu să tragă cu urechea, într-o manieră plină de neruşinare şi prea puţin potrivită pentru demnitatea sa de *dominus*, găsindu-şi scuza destul de subţire că se simţea dator să ştie totul despre servitorii săi. Cine putea fi, prin urmare, musafirul Zenobiei? Hortensius, Samson sau bătrânul şi adormitul Fabellus?

În clipa aceea, bărbatul spuse câteva cuvinte. Auzindu-i vocea, lui Aurelius parcă îi stătu inima în loc. Peste măsură de surprins, se ascunse cât mai bine într-un ungher mai întunecat, teama lui de a nu fi descoperit întrecând-o pe aceea a amantului atât de discret.

Totuşi, abia când văzu cu ochii lui profilul uscăţiv al intendentului apărând prin deschizătura uşii se hotărî să accepte că un asemenea eveniment istoric se petrecea aievea: celebra, înverşunata, inexpugnabila castitate a lui Paris, pe care legiuni de fetişcane încercaseră s-o înfrângă, fusese în sfârşit cucerită! Acolo unde eşuase chiar şi Cinthia, cea mai faimoasă curtezană a Romei, o modestă şi destul de coaptă sclavă din Epir, cu forme mai mult decât voluptuoase, cu maniere grosolane şi cu capul împodobit de un coc ridicol obţinuse o victorie răsunătoare!

Patricianul se făcu mic de tot: intendentul s-ar fi simţit extrem de stânjenit dacă s-ar fi trezit surprins asupra faptului. Şi, mai ales, era extrem de important ca zeflemistul acela incorigibil de Castor să nu afle de o asemenea întâmplare.

Din fericire, se gândi senatorul, cel care descoperise un asemenea secret fusese chiar el care, ca persoană discretă şi tolerantă, n-ar fi suflat nici o vorbă nimănui. Şi totuşi, în ciuda celor mai bune intenţii cu care lua cunoştinţă de cele petrecute, o asemenea noutate cu totul neaşteptată era atât de comică, încât reuşea cu mare greutate să nu izbucnească în râs. Se grăbi cât putu de tare să ajungă în camera lui, dispărând din curte ca un hoţ de mere gata să fie surprins în livada altuia.

Abia după ce închise bine uşa în spatele lui, îşi potoli din plin pofta de râs şi, bine dispus de această întâmplare picantă, se prăbuşi pe *torus*, cufundându-se imediat într-un somn adânc, fără ca fantomele trecutului şi nici ameninţările tenebroase ale viitorului să mai apară pentru a-l tulbura.

XIX. Calendele lui iulie

Momentul aşteptat sosise în cele din urmă! Valerius stătea în picioare în mijlocul sufrageriei, cu o figură mohorâtă.

- Nu pot să-mi cred urechilor, Aurelius! Mi-ai cerut timp ca să-mi prezinţi dovezi ale nevinovăţiei tale şi ce aud acum? O poveste tâmpită a unui tâlhar păduchios, din care aflu că tatăl meu ar fi fost în cârdăşie cu inamicul!
- Eu nu am păduchi; merg la terme în fiecare zi! protestă Agenor, dar nimeni nu-l luă în seamă.
- Ascultă, Valerius! Tatăl tău credea că acţionează pentru binele Romei, îi explică senatorul, îndulcind într-o bună măsură duritatea celor întâmplate.
- Aurelius, din toate absurdităţile pe care le puteai scorni, asta nu numai că este cea mai josnică, dar şi cea mai prostească: de ce un arcaş german ar fi trebuit, de fapt, să-l ucidă pe generalul care îi promisese o grămadă de aur?
- N-am nici cea mai mică idee, recunoscu patricianul. Ştiu doar ce mi-a spus Agenor.
- Ar trebui să dau crezare unui sălbatic împuţit, unui dezertor barbar, unui animal caraghios din Nord care se travesteşte în grec, de parcă aici am fi la Saturnalii?

Lui Agenor i se umplură ochii de lacrimi şi-l privi pe stăpânul său cu o expresie rătăcită. Aurelius veni în faţa generalului, încercând să-i potolească furia.

- Omul acesta pe care tu îl consideri barbar este mai îndreptăţit să fie considerat roman decât mulţi dintre senatorii noştri, spuse el pe un ton glacial. Născut într-o pădure, vorbeşte limba latină; crescut în murdărie, se spală în fiecare zi; îşi plăteşte taxele, respectă legile, îşi trimite copiii la şcoală. Aceasta este măreţia Romei, înainte chiar de victoriile obţinute de legiunile sale!
- O să vedem ce importanţă o să dea judecătorii mărturiei acestui pretins roman al tău! replică Valerius, dispreţuitor.
- Aşadar, vrei să continui?
- Da, aşa cum spune legea! insistă generalul.
- Aşa cum ai făcut cu Antonius? îl provocă patricianul.

- Încetează cu povestea asta, Publius Aurelius! Ştii foarte bine că, dacă aş fi vrut să scap de tine în felul acesta mârşav, n-aş fi greşit ţinta!

- Nici tu, însă, nu eşti convins de vinovăţia mea. Vrei să te răzbuni din cauza mamei tale.

- Mama mea! exclamă Valerius, privindu-l cu dispreţ. O veneram, mă temeam de ea, o adoram... iar tu, chiar sub ochii mei, ai făcut din ea o târfă de bordel! Gata cu vorbăria! Îndată ce plec de aici mă duc la tribunal să depun plângerea!

- Nu ai nevoie de tribunale, îi spuse Aurelius. Dacă viaţa mea este ceea ce vrei, o poţi lua imediat.

- Şi cum aş face asta? întrebă generalul.

- Am scris asta azi-dimineaţă, după ce mi-am făcut testamentul, declară patricianul, întinzându-i un sul de papirus. Apoi se întoarse către servitorii care ascultau muţi de uimire. Plecaţi de aici cu toţii; şi tu, Castor!

- Nu te las singur cu smintitul acesta, *domine*, spuse grecul, nevrând să iasă. Am putea să ştim şi noi ce scrie acolo?

- Sunt treburi de-ale romanilor, îi răspunse Aurelius, cu un surâs.

Când toţi sclavii ieşiră, Valerius îşi îndreptă ochii către papirus şi citi cu voce tare:

- *Eu, Publius Aurelius Statius, senator al Romei, îi cer lui Marcus Valerius Cepion, comandant al legiunilor din Orient, să-mi dea sabia cu care voi pune capăt vieţii mele. Nici o răspundere nu-i va fi atribuită generalului pentru că a acceptat să mă ajute. Testamentul meu a fost depus la stareţa Fecioarelor Vestale.*

Tuturor prietenilor: avete atque valete.

Uşa se izbi de perete.

- Stăpâne, ai înnebunit de tot? strigă Castor, dând năvală înăuntru. Te poţi apăra foarte bine la proces; aiuritul ăsta n-are nici o dovadă ca să te acuze de ceva!

- De câte ori să-ţi spun să nu mai asculţi pe la uşi? îl certă Aurelius.

- Hai, gata, *domine*, gluma este bună dar când nu se lungeşte prea mult! Nu te poţi juca astfel cu viaţa ta; eşti *paterfamilias*[1] şi sute de oameni depind de tine, sclavi, liberţi,

[1] **Paterfamilias:** cel mai vârstnic membru de sex masculin al familiei căruia toţi descendenţii, de toate vârstele, îi datorau supunere şi la fel

clientes şi nu în ultimul rând eu însumi. Vrei să ne duci pe toţi la pieire pentru blestemata aia de onoare? Ce s-ar întâmpla cu noi dacă tu ai muri?

- Poate că nu ştii, Castor, dar tu şi Paris sunteţi doi dintre principalii mei moştenitori. Până acum am ţinut acest lucru într-un secret total, de teamă să nu-mi faci felul în somn, mai avu puterea să glumească patricianul.

- Pe Jupiter, *domine*, vorbeşti serios? Nu mă aşteptam... recunoscu Castor, evident interesat. Dar, ca să-ţi spun drept, este mult mai distractiv să fur câte puţin de la tine, decât să-ţi moştenesc dintr-o dată averea. Şi, de altfel, ce m-aş face eu, aici, fără să mai am pe cineva pe care să-l iau peste picior? Nu, nici vorbă, mai bine laşi lucrurile aşa cum sunt ele acum!

- Gata acum, i-o reteză senatorul, împingându-l afară. Dacă tot trebuie să mori, barem s-o faci cât mai repede!

Pe tot timpul acestei discuţii aprinse, Valerius îl privise pe Aurelius cu o neîncredere evidentă, fiind sigur că patricianul interpreta un rol pregătit din vreme. Apoi, însă, îl văzu apropiindu-se de *arca*[1] şi scoţând de acolo un săculeţ din stofă de in. Desfăcând ţesătura, scoase la iveală un gladiu[2] militar, aidoma aceluia pe care el însuşi îl purta la şold în vreme de război.

- Aceasta este sabia cu care mama ta a dat semnalul de atac, spuse patricianul, punând-o în mâna generalului. În Germania, am crezut că trăiam ultimele zile din viaţa mea, dar soarta a decis altfel. Acum a venit clipa să punem lucrurile la punct.

Când generalul apucă mânerul săbiei şi o îndreptă cu vârful în faţă, Publius Aurelius îi puse braţul în jurul gâtului.

- Ţine mai bine lama, Valerius: s-ar putea să-ţi cadă din mână când o să te îmbrăţişez... murmură patricianul pe un ton indiferent, pregătindu-se pentru gestul aducător de moarte.

- Stai puţin... şopti la rândul său generalul, şovăind.

- Renunţi la proces? întrebă senatorul fără a se îndepărta de el.

Valerius atinse pieptul senatorului cu vârful săbiei.

- Tu şi mama, întrebă el dintr-o suflare. Este adevărat?

---

liberţii şi sclavii.

[1] **Arca:** casă de bani, ladă de fier, dar şi cufăr pentru haine.

[2] **Gladium:** sabia scurtă tipică, folosită de romani.

Aurelius simţi cum vârful armei îi intra în carne şi, pentru o clipă, fu ispitit să mintă.

- Da, răspunse, însă, cu hotărâre în glas, făcând sforţări să nu ia în seamă durerea.

Generalul observă mica pată roşie care începea să se lăţească pe tunica albă şi, după o clipă care păru să dureze cât un secol, lăsă încet sabia în jos.

Când vorbi, vocea îi era răguşită.

- O să-mi pară rău toată viaţa că nu am profitat de ocazia aceasta.

Patricianul simţi cum un val de bucurie îi inundă toată fiinţa. Rămăsese în viaţă şi de data aceasta!

Valerius aruncă gladiul şi porni către uşă, ieşind în clipa următoare din încăpere. Aurelius nici nu avu vreme să respire uşurat, că secretarul alergă înăuntru, arătă înspre pata de sânge de pe tunică şi explodă.

- Eşti chiar nebun? Te aştepţi poate la aplauze pentru că ai jucat aşa de bine scena în care filosoful epicureu înfruntă moartea fără măcar să clipească? Când o să termini cu glumele astea idioate? Eu mă zbat din răsputeri ca să-ţi salvez pielea, iar tu te aşezi singur în faţa vârfului unei săbii! Şi pentru ce, de fapt? Pentru o femeie moartă de douăzeci de ani! Mă rog, lasă-mă să ţi-o spun pe aia dreaptă, stăpâne: oi fi tu om de onoare, dar pentru mine nu eşti decât un mare imbecil!

- Chiar erai dispus, Castor, să renunţi la moştenirea averii mele? zâmbi patricianul, în timp ce, pe măsură ce încordarea îi scădea, simţea sudoarea curgându-i şiroaie pe frunte.

- Ce vorbeşti, am zis şi eu aşa, ca să mă aflu în treabă... evită secretarul să dea un răspuns clar, dar pentru nimic în lume n-ar fi vrut să apară ca un om cinstit.

- Cu atât mai rău! se prefăcu Aurelius că-l crede. Cheam-o pe Nefer să vadă ce-i cu zgârietura asta: dacă am terminat cu povestea asta neplăcută, trebuie să ne ocupăm de lucruri serioase. Apropo, unde-i Paris?

- A leşinat, *domine*.

- Aruncă pe el o găleată de apă. Acum, am mai mult decât oricând nevoie de ajutorul vostru ca să-l găsesc pe asasin!

XX. A şasea zi înainte de Nonele lui iulie

A doua zi după marea încercare, peste *domus* de pe Viminal se aşternuse o linişte neobişnuită, parcă prevestitoare de rele.

- Ancheta este din ce în ce mai încâlcită, acum când trebuie să-l eliminăm pe Valerius de pe lista suspecţilor: dacă el ar fi fost acela care a încercat să te omoare, cu siguranţă nu te-ar fi cruţat ieri, aprecie Castor.

- De când ucigaşii plătiţi strigă tare numele victimei lor, chiar cu riscul de a atrage atenţia asupra lor? se întrebă, gânditor, Publius Aurelius. Încep să fiu din ce în ce mai convins că asasinul a strigat numele meu ca să ne abată atenţia în altă parte.

- Dacă-i aşa, şi-a atins scopul. În cazul unei crime, se fac cercetări asupra familiei, asociaţilor din afaceri şi a relaţiilor celui ucis; de data aceasta, însă, nimeni nu şi-a vârât nasul în afacerile lui Antonius, în afară de brava Pomponia, pentru care a scotoci prin viaţa altora este un fel de necesitate. Să începem din nou cu victima.

- Un flăcău vesel, darnic până la a deveni risipitor, incapabil să se maturizeze. Nobil, frumos, împrăştiat, răsfăţatul tuturor femeilor...

- Răsfăţat până la un anumit punct, cel puţin după cum spun prietenele Pomponiei. Dacă ar fi să ne luăm după ele, era mai mult un infatuat, ca acel Narcisus care a căzut într-un lac pentru a-şi îmbrăţişa propria imagine oglindită în apă, preciză secretarul.

- Lucru care nu prea se potriveşte cu profilul de mare amant pe care ni-l oferă Glafira. Şi la Glafira se află un cercel întrutotul la fel cu cel care a fost găsit la iubitul său, ucis pe când încerca să realizeze o tranzacţie legată, poate, de acea întâmplare nebuloasă de acum douăzeci de ani, din Germania....

- O legătură destul de fragilă, bazată doar pe memoria lui Agenor... Apropo, sper că o să reuşească să ajungă până acasă cu toate bagajele întregi! îşi dori Castor. Într-adevăr, germanul plecase din Roma cu un catâr încărcat cu mici vase de sticlă pe care era gravată imaginea Capitoliului, mici cadouri de împărţit rudelor şi prietenilor ca amintire din Urbe.

- Nu pe memorie, precizã patricianul, ci pe o bijuterie din aur şi-a bazat Agenor viitorul sãu de om liber: o brăţară având gravate pe ea securi cu două tăişuri, simbol bine-cunoscut al tradiţiei cretane. Albina apărea şi ea ca model de bijuterii din acele vremuri îndepărtate, iar în camera Balbinei am văzut statueta de aur masiv a unei femei cu sânii goi, cu doi şerpi încolăciţi pe braţe...

- Zeiţa şerpilor, venerată de mii de ani în Creta, reflectă Castor. Ca să vezi ce întâmplare; Herennius, răposatul soţ al Valeriei, a trăit mult timp acolo; mai întâi ca militar, apoi ca guvernator.

- În dimineaţa asta am fost la biblioteca lui Augustus, căutând informaţii despre istoria insulei.

- Vai, *domine*, tot ceea ce se ştie despre trecutul îndepărtat al Cretei este învăluit în ceaţa miturilor. Legenda este cunoscută: Passifae[1], soţia regelui Minos, îndrăgostindu-se de un taur, a născut un monstru cu corp de om şi cu cap de taur care a fost închis în labirintul construit special de Dedal[2]. Aici, Minotaurul a trăit hrănindu-se cu copiii pe care oraşele Greciei erau obligate să-i trimită, până când Teseu a reuşit să-l ucidă cu ajutorul firului dat de Ariadna...

- Multe lucruri se pot ascunde în spatele miturilor, Castor. Poate că au existat în *Mare Nostrum*[3] civilizaţii ale căror urme s-au pierdut: luându-se după Posidonios, de exemplu, Platon afirma că în legenda despre Atlantida[4] trebuia să existe un sâmbure de adevăr...

- Posidonios a spus atâtea baliverne, *domine*, că n-aş pune prea mare bază pe el, se strâmbă secretarul.

- Din povestea Minotaurului aflăm, în orice caz, că, în acele vremuri îndepărtate, Creta era destul de puternică încât să-şi impună dominaţia asupra întregii Grecii. Cartea a zecea din

---

[1] **Passifae:** regina mitică a Cretei şi soţie a lui Minos. Îndrăgostindu-se de un taur, a dat naştere Minotaurului, monstru cu corp de om şi cap de taur.

[2] **Dedalus:** miticul constructor al labirintului din Cnossos, de unde a evadat zburând pe aripi lipite de corp cu ceară, împreună cu fiul său, Icar, care însă nu a supravieţuit acestei evadări.

[3] **Mare Nostrum:** aşa numeau romanii Marea Mediterană după ce făcuseră din ea un mare lac roman, cucerindu-i toate ţărmurile.

[4] **Atlantida:** teritoriu mitic cu o civilizaţie foarte înaintată, despre care a vorbit Platon în una dintre scrierile sale.

Geografia lui Strabon[1] ne spune despre Gortina că era cea mai importantă aşezare omenească de pe insulă, dar mai există şi alte cetăţi străvechi ca Phaestos[2], Cnossos[3], Hierapytna[4], Cydonia[5] care s-ar putea să păstreze ascunse bogăţii imense...

- Poveşti! Câţi sărmani visători n-au căutat deja faimosul labirint de la Cnossos şi n-au găsit nici urmă de el? Cu ani în urmă era la mare modă să mergi la vânătoare de obiecte antice îngropate sub ruine.

- Dar dacă unele dintre acele tezaure au fost într-adevăr descoperite? Brăţara, albinele, statueta, toate din aur masiv şi ornamentate cu motive cretane, ar putea fi resturi dintr-o pradă mult mai însemnată.

- Tu, însă, ai în mână doar un cercel prăpădit şi singura care poate şti ceva despre el este Glafira. Dacă aş fi în locul tău, m-aş duce la ea în calitate de magistrat al Romei şi aş băga puţin spaima în ea! îi sugeră Castor înainte de a ieşi din cameră.

În prag, libertul era gata să se ciocnească nas în nas de Paris care venea să aducă un vraf imens de papirusuri.

- *Domine*, eu înţeleg că ai avut altele pe cap, dar sunt zile întregi de când nu i-ai mai primit pe *clientes*. Până acum i-am mai păcălit eu, dându-le *sportulae* generoase, bombăni intendentul, fără a mai aduce vorba, cum făcea de obicei, despre timpul pe care îl pierdea stăpânul alergând după *pallae* matroanelor. Era limpede că administratorul avea conştiinţa prea încărcată ca să mai îndrăznească să-i facă stăpânului său morală, se gândi Aurelius, satisfăcut pe deplin: Zenobia se arăta a fi o adevărată binecuvântare pentru toţi...

- Ia spune-mi, cum se descurcă sclava aceea nouă pe care ţi-am dat-o în grijă? întrebă el, cu speranţa că-l va scuti şi de data aceea de o muncă atât de plicticoasă.

- Totul este în ordine, *domine*, se bâlbâi Paris, devenind roz ca un rac abia fiert.

---

[1] **Strabon:** geograf antic căruia i se datorează descrierea amănunţită a provinciilor imperiului.

[2] **Phaestos:** Festos de astăzi, una dintre cele mai frumoase oraşe minoice.

[3] **Cnossos:** vechea capitală cretană ale cărei ruine se pot vedea astăzi la periferia actualului Heraklion. Se află acolo faimosul palat, denumit al lui Minos, descoperit şi adus la lumină de arheologul Arthur Evans.

[4] **Hierapytna:** vechi oraş din partea de sud a Cretei. Astăzi este cunoscut sub numele de Hierapetra.

[5] **Cydonia:** vechi oraş cretan.

- Dacă-i aşa, ai grijă să-i dai un salariu cât de mic.
- Am făcut deja asta, *domine*, mărturisi libertul, în timp ce faţa sa devenea purpurie.
- Zenobia asta probabil că este chiar vrednică...

Purpuriul de pe chipul lui Paris se schimbă în stacojiu şi vraful înalt de dosare îi alunecă din mâini, răspândindu-se pe pardoseală. Administratorul se grăbi să le strângă, după care se făcu nevăzut, lăsându-l pe Aurelius să citească în pace scrierile lui Strabon.

XXI. A cincea zi înainte de Nonele lui iulie

Se făcuse ora a şasea când senatorul Publius Aurelius Statius, purtând toate însemnele curiale şi cu o mulţime de servitori în urma sa, opri lectica pe Eschilin, stârnind curiozitatea rarilor trecători care mai erau pe stradă, copleşiţi de zăpuşeala acelei zile de vară.

Dintre copacii pădurricii de pe colină, unul dintre *vigiles* care ţineau sub supraveghere casa Glafirei îi semnală prezenţa unui client suspect. Bărbatul ajunsese acolo cu o lectică publică şi, înainte de a intra, privise atent în jur ca pentru a se asigura că nu fusese urmărit; abia după aceea intrase, ţinându-şi mereu faţa ascunsă sub gluga mantiei negre.

Aurelius simţi că-l trece un fior de gheaţă.

- Hai, gata, înconjuraţi casa! le porunci el agenţilor; după aceea, cu paşi apăsaţi urcă treptele şi apucă ciocanul de la uşa de intrare în casă. Se deschise ferestruica şi-şi făcu apariţia faţa neagră a servitoarei şi un ghemotoc de blană albă.
- Deschide! porunci Aurelius.
- Nu pot, în clipa asta, *kyria* are un client! protestă negresa.
- Peste douăzeci de zile, una dintre triremele mele ridică ancora şi porneşte către Alexandria, îi şopti în grabă Senatorul. Dacă vrei, îţi ţin un loc!
- Sacră Afrodita! exclamă fata şi deschise uşa, dându-se într-o parte; Aurelius năvălea în atrium şi se îndrepta cu paşi mari către camera Glafirei.
- În numele Senatului şi al Poporului Roman, ieşiţi de acolo, strigă el, bătând în acelaşi timp cu pumnii în scândurile subţiri ale uşii.

La câteva clipe după aceea, curtezana apăru în prag, într-o ţinută răvăşită care spunea totul.

Aurelius dădu buzna înăuntru: în camera elegantă, zugrăvită într-o culoare albastru închis foarte frumoasă, se vedea o fereastră deschisă pe care misteriosul client, dând din picioare, cu fundul gol ca un măgar adus la târg pentru vânzare, încerca s-o ia la sănătoasa.

Patricianul îl înşfăcă de poalele tunicii chiar când se pregătea să sară afară şi-l trase înăuntru cu o smucitură zdravănă. Apoi,

apucându-l de păr fără nici un menajament, îi ridică faţa către lumină, pronunţând formula pentru arestare:

- În numele Senatului...

- ...şi al Poporului Roman! încheie furios Appius Hostillius, decanul Curiei. Aurelius rămase cu gura căscată de uimire, dar o închise imediat ca să nu izbucnească în râs de faţă cu superiorul său direct.

- Ce faci aici, Hostillius? îl întrebă el pe autorul moţiunii împotriva imoralităţii publice.

- Du-te în Tartar, Publius Aurelius! bolborosi celălalt, în timp ce încerca să se îmbrace cât mai repede. Şi vai de tine dacă îndrăzneşti să spui cuiva că m-ai văzut aici!

- Dar de ce toată mascarada asta? Nu este o crimă să faci o vizită unei hetaire!

- Noua mea soţie este o plebee din casta cavalerilor, putred de bogată şi îngâmfată de nu mai poate. A moştenit de la primul soţ toată averea familiei Popillius: un sfert din Picenum, nu ştiu dacă mă înţelegi... familia ei nu mă poate suferi şi dacă se ajunge la un divorţ...

- Te înţeleg. O să fiu mut ca un peşte, promise patricianul, plănuind deja în gând cum putea să exploateze cât mai bine un asemenea secret prin care îl putea ţine la respect pe decan în timpul şedinţelor din Curie.

În clipa aceea, Leontius, mai-marele peste *vigiles*, îşi făcu şi el apariţia în uşa camerei.

- Ce se întâmplă aici? Ai nevoie de întăriri, nobile senator? întrebă el, în timp ce Hostillius, ghemuit pe pat, încerca fără succes să-şi acopere faţa.

Ofiţerul făcu ochii mici de tot şi gura i se strâmbă într-un rânjet de satisfacţie răutăcioasă.

- *Ave*, nobilul meu cumnat! Te credeam ocupat cu treburi politice importante!

Hostillius scoase un sunet ca un suspin, îi aruncă lui Aurelius o privire ca de foc şi alergă afară, urmat de ofiţerul care ardea de nerăbdare să-i povestească surorii sale acea întâmplare picantă.

- Te-ai distrat destul, senator Statius? făcu Glafira, vizibil iritată.

- Trebuie să recunoşti că spectacolul decanului cu fundul gol şi călare pe pervazul ferestrei era demn de cel mai bun spectacol de pantomimă! spuse Aurelius, râzând cu poftă. Acum, însă, gata cu trăncăneala: vreau caseta lui Antonius!

Curtezana îl privi ca şi cum habar n-avea despre ce era vorba.

- Încearcă să pricepi cât mai iute, dragă, pentru că afară este plin de *vigiles* şi dacă te dau pe mâna lor, s-ar putea să scapi mai ciufulită decât din braţele lui Hostillius! o îndemnă pe un ton ameninţător patricianul care nu prea ştia ce este răbdarea.

- Ah, da, lădiţa pe care Antonius mi-a dăruit-o ca să-mi ţin în ea medicamentele... păru să-şi amintească hetaira, în timp ce pe frunte îi apăreau picături de sudoare.

- Nu merge aşa, Glafira, nu am timp de pierdut. Dacă ai petrece vreo două zile în celula din beciul cazărmii, printre toţi beţivii, schilozii şi smintiţii de acolo, asta ţi-ar împrospăta memoria! îi spuse Aurelius, apucând-o de încheieturile mâinilor.

- Ei, nu te grăbi aşa! îl opri ea, eliberându-şi mâinile. Credeam că în lădiţa aceea este cine ştie ce, dar n-am găsit decât nişte sticluţe cu ceva care mirosea urât... E dincolo, mă duc să ţi-o aduc.

- Vin cu tine, spuse patricianul, neîncrezător, urmând-o în camera albastră. Albina de aur pe care o purtai atârnată la gât... este şi ea un dar de la Antonius?

- Era nebun după mine, ţi-am mai spus! spuse Glafira, trăgând de sub pat o casetă veche din lemn.

- E posibil ca un bărbat ca Felix, care nu învrednicea nici măcar cu o privire o mulţime de matroane frumoase, să-şi piardă minţile după o curtezană? întrebă senatorul, sarcastic, în timp ce lua în mâini lădiţa.

- Chiar nu crezi că este posibil? îi răspunse ea, privindu-l atent cu ochii ei cenuşii, ca de vrăjitoare.

Aurelius o surprinse pe curtezană îndepărtându-şi de pe frunte o şuviţă de păr cu un gest de o feminitate absolută şi nu mai putu să fie prea sigur de ceea ce spusese.

- Dar Metronius? Dar Valerius?

- Consulul vine la mine doar ca să se răzbune pe Corellia. Cât despre Valerius, el rămâne la mine exact cât timp...

- Exact cât timp să ce...? n-o slăbi Aurelius.

- Să facă tot ceea ce ai vrea şi tu să faci acum, senatorule! spuse femeia, apropiindu-se de el cu un zâmbet viclean: cu părul ajungându-i până pe umeri şi cu sânii fremătând, îşi expunea fără nici o jenă dezordinea veşmintelor la fel cum o legiune îşi ţine sus cu mândrie drapelul înaintea unei bătălii pe care este sigură că o va câştiga.

Săracul Felix, acolo în Erebus, nu se va supăra prea tare pe el, îşi găsi patricianul o scuză, punând jos caseta. Şi, de altfel, era de datoria lui să cunoască toate aspectele, chiar şi cele mai intime, ale vieţii răposatului său prieten, ca să poată duce la bun sfârşit ancheta...

În ochii cenuşii ai Glafirei apăru o sclipire de triumf când Aurelius o trase înspre el şi se prăvăliră amândoi pe patul răvăşit.

Chiar în clipa aceea, se auziră mai multe bătăi în uşă.

- Ce se întâmplă acolo înăuntru? Ai nevoie de întăriri, senator Statius? răsună de dincolo de uşă glasul lui Leontius.

Publius Aurelius, resemnat, întinse braţele în lături, într-un gest grăitor, ducându-se să deschidă uşa.

După un ceas, purtând sub braţ preţioasa casetă, senatorul intra în casa Pomponiei, invitat la cină.

- Domitilla spune că vara de-a doua a mătuşii cumnatului ginerelui său... povestea matroana, servindu-se cu a treia porţie zdravănă de pârş fript.

- Treci la subiect, Pomponia, o imploră Servillius, soţul său: într-adevăr, nimeni nu putea bănui unde putea ajunge brava matroană când intra în hăţişul atât de încurcat al relaţiilor de rudenie.

- Toate destăinuirile pe care le-am adunat par să se lege între ele. Cu toate că Antonius apărea peste tot împreună cu o mulţime de femei, se ferea cu grijă să ajungă la capăt cu ele. O cunoaşteţi pe Curtia, fiica surorii soacrei nepotului meu? Ei, descoperind că soţul ei îşi făcea de cap cu un sclav sirian tinerel, a vrut să se răzbune pe el şi, punând ochii pe prietenul nostru, l-a atras în camera ei.

- Şi? întrebară Aurelius şi Servilius într-un glas.

- Nimic: s-a prefăcut că-l durea stomacul!

- Se poate întâmpla oricui, preciză Servilius, într-o încercare grăbită de a apăra onoarea bărbătească.

- Ah, da? Bine, atunci ascultă altele la fel de grozave! îl puse la punct soţia sa. Cu Vibonia a fost durere de cap, iar cu Iulia o stare neaşteptată de leşin!

- Pomponia, eşti extraordinară, o felicită Aurelius. Prin urmare, bietul Antonius nu era câtuşi de puţin un mare cuceritor. Cum s-a făcut, atunci, că a sedus-o pe soţia fratelui său chiar sub acoperişul acestuia? Apropo, l-am trimis pe Castor s-o caute pe

servitoarea Ausoniei; adulterul acela faimos mă face foarte curios...

- Antonius Felix era convins că totul i se cuvenea doar pentru că se trăgea din familiile Cornelius şi Metellus, le spuse Pomponia celor doi bărbaţi. Şi când te gândeşti că, în ciuda atâtor strămoşi războinici, el nu era mai curajos decât un iepure: l-am văzut cu ochii mei dând fuga la doctor pentru nişte crampe banale la stomac, temându-se că a fost otrăvit!

- Şi soţia lui Tocullus a murit din cauza unei indigestii... reflectă Aurelius, devenind foarte atent. Pomponia, când s-a întâmplat asta?

- Dacă îmi aduc bine aminte, cu câteva luni înainte de a fi ucis.

- Poate că era vorba despre o tentativă de a-l ucide...

- Dacă ar fi fost vorba despre aşa ceva, vinovatul trebuia să aibă posibilitatea de a-l servi pe Antonius cu mâncare şi cu vin, presupuse Servilius.

- Tocullus, fratele lui! făcu matroana.

- Balbina, soţia sa! o contrazise soţul ei.

- Atunci, de ce nu şi Glafira? adăugă patricianul. Antonius mânca deseori la ea acasă şi cufărul acela pe care mi l-a dat arată destul de suspect. Mâine o să-l pun pe medicul Hipparh să-l examineze. Iar tu, Pomponia, ai merita să fii numită şef suprem peste *vigiles!*

Matroana tresări ca un legionar la auzul laudelor centurionului său: fu atât de emoţionată că un păstrăv întreg şi două farfurii cu raci nu reuşiră s-o facă să se liniştească.

XXII. A patra zi înainte de Nonele lui iulie

Hipparh stătea la masa lungă de marmură din tablinum, ţinând în mână o sticluţă.

- Ce sticluţe frumoase! Sunt pătrate, ca să se aşeze perfect lipite una de alta şi de diferite capacităţi, de la cea mai mare la cea mai mică!

- Ai dreptate, dar ce este în ele? întrebă Publius Aurelius, gândindu-se că, după ce cazul se va rezolva, ar fi trebuit să-i dăruiască medicului caseta aceea.

- Ai răbdare, graba este duşmanul observaţiei şi al studiului... spuse acesta, vărsând conţinutul sticluţei din mâna sa pe o cârpă albă de in. Apoi, cu cea mai mare băgare de seamă, luă cu două degete o picătură din substanţa aceea uleioasă, după care, frecându-şi îndelung degetele, mirosea cu atenţie. Ulei de mirt, dădu el verdictul, repetând imediat procedeul cu a doua sticluţă. Răşină de cedru... sunt substanţe pe care le folosesc local femeile care nu vor să rămână însărcinate.

- Nu este nimic neobişnuit, aparţin unei curtezane.

- Trei sticluţe au fost spălate şi umplute cu balsamuri de leac preparate de curând. Celelalte, deşi goale, mai au încă în ele resturi de pulbere: se curăţă foarte greu în toate colţurile astea... spuse Hipparh, vârând un beţişor în sticluţă, după care îl scoase pătat cu o pastă verzuie.

- Este otravă? se cutremură Aurelius.

- Da de unde? îi răspunse Hipparh. Aş putea jura că este vorba despre salvie pisată... dar trebuie să fie foarte veche, parfumul aproape că a dispărut.

- Ce poate însemna asta? întrebă, nedumerit, patricianul.

- Probabil că hetaira ta a golit sticluţele de conţinutul lor de la început, punându-şi în ele leacurile ei; totuşi, dat fiind că ar fi durat prea mult ca să le cureţe bine, nu a folosit decât trei. În ce priveşte lădiţa, este cu siguranţă a unui spiţer, după cum se poate vedea şi după instrumentul acesta... Hipparh îi arătă ceea ce folosise cu puţin timp înainte. Vezi? Are la capăt un fel de lingură mititică şi cu ea se poate scoate o cantitate foarte mică din substanţă.

- Şi acesta este un instrument medical? întrebă Aurelius, luând în mână un obiect de pe fundul casetei.

- Nu, este doar un bastonaş din os. Poate că proprietarul sticluţelor îl folosea ca să amestece pulberea, chiar dacă mi se pare cam gros pentru aşa ceva, răspuns Hipparh şi se grăbi să plece, desigur, nu înainte de a-i prezenta patricianului o notă de plată usturătoare.

- Văd că tarifele tale devin din ce în ce mai mari! se plânse patricianul.

- Am trecut în suma aceasta şi preţul unei poţiuni întăritoare pe care mi-a cerut-o intendentul pentru servitoarea însărcinată.

- Vorbeşti serios? se miră senatorul: cum era posibil, se întreba, ca el, stăpânul absolut în această *domus* a familiei Aurelius, să fie întotdeauna ultimul care află ce se întâmplă în propria sa casă?

- Deci, tu nu ai habar de asta? Şi totuşi este o fată tare frumuşică, cu plete negre, ochi lunecoşi şi picioare lungi, lungi de tot... îi făcu medicul, complice, cu ochiul, ca un bărbat adevărat pe care vârsta înaintată nu-l împiedica să aprecieze nurii femeilor. Patricianul dădu din cap, acum lămurit: Asteria era tânără, atrăgătoare şi destul de zvăpăiată ca să aibă parte de asemenea necazuri. Doar dacă...

- Dar tu chiar ai consultat-o?

- Nu. Paris mi-a spus că nu era nevoie.

O bănuială îşi facu loc în mintea lui Aurelius şi primul gând fu să n-o ia în seamă fiindcă i se părea de neconceput: într-o bună zi, trebuia să stea de vorbă pe îndelete cu intendentul său, între patru ochi...

În clipa aceea, Castor se întoarse din drumurile lui şi se lipi de amfora cu Setinus cu zelul unui conducător de cămile revenit acasă după un drum istovitor prin arşiţa deşertului.

- Am găsit-o pe bătrână, *domine*, dar asta m-a costat o pungă, bineînţeles, goală. A trebuit să mă las furat ca să am aerul unui bezmetic în căutare de aventuri într-un cartier rău famat. În timp ce o puştoaică mă ţinea de vorbă, întrebându-mă pe unde venea o stradă, un complice mi-a şterpelit punga de sub tunică, dar, vai de mine, a fost destul de neîndemânatic: străvechiul şi nobilul meşteşug al buzunărelii este pe cale de dispariţie, iar tinerii de astăzi nu sunt în stare să ia nici măcar bastonul unui orb! spuse cu nostalgie Castor.

- Prin urmare, ai adresa?

- Este doar un fel de a spune „adresă”! Dacă ocoleşti *Mons Testaceus* şi coteşti pe prima ulicioară la dreapta, în faţa fântânii publice, o să vezi o hardughie cu etaj, înghesuită între două *insulae*. Cotoroanţa, cunoscută pe acolo sub numele de Pica, acolo locuieşte. Se pare că Tocullus însuşi i-a dăruit căsuţa aceea după moartea soţiei sale.

- Care a avut loc la Baia, unde ea se mutase după divorţ, îşi aminti senatorul. Probabil că Ausoniei nu-i lipseau câtuşi de puţin sesterţii; în părţile acelea, viaţa este chiar mult mai scumpă decât în Urbe! Dar de ce oare zgârcitul acela de Tocullus a fost atât de darnic faţă de soţia sa, mai întâi, iar după aceea chiar faţă de servitoare, dacă nu pentru că încerca să le cumpere tăcerea? reflectă cu voce tare senatorul.

- Tăcere asupra cărui lucru? întrebă Castor, nu prea încrezător.

- Tocmai asta am de gând să descopăr: mâine o să-i fac o vizită bătrânei.

- De ce nu chiar astăzi, *domine*?

- De mai multe zile fac baie acasă şi, dacă nu pun piciorul nici astăzi pe la termele publice, risc să-mi pierd cetăţenia romană! glumi patricianul, chemându-i pe *balneatores*[1].

Aurelius abia făcuse câţiva paşi în vestibulul Termelor lui Agrippa, când o zări de departe pe Corellia, soţia consulului, care mai zăbovea stând de vorbă cu Valeria în faţa vestiarului pentru femei. În preajma celor două femei, un valet le spiona, trăgând cu urechea la ce vorbeau, prefăcându-se că schimbă prosoapele.

Corelia arăta foarte bine, în tunica ei cu mâneci scurte care-i lăsau descoperite braţele pline de vânătăile rămase de la o căzătură zdravănă. Amintindu-şi de promisiunea făcută lui Metronius, patricianul se lupta disperat cu dorinţa de a se apropia de ea şi, aşa cum era de aşteptat, se dădu bătut.

În momentul în care Valeria se despărţea de soţia consulului, senatorul îi făcu un semn discret lui Castor, care, pricepând ce avea de făcut, îl apucă imediat pe sclav de o mânecă.

- Ia ascultă măi, ia mâna de pe lucrurile mele! strigă el şi doi paznici alergară să-i sară în ajutor: la băi, furturile erau ceva obişnuit şi fiecare stabiliment avea angajaţi gata să intervină la cea mai mică alarmă.

[1] **Balneatores:** băieşi.

- Ce te-a apucat? Nu ţi-am făcut nimic! protestă valetul, în timp ce vânjoşii gardieni îi prinseseră braţele şi-l duceau într-un loc mai dosnic pentru a-l percheziţiona.

Văzând că prin jur nu mai erau urechi indiscrete, Aurelius se apropie de Corellia. Îi fu suficientă doar o privire ca să-şi dea seama că matroana nu era la fel de amabilă ca de obicei.

- Valeria mi-a povestit ce urât te-ai purtat cu ea în prăvălia fraţilor Sosius, obligând-o să iasă în fugă de acolo. Să nu te mai apropii de mine, nu vreau să mai am de-a face cu asemenea oameni! izbucni ea, furioasă, contând de fapt pe rugăminţile prompte de iertare ale senatorului.

Dar patricianul, dezamăgit, nici nu se gândea să-i ofere vreo explicaţie: Corellia n-avea decât să creadă ce-i spunea vipera aia...

- Cum vrei. Oricum, salută-l din partea mea pe general când ai să-l mai vezi, o salută el cu o înclinare uşoară a capului, după care se îndepărtă simţindu-se în sinea lui ca un candidat la o funcţie importantă care, considerat deja câştigător, vede cum la următoarea numărătoare a voturilor adversarul i-a suflat victoria datorită câtorva voturi.

- *Ave*[1] Statius, îl salută, maliţioasă, Glafira, apărând pe neaşteptate în spatele său. Sunt atât de periculoasă încât era nevoie de o cohortă întreagă de *vigiles* ca să mă supravegheze? Până când o să mai trebuiască să mă dezbrac ştiind că zeci de satiri împlătoşaţi se holbează la mine pe fereastră?

- De ce ţi-a dat în grijă Antonius Felix caseta aceea? Ce era în sticluţele dinăuntru? Unde ai găsit cercelul acela? o asaltă senatorul ridicând destul de mult glasul.

- Nu te mai da atâta în spectacol, ne văd cei din jur! îl făcu să tacă hetaira care era foarte atentă la felul în care apărea în public. Şi să nu crezi că mă sperii; am destui prieteni suspuşi.

- Eşti naivă, frumoaso, dacă ai impresia că vreunul dintre clienţii tăi îşi va da osteneala să-ţi sară în ajutor! Ai face mai bine să vorbeşti şi să te rogi ca zeii să mă ajute şi să-l prind cât mai repede pe asasin: dacă trusa aceea de spiţer are vreo legătură cu moartea lui Felix, s-ar putea ca următoarea victimă să fii chiar tu!

Hetaira păli şi-şi muşcă buzele. Văzând că femeia tăcea cu încăpăţânare, lui Aurelius nu-i mai rămase decât să se îndrepte dezamăgit către piscină.

---

[1] **Ave (plural, avete):** salut la întâlnire, echivalent cu salut, bună ziua.

- Faci cercetări sau dai târcoale curtezanelor? îl întrebă pe un ton insinuant Appius Hostillius, decanul Curiei, care asistase din depărtare la scenă.

- Du-te-n... murmură patricianul cu jumătate de voce, astfel încât să nu fie auzit de sclavii însărcinaţi să-l ţină sub supraveghere pe decan şi să raporteze orice mişcare a acestuia bogatei consoarte plebee care nu-i iertase vizita la Glafira.

- Fii atent, Publius Aurelius, ascultă-mă bine. După tot tărăboiul pe care mi l-ai făcut, caută să ajungi cât mai repede la un rezultat, pentru că altfel nu scapi uşor: mi-ar fi de ajuns să scormonesc un pic prin viaţa ta personală şi să găsesc o mulţime de motive pentru care n-ai mai putea călca prin Curie cel puţin zece ani de acum încolo!

„Ei poftim, a apărut următorul!" se gândi Aurelius: începuse să se priceapă la găsirea noilor duşmani...

- Dacă te interesează cumva, Tocullus a intrat acum câteva clipe în *laconicum*[1] pentru baia de aburi, îl anunţă în clipa aceea secretarul. Fiindcă era uşor de intrat în termele lui Agrippa, unde baia în bazin era pe gratis pentru toţi, economul Tocullus nu stătuse pe gânduri şi părăsise stabilimentele din cartiere ca să ajungă şi el în centru, gândi senatorul, intrând în saună.

Bijutierul, întins cu ochii închişi pe banca din lemn, nu păru să-şi fi dat seama de prezenţa lui şi Aurelius profită de aceasta pentru a-l studia cu atenţie: era destul de vânjos, în ciuda staturii prea puţin impunătoare, suficient, prin urmare, ca să poată înfige un pumnal în spatele fratelui său. Păcat că rugul funerar mistuise de mult rămăşiţele pământeşti ale lui Antonius Felix, pentru că, altfel, un medic iscusit ca Hipparh ar fi fost cu siguranţă în stare să deducă înălţimea aproximativă a atacatorului după locul şi direcţia în care pătrunsese lama armei. Dar Tocullus putea fi foarte bine omul său, îşi spuse patricianul, ridicându-se: doar dacă i-ar fi descoperit un motiv plauzibil...

Bijutierul nici nu se clintise din loc. Doar n-o fi mort şi el? se întrebă Aurelius. Chiar în clipa aceea, bărbatul întins de bancă ridică mâna ca să-şi şteargă sudoarea de pe frunte, aşa că Aurelius, liniştit, ieşi la iuţeală din *laconicum* ca să se arunce în bazinul cu apă rece.

[1] **Laconicum:** saună, cameră pentru baia de aburi.

XXIII. A treia zi înainte de Nonele lui iulie

A doua zi, senatorul Statius, îmbrăcat cu o tunică ponosită, ajunse lângă *Mons Testaceus* şi ocoli mormanul format din cioburile miilor de amfore ca să intre în cartier şi să ajungă la locuinţa bătrânei Pica.

Bârlogul acela nici nu se putea numi casă, ci un fel de colibă, strâmtă şi înghesuită între *insulae* părăginite, ca un colţ de stâncă de pe malul mării între talazurile înalte din jur. La intrare nu se putea ajunge pe o scară din piatră, ci doar pe o scară şubredă din lemn, rezemată de zidul exterior şi fără nici urmă de balustradă.

În faţa uşii stătea un tânăr cu un aer ameninţător.

- Cine te-a trimis? întrebă, încruntat.
- Crestatul, răspunse fără ezitare Publius Aurelius, inventând o poreclă care s-ar fi putut potrivi cu locul acela: tânărul care păzea la uşă dădea, într-adevăr, impresia că în clădire aveau loc nişte lucruri nu tocmai legale.
- Da’ unde crezi că te duci? Nu poţi să intri!
- Aţi face mai bine s-o ştergeţi; aţi fost spionaţi şi acum vin peste voi *vigiles!* încercă s-o brodească Aurelius.
- Pe Hercule! Haideţi, băieţi, s-o luăm din loc, e groasă! strigă tinerelul către cei de la etaj.

În clipa următoare, pe scara de lemn porniră la vale patru namile ducând în braţe cupe, căni, candelabre care fuseseră de curând furate din vreo casă de oameni bogaţi. Îndată după ei apăru un copilaş cu faţa pictată, urmat de o pocitanie de bărbat care se îmbrăca din fugă. Între timp, în pragul uşii de la parter îşi făcuse apariţia o femeie slinoasă, cu plete sure care-i atârnau peste umeri ca inelele unor şerpi.

- *Kyria* Pica, presupun! se înclină Aurelius în faţa ei, cu un zâmbet până la urechi. Dându-şi seama că era de rău, Gorgona aceea scoase un fel de grohăit şi încercă să se facă nevăzută.
- Furt, tăinuire de lucruri furate, codoşlâc, înşiră patricianul, ieşindu-i în cale. Toate astea ajung ca să-ţi jupoaie spinarea în şuierat de bice.
- Şi cum o să-şi mai vadă Cocoşatul banii dacă mă toarnă la poliţie? Cămătarul acela o să mă strângă de gât; nu-i pot plăti

nici dobânzile, darămite banii împrumutaţi! cârâi bătrâna cu o voce spartă.

- Te-ai putea duce la fostul tău stăpân, o sfătui Aurelius, folosindu-se de confuzie: faptul că era luat drept recuperator în slujba unui cămătar, în medii ca acestea putea fi mai folositor decât s-ar fi prezentat în calitate de magistrat.

- Nici vorbă! De când i-a murit fratele, nu mai văd de la el nici un sestert!

- Dar înainte de asta ţi-a cumpărat casa asta frumoasă, ca să te facă să-ţi ţii gura.... îi făcu Aurelius complice cu ochiul.

- Ei, da, sigur că da, înainte de asta! bombăni baborniţa.

- Dar despre ce trebuia să-ţi ţii gura? întrebă patricianul, schimbând pe neaşteptate tonul. Pica îl privi mai atent şi se vedea că intrase la bănuieli: poate că nu era unul dintre oamenii Cocoşatului...

- Da, ai dreptate; nu m-a trimis cămătarul. Dar, înainte de a-ţi lipi limba de gerul gurii ca să nu mai scoţi nici o vorbă, ascultă bine ce am să-ţi spun. Ai de ales între două soluţii: prima este să ajungi la Tullianum, cu un pomelnic de isprăvi lung cât barba lui Nestor şi la vârsta ta nu mai poţi ieşi vie de acolo. A doua ar fi să-mi răspunzi la întrebări, să te alegi cu un bacşiş bunişor şi să scapi o dată pentru totdeauna de Cocoşat şi de toţi ai lui. Tu alegi.

Bătrâna nu mai stătu pe gânduri.

- Ce vrei să ştii?

- Cum şi-a înşelat Ausonia soţul, de la început până la sfârşit.

- Mare lucru nu este de spus. Stăpâna mea era măritată de douăzeci de ani cu Tocullus, când acesta i-a primit în casa lui pe frate-său şi pe cumnată-sa. Douăzeci de ani fără să fi avut vreodată vreo bucurie, fără să aibă parte de nici o distracţie...

- Şi a apărut Antonius Felix, tânăr, simpatic, atrăgător. La urma urmelor, ce s-a întâmplat este un lucru de înţeles... observă Aurelius.

- De înţeles, spui? exclamă Pica, revoltată. Cum explici atunci că un boboc de fată în floarea vârstei, cu un bărbat care părea un Apollo, să fie găsită în pat cu un cumnat pleşuv şi pipernicit?

- Balbina şi Tocullus? Pe toţi zeii, am crezut întotdeauna...

- Ceea ce stăpânul voia să se creadă, îl întrerupse servitoarea. De aceea i-a plătit o grămadă de sesterţi soţiei lui ca s-o convingă să se retragă la Baia! Aşa că, atunci când stăpâna a

murit, lăsându-mă liberă, m-am dus la el şi – mă înţelegeţi sau nu – m-am ales cu cocioaba asta şi cu nişte prăpădiţi de bani în fiecare lună. În fond, mi-a convenit, de la zgârcitul acela nu mă puteam aştepta la mai mult; dar, de la o vreme, nu mi-a mai plătit nimic şi eu, obişnuită să mă bazez pe banii ăia, am ajuns să am necazuri cu Cocoşatul, în timp ce el îşi făcea mai departe de cap cu arătarea aia de Balbina! încheie Pica, luând cu lăcomie bacşişul din mâna patricianului.

- Ia te uită, boşorogul! exclamă Castor ceva mai târziu, cu admiraţie în glas. Zi aşa, în cea mai mare taină o mângâia pe cumnăţică, bătându-şi joc de fanfaronul acela de frate-său cu neamul lui de nobili cu tot!

- Boşorog? Dar n-are decât cincizeci şi şase de ani! La Roma, un bărbat este considerat *adulescens*[1] până la douăzeci, *iuvenis*[2] de la douăzeci la patruzeci, iar de la patruzeci la şaizeci *vir*[3], adică adult în plină putere a bărbăţiei. Abia după aceea începe bătrâneţea, adică *senex*[4]*!* protestă Aurelius care, de când depăşise patruzeci de ani, devenise foarte sensibil la un asemenea subiect.

- Prin urmare, frumosul Felix îşi neglija soţia şi sărmana de ea s-a hotărât să se consoleze cu fratele mai în vârstă şi mai urât. Dacă la mijloc nu s-ar fi aflat Glafira, povestea asta, alături de întâmplările povestite de Pomponia, m-ar fi făcut să cred că Antonius se certase iremediabil cu zeul Priap[5], medită Castor.

- Un bărbat impotent n-are o viaţă prea uşoară într-un oraş în care rădăcina cuvântului *virtus*[6] este aceeaşi cu a lui *virilitas*[7]: trebuie să înfrunte batjocura, dispreţul, izolarea socială... într-o asemenea situaţie, ce-ar fi putut face Antonius decât să-şi angajeze o curtezană faimoasă ca să arunce praf în ochii oamenilor din jur?

- Teoria ta are şi un final, *domine*: dacă frumosul Felix nu mai dădea prin patul conjugal, atunci...

---

[1] **Adulescens:** bărbat roman până la vârsta de douăzeci de ani.

[2] **Iuvenis:** bărbatul roman de la douăzeci la patruzeci de ani.

[3] **Vir:** bărbat între patruzeci şi şaizeci de ani.

[4] **Senex:** bărbatul roman de peste şaizeci de ani.

[5] **Priap:** zeu antic al fertilităţii, reprezentat prin organul sexual bărbătesc, care la Roma era considerat a fi aducător de influenţe pozitive, binefăcătoare.

[6] **Virtus:** virtute, adică suma tuturor calităţilor pe care trebuia să le posede un *vir*, cea dintâi dintre ele fiind *virilitas*.

[7] **Virilitas:** virilitate, înţeleasă ca rol sexual activ în relaţiile cu femeile.

- Copilul pe care-l aşteaptă Balbina este al lui Tocullus. Şi uite mobilul crimei! încheie Aurelius, triumfător. Trebuie să vorbesc de îndată cu Balbina!

Dar senatorul nu mai avu nevoie să-şi anunţe vizita, pentru că Balbina însăşi trimisese pe cineva ca să-l invite la ea acasă.

XXIV Ajunul Nonelor lui iulie

Zdruncinat în lectică, Publius Aurelius se îndrepta către casa lui Tocullus, sperând că Hipparh îl va ajunge cât de curând din urmă. Ar fi vrut să aibă ceva mai mult timp ca să reflecteze la acel adulter neobişnuit, în spatele căruia începea să se profileze umbra mult mai gravă a uciderii soţiei de către soţ. După toate probabilităţile, sarcina Balbinei coincidea cu durerile de stomac din cauza cărora Felix se temea că fusese otrăvit şi Aurelius nu credea că aceasta era o simplă întâmplare: pentru un soţ, una era să închidă ochii în privinţa unui păcat minor din căsnicie şi alta era să crească rodul nelegitim al unei legături adulterine. Poate că acela fusese motivul pentru care cei doi amanţi se hotărâseră să-l elimine pe sărmanul Antonius.

Ciudată soartă avuseseră cei doi fraţi: Felix, răsfăţat de noroc, văzuse scurgându-i-se printre degete, la fel cum face cucul înfometat care îşi alungă din cuib puii golaşi, toate darurile pe care destinul i le hărăzise, şi în tot acest timp, tenacele Tocullus le acapara unul câte unul: mai întâi averea, apoi titlul de senator şi, în cele din urmă, chiar şi soţia.

Şi acum, Balbina, căzând pradă durerilor facerii, îl chemase de urgenţă la ea acasă...

Îndată ce trecu pragul casei, patricianul înţelese că sosise într-un moment critic: femeile plângeau, sclavii alergau ca năuci în toate părţile, *sagae*[1] încercau să îndeplinească întrutotul ordinele unui lungan cu nasul coroiat şi cu idei destul de neclare.

- Lipitorile! Nu, baia rece! Nu, siropul calmant! se agita fără rost felcerul.
- Ce se întâmplă? întrebă Aurelius.
- *Domina* se simte foarte rău, îi explică o servitoare pe un ton disperat.
- Stăpânul este plecat; am trimis după el, dar mă tem că n-o să poată ajunge la timp. Ea a ajuns la capătul puterilor. Vino, vrea să-ţi vorbească!

Între timp, cu tunica fluturând şi cu trusa de instrumente pe umăr, sosise şi Hipparh, iar acum discuta aprins cu felcerul, dacă

[1] **Saga:** obstetriciană, moaşă (de unde, în limba franceză: *sage femme*).

discuţie se putea numi ploaia aceea de insulte furioase cu care medicul îl acoperise pe colegul său, smulgându-i din mână castronaşul de luat sânge. Pe când intra în camera gravidei, Aurelius îl văzu cu coada ochiului vărsându-i vasul de luat sânge şi lipitorile pe tunica albă, însoţindu-şi gestul cu o mulţime de înjurături colorate.

Balbina zăcea pe pat, scăldată în sudori reci, vegheată de moaşele care îi ştergeau cu un şervet umed chipul a cărui delicateţe era într-un contrast grotesc cu pântecul umflat peste măsură care se ghicea sub pături. Deşi în cameră era foarte cald, lângă pat se afla un vas cu jăratic încins, iar într-un colţ întunecos era pregătit un scaun special pentru naşteri, pe care fata nu avusese putere să se urce.

- Eşti aici, nobile senator? şopti Balbina cu o voce abia auzită.

- Da, dar putem vorbi şi mai târziu; mai întâi, trebuie să te consulte doctorul Hipparh! o îndemnă patricianul.

- Nu, dă-le afară pe femei!

După ce şi ultima dintre servitoare ieşi, Balbina întinse către senator o mână îngheţată, îl trase înspre ea şi-i şopti cu voce slabă:

- Sunt pe moarte şi asta este pedeapsa zeilor pentru că l-am otrăvit pe Felix: încercam să-l vindec, dar aproape că l-am omorât. M-a surprins pe când încercam să văd cum îmi stăteau cerceii şi şi-a dat seama că eram însărcinată... atunci l-am urmărit în Suburra şi l-am lovit cu cuţitul!

- Balbina, lasă-l pe medic să te vadă! o rugă patricianul.

- Jură-mi că, atunci când eu nu voi mai fi, ai să spui în Senat tot ce ai aflat... Aurelius apucă să-i promită că face întocmai în timp ce femeia lăsă capul pe pernă, sleită de puteri.

În clipa următoare, Hipparh, ajuns la căpătâiul ei, îi pipăia pântecele sub privirile nemulţumite ale colegului său năsos.

- Nu mai este nimic de făcut; umorile din corp şi-au pierdut echilibrul! îşi dădu cu părerea acesta din urmă.

- Şi totuşi bisturiul ar mai putea-o salva, spuse Hipparh, scoţându-şi bisturiele din trusă.

- Eşti nebun? O asemenea operaţie nu se face decât pe femeile moarte ca să fie salvat fătul! se opuse revoltat celălalt.

- Dacă nu facem imediat ceva, fata asta o să moară, aşa că merită să facem măcar o încercare! Din fericire, a leşinat, aşa că n-o să mai fie nevoie de anestezie. Ajutaţi-mă, le spuse el femeilor, îmi trebuie oţet curat, apă fiartă şi pansamente foarte

curate. Şi luaţi-l de aici pe şarlatanul ăsta! spuse el, încuindu-se în cameră.

În clipa aceea, Tocullus îşi făcu apariţia în atrium, cu răsuflarea întretăiată şi cu privirile rătăcite.

- Ce-i cu Balbina? întrebă el, disperat.
- Îi face chiar acum operaţie cezariană, îi spuse Aurelius.
- Pe toţi zeii din cer, o s-o ucidă! Nu vreau să fie salvat copilul cu preţul vieţii mamei!
- Din păcate, altă soluţie nu există, dar Hipparh este cel mai bun chirurg din Roma: o să facă tot ce poate, nu-ţi mai rămâne decât să aştepţi.

Bijutierul privi rătăcit în jur, apoi începu să se caute prin buzunarele tunicii, scoţând la iveală în cele din urmă un lanţ gros de aur. După aceea îşi goli punga pe masă, alegând câteva inele masive cu pietre preţioase mari.

- Aleargă de îndată la templul Hygieii, zeiţa sănătăţii, şi pune bijuteriile astea la picioarele statuii ei. Pe astea le duci la altarul lui Esculap, ocrotitorul medicilor, îi porunci el unui sclav, dându-i un pumn de monede.

Mirat, Aurelius îl privi cu atenţie pe Tocullus.

- Tocullus cel zgârcit, Tocullus cel mereu neîncrezător, să-şi golească punga pentru a cere îndurarea zeilor! Ai uitat-o pe zeiţa cu şerpi din vechea Cretă, îi sugeră el.

Bijutierul se încruntă ca şi cum n-ar fi înţeles, apoi mai adăugă nişte bani pentru altarul Iunonei Licina, protectoarea femeilor aflate în pragul naşterii. La puţin timp după aceea, stătea aşezat pe un jilţ, ţinându-şi capul între palme.

Patricianul nu spuse nimic, ezitând între dorinţa de a profita de momentul acela de slăbiciune pentru a merge înainte cu ancheta şi respectul faţă de îngrijorarea care se putea citi pe chipul bărbatului.

Dar acesta fu cel care se hotărî să deschidă gura.

- Ce ţi-a spus? îl întrebă el pe senator.
- A mărturisit că l-a ucis pe Felix.
- Dar nu-i adevărat! exclamă Tocullus.
- Ştiu; n-ar fi avut niciodată puterea să facă aşa ceva. Cu toate acestea, a spus că ea a fost aceea care l-a înjunghiat, după ce-i dăduse otravă, obligându-mă să jur că voi comunica Senatului mărturisirea ei.

Bijutierul tăcu, prea răvăşit ca să mai poată spune ceva.

- Ieri am cunoscut-o pe una, Pica, spuse în continuare Aurelius. Ar fi trebuit s-o plăteşti în continuare: zgârcenia te-a dat de gol, Tocullus!

- Nu am de gând să mă las şantajat! Şi fratele meu credea că mă poate duce de nas, dar eu...

- Ca să nu-ţi încâlci în nici un fel principiile, ai lăsat-o pe Balbina să-l otrăvească! trase concluzia patricianul.

- Nu i-a dat decât un medicament; spera să-l... începu să spună Tocullus, dar se opri brusc.

- Să-l facă să se poarte ca un soţ şi astfel să fie încredinţat că el este tatăl copilului, continuă fraza senatorul.

- De ce ţi-o fi spus Balbina o asemenea prostie? bolborosi Tocullus, neştiind ce să mai creadă.

- Se temea că va muri şi voia să te salveze pe tine. Nu ştiai că te iubeşte atât de mult? îl întrebă senatorul.

- Nu. Sunt un om bătrân şi ea nu are nici măcar douăzeci de ani, este prea tânără ca să moară. Numai eu sunt vinovat pentru toate...

- Felix avea şi el o parte însemnată de vină, dar asta nu era un motiv suficient ca să-l ucizi!

- Nu aveam nevoie să fac aşa ceva. Când a descoperit relaţia noastră, a ameninţat că face scandal, dar vorbea aiurea: dacă ne-ar fi reclamat, ar fi fost nevoit să recunoască în faţa tuturor că era impotent!

- Prin urmare, era adevărat...

- Am aici lista medicilor la care s-a dus, dar fără nici un rezultat. Boala sa era la cap, se părea că refuza să crească, să devină bărbat în toată puterea cuvântului...

- Totuşi, în ziua în care a aflat că Balbina rămăsese însărcinată, lucrurile s-au schimbat. Fratele tău avea o armă ca să lupte cu tine...

- I-am propus să-i dau bani mulţi ca să dea divorţ, dar a refuzat. Ca preţ al tăcerii lui, avea pretenţia să-i dau toate pământurile mele şi locul din Senat.

- I-a plăcut întotdeauna să joace tare; păcat că de cele mai multe ori pierdea! reflectă cu voce tare senatorul.

- I-am răspuns printr-o replică nedelicată, pe care nu pot să ţi-o reproduc, iar el nu a avut nici o reacţie.

- Dacă stăm să cântărim bine, prin moartea lui ai ieşit dintr-o mare încurcătură! exclamă Aurelius. Ai necazuri mari, Tocullus: va trebui să-mi spui amănunţit ce ai făcut în dimineaţa aceea

fatală şi cel mai bine pentru tine ar fi să-mi spui mai multe decât data trecută!

În aceeaşi clipă, uşa se deschise şi în prag apăru Hipparh.

- Ce face? întrebă Tocullus, sărind în picioare.

- Am ajuns în ultimul moment: este tânără şi o să se facă bine. Acum doarme, aşa că o s-o poţi vedea mai târziu.

Bijutierul răsuflă uşurat.

- Este salvată, slavă zeilor! Şi copilul? Ne gândeam să-i punem numele Marcus...

- Mă tem că asta nu se poate, clătină din cap doctorul.

- A murit? întrebă Tocullus cu o voce abia auzită.

- Nu, este fată, râse Hipparh, adunându-şi instrumentele. În clipa aceasta, o spală sclavele.

- Fie lăudaţi toţi zeii! exclamă Tocullus, în culmea fericirii.

- Bun, acum că te-ai mai liniştit, putem merge mai departe, îl aduse Aurelius cu picioarele pe pământ, nevoind să-l slăbească.

- Nu mai avem cum să mergem mai departe. Mărturisirea Balbinei mă cam pune cu spatele la zid; ori ea, ori eu!

- Dacă nu eşti vinovat, ai o cale de scăpare: ajută-mă să-l găsesc pe asasin.

- Îmi închipui că n-are rost să te rog să uiţi de o mărturisire făcută într-un moment atât de greu...

- Sunt magistrat, îi aminti Aurelius.

- Şi incoruptibil. Sau, cel puţin, prea bogat ca să se lase corupt, oftă Tocullus.

- Să ne întoarcem la ziua în care a fost ucis Felix.

- Atitudinea resemnată a lui Felix mi-a dat de bănuit şi când, pe la ora a doua, l-am văzut plecând de acasă, l-am urmărit pe ascuns.

- Mergând pe urmele lui până în Suburra? întrebă senatorul, cu un aer nevinovat.

Bijutierul nu se lăsă prins în cursă.

- Haide, Statius, ştii foarte bine că Antonius a trecut mai întâi pe la tine ca să ia hainele şi lectica pe care i le-ai împrumutat! În orice caz, nu s-a îndreptat către casa ta, ci a urcat pe colina Eschilinului. Mergea foarte repede şi n-am reuşit să mă ţin pe urmele lui. Atunci, m-am învârtit puţin prin oraş, după care m-am dus în Forum.

- Fără să te întâlneşti cu nimeni pe drum...

- Nu, cu nimeni, în afară de un vânzător de la magazinul meu de pe *Via Sacra*, se corectă bijutierul. „Cuvântul unui

angajat nu va avea prea mare greutate în faţa tribunalului”, se gândi Publius Aurelius, „şi, oricum, Tocullus ar fi avut tot timpul să-şi ucidă fratele”.

- Erai cu mâinile goale sau aveai ceva la tine? întrebă senatorul, amintindu-şi de mantia neagră pe care o purta agresorul.

- Doar geanta pe care o port mereu pe umăr, recunoscu aurarul.

Patricianul ridică, exasperat, privirile către cer: ştia bine desaga aceea atât de urâtă a lui Tocullus, cenuşie, lustruită de atâta purtat şi atât de încăpătoare încât putea să aibă în ea nu una, ci mai multe mantii...

- Prin urmare, te aflai la câţiva paşi de locul crimei, nu poţi să-mi oferi un alibi ca lumea şi, mai mult, aveai trei motive foarte bune ca să-l vezi mort pe fratele tău: femeia, copilul şi banii! Dacă asta este tot ce poţi să-mi spui...

Tocullus şovăi mult timp înainte de a răspunde.

- Ar mai fi o poveste veche de acum douăzeci de ani.

- S-o auzim!

- Încă de când era foarte tânăr, Felix se lăsa atras în tot felul de afaceri total aiurite. Dar, într-o zi, a venit să-mi propună ceva destul de interesant ca să mă facă să-l ascult...

- Aur?

- Da, un medalion lucrat într-o manieră foarte îngrijită, printr-o tehnică asemănătoare cu aceea a cercelului pe care mi l-ai arătat. L-am întrebat cât voia, aş fi fost dispus să-l cumpăr. Aurul acela era suspect, mi-a spus el, aşa că trebuia transformat cât mai repede în lingouri pentru a-l face imposibil de recunoscut. Aş fi câştigat din asta un procent convenabil.

- Deşi ai ştiut că originea obiectului era suspectă, ai acceptat totuşi să-l topeşti?

- Afacerile sunt afaceri, îi răspunse bijutierul. În orice caz, mi se rupea sufletul, piesele acelea erau adevărate capodopere: o apărătoare groasă pentru piept, încrustată cu nişte tauri minunaţi, ridicaţi pe picioarele din spate, lanţuri foarte fine cu zale foarte subţiri, împletite în mai multe feluri, brăţări în formă de şerpi, vase ornamentate prin lovire cu ciocanul, centuri având pe ele ornamente în formă de securi...

- Securi, ai spus? îl opri Aurelius.

- Da, securi cu două tăişuri, îi confirmă bijutierul.

- Ca brăţara lui Agenor... şopti senatorul, căzând pe gânduri: brăţara prin care germanul îşi obţinuse libertatea nu

era, prin urmare, decât o mică parte din tezaurul ajuns în cuptorul de topit...

- N-ai pus la topit cele două albine, nu-i aşa?

- Da, pe acelea şi o statuetă de cult: este tot ce-a mai rămas dintr-un tezaur de mare frumuseţe! Ani întregi le-am păstrat încuiate în *arca* mea, fără a le arăta nimănui. Dar, după o vreme, ca un bătrân prost ce sunt, i le-am dăruit Balbinei...

- Dar, din păcate, au încăput pe mâna fratelui tău.

- Nu i-au adus noroc, dacă este adevărat că atunci când a fost ucis avea la el unul dintre acele obiecte.

- Şi te-ai prefăcut că n-ai mai văzut niciodată cercelul acela.

- Este normal: nu vorbeşti cu un străin despre lucruri care te privesc numai pe tine, se justifică bijutierul.

- Nici chiar dacă acest străin este un magistrat al Romei?

- Mai ales dacă este un magistrat al Romei! zâmbi Tocullus.

- Întâmplarea aceea s-a petrecut în primul an de după venirea la putere a lui Seianus, nu-i aşa?

- Da, îmi aduc aminte foarte bine, pentru că în anul acela Metronius a avut parte de una dintre reclamaţiile acelea mârşave de insultă adusă autorităţilor prin care Prefectul poliţiei lovea în cetăţenii cei mai avuţi ai Romei. Pentru Felix au fost zile de mare îngrijorare, temându-se că putea fi arestat şi el dintr-un moment în altul, iar pe mine m-au trecut sudori reci: cu toate acestea, am topit aurul în toiul nopţii. Sună caraghios, dar acela a fost singurul moment din viaţa noastră în care ne-am simţit apropiaţi unul de celălalt.

- După aceea, nu s-a mai ştiut nimic despre aurul acela, dar Metronius a reuşit să scape cu faţa curată, trase concluzia patricianul. Şi ce modalitate mai bună putea fi decât aceea de a da pe mâna Prefectului de poliţie un tezaur destinat finanţării unui complot împotriva lui?

- Să fim bine înţeleşi, eu nu acuz pe nimeni. Felix avea legături cu o mulţime de oameni; dacă nu greşesc, era prieten chiar cu tine şi cu Valerius, dar asta nu mă poate face să vă consider şi pe voi drept complici ai lui.

- Toate astea sunt foarte interesante, Tocullus, dar nu anulează cele spuse de Balbina, îi replică senatorul.

În momentul acela, uşa se deschise şi intrară doicile aducând-o pe o pernă pe fetiţa nou-născută, înfăşată în scutece de in.

- Staţi puţin, le opri Aurelius. După aceea, luă copilul din braţele slujnicelor şi-l depuse la picioarele lui Tocullus: după *mos maiorum*, nici un copil din Roma nu avea dreptul să trăiască până când nu era recunoscut public ca membru al familiei.

- O recunoşti pe fiica ta, Tocullus? în numele răposatului tău frate, bineînţeles!

Bijutierul luă fetiţa de jos şi o ridică deasupra capului.

- Să fie crescută în familie! spuse el răspicat, pronunţând formula tradiţională, apoi rămase cu braţele ridicate spre cer, până când Aurelius ieşi fără zgomot pe uşă.

După ce le dăduse drumul nubienilor, Aurelius se întorcea pe jos acasă pentru a-şi limpezi gândurile, încercând să-şi dea seama cine avusese un mobil ca să comită crima.

Paulus Metronius în primul rând. Dacă generalul Cepion ar fi avut un complice la Roma. Dacă acest complice era, într-adevăr, viitorul consul. Dacă Felix, la distanţă de douăzeci de ani, ar fi avut posibilitatea de a dovedi aceasta. Dacă Metronius ar fi reuşit să-l urmărească în Suburra... Prea mulţi „dacă", hotărî Aurelius, încercând să se concentreze asupra unei alte ipoteze.

Marcus Valerius. Poate că Felix îl şantaja pentru trădarea tatălui său, în caz că ar fi ştiut cu adevărat aceasta. De fapt, în ciuda strădaniei sale de a se afla mereu în preajma celor puternici, bietul tânăr rămăsese doar a cincea roată la căruţă, un executant al ordinelor primite şi, cu siguranţă, nu unul care să cunoască secrete importante: chiar şi topirea bijuteriilor din aur fusese lăsată pe seama lui doar avându-se în vedere că fratele lui era bijutier...

Dar toate acestea erau simple ipoteze, îşi spuse senatorul. Exista o soluţie simplă şi eficientă care, ca să stea în picioare, nu avea nevoie nici de şantaje, nici de comploturi şi cu atât mai puţin de tezaure îngropate: Tocullus.

Faptele vorbeau clar: Balbina născuse o fetiţă nelegitimă care putea fi în pericol dacă Felix ar fi contestat paternitatea ei. Prin urmare...

Cufundat în asemenea reflecţii, patricianul se îndrepta în pas vioi către casă. Deodată, simţi o mână care i se aşezase pe umăr şi-l trecu un fior de groază. Escorta! Fusese chiar un prost când refuzase acest lucru, se gândi el într-o clipă, dându-şi seama că era singur şi pe jos, chiar în ziua luptelor de gladiatori, când toată populaţia Romei se afla în amfiteatru!

Se întoarse cu mare încetineală, conştient că nu se putea opune în nici un fel unui pumnal scos din teacă.

- Tu eşti, Valerius? exclamă el recunoscându-l pe general în persoana bărbatului bărbos şi cu respiraţia grea care-l oprise în acest fel.

- Dar cine credeai? Nu-ţi saluţi vechii prieteni? îi răspunse el cu gura parcă încleiată.

- Ai băut prea mult.

- Da' ce, ţi se pare ciudat? Cu un tată trădător şi o mamă târfă, cred că am un motiv serios ca să înec toate astea în vin! bolborosi generalul.

- Sprijină-te de braţul meu, nu te poţi ţine pe picioare, vru să-l ajute Aurelius, întrebându-se dacă generalul, după ce avea să se trezească din beţie, ar mai fi acceptat să fie ajutat de omul căruia nu demult îi cerea capul.

- Mi-am repetat de mii de ori că aşa ceva nu putea fi adevărat. Ştiam că tata îl considera pe Seianus un adevărat pericol pentru imperiu, dar nu credeam că ar putea ajunge să predea fără luptă inamicului o poziţie de-a noastră! exclamă el între două sughiţuri. Aurelius nu spuse nimic: nici o intenţie, oricât de onestă ar fi fost, nu putea justifica măcelul pe care l-ar fi suferit trupele de întărire, dacă n-ar fi fost avertizate la timp. Dar ce rost mai avea să-i spună un asemenea lucru lui Valerius care avea destule motive ca să intre în pământ de ruşine?

- Îşi dorea să vadă ca împărat pe un fiu al lui Germanicus, dar greşea: nu întotdeauna copiii seamănă cu părinţii, fu de părere patricianul. Visul rebelilor se realizase la moartea lui Tiberius, când pe tronul imperial urcase nebunul de Caligula, urmaş al Divinului Augustus şi ultimul vlăstar al aceluia care fusese atât de mult regretat. Niciodată nu mai cunoscuse Roma un împărat atât de nevrednic, astfel încât după numai patru ani de domnie, tânărul smintit a fost ucis fără milă chiar de pretorienii din garda lui.

- Puţini sunt cei care gândesc astfel: *qualis pater, talis filius*[1], spune omul din popor... Cât timp crezi că o să mai fiu lăsat la comanda legiunilor, dacă povestea asta va ieşi la suprafaţă? întrebă Valerius cu ochii împăienjeniţi de beţie.

- Ar fi foarte greu s-o muşamalizăm acum, când la mijloc este şi uciderea lui Antonius. Cred că prietenul nostru şantaja pe

[1] **Qualis pater, talis filius:** zicală latinească folosită şi în zilele noastre. Înseamnă: „Cum este tatăl, aşa este şi fiul".

cineva şi de aceea a fost ucis: asasinul îşi plănuise dinainte crima pentru că altfel n-ar fi purtat în plină vară o mantie cu gluga trasă peste ochi, îi explică Aurelius.

Marcus Valerius izbucni într-un râs dogit.

- Nu se poate! Şi când te gândeşti că, furios cum eram pe tine, l-am blestemat de n-am mai putut pe ucigaşul acela pentru greşeala lui prostească!

- Tot mai eşti supărat pe mine? întrebă patricianul, cu toate că ştia dinainte ce răspuns va primi: când o încredere acordată mult timp şi necondiţionat dispare, în foarte rare cazuri prietenia care a pierit este înlocuită prin indiferenţă; de cele mai multe ori, golul este umplut cu o duşmănie aproape de neîmpăcat...

- S-ar putea să nu ai nici o legătură cu tatăl meu, Publius Aurelius, dar rămân fapte peste care nu pot să trec. Este cam prea mult să aştepţi ca eu să-ţi întind mâna, răspunse Valerius, clătinându-se pe picioarele care nu-l mai ascultau, refuzând cu dispreţ mâna pe care senatorul i-o întinsese ca să-l sprijine. Crezi că eu sunt ca nevolnicul acela de Felix? Problema lui a fost dintotdeauna una singură: *vir esse*, a fi bărbat; sau, ca să mă exprim mai clar, *habere coleos*[1], să ai vlagă bărbătească pe sub togă. Din păcate, a murit fără s-o poată rezolva, pentru că acolo nu i-a mai crescut nimic odată cu vârsta.

- Metronius, în schimb, e viclean de nu mai poate, alunecos ca un ţipar.... îşi dădu cu părerea Aurelius.

- Aşa este, dar nu putea fi el criminalul: decanul Hostillius mi-a spus că-l întâlnise acasă la el cu puţin timp înainte de comiterea crimei.

- Consulul este vărul tău, nu-i aşa? întrebă patricianul, profitând de cheful de vorbă nesperat pe care-l avea generalul.

- Da, dar nu prea am avut de-a face cu el. Eu eram în Orient, iar el n-a plecat niciodată din Roma: ambiţioşii ca el nu se îndepărtează cu plăcere de drumul către colina Palatinului, adică de împărat...

- Aşadar, nu-l cunoşti prea bine...

- În schimb o cunosc pe Corellia! Metronius mi-a aruncat-o, practic, în braţe, prefăcându-se mut şi surd în schimbul ajutorului pe care i l-am dat în privinţa comenzilor pentru armată.

---

[1] **Habere coleos:** „a avea vână”. Locuţiunea se găseşte încă din scrierile lui Petronius Arbiter.

Aurelius încremeni de uimire: Metronius cel gelos, Metronius posesivul, Metronius îndrăgostitul vinde nurii Corelliei ca să câştige câteva voturi!

- Sigur, n-am aşteptat să-mi spună de două ori, îşi aminti Valerius, înveselit de-acum; dar zâmbetul îi dispăru imediat de pe buze: şi mama lui fusese frumoasă, şi se oferise şi ea primului bărbat care-i apăruse în cale...

Între cei doi bărbaţi se aşternu o tăcere apăsătoare. Când ajunseră în apropiere de *insula* de pe Coelio, senatorul se opri în apropierea uşii prin care intrase de atâtea ori în tinereţea sa, dar care acum îi rămânea închisă pentru totdeauna.

- O să-mi retrag plângerea... spuse generalul, înainte de a se despărţi. Vreau să dau uitării cât mai repede întâmplările acelea.

- În Germania nu s-a întâmplat aşa cum crezi tu... se încumetă să spună patricianul.

- Nu vreau să te mai aud vorbind despre asta! îl opri Valerius, cu un gest furios.

- Ei, atunci, *vale*, spuse senatorul.

- Adio pentru totdeauna! îl corectă celălalt, întorcându-i spatele.

- Ţi-am spus eu că în spatele pasiunii Corelliei pentru tine se ascunde ceva ciudat! Dar tu, îngâmfat cum eşti, ai preferat să crezi că ai sedus-o de la prima ochire cu farmecul tău de mascul! râânji, nemilos, Castor, de îndată ce Aurelius îi povesti toată discuţia cu Valerius. Senatorul Statius pocneşte din degete şi toate femeile îi cad la picioare, nerăbdătoare să ajungă în patul lui! Bună poantă, nu? Mă tem, însă, că acum va trebui să iei totul de la capăt!

- Dar ce motive aveau să mă amestece astfel şi pe mine? Nici măcar nu sunt unul din puternicii Romei!

- Ce vorbeşti? râse cu poftă libertul. Un nume străvechi, una dintre cele mai mari averi din oraş şi prietenia personală cu împăratul Claudius ţi se par lucruri de nimic?

- Iau parte la viaţa politică doar ca senator şi nu am funcţii importante în imperiu, obiectă Aurelius.

- Una, însă, ai, îl contrazise grecul. Mandatul Curiei de a ancheta moartea lui Antonius. Un adulterin, oricât ar fi de nepăsător, se simte întotdeauna oarecum îndatorat faţă de soţul înşelat, iar bunăvoinţa ta i-ar fi fost de folos lui Metronius.

- Este imposibil ca el sau soţia lui să fi acţionat ca să încurce ancheta: când Corellia a venit prima oară la întâlnirea de pe Ianicul, Antonius încă mai trăia!

- Totuşi a fost ucis chiar în dimineaţa aceea, în singurul moment în care puteau fi siguri că tu, ocupat cu alte chestii, nu aveai cum să apari pe neaşteptate, stricându-le toate planurile! S-ar putea şi ca Metronius să te fi auzit când îi promiteai lui Antonius că-i împrumuţi toga sau poate chiar consulul l-a sfătuit să ţi-o ceară!

- Nu, Castor: prefăcându-se că victima era amantul soţiei sale, Metronius ar fi atras automat bănuielile asupra ta.

- Din acelaşi motiv, o asemenea urzeală nu i-ar fi folosit nici măcar lui Valerius. O singură persoană avea interesul ca ancheta să nu se îndrepte asupra lui Antonius: fratele său, Tocullus! Dacă ai prezenta în faţa Curiei cele spuse de Balbina, probabil că el ar mărturisi imediat, trase concluzia secretarul.

- Castor, am nevoie de timp ca să mă mai gândesc. Amână tot ce am de făcut mâine: trebuie să mă odihnesc, aşa că mâine voi sta liniştit în casă şi voi studia totul, după care voi lua o decizie.

XXV Nonele lui iulie

A doua zi, Publius Aurelius se închise în bibliotecă şi dădu ordin să nu fie deranjat, sub ameninţarea celor mai aspre pedepse.

Într-o tăcere deplină, luă în mâini un papirus găsit într-o peşteră din deşert şi care îi fusese adus din Alexandria; desfăşurându-l cu cea mai mare grijă, se pregătea să-l examineze cu cea mai mare atenţie, mărindu-i detaliile cu un cristal de rocă şlefuit cu mare migală. Liniştea aceasta nu dură prea mult.

- Comandantul Leontius a primit ordin să-i retragă pe *vigiles* din curtea Glafirei: supravegherea aceasta era pe cale să se transforme într-un fel de teatru cu spectacole erotice, îi comunică secretarul după ce intră în cameră fără a se mai osteni să bată la uşă.

Aurelius, care nu suferea să fie întrerupt în clipele de mare satisfacţie personală – adică atunci când era cu o femeie sau când citea o carte rară – se strădui să nu răbufnească.

- Nu face nimic, şi aşa nu era de aşteptat ca un asasin cu puţin bun simţ să se lase descoperit în faţa unor spectatori care cască gura la scene de amor, spuse el, după care se apucă din nou să studieze manuscrisul din faţa lui.

- *Domine*, se auzi glasul intendentului care vârâse capul pe uşă. Chiriile de la *insulae* din Ostia zac de luni întregi într-un depozit care nu produce nici un fel de dobândă. Trebuie să investeşti fără nici o zăbavă banii!

- Ar fi foarte grav, Paris, dacă ai lăsa asta pentru mai târziu? încercă să câştige timp Aurelius. Intendentul îşi muşcă limba ca să nu-i răspundă că papirusul acela egiptean aşteptase probabil secole întregi până să-şi găsească un cititor.

- Mai este ceva, *domine*: sclavii de pe moşia din Sarsinum[1] ne-au trimis o petiţie în care îi reclamă pe *villicus*[2] şi pe

[1] **Sarsina:** oraş roman din provincia Romagna de astăzi. Aici sunt locurile natale ale comediografului Plaut.

[2] **Villicus:** administratorul unei moşii.

nummularius[1] de la banca din Aretium[2] care au fugit cu banii... continuă Paris, arătându-şi dezaprobarea faţă de indiferenţa stăpânului printr-o uşoară ridicare a sprâncenei drepte. Senatorul oftă amărât, trăgând cu ochiul la preţiosul manuscris, ca un şcolar disperat, nevoit să lase baltă mingea ca să se apuce de un exerciţiu de gramatică nespus de plictisitor.

- ...Iar aici sunt veniturile de la moşiile din Apulia[3], de la băncile din Iberia şi de la minele din Iudeea! încheie imperturbabil administratorul. Publius Aurelius închise ochii, resemnat, gândindu-se că va avea parte toată dimineaţa de asemenea socoteli.

După două ore, în birou se auzea tot glasul monoton al intendentului.

- De asemenea, în ce priveşte recuperarea datoriilor...
- Da, intră, cine este? întrebă patricianul, în speranţa că va scăpa de chin, atunci când se auzi o bătaie în uşă.
- Ai pe cineva în vizită! îl anunţă Castor, cu zâmbetul inconfundabil pe care îl arbora atunci când era vorba despre oaspeţi de sex feminin.

Aurelius care, ca să scape de atâta contabilitate, ar fi fost bucuros să primească până şi vizita vrăjitoarei Canidia, exclamă fară a mai întreba despre cine era vorba:

- Să intre!

Secretarul se dădu într-o parte şi în cameră intră o femeie înveşmântată toată în negru.

- Mi-am permis câteva ceasuri de pauză şi, pentru că treceam prin apropiere... spuse cu glas cântător Glafira, dezbrăcându-şi *palla* neagră şi rămânând într-o tunică foarte transparentă care nu prea mai lăsa loc imaginaţiei.
- Fii binevenită! o întâmpină Aurelius, făcându-i semn lui Paris să dispară. Administratorul, deşi în sinea sa era speriat de năvala acelei femei slăbănoage, nu se mişcă din loc.
- Vrei să-mi spui ceva despre Antonius? în timp ce-l privea cu furie pe încăpăţânatul libert care parcă era bătut în cuie pe scaun.
- Nu, deloc, răspunse curtezana. Am venit aici din cu totul alt motiv. Nimeni nu mai îndrăzneşte să vină la mine pentru că se sperie de haita aia de dulăi pe care mi-ai lăsat-o în jurul casei:

---

[1] **Nummularius:** zaraf, slujbaş la ghişeul unei bănci.
[2] **Aretium:** Arezzo de astăzi.
[3] **Apulia:** regiunea Puglia de astăzi.

la ora a opta am o întâlnire cu Metronius şi tare mă tem că şi el va renunţa să mai vină!

- Oh, nu fi atât de îngrijorată; deja *vigiles*... începu să spună cu naivitate Paris, dar cuvintele i se înecară într-un geamăt înfundat de durere.

- Ceea ce îmi ceri nu este un lucru mărunt, spuse senatorul dându-şi oarecare importanţă, în timp ce intendentul se frângea de mijloc, ţinându-se de gleznă, acolo unde lovitura stăpânului venise tocmai la timp ca să-i întrerupă vorbăria nesăbuită. După ce-l împinse afară cu un brânci pe un Paris ofensat şi şchiopătând, Aurelius îi oferi curtezanei o cupă cu *cervesia*.

- Şeful peste *vigiles* este un tip dintr-o bucată; cu toate acestea, dacă un om puternic i-ar spune o vorbuliţă la ureche... ciripi ea, prefăcându-se, cu îndemânarea unei adevărate profesioniste, că bea cu mare poftă berea.

- Asta s-ar putea discuta, fu de acord patricianul, admirând în timpul acesta trupul mlădios care promitea plăceri nu prea dulci şi nici prea uşor de căpătat. După aceea, o invită pe femeie să se aşeze pe canapeaua din birou, dornic să reia discuţia întreruptă cu câteva zile în urmă de intervenţia brutală a lui Leontius. Abia apucase s-o îmbrăţişeze, că imediat Castor năvăli din nou în cameră.

- Repede, alergaţi, casa Glafirei arde! strigă el.

- Oh, zei ai Olimpului, Hebe este acolo! Cu un urlet sfâşietor, hetaira porni în fugă către ieşire.

Abia când ajunseră în apropiere de *Auditoriumul*[1] lui Mecena, cei trei auziră clopotele pompierilor. Alergaseră nebuneşte în jos, pe Viminal şi pe *Clivus Suburrans*, făcându-şi loc cu coatele prin mulţime; acum, urcau scăldaţi în sudoare pe Eschilin, putând vedea din depărtare reflexele incendiului.

- Mai repede, mai repede! îi ruga Glafira, alergând fără să-i pese de bolovani, de tufişuri şi de oamenii care se înghesuiau din toate părţile. Când ajunseră în cele din urmă în piaţă, în faţa lor apăru un spectacol înspăimântător: casa era un rug imens învăluit într-o lumină orbitoare, iar căldura sufocantă nu permitea nimănui să se apropie.

- Să dărâmăm peretele acela! strigau pompierii. Pentru că nu mai puteau face nimic pentru salvarea casei, *vigiles* începură să stropească din belşug casele din apropiere, deja ameninţate de limbile de foc, dărâmând cu lovituri de secure scheletele din

[1] **Auditorium:** sală pentru lecturi publice şi conferinţe.

lemn ale caselor din jur ca să împiedice extinderea pârjolului. Între timp, oamenii din cartier alergaseră cu saci de nisip şi cu găleţile pline cu urina strânsă de *fullones*, în speranţa că vor putea stăvili flăcările.

- Mai tare cu pompele hidraulice! ordonă o voce autoritară şi Aurelius îl recunoscu pe Leontius care-i comanda pe *siphonarii*[1] care puneau pompele în mişcare luând apă de la cea mai apropiată fântână. Pleacă de aici cu astea, nu ne trebuie aşa ceva! îi strigă şeful peste *vigiles* unui *emitularius*[2] care aducea perne şi saltele pentru salvarea supravieţuitorilor.

Focul uriaş înroşea cerul de deasupra, iar prin fumul negru nu se mai putea zări mare lucru. Patricianul privea încremenit la dezastrul din faţa lui şi simţea cum ochii i se umplu de lacrimi, când auzi pe cineva strigând:

- Opriţi-o pe nebuna aia!

Se întoarse şi văzu pe fondul zidurilor scăldate în lumină o siluetă întunecată: Glafira trecuse de cordonul paznicilor şi încerca să intre în foc.

Din câţiva paşi, Aurelius ajunse în spatele ei, acoperindu-şi faţa cu mâinile ca să reziste la dogoare. De jur împrejur cădeau cărbuni aprinşi, rămăşiţe fumegânde, ţigle încinse de foc.

- Vino înapoi! urlă către ea, dar curtezana nu dădea semne că s-ar opri. Făcând o săritură disperată, patricianul o apucă de picioare, trântind-o la pământ.

- Lasă-mă să mă duc acolo; Hebe este acolo, în infernul acela! se împotrivea femeia, cu un glas ca al unei nebune.

- N-a mai rămas nimeni viu în cuptorul acela! strigă senatorul în timp ce ea se zbătea cu acea forţă supraomenească pe care zeii o dau oamenilor în momentele de mare disperare.

În aceeaşi clipă, Aurelius ridică privirile şi văzu că o grindă aprinsă se desprindea de pe acoperiş: în câteva clipe avea să se prăvălească exact asupra lor. Nu mai era timp de discuţie: fără să mai stea pe gânduri, o lovi pe femeie cu pumnul şi o târî, leşinată, din locul acela periculos.

Fu nevoie de multe ore pentru ca focul să fie stins; în cele din urmă, cuibuşorul de dragoste al hetairei se transformase într-

---

[1] **Siphonarius:** pompierul care avea în grijă funcţionarea pompelor hidraulice.

[2] **Emitularius:** pompier însărcinat cu transportarea saltelelor pentru salvare.

un morman de ruine care încă mai fumegau. După ce scormonise mult timp prin cenuşă, Leontius veni lângă Publius Aurelius, cu tristeţe în priviri şi cu umerii lăsaţi ca ai unui om învins.

- A fost mâna piromanului, nu? întrebă senatorul.

- Da, incendiul a fost pus de o mână criminală. Printre dărâmături am găsit resturi de torţe cu răşină: este clar că ticălosul acela abia aştepta să plecăm ca să pună foc. Dacă n-aş fi executat nenorocitul acela de ordin...

- Nu ai nimic să-ţi reproşezi, Leontius, îl consolă patricianul.

- Din păcate, avem de-a face cu unul dintre demenţii ăia care au o plăcere bolnăvicioasă de a vedea flăcări... o să fie tare greu să-l prindem!

Aurelius era de aceeaşi părere. Ca toţi romanii, ştia prea bine că focul era punctul slab al Urbei: extinsă în mod haotic, fără nici un plan raţional, Roma era oraşul cel mai puţin roman din lume. Într-adevăr, în timp ce coloniile sale aveau un aspect geometric şi regulat, capitala, foarte aglomerată, era o îngrămădire de clădiri din piatră şi lemn, prea înghesuite una într-alta şi prea înalte – un adevărat labirint de uliţe strâmte şi întortocheate foarte greu de parcurs de carele pompierilor.

- Până acum fusese doar un mort, un nou-născut sufocat de fum în braţele mamei sale. De data aceasta, însă, victimele arată atât de rău că nici nu ştim care este numărul lor! clătină din cap comandantul, chemându-şi apoi oamenii.

În scurt timp, în faţa lui se adunaseră toţi pompierii ca să dea raportul; doar unul singur mai zăbovea printre dărâmături, întârziind să-şi abandoneze cercetările.

- Iar pisălogul ăla! răbufni Leontius. Am cerut la cohorta a şaptea să-mi trimită întăriri ca să fac faţă cazurilor urgente şi, în loc să-mi asigure o echipă de genişti, mi-a trimis un încurcă-lume bun doar să-şi vâre nasul peste tot, ca un câine de vânătoare! Se spune că a fost înaintat în grad pentru că a făcut cândva un serviciu unei persoane suspuse...

În clipa aceea, pompierul peste măsură de curios se întorcea ţinând ceva între degete.

- Le-am găsit sub unul dintre trupurile carbonizate, spuse el, dându-i câteva obiecte lui Leontius.

- Mummius! Ce-i cu tine în cartierul acesta? exclamă patricianul, recunoscându-l pe bravul poliţist care, cu câtva timp în urmă, îi fusese de mare ajutor într-o anchetă criminalistică foarte încurcată.

- Scrisoarea ta cu atâtea laude mi-a adus o avansare, nobile senator, şi acum mă aflu aici ca gradat, îi explică omul în câteva cuvinte.

Auzind spusele lui, Leontius începu să-l privească pe Aurelius cu mai puţină simpatie: prin urmare, nu cumnatul său Hostillius îi trimisese un spion, ci acest ciudat senator care, pe unde apărea, aducea numai necazuri. Pe de altă parte, dat fiind că se împiedica mereu de el, cu atât mai mult merita să profite de o asemenea situaţie...

- Din fericire, de data aceasta, la locul dezastrului este de faţă şi un magistrat! Îngrijeşte-te tu să strângi probele, Publius Aurelius, eu n-aş vrea să mai intervin, anunţă comandantul cu un zâmbet larg, punând în mâna senatorului bietele obiecte găsite prin cenuşă. Apoi se întoarse cu mare uşurare la pompele hidraulice, la securi şi la scările de frânghie.

Aurelius desfăcu degetele şi privi agrafele deformate de căldură şi inelul în care era montat un smarald. Îl învârti mult timp între degete, pălind atunci când recunoscu fără putinţă de tăgadă sigiliul lui Paulus Metronius, consul în funcţie.

- Crezi că Metronius se afla în casa aceea?

- Se poate, Mummius, îi confirmă patricianul. Dar am putut să aflăm că el era doar datorită spiritului tău de observaţie.

Gardianul, vizibil măgulit de complimentul venit de la senator, îşi mângâie cu mândrie platoşa care purta numeroase urme de arsuri. Poate că nu se pricepea foarte bine să mânuiască şuvoaiele de apă, dar era pasionat din cale-afară de cercetările de acest gen, aşa că-şi dădu cu părerea:

- Acesta este unul dintre nenumăratele incendii apărute în *regio*[1] a cincea... începu el.

- Este aceeaşi mână, nu-i aşa? îl întrebă Publius Aurelius.

- În privinţa primelor incendii, este lucru sigur. De data aceasta, totuşi, modul de operare este diferit: sunt urme de torţe cu răşină, în afară de obişnuitele cârpe îmbibate cu catran.

- Leontius crede că este vorba despre un dezechilibrat mintal, remarcă patricianul şi Mummius strâmbă din buze, temându-se că s-ar fi putut compromite spunând cu voce tare ceea ce ştiau cu toţii. Colina Eschilinului începuse să fie la modă în ultima vreme; grădinile lui Mecena fuseseră un exemplu şi toţi

[1] **Regio:** regiune. Unul dintre cele paisprezece cartiere în care Augustus împărţise Urbea.

marii bogătaşi, cu împăratul în frunte, aveau ambiţia să-şi construiască şi ei grădini acolo, adevărate zone de linişte rurală la doi paşi de agitaţia din centru. Preţul terenurilor avea să crească peste măsură în scurt timp şi, printre atâtea proiecte ambiţioase, puse rapid în aplicare, nu mai rămăseseră decât ici şi colo câteva cocioabe sărăcăcioase...

- Şi tu eşti de părere că aici este ceva necurat; am dreptate, nobile senator?

- Când gândim ceva rău nu facem pe plac zeilor, dar deseori avem dreptate, recunoscu patricianul, citând zicala preferată a unui vechi coleg din Senat.

- Am făcut câteva cercetări asupra caselor care au ars, îi dezvălui pompierul. Erau ale unor familii de meseriaşi şi este greu să ne gândim că toţi aceşti oameni au fost de acord să scape de ele. De altfel, destul de greu am putut să intru în contact cu proprietarii: tot ce am reuşit să obţin este o listă cu intermediari şi, când am încercat să aflu mai multe, m-am trezit ca în faţa unui adevărat zid al tăcerii. Mai mult, comandantul mi-a ordonat să nu mă mai joc de-a detectivul şi să trec la pompe, aceasta fiind munca pentru care sunt plătit de contribuabili. De altfel, ar fi trebuit să întrerup, oricum, cercetările pentru că nimeni nu oferă informaţii unui simplu pompier. Sigur că dacă acela care le cerea ar fi fost un magistrat... spuse, într-o doară, Mummius, trăgând nădejde că patricianul s-ar putea arăta interesat de ideile lui.

- Dă-mi lista aceea, să văd dacă pot face ceva, promise Aurelius, înghiţind imediat momeala.

Când patricianul se întoarse din nou în *domus* găsi, în mod ciudat, toate *funalia*[1] stinse. În *atrium*, lumina pâlpâitoare a singurului felinar atârnat de candelabrul din bronz arunca umbre fantomatice pe imaginile pictate pe pereţi.

- Este acolo, îi spuse Castor, apărând pe neaşteptate de după perdeaua sufrageriei.

Glafira îl aştepta prăbuşită pe un scaun, cu mâna întinsă către gâtul amforei cu vin pe care aproape că o golise. Nu se spălase şi nici nu se pieptănase: cu faţa încă murdară de funingine, părul pârlit în câteva locuri şi o vânătaie albăstruie pe maxilar, părea caricatura strălucitoarei hetaire după care, cu

[1] **Funalia:** torţe cu răşină care se agăţau pe pereţii caselor în timpul nopţii.

numai câteva ceasuri înainte, nenumăraţi bărbaţi întorceau capetele.

Văzându-l pe senator intrând, ridică înspre el ochii umflaţi de plâns şi şopti:

- Dacă te-aş fi ascultat, dacă aş fi vorbit... dar acum am să-ţi spun totul pentru că vreau să-l găseşti pe asasin. Jură-mi că o să-l prinzi!

- Pierderea casei trebuie să fi fost o pierdere tare grea pentru tine, constată Aurelius.

- Crezi că mă interesează atât de mult casa? întrebă ea cu o voce abia auzită. Hebe a murit!

- O iubeai atât de mult? întrebă patricianul. Se întâmpla de multe ori ca între stăpână şi servitoare să apară legăturile unei adânci prietenii.

- Mai întrebi? îi replică ea, cu un hohot răguşit de râs. După aceea, izbucni în plâns, acoperindu-şi faţa cu mâinile. Hebe era fiica mea!

În clipele următoare, Aurelius afla totul despre viaţa tristă a frumoasei curtezane. Încă foarte tânără şi săracă, fata abia începuse să ducă viaţa de curtezană, când un călător bogat, venit din Aetiopia[1], trăise o vreme cu ea. Hetaira îşi dăduse seama că era însărcinată abia după ce protectorul ei plecase şi era prea târziu ca să mai poată face ceva. Fata se născuse, cu pielea neagră ca a tatălui ei, şi Glafira, temându-se că ar putea s-o împiedice să-şi practice meseria, a dat-o în grija unei doici, luând-o înapoi abia când devenise suficient de mare ca să-i devină cameristă. Fata nu ştia nimic despre originea sa şi o considera pe curtezană doar o stăpână cumsecade şi îngăduitoare. Pe parcursul anilor, Glafira fusese tentată de nenumărate ori să-i dezvăluie cine era cu adevărat, dar renunţase de fiecare dată, temându-se că fata i-ar fi reproşat că nu-i spusese mai devreme asemenea lucruri. Şi, acum, Hebe plecase pentru totdeauna, într-un mod atât de îngrozitor, fără ca măcar să ştie că avusese şi ea o mamă...

- Acum, ascultă-mă! continuă Glafira, în timp ce Aurelius se lupta să-şi ascundă emoţia care-l cuprinsese la amintirea fetei cu pielea neagră, purtând o pisicuţă pe umăr.

Da, Antonius Felix şantaja pe cineva şi vorbea deseori despre banii pe care urma să-i primească în scurt timp. Şi, desigur, Antonius era neputincios ca bărbat şi o angajase pe ea doar ca

[1] **Aetiopia:** Etiopia de astăzi.

să se poată lăuda în dreapta şi în stânga cu virilitatea sa. În dimineaţa crimei, el îi lăsase caseta cu pricina, temându-se că i-ar putea-o fura cineva, iar ea îşi dăduse seama prea târziu că lădiţa aceea era periculoasă, aşa că o golise fără a găsi ceva care să prezinte interes, în afară de albina de aur ascunsă în pulberea dintr-o sticluţă şi câteva fâşii de piele pe care se vedeau mâzgălite nişte semne fără nici un înţeles.

- Credeam că Antonius a fost ucis din greşeală. Când am înţeles că îl pândea un pericol atât de grav, m-am grăbit să ascund cât mai bine cercelul şi caseta, sperând ca Hebe să nu...

Din păcate – îşi spuse patricianul – probabil că fata mai spusese şi altcuiva, în afară de Castor, despre ceea ce găsise; cineva nu-şi făcuse nici un scrupul şi o lăsase să ardă de vie... Doar dacă, bineînţeles, ţinta asasinului nu era consulul în funcţie: dar cine putea şti că Metronius urma să se afle acolo tocmai în ziua aceea?

- Spune-mi ceva despre fâşiile acelea de piele, continuă Aurelius, destul de nedumerit. Am examinat şi eu cu de-amănuntul caseta aceea, dar n-am găsit aşa ceva...

- Le luasem eu ca să le pun în *arca*, printre sandalele mele...

- Acum, când mă gândesc mai bine, s-ar putea să mai fi fost, totuşi, şi altceva în lădiţă: poate un beţişor de os... îşi aminti dintr-o dată senatorul.

„Un bastonaş şi nişte fâşii de piele...”, se gândi el.

De multe secole, grecii se foloseau de un asemenea sistem ca să trimită mesaje secrete: panglica aceea era înfăşurată strâns pe un beţişor, apoi se scria în lungul acestuia. Când ajungea la destinaţie, mesajul putea fi citi doar de cel care avea un beţişor la fel de gros ca acela original. Prin urmare, în lădiţă se aflase un mesaj secret, poate chiar documentul care stabilea preţul trădării. Şi aşa, singurul indiciu care l-ar fi putut conduce la asasin fusese mistuit de flăcări împreună cu consulul, servitorii şi mica Hebe cu pisicuţa ei albă cu tot...

XXVI A opta zi înainte de Idele lui iulie

- Sunt prea mulţi „dacă” în povestea asta, începând cu cel mai important aspect: dacă a existat vreodată o conspiraţie, în realitate şi nu în imaginaţia ta atât de bogată! spuse Castor, când se întâlniră a doua zi.
- Cerceii, la fel ca brăţara lui Agenor şi statueta pe care am văzut-o în camera Balbinei, sunt, fără îndoială, ce a mai rămas din tezaurul pe care l-a topit Tocullus acum douăzeci de ani. Cel care l-a găsit probabil că a fost Herennius, soţul Valeriei, şi aceasta ar explica incredibila şi rapida lui îmbogăţire.
- Prin urmare, sunt două ipoteze, afirmă secretarul. Sau Antonius aflase cine era piromanul şi îl şantaja, sau cineva a profitat de şirul acela de incendii ca să elimine dovezi şi martori incomozi, bazându-se pe faptul că focul putea fi pus pe seama aceluiaşi maniac. În primul caz, am putea spera să avem unele informaţii de la cavalerul Servillius care studiază lista dată de Mummius. În al doilea, partida este deja pierdută: mesajul secret, admiţând că el a existat cu adevărat, s-a pierdut pentru totdeauna!
- Noi ştim asta, dar asasinul nu, reflectă Aurelius cu un aer mult mai încrezător. Prin urmare, am să-i fac pe toţi să creadă că fâşiile acelea de piele se află încă în posesia mea.
- Ai înnebunit? exclamă secretarul. Dacă ar fi vorba doar despre nişte lovituri de cuţit, treacă-meargă, mai ales că ar fi vorba despre spinarea ta; dar cu focul nu-i de glumit! În ce mă priveşte, eu ţin la casa mea: de acord, este cam veche, dar vechimea aceasta îi dă un aer prestigios şi, în orice caz, am de gând s-o refac pe gustul meu de îndată ce-o voi moşteni!
- Criminalul n-o să îndrăznească să ne atace în mod direct; suntem într-o siguranţă deplină, ca într-un butoi de fier, îl linişti senatorul.
- Da, dar cuiele sunt pe dinăuntru, ca în acela al bătrânului Regulus! îl contrazise grecul.
- O să încerc în primul rând cu Valeria: are un mobil destul de nesigur şi dacă aş reuşi să-l demasc ar fi deja un pas înainte, continuă patricianul fără a-l asculta.

- Este ceva greşit în raţionamentul tău, *domine*, îi atrase atenţia Castor. Felix, după cum spun toţi cei care îl cunosc, era un om de nimic; tu, însă, îl descrii ca pe unul care mângâie plin de curaj botul unei fiare sălbatice.

- Închipuie-ţi cum se poate simţi un bărbat frumos, nobil şi înstărit care a dus în tinereţe o viaţă fără griji şi, după douăzeci de ani, se trezeşte fără nimic: n-are nici măcar un sestert, nimeni nu-l ia în seamă, iar soţia sa îşi face de cap cu fratele vitreg pe care-l urăşte din tot sufletul. În plus, nu este în stare să se apropie de o femeie...

- Acesta este un lucru care ar da peste cap orice bărbat, recunoscu libertul.

- Exact, iar Antonius îl ascunde cu grijă, construindu-şi un renume fals de mare afemeiat. Reuşeşte să-i înşele pe alţii, dar nu şi pe el însuşi: el se cunoaşte şi se dispreţuieşte. Îl roade invidia. Cel mai mult îl urăşte pe Tocullus, acest fiu al unei sclave, omul care obţine succes după succes acolo unde el nu are parte decât de înfrângeri; dar nu-i înghite nici pe cei care au succes, bani şi noroc în dragoste: Valerius, Metronius, subsemnatul... Dar, pe neaşteptate, unui ratat ca el i se oferă prilejul să facă o mişcare câştigătoare, arma prin care să-i aducă la picioarele lui pe răsfăţaţii zeiţei Fortuna: soarta îi oferă ocazia nesperată să-i facă să tremure pe ceilalţi şi să le influenţeze soarta. În faţa unui asemenea prilej, chiar şi acest laş nu poate ceda, oare, în faţa ispitei de a arunca zarurile fără a ţine seama de orice regulă a prudenţei?

- După tine, cine era victima şantajului: Valerius, Metronius sau Tocullus? întrebă Castor, aproape convins de argumentele aduse de stăpânul său.

- Am greşi dacă am exclude şi alţi suspecţi. Chiar dacă escrocheria avea legătură cu complotul de acum douăzeci de ani, asasinul ar putea fi cineva care atunci încă nu apăruse în scenă, dar a profitat într-un fel după aceea. Un fiu, o rudă, un prieten...

- O soţie, adăugă Castor. Dar nu cred că Balbina, în ciuda mărturisirii pe care ţi-a făcut-o: în starea ei, n-ar fi fost capabilă să atace cu pumnalul pe cineva. Valeria, în schimb, este destul de zdravănă ca să poată mânui un cuţit asemenea unui măcelar. Ajungem, astfel, şi la Corellia, al cărei bărbat probabil că făcea parte din acel complot... insinuă secretarul, pândindu-şi stăpânul la cotitură.

- N-ai grijă, am s-o pun şi pe ea la încercare, îl asigură Aurelius. Anunţă-i vizita mea de condoleanţe pentru moartea lui Metronius. Şi acum, trimite-le pe slujnice să mă îmbrace: mă duc imediat la Valerius!

Casa de pe Coelio părea pustie. Nu se vedea portar, nici paznic, nici măcar vreun *cliente* în aşteptarea unui bănuţ pe băncuţa de piatră de lângă intrarea în *domus*.

Aurelius, pregătit să intre cu orice preţ în casă, rămase uluit atunci când îi deschise uşa însuşi generalul, îmbrăcat într-o tunică ponositǎ, Valerius nu mai avea în ziua aceea nici urmă din aerul lui băţos: cu faţa trasă, ochii înfundaţi în orbite, fruntea încreţită de câteva cute adânci, părea de-a dreptul prăbuşit, incapabil să se mai manifeste cu obişnuita lui agresivitate.

- Ce mai vrei? întrebă el cu o voce răguşită şi păru să iasă din amorţeala aceea abia când Aurelius făcu aluzie la mesajul secret găsit în faimoasa casetă.

- Un mesaj militar... Şi asta ar putea fi dovada că tatăl meu a trădat, nu-i aşa? întrebă el cu un aer morocănos, în timp ce îşi conducea musafirul în *tablinum*. Aşadar, tu erai acela care mă şantajai? Oricum, jocul s-a terminat; nu mai vreau să plătesc!

- Eu n-am nici un amestec în povestea asta, îi răspunse, uluit, patricianul.

Generalul îl privi neîncrezător.

- Aş fi tentat să te cred, Aurelius, mai ales că n-aveai ce face cu cei câţiva sesterţi luaţi de la mine. De fapt, mi-ar fi mai uşor să te văd în postura asasinului, decât în aceea a şacalului: n-aş fi stat la îndoială să-i atribui rolul acesta lui Antonius, dacă n-aş fi primit asemenea cereri de bani după moartea lui. Ultima scrisoare am găsit-o astăzi, vârâtă pe sub uşa de la intrare: mă soma să duc o sumă anumită în templul Febbrei[1], la ora a şaptea, lăsând banii în scorbura stejarului cel mare, după care trebuie să mă întorc acasă şi să nu mai plec de aici. Dacă n-aş fi făcut astfel, toată lumea ar fi aflat cine era cu adevărat tatăl meu!

- Şi ai făcut aşa?

- Da, a fost a doua oară şi ultima. Nu mai are rost să mai încerc în continuare să ascund adevărul, stând la dispoziţia unui nemernic: m-am prefăcut că-i îndeplinesc toate pretenţiile doar

[1] **Febbre:** străveche divinitate căreia i-a fost consacrată luna februarie. La Roma îi era dedicat un templu pe Vicus Longus.

ca să-l pot demasca. În ziua în care am plătit prima oară, sora mea stătea ascunsă lângă templu şi a văzut o siluetă înveşmântată în negru, dar n-a reuşit să-şi dea seama cine era. Astăzi s-a dus din nou acolo şi sper că a avut mai mult noroc.

- Ai vreo bănuială?

- La început mă gândeam la Metronius, dar el a murit ars înainte ca eu să primesc a doua scrisoare.

Aurelius plutea între dezamăgire şi uşurare: aluzia la acele fâşii de piele nu avusese nici un efect.

- Arată-mi scrisorile; am mai avut de-a face cu asemenea cazuri.

- Eşti ultima persoană de pe lume căreia i-aş cere să mă ajute: chiar şi Antonius mă pusese în gardă în privinţa ta! exclamă generalul, devenind pe neaşteptate din nou ostil.

- N-am ce zice, grozavi prieteni aveam, zâmbi, ironic, senatorul. Ştii, eu nu cred câtuşi de puţin că prietenia se dovedeşte la necaz: este uşor să-i compătimeşti pe cei ajunşi la ananghie, dar nu la fel te bucuri de succesele altora. De aceea, eu caut să văd cine este cu adevărat alături de mine în momentul în care am parte doar de bucurii şi nu atunci când sunt învins de soartă.

Spunând aceasta, Publius Aurelius dădu să plece: fie generalul era cu totul străin de crime, fie făcea dovada unei rare măiestrii în a minţi, gândea el. Prin urmare, în nici un caz nu mai aveau nimic să-şi spună.

- Aşteaptă o clipă, se hotărî Valerius, scoţând de sub tunică un papirus făcut sul. Asta este ultima scrisoare: în ea se află descrierea obiectelor preţioase trimise comandantului Legiunii a unsprezecea ca să poată fi cumpărată înţelegerea cu barbarii. Prin urmare, vina tatălui meu nu se limita la o simplă nesupunere: fusese corupt şi tu nu mi-ai spus asta nici chiar atunci când eu îţi ceream capul! Ce altceva mai ştii, Publius Aurelius, şi eu habar n-am? întrebă generalul, ţinându-şi capul în palme.

Patricianul privea ţintă peretele vechii *domus* şi la un moment dat i se păru că acesta se unduia încet, ca pânza unui cort militar în bătaia rece a vântului de la nord...

Mai erau doar patru ore până la ivirea zorilor. Vera Claudiana se desprinse din îmbrăţişarea lui şi se ridică în grabă de pe patul de campanie.

- S-o lăsăm pe mâine. Este o noapte cu lună plină: germanii sunt convinşi că asta le poartă noroc. Iar de întăriri încă nici nu poate fi vorba.
- Trebuie să ne grăbim să-i trezim pe soldaţi.
- Sunt acolo, îi aud. În clipa asta ne înconjoară....
- Încă mai putem să evacuăm tabăra, spuse tribunul.
- Dar avem ordin să rămânem pe poziţii. Uite ce plan am eu: grosul trupelor, două centurii, se ascunde pe colina din stânga palisadei, în timp ce restul oamenilor, în total o sută de oameni, rămâne înşirată în faţa taberei, ca să respingă primul asalt. Barbarii nu cunosc, de fapt, numărul nostru şi vor crede că au de-a face doar cu oamenii din faţa fortului. Dacă soldaţii din vale ar reuşi să reziste până când toţi inamicii vor ieşi în câmp descoperit, atunci cavaleria, arcaşii şi celelalte două centurii ar putea să coboare şi să le cadă în spate!
- Trupele de pe câmpie, însă, ar fi imediat măcelărite. Germanii sunt mii, iar legionarii doar puţin peste trei sute...
- Dar sunt romani: bine antrenaţi, cu arme foarte bune şi cu un simţ perfect al disciplinei, îi replică femeia.
- Nu ai pe nimeni care să comande centuriile, obiectă Aurelius.
- Tribunii militari au autoritatea necesară ca să se pună în fruntea soldaţilor! spuse ea pe nerăsuflate.

Aurelius închise ochii. Iată, aşadar, de ce i se dăduse: încă din prima clipă nu avusese decât asta în gând...

- Vei lua comanda aripii stângi, Publius Aurelius, şi vei ataca de pe deal!

Tânărul îi întoarse spatele. Femeia făcu un pas înspre el, dar el se îndepărtă şi mai mult.

- Şi dacă n-aş face asta? M-ai ucide la fel cum l-ai ucis şi pe soţul tău? întrebă el cu răceală.
- Cum poţi să spui aşa ceva? păli Vera.
- Am examinat gaura din pânza cortului şi este imposibil ca ea să fi fost făcută de o săgeată trasă de la depărtare. Probabil că vârful ei fusese otrăvit: rana lui Cepion era gravă, dar nu într-atâta încât comandantul să moară rapid.
- Vinovat putea fi oricine, îi replică ea.
- Nimeni n-ar fi putut intra în cort fără ştirea ta. Tu ai fost, repetă, fără să ezite, tribunul.

Vera Claudiana veni în faţa lui, obligându-l s-o privească drept în ochi.

- Tu ştiai... dar ai tăcut. De ce ai făcut asta?

Aurelius lăsă capul în jos.

- Tu mă întrebi de ce?

- Ascultă-mă! făcu ea cu o voce agitată. Cepion se vânduse germanilor: ajunsese la o înţelegere cu şeful tribului duşman ca să ne lase să plecăm vii din tabără. Nici măcar mesajul împăratului nu l-a putut face să se răzgândească.

- Poate că avea şi el oarecare dreptate; Seianus este un tiran şi Senatul se supune tuturor dorinţelor lui, fără a se mai gândi la miile de legionari care mor în numele său! afirmă Aurelius, pe un ton dispreţuitor.

- Era soldat, primise un ordin şi nu l-a executat: asta se numeşte trădare. Am fost nevoită să-l ucid; dacă ne-am fi retras, Legiunea a douăsprezecea ar fi căzut într-o cursă. Fusesem prevenită, dar nu puteam să cred aşa ceva... ca să descopăr după aceea că totul era adevărat: soţul meu intrase în contact cu şeful tribului Marsi, plătindu-l ca să-şi salveze el viaţa.

- De ce un om ca el ar fi ajuns să facă un asemenea gest? întrebă tribunul căruia tot nu-i venea să creadă ceea ce auzea.

- Era convins că Prefectul Poliţiei intenţiona să trimită cât mai puţine întăriri susţinătorilor Agrippinei.

- Într-adevăr, Legiunea a douăsprezecea n-a mai sosit, îi spuse tribunul.

- O să vină, iar noi o să avem grijă să găsească acest avanpost în mâinile romanilor! îi răspunse femeia, pe un ton ferm. Timp de atâţia ani, Cepion a fost cel mai bun dintre comandanţi, cel mai bun dintre soţi. Nu-i puteam îngădui să-şi mânjească numele cu noroi; pe când aşa, nu va afla nimeni că a trădat şi mâine fiul meu va putea păşi în continuare cu fruntea sus pe străzile Urbei!

- Tăcând, am devenit complicele tău... şopti Aurelius.

- Ţi-am salvat viaţa, tinere Statius. Cepion ar fi fost nevoit să te ucidă dacă voia ca la Roma să se creadă că nu primise nici un fel de ordine de la Senat. Acum, eu îţi cer să iei comanda legionarilor.

Publius Aurelius înghiţi în sec, încercând să-şi aleagă cele mai potrivite cuvinte ca să răspundă.

- Numai asta voiai de la mine, nu-i aşa? Să conduc atacul aripii stângi...

- Da. Cu toate acestea, sunt fericită că zeii ne-au îngăduit să trăim alături unul de altul aceste zile: mi-ai dat forţa şi curajul să fac ceea ce trebuia făcut, mărturisi Claudiana.

- Tu, însă, vei pleca imediat, înainte ca tabăra să fie înconjurată şi asediată! se miră Aurelius.

- N-ai înţeles, tinere Statius. Cineva trebuie să se afle în fruntea trupelor desfăşurate pe câmpie: legionarii nu l-ar urma într-o misiune sinucigaşă nici pe trimisul împăratului... dar mă vor urma pe mine.

- Eşti nebună, nu poţi face aşa ceva! strigă tribunul.

- De ce nu? Fulvia[1] a recrutat două legiuni pe vremea războiului civil; iar aici, în nord, uneori chiar şi femeile iau parte la bătălii. Eu am trăit dintotdeauna pe câmpurile de luptă, soldaţii mă respectă şi exemplul meu îi va încuraja...

- Salvează-te; o să rămân eu!

- În cazul acesta, vom muri amândoi în zadar, dat fiind că nu va fi nimeni care să atace dinspre deal...

- Nu te poţi lăsa ucisă astfel! încercă s-o înduplece Aurelius, îmbrăţişând-o. Ce poate fi mai important decât viaţa?

- Roma, tinere Statius! răspunse femeia. Roma... repetă ea din nou, cu glas scăzut, în timp ce-l săruta pe gură.

Tribunul o respinse, întorcând faţa în partea cealaltă.

- Ai învins, Vera Claudiana: voi comanda eu centuriile.

- E bine, aşa este drept să fie. Pune-mi acum pieptarul şi strânge bine curelele platoşei: echipamentul lui Cepion îmi este cam larg, spuse ea pe un ton sever.

La scurt timp după aceea, Aurelius o văzu ieşind sub razele de lună, parcă învăluită în reflexe de argint. Nu era argint, însă, ci oţelul din care sunt făcute săbiile.

- Te-aş înţelege dacă, în faţa trădării tatălui meu... spuse Valerius, scoţându-l pe senator din lumea aceea a amintirilor.

- Nu l-am ucis, repetă cu un glas obosit patricianul. Şi nu-ţi mai pot spune nimic altceva. Dar, acum, avem o altă problemă: arată-mi scrisoarea aceea.

Resemnat, Valerius aşteptă ca senatorul să examineze papirusul pe care se vedea scrisul nesigur al unei mâini stângi.

- Sunt aici nişte amănunte pe care nu le cunoşteam nici eu însumi. Cât despre banii ceruţi, suma este destul de mică.

---

[1] **Fulvia:** matroană cu o puternică personalitate şi o mare influenţă politică în timpul războaielor civile, s-a căsătorit cu tribunul Clodius şi, rămânând văduvă, a devenit după aceea soţia generalului Marcus Antonius.

- Nu sunt, desigur, un Cresus şi cel care mă are la mână probabil că ştie aceasta.

- Cum se face că averea ta este atât de modestă?

- Cheltuiesc tot ce am ca să mai completez leafa legionarilor şi să le asigur un echipament mai bun.

- În timpul războiului civil, armatele aparţineau unor generali: Caesar sau Pompeius, Octavianus sau Marcus Antonius. Acum, însă, toate legiunile sunt ale Romei şi doar Roma este datoare să le întreţină, îi replică, destul de nedumerit, Aurelius.

- În teorie, îl lămuri Valerius. În practică, nu poate să-mi garanteze nimeni că însuşi Claudius nu va fi alungat de pe tron într-un moment sau altul şi împărat va deveni un alt nebun cum era Caligula? În politică, este suficientă o lovitură de pumnal ca lucrurile să se schimbe, iar capetele generalilor nu sunt chiar atât de bine înţepenite pe umeri aşa cum s-ar părea la prima vedere. În ce mă priveşte, totuşi, atât timp cât îmi voi deschide punga, nimeni nu va cuteza să-mi ia comanda; în schimb, eu sunt gata să-i ofer necondiţionat o credinţă absolută Cezarului care va veni la rând, oricare ar fi acesta.

- Înţeleg, dar nu sunt de acord, mărturisi, gânditor, patricianul, apoi adăugă. Nu te lăsa şantajat, Valerius. Vei ieşi cu fruntea sus din acest scandal; vinovăţia tatălui tău nu este şi a ta.

- Cel care mă supune la astfel de chinuri a ales cel mai potrivit moment, Aurelius: l-aş fi reclamat imediat, dacă n-aş fi nutrit o mare speranţă, cea la care râvneşte orice comandant roman...

Patricianul zâmbi. Valerius încă nu ştia că Senatul hotărâse deja să fie sărbătorit.

- Cel care ţi-a trimis acele scrisori este, probabil, persoana care l-a ucis pe Antonius. Este posibil ca tatăl tău să fi avut complici: Herennius, aproape sigur, şi poate şi altcineva de aici de la Roma....

- Într-adevăr, pe atunci, Metronius a intrat cam prea repede din nou în graţiile lui Seianus... dar acum el este mort.

- Trupul lui a fost recunoscut doar după inelul cu sigiliu găsit la faţa locului. Nu-i mare greutate să arunci un inel sub un cadavru.

- Crezi oare că s-ar putea să mai fie încă în viaţă? murmură generalul, cuprins de uimire.

- Eu cred din toată inima că nu: ar fi prea de tot să ne luptăm cu o umbră! spuse patricianul şi făcu din nou un gest prin care voia să-şi ia rămas bun.

În clipa aceea, uşa se deschise şi Valeria apăru în prag. Purta o pelerină uşoară peste tunica bărbătească, iar pletele lungi şi negre erau strânse sub o pălărie cu boruri largi. Trăsăturile clasice, statura înaltă şi sânii aproape invizibili sub o legătură bine strânsă făceau restul: de departe, oricine ar fi putut s-o confunde cu un băiat. Senatorul se uita la ea ca şi cum ar fi văzut-o pentru prima oară: hainele bărbăteşti, atât de neobişnuite, păreau să-i scoată în evidenţă o senzualitate pe care degeaba încerca s-o mascheze.

Din contra, când îl observă, Valeria făcu o strâmbătură dispreţuitoare.

- Nu mai ţii minte cine este omul acesta, Valerius? exclamă ea pe un ton de reproş.

- Aurelius este la curent cu tot ce s-a întâmplat; te rog să vorbeşti fără ocolişuri!

Femeia era cât pe ce să protesteze; apoi se întoarse către fratele ei, făcându-se intenţionat că nu-l ia în seamă pe musafir.

- Este lucru foarte rar ca sanctuarul Febbrei să fie deschis pentru public: şantajistul probabil că ştia asta şi a ales special ziua şi ora cele mai potrivite ca să se amestece într-un grup de credincioşi care se îndrepta către templu pentru a oficia un sacrificiu ritual. Am intrat printre oameni şi am ajuns la stejarul cel mare, dar pacheţelul adus de mine nu mai era în scorbura copacului...

- Ticălosul acela blestemat este isteţ! răbufni Valerius cu un gest de furie.

- Poţi să-mi spui cum arăta bărbatul pe care l-ai observat data trecută? o întrebă Aurelius pe femeie.

- Era destul de scund şi purta o mantie neagră... „Ca aceea pe care o purta asasinul”, se gândi senatorul... S-a întors pentru o clipă şi mi s-a părut că avea nasul destul de lung... dar nu aş putea spune că omul acela a luat pachetul cu bani, era foarte posibil să fi fost vorba doar despre vreun cerşetor care-şi căuta un adăpost pentru noapte.

- Încearcă să-ţi mai aduci aminte şi altceva! o rugă, scos din răbdări, Valerius.

- Altceva nu mai ştiu. Acum, dacă-mi daţi voie, aş vrea să mă schimb: nu mă simt la îndemână cu hainele astea pe mine.

- Păcat, îţi stau foarte bine! lăsă Aurelius să-i scape, cu un zâmbet în colţul gurii, iar femeia îl fulgeră cu privirea după care ieşi în mare grabă din cameră.

- Am plecat şi eu, spuse patricianul, îndreptându-se către *fauces*.

- Aurelius! îl opri generalul. Uite, eu... mă gândeam că... poate, într-o bună zi... o să fim din nou prieteni!

- Viitorul se află pe genunchii zeilor, îi răspunse senatorul, pe un ton puţin ironic.

În acelaşi timp, se auzi o bătaie în uşă şi în prag apăru un curier imperial.

- Comandante Marcus Valerius Cepion! exclamă omul, bătând cu pumnul în piept într-un salut milităresc. Senatul a hotărât să fii ovaţionat.

Generalul nu-şi putu înăbuşi un strigăt de bucurie şi, cu un gest total neaşteptat, îl îmbrăţişă pe patrician, ca şi cum vechea lor prietenie nu fusese niciodată pusă în pericol.

- *Gratulor tibi!*[1] Te felicit! Voi fi şi eu în tribună ca să te ovaţionez! promise Aurelius. Ovaţiunea era cea mai mare onoare pentru un soldat roman, de când defilarea triumfală era rezervată doar Cezarilor; după o asemenea recunoaştere oficială, Valerius se putea considera în siguranţă: de acum înainte, nici măcar povestea tenebroasă a unui tată trădător nu i-ar mai fi putut întuneca titlul acesta de glorie...

- Metronius să trăiască? Ia te uită! nu putea să creadă Castor.

- Trebuie să am în vedere şi această ipoteză, oricât de halucinantă ar fi.

- Dacă ar fi vorba despre un grec, aş fi putut să cred aşa ceva: noi suntem obişnuiţi să trăim şi aici şi dincolo, sub nume cu totul diferite, pentru că tot ceea ce contează este să ai punga plină. Un roman, dimpotrivă, dă prea mare importanţă acelei *dignitas* care-l caracterizează ca să se ascundă în umbră.

- Cu toate acestea, consulul corespunde foarte bine portretului unui vinovat perfect. Era văr şi prieten cu Valerius Cepion şi şi-a salvat pielea în timpul lui Seianus, când Prefectul de poliţie primea o mulţime de bani ca să şteargă numele unor persoane bogate de pe listele sale negre... Metronius, intrând în

[1] **Gratulor tibi:** literal, „te felicit”.

posesia aurului după moartea lui Cepion, s-ar putea să-l fi oferit în schimbul vieţii, reflectă Aurelius.

- În cazul acesta, însă, cine îl mai şantajează pe Valerius? îl întrerupse grecul. Am aflat că în ultima vreme a retras două depozite destul de mari de la un *argentarius* de-al său.... Ideea ta cu fâşiile acelea de piele nu a dat rezultatele pe care le aşteptai.

- Era doar o ipoteză de lucru; Hostillius era acela care garanta pentru general.

- Mărturia lui nu dovedeşte prea mare lucru, *domine*: după trântorii ăia din Forum, decanul a intrat în scenă când treaba era deja aproape terminată.

- Ciudat, pentru că îi înmânase consulului, cu destul de mult timp înainte, moţiunea împotriva imoralităţii publice... se gândea patricianul. Dacă stau să mă gândesc acum, şi el s-a salvat cu chiu cu vai atunci când Agrippina[1] a fost condamnată la exil pe insula Pandantaria[2], la fel cum se întâmplase şi cu mama ei ceva mai înainte. În vremea presupusului complot, de altfel, comanda o legiune de la frontieră, la fel ca şi Cepion. În plus, fiind un client al Glafirei, o cunoştea pe Hebe...

- Adaugă-l, te rog, stăpâne, pe lista suspecţilor: avem acolo toată Roma; nu mai lipseşte decât împăratul ca să fie completă! spuse Castor, sarcastic.

- Hai, spune-mi ce nu merge în raţionamentul meu! se înfurie Aurelius.

- Ai spus prea multe baliverne şi încă de-a dreptul gogonate: o comoară misterioasă, un mort înviat, o victimă a unui şantaj gata să-l ucidă pe şantajist pentru ca apoi să-i ia locul... dacă-l adaugi pe filfizonul care aleargă după bani şi pe fata răpită care-şi găseşte părinţii bogaţi exact în momentul în care era gata să fie vândută unui bordel, nu ţi-ar mai lipsi decât un pseudonim grecesc ca să devii un autor dramatic de succes! îl luă în râs libertul.

---

[1] **Agrippina, sr:** singura descendentă în linie directă a Divinului Augustus. Soţia generalului Germanicus – fratele viitorului împărat Claudius – i-a născut acestuia şase copii, printre care Caligula şi Agrippina jr., mama lui Nero. Convinsă că soţul ei a fost ucis din ordinul lui Tiberius şi al mamei sale, Livia, a condus mulţi ani tabăra care se opunea împăratului.

[2] **Pandantaria:** Ventotene de astăzi. Au fost exilaţi acolo – şi, după aceea, ucişi – numeroşi membri ai familiei imperiale, printre care Iulia, fiica lui Augustus, şi fiii săi, Postumus şi Agrippina sr.

- Mă rog, poate că am exagerat şi eu în unele privinţe... recunoscu patricianul fără prea mare convingere.

- Ipotezele tale sunt un pic cam ciudate, *domine*, mai ales dacă te gândeşti că există o soluţie mult mai simplă.

- Care? întrebă Aurelius, presimţind care putea fi răspunsul.

- Metronius care, la vremea sa, vârâse în buzunar aurul, l-a ucis pe Antonius cu ajutorul nurliei sale soţii, în timp ce ea se străduia să ţină departe de el pe un băgăcios pe care-l ştiu eu foarte bine. Mai târziu, însă, interesele celor doi au început să se bată cap în cap şi cucoana s-a gândit să pună foc la casa Glafirei ca să prindă două vulpi într-o singură capcană: incendiul o scăpa de un soţ care devenise incomod, dar şi de dovezile care o făcuseră să-şi piardă poziţia socială şi averea. Nu uita că, de fapt, bunurile trădătorilor nu revin nicidecum moştenitorilor, ci sunt confiscate de stat!

Aurelius mârâia, încercând în zadar să găsească o replică prin care să distrugă raţionamentul fără reproş al grecului.

- Şi dacă treaba din Germania n-ar avea nici un amestec aici, *domine*; dacă Antonius a fost ucis din cu totul alt motiv? Ştim că Valeria avea o slăbiciune pentru el...

- Ştim la fel de bine că nu puteau avea o relaţie amoroasă, îi aminti senatorul.

- Tocmai de asta! Noi stăm acum să ne gândim la nişte conspiraţii complicate care trebuiau să schimbe cursul istoriei, iar bietul Felix a căzut victimă unei femei nemulţumite de el ca bărbat! Valeria este, cu siguranţă, în stare să se travestească în bărbat...

- Şi apoi, rămâne în continuare Tocullus; n-ar strica să încercăm şi cu el şmecheria cu fâşiile acelea de piele. Să ţii în permanenţă găleţile pline cu apă. Castor: mai devreme sau mai târziu, povestea despre care vorbim tot va ajunge la urechile cui trebuie! încheie vesel discuţia senatorul, după care îl dădu afară pe grec, înainte ca acesta să poată protesta.

XXVII A şaptea zi înainte de Idele lui iulie

Tocullus era plecat din Roma pentru afaceri şi Publius Aurelius Statius, indispus pentru că făcuse drumul degeaba, profită de ocazie ca să treacă pe la atelier cu gândul să-şi vadă serviciul de masă comandat mai demult. La scurt timp după aceea, meşterul *ab aure potorio* îi arăta preţiosul vas pe care senatorul avea de gând să-l inaugureze la banchetul de recunoştinţă faţă de zei, dacă l-ar fi găsit pe asasin... sau la solemnitatea funebră închinată lui însuşi, dacă asasinul l-ar fi găsit pe el.

Bravul aurar era pe punctul de a începe un lung şir de explicaţii despre minunata amforă la care lucra, când se opri, enervat de ceva.

- Melo, vino să-ţi iei de aici pisica, îl deranjează pe clientul nostru!

Aurelius simţi şi coborî privirea, tocmai la timp ca să vadă un ghem de blană albă care se învârtea pe lângă picioarele lui şi, după ce mirosi terenul cu teamă, se strecură sub masa de lucru. Ucenicul un tinerel blond, subţirel ca un o nuia, se grăbi să scoată de acolo micul animal şi îşi ceru mii de scuze.

Un pisoi mic, exact ca acela al lui Hebe, se gândi senatorul, şi imediat se strădui să pună frâu imaginaţiei: pisici albe ca aceea erau în Urbe cu miile...

- Unde doarme Melo? vru totuşi să ştie.
- Într-o cameră din pod: cu toţii am trecut pe acolo când am fost angajaţi şi încă îmi mai aduc aminte cât de tare ne temeam să dormim cu o mulţime de şoareci în jur, spuse meşterul.

După o vreme, Aurelius se urcă din nou în lectică şi, venindu-i pe neaşteptate o idee, le porunci purtătorilor să se îndrepte către colina Eschilinului. Văzând micul animal al lui Melo, îi venise în minte că pisicile nu obişnuiesc să stea liniştite într-o casă cuprinsă de flăcări: fiind destul de sprintene şi de mărunţele, au mult mai multe posibilităţi de a se salva decât oamenii. Ce se întâmplase, deci, cu pisicuţa Hebei? Dacă scăpase cu viaţă, Glafirei i-ar fi făcut plăcere s-o aibă pe lângă ea...

Senatorul îi trimise acasă pe nubieni când ajunseră în apropierea locului pe care se aflase până de curând casa curtezanei. Aurelius mai merse puţin pe jos, întrebându-i de pisicuţă pe oamenii pe care-i întâlnea, dar i se răspunse doar prin vorbe în doi peri sau priviri nedumerite. Coborând de pe deal, ajunse la un moment dat în faţa scheletului înnegrit al unei construcţii la care câţiva muncitori lucrau ca să cureţe locul.

- Aici locuia fierarul. Era un om tare cumsecade, îi spuse o vecină. Cine ştie ce s-o fi întâmplat cu el? în focul ăsta a pierdut totul, chiar şi copilaşul pe care abia îl născuse fata lui...

Patricianul nu mai îndrăzni s-o întrebe pe femeie şi de pisicuţă. Ajuns la o răspântie, se hotărî să scrie un anunţ, promiţând o bună recompensă celui care i-ar fi adus animalul. Apoi, fără prea mari speranţe, prinse foaia de papirus pe braţul de piatră al lui Mercur de lângă fântâna publică, după care porni din nou la vale.

Cufundat în gânduri, Aurelius îşi dădu seama prea târziu că, în loc să se îndrepte către Viminal, o luase pe *Clivus Suburranus*[1]; aşa că, aflându-se la numai câţiva paşi de *Vicus Laci Fundani* şi neavând altceva mai important de făcut, îşi continuă drumul către locul în care avusese loc crima.

În piaţă era o aglomeraţie atât de mare, încât nu se mai putea merge pe trotuar, acesta fiind ocupat de scaunele pe care locuitorii din cartier le aşezau lângă tejgheaua de la *thermopolium*, astfel încât să se bucure de umbră fără să consume nimic.

Aurelius se aşeză pe un scaun din dreptul cârciumii şi imediat sporovăiala celor din jur încetă, în timp ce privirile a zeci de oameni se aţinteau asupra lui.

Deşi era din fire puţin infatuat, patricianul nu-şi făcu iluzii nici măcar o clipă că doar apariţia lui stârnise un asemenea interes: pupilele pofticioase ale celor de faţă erau atrase, însă, de tunica elegantă împodobită cu broderii de mare fineţe, de agrafele de argint de pe umeri şi se îndreptau, mai ales, spre punga din piele fină de căprioară care se ghicea destul de umflată pe sub cutele veşmintelor.

Se ridicară toţi odată, bărbaţi tineri şi zdraveni.

În clipa următoare, femeile îşi dădură înapoi cu câţiva paşi scaunele de nuiele; bătrânii îşi strânseră în grabă taburetele pliante şi mamele îşi chemară cu ţipete copiii, cu îngrijorarea

[1] **Clivus Suburranus:** strada care delimita cartierul Suburra.

nervoasă a unor cloşti care-şi adună puişorii ca să-i ducă apoi în siguranţă la coteţ.

Când şi micuţa slujnică a cârciumii se piti cu teamă în spatele tejghelei, Aurelius îşi dădu seama că lucrurile erau pe cale să ia o întorsătură urâtă. Orele petrecute în palestră ca să se antreneze pentru lupte puteau să-i folosească acum într-o bună măsură, dar agresorii erau vreo şase şi toţi cu muşchii bine dezvoltaţi...

În clipa aceea, din *thermopolium* ieşi în grabă cârciumarul şi, îndată ce-l văzu, alergă la el ca să-l salute cât putea de călduros.

- Senatorul este un prieten de-al meu şi vrea să vă ofere ceva de băut, strigă el, spre marea mirare a lui Aurelius care se ferise să-i spună cine era.

- Senator, nu? Nu-i deloc rea porecla asta! Pe mine mă cheamă Şiş, exclamă cel care părea să fie căpetenia huidumelor, arătându-şi cu mândrie obrazul crestat de o lovitură de cuţit. Dar, ia zi', câte *asinelle*[1] trimiţi la produs ca să-ţi cumperi o tunică aşa de frumoasă! Eu am vreo patru, dar nu mă gândesc nici în vis să-mi cumpăr aşa ceva! În orice caz, îmi face plăcere să cunosc pe unul care a fost în stare să se descurce ca tine în viaţă, adăugă bărbatul, plin de admiraţie, după care pe bănci se îngrămădiră o mulţime de băieţandri bucuroşi să bea pe gratis pentru sănătatea unui codoş care ştia să facă atâţia bani. Cu mare greutate şi cu vorbe meşteşugite, cârciumarul reuşi să-l scoată pe patrician dintre toţi beţivanii aceia, trăgându-l după el.

- Am ştiut cine eşti, Statius, şi tocmai veneam să te scap de ei, îi declară omul, privind în jur cu prudenţă înainte de a intra pe ulicioara de lângă cârciumă.

- Să nu spui că ai găsit pentru mine şi nişte *cervesia* bine răcită! vru să ştie Aurelius căruia, din cauza peripeţiilor prin care trecuse, îi era acum o sete cumplită.

- Am ceva mai bun, spuse celălalt, facându-i semn să vină după el. Dar nu uita că eşti în mare pericol: dacă ăia află că eşti magistrat... adăugă el, oprindu-se dintr-o dată, ca şi cum ar fi vrut să spună altceva.

- Ştiu ce s-ar întâmpla, de la o baie în Tibru nu scapă nici unul ca mine, sfârşi patricianul fraza aceea atât de ameninţătoare, dându-i un dinarius de argint.

---

[1] **Asinella:** prostituată, femeie uşoară. La latini, măgarul, şi nu porcul, era considerat animalul lubric prin excelenţă, fiind citat în aproape toate aluziile sexuale.

- Îmi datorezi încă unul pentru vin, îi aminti cârciumarul.

- Ia ascultă, pe cine crezi că păcăleşti? Tot ce s-a băut nu face nici măcar cinci sesterţi! protestă Aurelius.

- Acela este tariful pentru hoţi şi codoşi; când faci parte din Curie, ai anumite obligaţii în plus, îi explică omul, grăbindu-se să vâre în buzunar a doua monedă, după care îi arătă intrarea unei dughene prăpădite.

Patricianul se opri o clipă în faţa firmei care îi invita pe trecători să intre ca să-şi netezească veşmintele; apoi coborî treptele, sperând că nu va fi în continuare luat cu adevărat drept un senator, cu toate urmările acestei confuzii.

La subsol, o codană frumuşică trecea hainele mototolite printr-o presă care le apăsa puternic. Rezultatul, deşi mai slab decât cel pe care-l obţineau servitoarele de pe Viminal, nu era deloc de dispreţuit.

- Dezbracă-te acolo şi dă-mi hainele! îi porunci femeia, arătând înspre o cămăruţă, fără să-şi ridice ochii către el. Aurelius privi perdeaua care acoperea intrarea: era din lână subţire şi de culoare cafenie, bătând înspre roşu închis, astfel încât, de la distanţă, putea cu uşurinţă să pară neagră. Era, hotărât lucru, o ţesătură mult prea fină pentru locul acela rău famat, se gândi, amintindu-şi că printre oamenii din popor, mantiile de o formă cât de cât regulată erau deseori transformate în pături sau chiar în perdele...

- De unde ai luat asta? întrebă, în timp ce pipăia cu atenţie stofa.

- Treaba mea! răspunse, răstit, fata.

- Ia vezi, frumoaso; afară se află un tânăr care bea în cârciumă şi închină în sănătatea mea: dacă preferi, o să-l pun pe el să te întrebe; Şiş îl cheamă, sunt sigură că îl cunoşti! o ameninţă patricianul, folosindu-se de oamenii pe care îi cunoscuse de curând.

- Sigur că-l cunosc, doar este fratele meu! pufni în râs fata şi senatorul îşi muşcă limba, sperând că şmecheria aceea n-o să-l coste prea mult. Între timp, însă, ea îl cântărise din priviri şi ceea ce văzuse nu-i displăcea defel.

- Şiş! spuse mai apoi, cu un zâmbet complice. Crezi că dă vreun ban în casă din tot ce primeşte pentru că le plasează pe *lupae*? Da de unde, eu trebuie să ţin casa, eu să fiu şi mamă şi tată!

- Vinde-mi mie mantia asta, sunt dispus să ţi-o plătesc bine, îi propuse patricianul şi se gândi să facă şi mai atrăgătoare

propunerea, făcându-i un semn de salut codoşului care, în picioare, pe trotuarul din faţa cârciumii, golea încă o cană plină cu vin.

- Am găsit-o sub un portic, pe strada care duce la Forum, chiar în ziua în care a fost înjunghiat tipul acela, îi povesti fata. M-am grăbit s-o iau înainte să sosească acolo trupa de *vigiles* şi, după ce am călcat-o puţin, am atârnat-o ca perdea în faţa vestiarului.

Aşadar, asasinul se descotorosise de mantie îndată după crimă, aprecie fără întârziere Aurelius.

- Nu mai era pe acolo nimic altceva? Un pumnal sau măcar...
- Nu, dacă ar fi fost aşa ceva i l-aş fi dat fratelui meu...
- Bine, uite banii, făcu patricianul, smulgând perdeaua din suportul ei.
- Spune-mi cel puţin cum te cheamă! îl mai reţinu fata.
- Senator, răspunse fără ezitare Aurelius.
- Mai vino pe aici, Senator, dar fii atent să nu te vadă Şiş: dacă mă prinde cu un bărbat, îl rupe în bătaie, aşa că nimeni nu mai îndrăzneşte să se apropie de mine... îi mărturisi ea cu amărăciune în glas.
- O să fiu foarte atent! promise Aurelius, trimiţându-i în grabă un sărut pe când ieşea din cameră cu pachetul sub braţ.

XXVIII A şasea zi înainte de Idele lui iulie

- Cu două cadavre foarte bune la dispoziţie, tu porneşti în căutarea unei pisici... vezi să n-o aduci aici că sunt alergic! bombăni Castor. Mai bine, hai să vedem ce-i cu mantia aia!
- Dacă fata n-a spălat-o, s-ar putea să ne ofere nişte indicii, spuse Aurelius, examinând amănunţit stofa, la uită-te aici: în locurile în care presa de călcat nu a netezit complet cutele, fibrele de lână sunt foarte împâslite. În plus, privind-o în zare, se observă un cerc ceva mai închis... hai, adu-mi un lighenaş cu apă clocotită!

La puţin timp după aceea, senatorul muia în apă un colţ din mantie, frecându-l insistent. Puţin câte puţin, apa începu să se coloreze.

- E sânge uscat... constată Castor, încruntându-se. Crezi că asasinul a fost şi el rănit?
- Mai probabil ar fi ca el să-şi fi curăţat arma după crimă şi aceasta înseamnă că avea de gând s-o ia cu el, măcar că ar fi ascuns-o sub togă.
- Prin urmare, dacă ne gândim că aproape toţi romanii vin în Forum cu haine mai îngrijite, îi avem din nou pe aproape toţi cei care locuiesc în Urbe pe lista suspecţilor, aprecie libertul.
- După cum spun martorii, nici Valerius, nici Tocullus nu purtau togi în dimineaţa aceea. Generalul n-ar fi putut ascunde nimic sub tunica lui strânsă pe corp; Tocullus, în schimb, avea pe umăr ca de obicei desaga lui destul de încăpătoare...
- Dar de ce oare ar fi pierdut timpul cu ştersul cuţitului, dacă avea de gând să-l pună în traistă? se întrebă, destul de nedumerit, secretarul.
- Ai dreptate. Asta, însă, ar putea însemna că vinovatul nu este nici Valerius, nici Tocullus, ci altcineva! trase concluzia, dezamăgit, Aurelius. Dacă am ajuns aici, trebuie neapărat să extind iarăşi cercetările la văduva lui Metronius.
- Vai de mine, stăpâne, bagă de seamă că nu mai eşti dorit în casa aceea: ca s-o spunem pe şleau, Corellia a ameninţat că o să pună câinii să te sfâşie, dacă mai îndrăzneşti să-i calci pragul...

- Dacă-i pe-aşa, atunci ai grijă, Castor, să pregăteşti nişte fripturi gustoase ca să-i îmbunăm, pentru că eu tot vreau să mă duc acolo!

XXIX A cincea zi înainte de Idele lui iulie

A doua zi, pe la ora a treia, Publius Aurelius intra în vestibulul răposatului consul, amestecându-se printre cei veniţi ca să aducă un ultim omagiu celui dispărut. În locul sicriului, însă, în atriumul drapat în pânză albă era expusă doar o urnă cu nişte resturi arse care, la o judecată mai atentă, ar fi putut fi ale lui Metronius sau ale oricărei alte persoane...

Peste tot se mai puteau vedea modificările dorite de consul pentru sărbătorirea scurtului său mandat: mobilele, lustruite perfect, erau date cu ulei parfumat, iar mozaicul de pe jos era atât de nou, încât apărea oarecum vulgar. Adierea uşoară venind dinspre peristil umfla perdelele albe atârnate de tavan, ca într-un spectacol de teatru cu mimi şi saltimbanci care priveau acel eveniment funebru cu gura schimonosită de râs, pentru ca nimeni să nu poată uita că Parcele stau întotdeauna la pândă pentru toţi, mari şi mici, umili şi puternici.

- *Domina* se odihneşte: a avut o zi neînchipuit de grea, îl opri neînduplecat valetul care stătea de pază şi Aurelius fremătă, recunoscând în el pe spionul Valeriei.

- Ar putea fi mult mai grea dacă voi ieşi de aici fără să o văd, spuse patricianul împingându-l într-o parte pe servitor ca să deschidă dintr-o mişcare uşa spre camera Corelliei.

Femeia, cu buclele galben-roşcate perfect aranjate, era singură în faţa unei oglinzi din aramă, ocupată să se admire în veşmintele albe de doliu. Buzele, conturate discret cu fard, erau întredeschise în zâmbetul liniştit al cuiva care se simte în sfârşit eliberat de o povară grea purtată de nevoie până atunci. Publius Aurelius contemplă graţia sa de nimfă voluptuoasă, întrebându-se ce secrete tenebroase putea ascunde.

- Ave, Corellia, am găsit panglicile cu mesajul secret! întră el în subiect fără nici un fel de introducere, sperând că în felul acesta va provoca o reacţie utilă din partea matroanei.

Femeia sări în picioare.

- Ce cauţi aici? Ieşi afară imediat! îi porunci fără a sta să-l asculte.

- Nici nu-mi trece prin gând, trebuie să stăm de vorbă! îi replică senatorul. Totuşi, după ce uşa din spatele său fu închisă,

interesul său pentru anchetă începu să dispară ca zăpada sub razele soarelui, mai puternică fiind acum dorinţa intensă de a lămuri neînţelegerile.

- Metronius m-a făcut să-i promit că n-o să mă mai întâlnesc cu tine, altfel ne-ar ruina şi pe mine şi pe tine.

- Şi? Asta nu schimbă lucrurile cu nimic. Aş minţi dacă aş spune că sunt distrusă de durere: Paulus m-a scos dintr-o sărăcie demnă, este adevărat, dar, în schimb, eram nevoită să mă dau bine, cu zâmbete şi alinturi, pe lângă cei care i-ar fi fost de folos în carieră. M-am achitat de această îndatorire, aşa că acum pot duce viaţa pe care mi-o doresc, răspunse calm matroana, anulând încă de la început bunele intenţii ale lui Aurelius.

- Eu nu cred că te-ai limitat doar la nişte simple zâmbete, preciză senatorul, amintindu-şi cu ciudă de felul în care Corellia îl dusese de nas şi pe el. Prin urmare, doar supunându-te autorităţii conjugale a lui Metronius te-ai culcat cu Valerius, cu Flamenul lui Jupiter şi cu cine ştie câţi alţii?

Femeia dădu să-i răspundă ceva, dar renunţă şi strânse încăpăţânată din buze. Bărbatul acela nu avea nici un drept să-i pună asemenea întrebări şi nici ea nu se simţea datoare să se justifice.

- Bineînţeles, confirmă ea cu o neruşinare care îi spori şi mai mult farmecul. În ciuda furiei, patricianul trebui să facă un efort uriaş ca să stea în continuare departe de ea: totul nu-i decât un şir de falsuri, îşi spunea el; falsă era pielea ei ca de ceramică, netedă asemenea ceruzitului; false erau buclele răsucite cu *calamistrum*; falsă era vocea insinuantă, obişnuită să mintă mereu...

- Metronius mă folosea ca să-l ajut în dorinţa sa de a se ridica, dar, în acelaşi timp, se simţea lezat în drepturile lui de stăpân, spuse Corellia pe un ton degajat, de parcă ar fi vorbit cu o prietenă despre ultimele bârfe din oraş. La început, mă ruga să-i netezesc cum ştiam eu mai bine calea, pentru ca, după aceea, să-mi reproşeze întotdeauna că-l înşelasem.

Prin urmare, vechea idee că fiecare femeie, conştient sau nu, era întinată pe vecie în urma contactului cu bărbatul avea rădăcini atât de adânci că lustrul de suprafaţă al unei lipse ambiţioase de prejudecăţi nu era de ajuns ca să le reteze... se gândi, uluit, Aurelius.

- Soţul tău se prefăcea foarte bine: cu mine i-a mers din plin!

- Poate pentru că, în parte, era sincer. Mă interoga ore întregi despre întâlnirile mele, suferind foarte mult când îşi închipuia ce făcusem cu ceilalţi; discuţiile acestea îl excitau, dar, deşi nu recunoştea, alerga să se consoleze la o curtezană sau îşi descărca asupra mea furia.

Aurelius îşi aminti de braţul Corelliei pe care văzuse urme albăstrii şi crezuse că erau semnele unui accident casnic banal. Sufletul omului, se gândea el, este atât de complex, încât scoate la iveală contradicţii de neîmpăcat: într-adevăr, la Metronius, ambiţia nemăsurată coexista cu gelozia bolnavă faţă de soţia sa, obligată de el însuşi să ajungă la adulter...

- Ţi-ar fi fost uşor să spui „gata" în orice moment, dar asta ar fi însemnat să renunţi la toate astea, spuse el, arătând marmura din cameră, oglinda uriaşă, bijuteriile preţioase aflate pe măsuţa de toaletă.

- Am ştiut întotdeauna că trebuie să plăteşti tot ceea ce îţi doreşti, recunoscu ea cu răceală.

- În special dacă sacrificiul nu costă, de fapt, mare lucru, replică senatorul. Ciudate mai sunt şi legile astea! Dacă îţi forţezi nevasta să se prostitueze pentru câţiva bănuţi, este crimă, în timp ce, dacă o oferi prietenilor în schimbul titlului de consul, este un serviciu făcut unor oameni de onoare... apropo, mai ştii la câţi colegi te-a închiriat soţul tău? o întrebă senatorul, voit agresiv.

- Oh, să nu exagerăm, n-au fost decât trei, încercă femeia să minimalizeze lucrurile şi să nu roşească în urma unei asemenea provocări.

- Comandantul legiunilor din Orient ca reprezentant al militarilor şi *Flamen Dialis*[1], preotul suprem al lui Jupiter, cea mai înaltă autoritate religioasă. Ultimul, prin urmare, trebuia să fie un politician. Să vedem dacă sunt în stare să ghicesc: decanul Senatului, nu-i aşa? spuse la întâmplare Aurelius, ştiind foarte bine că Appius Hostillius avea o mare slăbiciune pentru femeile frumoase. „Avea aceiaşi iubiţi ca Glafira", gândea el: „să fi fost doar o întâmplare?".

- Ia gândeşte-te la Flamen, cu hainele lui caraghioase, cu sandalele fără cureluşe şi faţa aia de tâmpit pe care o are! glumi Corellia. Într-adevăr, datorită unei tradiţii străvechi, *Flamen*

[1] **Flamen Dialis:** Preotul lui Jupiter, un fel de ofiţer de stare civilă care celebra căsătoriile.

Dialis era obligat să poarte doar veşminte din lână toarsă în casă care nu puteau avea nici un fel de nod.

Timp de o clipă, Aurelius îi dădu dreptate, dar nu spuse nimic.

- De ce te-a trimis soţul tău la mine? o întrebă el dintr-odată, sperând că ea nu-l va pune în aceeaşi categorie cu ceilalţi.

Corellia ar fi vrut să-i spună adevărul, dar senatorul fusese insuportabil de arogant şi acum era rândul ei să se revanşeze.

- Tu ai bani, putere şi o poziţie socială foarte înaltă: sunt sigură că Metronius urmărea să aibă vreun avantaj din asta, răspunse ea.

Aurelius încasă fără să crâcnească batjocura din răspunsul ei, întrebându-se cum ar fi putut interpreta în acel moment faptul că Valeria îl spionase. În clipa următoare, lăsând la o parte resentimentele personale, se străduia să intre din nou în rolul unui investigator fără scrupule.

- Cum a reuşit soţul tău să scape de maşinaţiile lui Seianus? întrebă.

- De unde să ştiu eu? L-am cunoscut abia după cincisprezece ani, ridică din umeri Corellia.

- Aş vrea să mai ştiu un ultim lucru: îţi mai aminteşti cum era îmbrăcat în prima dimineaţă în care ai ieşit din casă ca să ne întâlnim?

- Purta o tunică strâmtă, dintr-o ţesătură de in foarte subţire, răspunse ea, după care se întoarse ostentativ în altă parte, arătând astfel că voia ca discuţia aceea să se încheie.

Publius Aurelius nu mai spuse nimic: făcuse ceea ce trebuia să facă, restul nu mai avea nici o importanţă.

În atrium, în jurul sicriului, se aşezaseră cei trei oameni care-l aleseseră pe Metronius: generalul Valerius, *Flamen Dialis* şi decanul Senatului, având pe chip o expresie conformă cu acea împrejurare tristă.

Patricianul ieşi pe uşa de serviciu, sătul să se mai simtă asemenea lor.

Primul lucru pe care îl auzi Aurelius când intră în casă fu o serie de strănuturi, urmată de o avalanşă de înjurături îngrozitoare. Torentul de murdării care ieşea din gura secretarului nu cruţa nici zeii Olimpului, nici pe cei ai Tartarului, şi se adresa cu înverşunare ilustrei mame a domnului şi

stăpânului său, definită printr-un mare număr de epitete, prea puţin spus nepoliticoase.

Patricianul dădu perdeaua la o parte, hotărât să-i spună câteva acelui servitor obraznic. Chiar când păşea în peristil, peste el năvăliră Nefer, Fillis şi Iberina, care alergau pe sub portic; una dintre ele scutura un clopoţel de argint. În urma lor venea în galop un vârtej alb, dinspre care se auzea un cor de mieunături.

- Ce se întâmplă aici?
- Sunt pisici, *domine*, gemu Castor, trăgându-şi nasul. Mii de pisici!
- Oh, *domine*, ce dezastru pe capul nostru! interveni Paris, luându-se cu mâinile de cap. S-au căţărat pe draperiile din *oechus*, apoi au făcut ferfeniţă pernele din mătase de Taproban, husele din pânză de Chios şi chiar şi pătura ta de lână brodată! Servitoarele parcă au înnebunit, se joacă întruna cu ele ca nişte copii şi nu-i chip să le opresc!
- Pe Hercule, dar cine a fost zevzecul care a trimis aici toate dihăniile astea? întrebă Aurelius, încruntându-se.
- Tu, stăpâne! răspunseră într-un glas cei doi liberţi, privindu-l cu un aer de reproş.
- Ordinele tale erau clare, se scuză Paris, arătându-i senatorului năuc foaia de papirus prin care acesta promitea o bună recompensă aceluia care îi aducea pisicuţa pierdută.
- Pe Diana, uitasem complet de asta!
- Vârsta începe să-şi spună cuvântul, *domine*, sublinie fără nici urmă de indulgenţă secretarul. Îţi puteai da seama foarte uşor că, îndată ce au citit anunţul tău nebunesc, toţi plebeii de pe Eschilin au dat buzna să-ţi aducă pe tavă toată populaţia felină a cartierului.
- Au venit cam o sută, *domine*, fiecare aducându-şi pisica sub braţ: le-am acceptat doar pe acelea care se potriveau cu descrierea ta; totuşi, pentru că nu aveam idee care anume era animalul pe care îl căutai, a trebuit să despăgubesc nu mai puţin de douăzeci şi trei de proprietari, preciză Paris.
- Printre ele s-ar putea afla şi pisicuţă Hebei... încercă senatorul să iasă cu faţa curată.
- Dar toate animalele astea văd toate foarte bine! exclamă libertul, ştergându-şi lacrimile de cât râsese.
- Şi ce-i cu asta?
- Nu eşti în toate minţile, stăpâne? Nu-ţi aminteşti că pisica pe care o avea Hebe era oarbă? răbufni Castor, cu furie în glas.

Când văzu că stăpânul se întunecase la faţă, căzu pe gânduri.

- Pe toţi zeii, să nu-mi spui că am uitat să-ţi spun asta!

- Chiar aşa s-a întâmplat, Castor. Cred că memoria îţi joacă feste urâte mai degrabă atunci când te întreci cu măsura la vin şi nu când se adună anii: dar nu-i nimic, o să am grijă să nu mai bei decât apă chioară la toate zilele de *nundinae*[1] care vor veni! hotărî senatorul, mânios încă pentru vorbele grele pe care le auzise din partea secretarului.

- Totuşi, acum ce facem, *domine*? Este imposibil să ţinem aici toată haita asta de fiare, dar nici nu avem cum să scăpăm de ele: după religia egiptenilor, pisicile sunt sacre fiind ocrotite de Bastet şi zeiţa s-ar putea supăra pe noi, îi atrase atenţia Paris, întotdeauna atent să nu-i mânie pe zei.

- Foarte simplu, o să le facem cadou! hotărî Aurelius. Castor, pregăteşte-te şi scrie: *„Celei mai frumoase dintre frumoase”*, apoi copiază asta în douăzeci şi trei de exemplare!

- Îţi arde de glumă? spuse secretarul, neînţelegând despre ce era vorba.

- Absolut deloc, am să-ţi dau imediat lista matroanelor la care să trimiţi pisicile şi prima dintre ele va fi draga noastră Pomponia. Între timp, tu, Paris, te vei duce să cumperi nişte lănţişoare de aur ca să le foloseşti ca zgardă.

- Da, stăpâne, spuse resemnat intendentul, lăsând să se ghicească din tonul lui cât de nepotrivită considera o asemenea soluţie. Ah, era să uit şi eu... unul dintre amărâţii ăia cărora le-am dat bani pe pisici, un anume Famulus, zis Dinţosul, vrea să-ţi spună ceva în legătură cu incendiile.

- Caută-l şi adu-l aici! îi porunci Aurelius cu glas tunător.

- De unde să-l iau, *domine*? îi atrase atenţia administratorul. Locuia pe Vicus Tortus, la capăt; dar de când a rămas fără casă, umblă şi cerşeşte prin toate cartierele oraşului, iar noaptea doarme pe unde apucă.

- Într-o asemenea poveste, singurul care îmi poate fi de folos este Mummius! exclamă senatorul.

La scurt timp după aceea, purtătorii se îndreptau către casa în care se afla instalată cohorta a doua de *vigiles*.

---

[1] **Nundinae:** târguri care se ţineau din nouă în nouă zile şi, mai general, perioada dintre o zi de târg şi alta.

- Am primit informaţii despre centurionul de care întrebai, Aurelius! îi ieşi în întâmpinare pompierul. Retius a fost lăsat la vatră şi acum este în Brundisium[2]; şi-a făcut o casă acolo, după care s-a însurat cu o fată de prin partea locului.

Patricianului îi fu ruşine să-i spună omului că informaţia aceea, obţinută cu atâta trudă, nu-i mai era acum de nici un folos.

- Ascultă-mă bine, Mummius: trebuie să-l interoghez pe unul care a stat cândva pe Eschilin şi se pare că ştie unele lucruri despre piroman, dar nu ştiu cum să dau de urma lui....

- Bieţii oameni şi-au găsit adăpost cam peste tot, unii în camere cu chirie, alţii în casa unor rude. Cei mai mulţi dintre ei, însă, au trecut fluviul şi au ocupat cu de la ei putere câteva clădiri care erau folosite într-o vreme ca depozite. Din păcate, nu te pot ajuta să-l găseşti pe omul acela: Leontius mi-a ordonat să mă antrenez în fiecare zi, timp de trei ore, la pompat apa şi vai de mine dacă nu fac asta! spuse Mummius, desfăcându-şi braţele în semn de neputinţă.

[2] **Brundisium:** Brindisi de astăzi, port de îmbarcare către provinciile din Orient.

XXX A patra zi înainte de Idele lui iulie

Îndată după ce scăpase de pisici, Castor îşi recăpătase buna dispoziţie obişnuită.

- S-ar putea să fi reuşit, *domine*! Ciria a scotocit prin camera Valeriei şi, sub saltea, a descoperit o scrisoare compromiţătoare semnată de Antonius în persoană.

- Ce scrie acolo?

- Habar n-am. Ciria este gata să negocieze cu noi predarea scrisorii, dar eu am o idee mai bună, *domine*: de ce nu o iei ca servitoare?

- Nici nu mă gândesc: ar fi gata să vândă şi secretele mele aşa cum face cu cele ale Valeriei!

- Stăpâne, se întâmplă ca fata aia să-mi placă tare mult! spuse cu înflăcărare libertul.

- Eu sunt sigur că ai posibilitatea să te întâlneşti cu ea şi în afara casei, Castor! îl refuză Aurelius.

- Bine, dar asta este casa mea! protestă grecul care de când auzise de testamentul senatorului nu mai contenea cu pretenţiile.

- Nu încă; sunt perfect sănătos şi, de altfel, pot să-mi schimb în orice moment ultimele dorinţe.

- Dacă-i pe-aşa, pregăteşte-te să plăteşti din gros, pentru că fata cere multe. Vrea s-o cumperi şi s-o eliberezi, plus cinci aureus ca să plece într-o provincie cât mai departe de Roma.

- Ce vorbeşti, cinci sute de sesterţi sunt bani, nu glumă!

- Nu pentru tine, *domine*: te-am văzut plătind şi mai mult curtezanei Cintia pentru o singură noapte. Pe de altă parte, îţi dai seama că o servitoare trebuie s-o şteargă de aici cât mai repede dacă a furat un asemenea document. De fapt, are de gând să se ducă în Trespotia[1]...

- Bine, sunt de acord, cedă în cele din urmă Aurelius. Scrisoarea aceea s-ar putea să fie importantă: Valerius nu avea un alibi solid nici pentru moartea lui Antonius, nici pentru aceea a lui Metronius...

[1] **Trespotia:** regiune din nordul Greciei, având astăzi drept capitală oraşul Igumenitsa.

- În privinţa incendiilor, din păcate cavalerul Servillius mi-a dat înapoi lista lui Mummius fără să fi putut descoperi ceva suspect.

- Mai rămâne totuşi Famulus acela, cunoscut printre ai lui ca Dinţosul. Asta numai dacă aş şti după ce să-l recunosc...

- Asta-i treabă uşoară, stăpâne, nu degeaba îi spun toţi Dinţosul: cândva poate că a luat o bătaie zdravănă în timpul unei întâlniri furtunoase, pentru că i-a mai rămas în gură doar un dinte din faţă, îi dezvălui Castor care fusese de faţă când se plătiseră recompensele pentru aducătorii pisicilor.

- Bine, atunci trebuie să dau de el cât mai repede. Mummius spunea că s-ar afla printre cei care s-au aciuiat dincolo de Tibru.

- Te referi la depozitele acelea părăsite de dincolo de Via Aurelia[1]? Acolo poţi găsi toate scursorile Romei: tâlhari, criminali, sclavi fugiţi de la stăpân, străini care credeau că în Urbe puteau găsi Olimpul pe pământ şi s-au trezit, în schimb, în Tartar... ăia sunt oameni obişnuiţi să lupte chiar şi cu şişul pentru o bucată de pâine; şi, zău aşa, nu-l văd eu pe prietenul nostru răspunzând ca un om bine educat la întrebările unui senator!

- Credeam că te-ai putea ocupa tu de asta, Castor, spuse cu jumătate de gură Aurelius.

- N-aş pune piciorul acolo nici pentru tot aurul din lume! fu răspunsul categoric al libertului.

- Aş putea să-ţi poruncesc.

- Într-un asemenea caz, *domine*, spre marea mea părere de rău, aş fi nevoit să te refuz: îţi aduc aminte că, prin mărinimia ta, nu mai sunt un sclav, preciză grecul, în timp ce patricianul regreta pentru a nu se şti câta oară faptul că-i acordase libertatea. Du-te tu printre descreieraţii ăia dacă ai chef de aşa ceva!

- Exact asta am să fac!

- Trebuie să-ţi pregătesc o *synthesis*[2] albastră până la glezne? Sau preferi să pui pe tine haina aceea din mătase indiană cu broderii de argint? îl luă în râs grecul.

- O să-mi aleg nişte haine jerpelite şi încălţări cu degetele ieşind pe-afară...

---

[1] **Via Aurelia:** începea din cartierul de dincolo de Tibru (Trastevere de astăzi) din dreptul podului Emilius („Podul rupt” ale cărui urme se văd şi astăzi).

[2] **Synthesis:** haină de modă grecească, purtată de obicei la banchete.

- N-o să păcăleşti pe nimeni, stăpâne: ştii cumva cum să-l îndupleci pe meşterul care angajează muncitori cu ziua sau să întinzi cu umilinţa necesară mâna ca să ceri de pomană? Te vezi dormind sub cerul liber, fără să te poţi spăla şi pieptăna vreodată? Nu, *domine*, orice ai face, oricât de multe eforturi ai face, se observă de la distanţa de o milă că nu eşti decât un nobil!

- Mai vedem noi! îi replică patricianul, pornind către uşă.

- Ai uitat de cei cinci sute de sesterţi pentru Ciria, *domine*!

- Uite-i! spuse Aurelius, executându-se imediat.

- Ia te uită... prima greşeală! rânji grecul. Nici unul dintre vagabonzii care se respectă nu pleacă la drum cu punga plină ochi!

- Bine, o să iau la mine doar câţiva bănuţi.

- Vezi să nu uiţi inelul! îi aminti secretarul, arătând către sigiliul pe care senatorul îl purta pe degetul arătător.

În primul moment, Aurelius vru să-l lase în grija grecului, apoi se răzgândi, preferând să-l dea intendentului. Castor, care întinsese deja mâna, se bosumflă.

- Ce este, n-ai încredere în mine?

- Nici un pic. În ce priveşte nesupunerea ta, peste care nu se poate trece, îndată ce povestea asta se va termina, o să ne socotim noi! îl ameninţă stăpânul.

Ochii libertului se îngustară, devenind ca două crăpături.

- Eu aştept aşa ceva de mult, *domine*! îi răspunse el pe un ton care nu prevestea nimic bun.

Senatorul merse o bucată de vreme prin cartierul Aurelia şi coti la stânga, înspre *Naumachia*[1] lui Augustus.

Afundându-se, încălţat cu nişte *solae* prăpădite, pe o străduţă care semăna cu un canal sub cerul liber, Aurelius îşi ridică privirile către colina Ianiculului şi se mai linişti puţin văzând zidurile impunătoare ale elegantei sale locuinţe din afara oraşului. Contrastul dintre cocioabele acelea dărăpănate din cartierul dezmoşteniţilor sorţii şi luxoasele reşedinţe de pe coline era strigător la cer: la Roma, bogăţia nemăsurată convieţuia poartă în poartă cu sărăcia, luxul cu foamea, rafinamentul cu dezolarea.

- Ştii cumva unde i-aş putea găsi pe cei care au rămas fără case după incendiile de pe Eschilin? întrebă pe o femeie ofilită

[1] **Naumachia:** arenă pentru bătălii navale.

înainte de vreme care mergea cocoşată sub o legătură uriaşă de mărăcini uscaţi şi trăgea în urma ei o droaie de plozi mucoşi.

Ea îi întoarse spatele, însă o fetiţă care nu putea avea mai mult de şapte ani, dar îşi purta deja în cârcă frăţiorul mai mic, îi arătă o construcţie de la răspântie. Pe partea care se dărâmase, se mai putea vedea în toată splendoarea lui uriaşul falus a cărui emblemă ar fi trebuit să aducă noroc acelei construcţii: se părea că zeul Priap nu se bucura de o prea mare consideraţie din partea zeilor nemuritori dacă protejaţii săi ajunseseră atât de rău, se gândi senatorul, văzând cum un tânăr, având legată pe frunte o zdreanţă roşie, ridica un sac de turbă în spatele unei servitoare slabe ca un băţ.

Abia atunci când fata încercă să-şi aşeze mai bine povara în spate, senatorul îi văzu mâinile, prea negre ca să fie murdare doar de pământ. Scoţând un strigăt, alergă lângă ea şi o apucă de un braţ. Sacul căzu, împrăştiindu-şi pe jos conţinutul, în timp ce sclava aceea necunoscută îl acoperea de sudălmi. Aurelius simţi o deziluzie cumplită: cum de putuse să creadă că fata aceea era fiica Glafirei? Femei cu pielea neagră erau o mulţime într-un oraş ca Roma...

Pe când o ajuta pe fata aceea să-şi adune bucăţile de turbă, îl văzu pe tânărul legat la frunte cu cârpa roşie dispărând printre ruinele depozitului, râzând cu poftă şi arătându-şi gura ştirbă în care nu se mai vedea decât un singur dinte din faţă. Rapid, Aurelius ridică sacul pe umeri şi porni după el pe scara şubredă din lemn.

La etaj nu era decât o singură încăpere, uriaşă, fără nici un perete despărţitor: trăiau acolo zeci şi zeci de familii, instalate fiecare cum putuse. Ca să se mai izoleze cumva unele de altele, atârnaseră din loc în loc nişte perdele cu găuri atât de mari încât prin ele ar fi putut trece cu uşurinţă carul Cybelei.

- Dinţosule! strigă din răsputeri Aurelius, încercând să se facă auzit prin hărmălaia asurzitoare.

Zgomotele se stinseră pe neaşteptate, în timp ce mulţimea celor adăpostiţi acolo se apropia de el ca de un lepros, aţintind asupra lui priviri duşmănoase: fiecare palmă de spaţiu fusese cucerit cu mari eforturi şi, dacă un nechemat avea de gând să-şi instaleze culcuşul fără a se lupta pentru aceasta chiar şi cu şişul, greşea amarnic...

- Vorbeşte cu mine, eu sunt şeful aici! apăru în faţa lui o namilă cu un aer ameninţător.

- Îl caut pe Famulus, zis Dinţosul, începu senatorul.

- Nu ştii că pentru a intra aici trebuie să plăteşti taxa? îl întrerupse individul, arătând înspre ceea ce pentru Aurelius nu era decât o tunică ponosită, dar în lumea aceea mizeră putea fi considerată o haină elegantă.

- Vrei cumva să mă jefuieşti? întrebă patricianul cu oarecare mândrie.

- Şi dacă aş vrea, ce? îi replică matahala.

- Dacă-i pe-aşa, înseamnă că am greşit locul, făcu Aurelius cu o aroganţă total nepotrivită. Căutam nişte oameni cumsecade rămaşi fără adăpost din cauza focului, nu o bandă de tâlhari!

Senatorul abia terminase de pronunţat ultimul cuvânt că se pomeni ridicat în aer de mâna stângă a uriaşului.

- Nu mai există oameni cumsecade aici. Eu am fost fierar timp de treizeci de ani şi munceam cinstit zi şi noapte ca să-mi hrănesc familia: toată lumea îl cunoştea pe Animalul de pe Eschilin şi i-ar fi încredinţat fără nici o grijă cheile casei. Acum, uită-te şi tu cum am ajuns: soţia mea zace pe mormanul acela de paie, atât de bolnavă încât nici nu se mai poate mişca, iar fetele mele trebuie să se vândă pe străzi ca nişte târfe ca să-i dea ceva de mâncare!

- Eu nu am nici un amestec! De vină este cel care a pus focul...

- Unul ca tine a fost!

- Cum adică? deveni mai atent senatorul.

- Eu îi adulmec pe toţi ticăloşii! L-am văzut pe nenorocitul acela pe când fugea de rupea pământul după ce pusese focul şi sunt sigur că nu era vreun sărăntoc, chiar dacă încerca să pară aşa! Famulus se jură că l-ar putea recunoaşte oricând...

- Dacă-i aşa cum spui, de ce nu v-aţi dus la *vigiles*? întrebă, cu un aer naiv, Aurelius.

- Chiar crezi că n-am făcut şi asta? Primul meu nepot a pierit în focul acela... dar comandantul n-a vrut să mă primească şi a trimis un zbir de-al lui să mă potolească, zicându-mi că se vor face cercetări... Şi uite aici, astea sunt cercetările pe care le-a făcut! rânji el, arătând spre încăperea aceea mizerabilă. Când am văzut cum îşi tratează Roma locuitorii, am trecut şi eu de partea cealaltă; aşa că nu mai sta la trăncăneală şi scoate de pe tine tunica aia!

- O să vă trimit mâncare şi haine dacă mă ajutaţi, promise Aurelius.

- Haleală, da? se strâmbă plictisit fostul fierar. Oi fi Saturn, zeul mâncării! Dacă te las să ieşi de aici, cine o să te mai vadă la

faţă? Şi, dacă mă gândesc bine, s-ar putea să mai ascunzi ceva pe dedesubt!

Patricianul bătu în retragere.

- Dacă îndrăzneşti să te atingi, spuse el printre dinţi, dar celălalt îl întrerupse cu un râs batjocoritor.

- Ce-o să faci, mă trimiţi la puşcărie? se schimonosi el, provocând un râs general.

„Blestemată să-mi fie limba asta care nu ştie să tacă”, se gândi Aurelius, „şi blestemaţi să fie toţi strămoşii, consuli sau senatori, de la care am moştenit trufia asta de patrician...”.

- Am auzit că, pentru a fi primit aici, unul ca mine trebuie să se măsoare cu tine, îndrăzni el. Dat fiind că, oricum, avea să fie făcut bucăţi, măcar să se bată cu aceleaşi arme...

- Şi tu ai vrea să faci asta, măi, lăudărosule?

Aurelius fu nevoit să recunoască în cele din urmă că spusese o prostie mai mare decât el: era musculos şi bine antrenat, dar, în comparaţie cu namila din faţa sa, părea doar o aşchie. Dar pentru că răul fusese făcut, nu mai putea da înapoi...

Animalul îşi frecă palmele, în timp ce toţi oamenii din adăpost făceau un cerc în jurul celor doi, ca să se bucure de un spectacol neaşteptat.

Senatorul trase adânc aer în piept. Nu avea decât o singură speranţă, aceea de a-şi doborî adversarul din primele lovituri; pentru un uriaş ca acela, însă, un simplu pumn abia dacă l-ar fi gâdilat...

- Eşti gata? spuse fierarul, apoi îşi ridică pumnii şi se năpusti cu capul înainte asupra senatorului. Acesta se feri de atac, sărind sprinten în lături, lovindu-l totodată în gât cu muchia palmelor, într-o mişcare învăţată cu mulţi ani înainte de la un înţelept bătrân din ţara mătăsii.

Lovitura fu foarte precisă şi avu efect, pentru că, pentru o clipă, matahala fu ameţită şi se lăsă puţin pe spate. Înainte să se poată redresa, Aurelius îi trimise sub stern o lovitură directă care ar fi pus jos chiar şi un cal, dar fostul fierar nici nu păru să simtă ceva.

Uimit de acea neaşteptată agresivitate a adversarului, Animalul lăsă capul în jos şi-şi lăsă gâtul descoperit. Pentru Aurelius, această clipă fu ca o rază de speranţă: o lovitură în locul în care venele de la gât aduc sângele către cap l-ar fi oprit definitiv pe uriaşul său inamic. Şi l-ar fi ucis, se gândi el, iar mâna i se opri la jumătatea drumului.

Celălalt se ridică destul de greu şi privirea sa era plină de o furie sălbatică. Ce idiot am fost, îşi reproşă patricianul: cu siguranţă, Animalul nu l-ar fi cruţat în nici un fel....

- Pe Hercule, măi frate, eşti de-a dreptul cumsecade; era cât pe ce s-o mierlesc! Hai să bei ceva cu mine şi poţi să mă întrebi tot ce vrei: acum ai dreptul! îl invită fierarul cu o scatoalcă aşa-zis amicală, dar care era cât pe ce să-i facă zob lui Aurelius cel puţin două coaste. După un ceas, senatorul ieşi dintre ruinele depozitului pe deplin mulţumit: la deget purta un inel grosolan de fier, semn al prieteniei sale veşnice cu Animalul, şi aflase care era semnul secret pentru a fi primit în lumea interlopă a oraşului; de asemenea, avea acum nişte amănunte deosebit de utile pentru găsirea piromanului.

Ieşind din clădirea ruinată, ajunse din nou faţă în faţă cu sclava africană de mai devreme şi aceasta îl privea cu ochii plini de lacrimi. Senatorul scoase de sub tunică una dintre monedele de un assos pe care le avea la el şi i-o aruncă. Imediat după aceea, simţi cum cineva îl trăgea de poala hainei: fetiţa cu frăţiorul în cârcă era şi ea acolo şi întindea palma către el.

Cel care mănâncă în fiecare zi şi doarme într-un aşternut curat se arată deseori generos cu cei sărmani: pomana nu înseamnă cine ştie ce sacrificiu şi, după ce ai făcut-o, te poţi întoarce fără remuşcări la patul moale de acasă şi la mesele îmbelşugate, simţindu-te mai plin de bunătate. Aşa încât patricianul, scotocindu-se după un alt assos, nu dădu decât peste un denarius de argint pe care i-l dădu zâmbind amărâtei fetiţe.

Ea alergă imediat să le arate celorlalţi comoara pe care o căpătase, arătând cu gesturi largi către imprudentul său binefăcător, aşa că acesta se trezi în rolul mielului adulmecat de o haită de lupi flămânzi. Încercă să se îndepărteze, fluierând, prefăcându-se indiferent, dar mulţimea de copii porni în urma lui, însoţindu-l în tăcere. Apoi, unul mai îndrăzneţ, o luă înaintea celorlalţi şi veni în spatele lui aproape atingându-l, în timp ce copiii ceilalţi mergeau înaintea lui ţopăind, întinzând mâinile şi zâmbind rugător.

Senatorul încercă să le arate că nu mai avea nimic să le dea, dar micii cerşetori, departe de a renunţa, se apropiară şi mai mult, trăgându-l acum de poalele tunicii.

Aurelius încercă să aprecieze în grabă la ce distanţă se afla de podul peste Tibru, dincolo de care se înălţau porticurile şi coloanele Romei de marmură: era mai departe decât credea.

Urmărit în continuare de ciudatul alai, traversă Via Aurelia şi se îndreptă către locuinţa sa de pe Ianicul, vrând să arunce câţiva bănuţi pe stradă îndată ce ajungea să fie în siguranţă.

Pe când străbătea ultima porţiune a drumului, întoarse capul pentru o clipă: erau mai mulţi de o sută acum, printre ei aflându-se femei, copii, bătrâni şi invalizi, dar, din fericire, aproape că ajunsese. Urcă dintr-o săritură cele patru trepte şi luă în mână ciocanul de la uşă, bătând cu el de câteva ori. Prin ferestruică un ochi bănuitor îl examină şi strigă:

- Plecaţi de-aici, sărăntocilor!
- Deschide, sunt stăpânul tău! îi porunci Aurelius pe cel mai autoritar ton posibil, dar îngrijitorul îi închise imediat ferestruica în nas. Între timp, gloata de cerşetori se adunase în urma sa şi-l împingea în uşă. Patricianul începu să lovească în canaturi cu pumnii şi cu picioarele, urlând din răsputeri.

Într-un târziu, uşa se deschise numai atât cât era suficient ca să-l lase să treacă, lăsând afară alaiul acela de zdrenţăroşi.

- Bine că v-aţi hotărât să deschideţi, ticăloşilor! urlă senatorul. În clipa următoare, îşi simţi braţele prinse într-o strânsoare nemiloasă şi se pomeni trântit la pământ; în acelaşi timp, un sclav îi punea un picior pe grumaz ca să-i ţină capul nemişcat.

Abia atunci patricianul îşi aminti că era la fel de zdrenţăros ca şi ceilalţi, murdar şi năclăit de sudoare. Tunica ponosită, sfâşiată într-o parte, atârna pe el ca şorţul unuia dintre jegoșii *fullones*, zdrenţele ei ajungând până la sandalele rupte cu şireturile care abia se mai ţineau. Mai rău, în loc de sigiliul cu rubin, acum purta pe deget ca emblemă inelul grosolan al Animalului...

- Chemaţi-i pe *vigiles*, repede; am prins căpetenia nemernicilor! spuse plin de satisfacţie cel care era mai mare peste servitorii din casă.
- Măi smintiţilor, eu sunt stăpânul vostru! striga mereu Aurelius, în timp ce sclavii îl aruncau într-o cuşcă de fier, închizând uşa cu un lacăt uriaş.

După o oră, în beciul cazărmii în care se afla sediul cohortei a şaptea, Publius Aurelius, aristocrat cu sânge de nobil în vine, senator al Romei, bancher, armator, latifundiar şi filosof din plăcere, stătea rezemat de zăbrele, înjurându-i printre dinţi pe toţi zeii Olimpului, ai Oceanului şi ai Infernului, laolaltă cu soţiile, odraslele şi iubitele lor.

Nu-şi dădea seama cât timp fusese nevoit să aştepte până la sosirea lui Castor: comandantul Cecilianus, singurul care ar fi fost în stare să-l recunoască, lipsea în momentul acela din cazarmă, iar Mummius, după ce fusese mutat la cohorta a doua, nu mai călca decât rareori pe acolo.

Din cauza aceasta, abia după multe insistenţe şi parlamentări cu agenţii de poliţie, aceştia catadicsiră să trimită pe cineva cu un mesaj la el acasă, dar, până să se primească vreun răspuns, fusese nevoit să rămână în continuare închis. Trecuseră deja două ore şi el încă îşi mai aştepta salvarea, îndurând pălăvrăgeala beţivanilor şi pipăielile câtorva pederaşti care sperau să-şi petreacă şi noaptea cu el. În cele din urmă, pe scările care coborau spre marea celulă comună, răsună vocea cunoscută a secretarului său.

- Castor! strigă senatorul, cu sufletul plin de fericire şi recunoştinţă: credinciosul său servitor venise el însuşi ca să-l scoată de acolo!

- Uite-l acolo! spuse gardianul.

- Ăla crezi tu că este stăpânul meu? exclamă parşivul grec, aruncând în fugă o privire asupra lui. Ar trebui să vă fie ruşine că-l puteţi confunda pe nobilul Statius cu un cerşetor ca ăsta!

- Castor! îl strigă din nou patricianul, nevenindu-i să-şi creadă ochilor ceea ce vedea: libertul său îi întorsese spatele.

- Iartă-ne că te-am deranjat, secretarule, dar păduchiosul acela insista atât de mult că ne-am simţit datori să te chemăm... se scuză unul dintre pompieri, foarte încurcat.

- Levantin ticălos, am să te jupoi de viu, am să te rup în bătaie! urla Aurelius din adâncul rărunchilor. O să pun să fii biciuit la sânge, o să-ţi scot dinţii din gură, o să te pun în lanţuri pentru tot restul vieţii!

- Văd că este chiar smintit: aruncaţi peste el o găleată cu apă rece, îi sfătui grecul pe paznici, zâmbind perfid şi pornind spre uşă.

Chiar în clipa aceea, un alt bărbat apăru în capătul scărilor şi exclamă cu uimire:

- Ce cauţi aici, senator Statius?

- Mummius! suspină patricianul, uşurat, în timp ce paznicul se grăbea să-i descuie uşa.

- Ce faci aici, în închisoare şi tăvălit în halul ăsta?

- Lasă-mă să-i rup oasele ticălosului ăluia şi-ţi explic totul după aceea! făcu patricianul, în culmea furiei, pornind în goană pe scări.

Dar nu mai era nici urmă de Castor pe-afară.

- Există o persoană care se potriveşte foarte bine cu descrierea pe care ţi-a făcut-o Dinţosul; o cunoşti şi tu... spunea pompierul ceva mai târziu după ce-l dusese pe Aurelius într-o cameră mai acătării şi-i oferise un pahar de vin.

- Dacă omul la care te gândeşti este acelaşi care se află în spatele proprietarilor de case incendiate, înseamnă că-l poţi prinde pe piroman şi toată Roma te va ridica în slăvi! îl îndemnă patricianul.

Cu toate insistenţele lui, pompierul încă mai ezita.

- Este prea absurdă bănuiala asta...

- Este un ucigaş, Mummius: trebuie să-l oprim cu orice preţ! insistă în continuare senatorul, povestindu-i ce se întâmplase cu micuţa Hebe.

- Sărmana fetiţă, murmură agentul, înduioşat, după care aruncă o privire în jur şi, după o scurtă ezitare, şopti un nume la urechea patricianului.

- Pe toţi zeii din Olimp, nu l-aş fi descoperit niciodată! exclamă Aurelius. Şi totuşi, nici nu încape vorbă, descrierea i se potriveşte de minune.... de data asta va trebui să mă fac luntre şi punte ca să-ţi aduc dovezile care-ţi trebuie, Mummius!

După ce patricianul plecă, pompierul rămase multă vreme aşezat la masă, cu privirea aţintită în fundul cupei cu vin. Venise de la ţară plin de un entuziasm uriaş şi se înrolase cu gândul neabătut de a apăra legea şi de a-i proteja pe concetăţenii săi de incendii şi de răufăcători. Zece ani de serviciu conştiincios, fără să fi şovăit chiar şi în situaţii grele, fără să fi acceptat vreodată monedele pe care mulţi i le fluturau prin faţa ochilor ca să şi-i ţină închişi. Zece ani în care învăţase din propria experienţă că nu întotdeauna cei vinovaţi plăteau pentru faptele lor, mai ales când era vorba despre oameni bogaţi şi puternici.

Acum, însă, zarurile fuseseră aruncate. Dacă ieşea rău, îl aştepta o demisie forţată, întoarcerea lipsită de glorie în sătucul natal din creierul munţilor, acolo unde nu mai rămăsese nimic, nici măcar mica grădină a familiei. Asta în cel mai bun caz; nici nu-i venea să se gândească la ceea ce l-ar fi aşteptat dacă...

Pe de altă parte, dacă senatorul reuşea...

Aurelius năvăli în *domus* ca o vijelie.

- Dacă nemernicul acela de grec mai îndrăzneşte să pună piciorul aici, puneţi mâna imediat pe el, încuiaţi-l în camera de

pedepse şi aruncaţi cheia! le porunci el servitorilor care rămăseseră muţi de uimire.

Paris încuviinţă şi el cu o mină gravă, fără a reuşi să-şi ascundă cu totul mulţumirea. Avea să scape, în sfârşit, de cel mai aprig inamic al său, de individul care-şi bătea joc atâţia ani de el, fără nici un pic de milă, punându-l mereu într-o lumină proastă faţă de stăpânul său...

Încă furios, Aurelius porni spre baie. Rămase acolo mai mult de un ceas, lăsându-se frecat îndelung cu buretele, în timp ce Nefer îi curăţa cu grijă unghiile, iar Iberina îi trecea pieptenele des prin părul ud. Când Fillis îi înfăşură în jurul trupului cearceaful de pânză albă, senatorul întinse automat mâna către cupa de *cervesia* rece pe care secretarul obişnuia să i-o pregătească la ieşirea din bazin.

Cervesia nu se afla la locul ei, după cum nici Castor nu se zărea. Patricianul strânse din buze: trebuia să se obişnuiască în cele din urmă cu gândul că grecul nu va mai apărea niciodată.

XXXI A treia zi înainte de Idele lui iulie

- Am nişte veşti teribile! exclamă Pomponia în după-amiaza zilei următoare. Se pare că frumoasa Corellia îşi făcea de cap cu câteva personaje de vază, în timp ce soţul ei se prefăcea că nu aude şi nu vede!

Patricianul, hotărât să nu-şi dezamăgească prietena, îşi dori din toată inima ca expresia feţei lui să exprime uimirea corespunzătoare faţă de asemenea informaţii tardive.

- Servitorii, continuă brava matroană, spun că stăpâna lor, Corellia, se ducea la o întâlnire amoroasă chiar în dimineaţa în care a fost ucis Antonius.... Aurelius se prefăcu surprins, temându-se de inevitabila continuare. Frumuseţea este că soţul nu trebuia să ştie nimic despre această întâlnire, pentru că, atunci când ea, la doar câteva zile mai târziu, a plecat din nou ca să se arunce în braţele misteriosului amant, s-a dus s-o caute acasă la mama ei! Bine i-a făcut ipocritului ăluia de Metronius: făcuse pe codoşul şi cu prima soţie pe care i-a oferit-o lui Elius Seianus ca să-şi salveze viaţa... data viitoare poate că se va gândi de două ori!

- Nu mai poate exista o dată viitoare, Pomponia, îi aminti cu delicateţe senatorul.

- Oh, da, aşa este... dar ce spuneam? continuă netulburată matroana. Aha, da, vorbeam despre ultima aventură a Corelliei: se pare că valetul ştie multe despre asta... dar ce ai, Aurelius, de ce îţi ţii răsuflarea în halul ăla? Dacă nu te simţi bine, spune-i lui Castor să-ţi dea ceva. Apropo, unde este secretarul?

- E liber, se grăbi să-i răspundă senatorul.

- În sfârşit, te-ai gândit să-l recompensezi! Merita aşa ceva, este un prieten adevărat; dacă te gândeşti de câte ori te-a scos din încurcătură... Aurelius avu o senzaţie ciudată, ca o flacără care îi urca spre faţă, de parcă s-ar fi înroşit...

Pomponia plecă după vreo două ceasuri şi patricianul o conduse până la *fauces*, unde portarul Fabellus dormea tun, aşa cum îi era obiceiul. Întorcându-se prin atriumul pustiu, i se păru că aude o tuse discretă, chiar deasupra capului său, aşa că ridică privirile, curios să vadă ce era.

- Pst, stăpâne, aici sunt!

Nemernicul de levantin se afla pe acoperiş, lângă *compluvium*[1], ţinând în mână o lumânare aprinsă şi două suluri de papirus. Aurelius simţi cum sângele i se urca la cap şi-l ameninţă, furios, cu pumnul.

- Fii atent la mine! Dacă ai de gând să chemi pe cineva, papirusurile astea de preţ se vor transforma în scrum: am aici scrisoarea pe care Ciria a furat-o de la Valeria şi lista celor care au cumpărat acele *insulae* incendiate, spuse secretarul, apropiind sulurile de flacăra lumânării.
- Ce faci tu este şantaj curat, Castor, şi încă unul dintre cele mai murdare! îi strigă patricianul, furios la culme.
- Da, tot ce se poate, stăpâne, recunoscu calm libertul.
- Vino imediat jos!
- Îmi dai cuvântul tău de cetăţean roman că voi scăpa întreg din mâinile tale?
- Coboară tu şi mai vedem noi... bombăni senatorul.
- Vreau un răgaz de o oră ca să plec, înainte ca tu să-ţi pui oamenii pe urmele mele, insistă Castor.
- De acord! admise în cele din urmă Aurelius, simţind că i se taie respiraţia de furie. După câteva clipe, examina cu atenţie cele două documente, la lumina marelui candelabru din birou.
- Minunat, Castor! fu el cât pe ce să exclame, dar se abţinu la timp şi continuă discuţia cu Castor. Crezi că poţi face din chestiile astea o marfă de schimb ca să scapi de bici, alexandrin trădător?
- Chiar asta aveam de gând, *domine*.
- Şi ai pretenţia să trăieşti în continuare aici, după porcăria pe care mi-ai făcut-o ieri?
- E o casă frumoasă, *domine*, şi mă simt bine aici.
- Îţi dai seama că, dacă nu te-aş mai pedepsi, mi-aş ridica în cap toţi servitorii? întrebă Aurelius, scormonindu-şi din greu creierii ca să scornească o soluţie onorabilă pentru a ieşi din impas.
- Şi asta este adevărat, *domine*. Ar exista, totuşi, o soluţie care să ne mulţumească pe amândoi. Orice pedeapsă are întotdeauna două aspecte diferite: pedeapsa în sine care, de regulă, este corporală şi umilinţa morală pe care o îndură cel pedepsit.
- Şi ce-i cu asta?

---

[1] **Compluvium:** spărtură pătrată în acoperişul atriumului, având sub ea, pe pardoseală, bazinul pentru *impluvium* (vezi).

- Ai fi dispus să renunţi la prima, dacă, în schimb, ţi-aş acorda posibilitatea s-o foloseşti pe a doua?

- Şi cum ai vrea să fac aşa ceva? vru să ştie stăpânul, încă neîncrezător.

- Ascultă-mă! făcu secretarul, după care continuă să-i vorbească în şoaptă.

- De data asta chiar o ia pe coajă! se miră Fillis.

- Castor o merita de mult! A făcut el destule boroboaţe, dar asta este cea mai gogonată şi de neiertat... îşi dădu Nefer cu părerea.

- Credeţi-mă, am încercat să-l scap, dar senatorul nici n-a vrut să audă! le dădea explicaţii Paris, cu o faţă pământie.

- Ai făcut aşa ceva tu care erai gata mereu să-l pârăşti stăpânului pentru orice fleac? se răţoi Iberina, privindu-l chiorâş.

- Eu speram să se aleagă doar cu o mustrare... protestă intendentul, cuprins de remuşcări.

- Are nişte umeri aşa de frumoşi secretarul nostru; să sperăm cel puţin că n-o să-i rămână urme... gemu Hazel, efeminatul, mângâindu-şi cu grijă obrajii fardaţi.

Asteria tremura toată, ghemuindu-se lângă mama ei.

- Hai, fato, o consolă aceasta, senatorul ştie mai bine ce are de făcut!

În clipa aceea, în întreaga *domus* răsună un nou urlet de durere.

- Oh, zei, nu mai pot să aud aşa ceva! exclamă Paris, ducându-şi mâinile la urechi ca să nu mai audă loviturile de bici şi vaietele cumplite care se auzeau dinspre bibliotecă. Pregăteşte-ţi uleiul acela pentru oblojit rănile, Nefer; bietul Castor o să aibă neapărat nevoie, adăugă el, cu lacrimi în ochi.

În cele din urmă, se aşternu o tăcere apăsătoare şi sclavii traseră cu urechea, apropiindu-se cu paşi furişaţi de pragul bibliotecii.

De cealaltă parte a uşii, Aurelius îşi şterse sudoarea de pe frunte şi mai lovi o dată, provocând un alt strigăt sfâşietor care făcu să se zbârlească pielea servitorilor de afară.

- Am cam obosit, nu crezi că ajunge? întrebă senatorul, lăsând în jos biciul.

Castor se ridică de pe canapea unde stătuse tolănit pe toată durata pedepsei şi pipăi cu degetele coloana care fusese biciuită cu atâta vigoare de stăpân.

- Ba aş crede că ajunge. Doar că tencuiala asta s-a cam jupuit şi o să trebuiască să pun pe cineva să refacă pictura.

- Hai, du-te acum afară; n-aş vrea ca sclavii să se îngrijoreze prea mult.

- Aşteaptă o clipă, spuse Castor, sfâşiindu-şi haina de pe el.

- Ei, ia ascultă, tunica aia este a mea! protestă stăpânul.

- Sigur că este a ta, *domine*; trebuie, totuşi, să mă aranjez puţin pentru ca toată comedia asta să fie mai uşor de crezut... îi explică libertul.

În clipa următoare, Castor apărea în pragul bibliotecii, înaintând cu paşi şovăitori printre cele două rânduri de servitori care-l priveau, compătimitori. Cu un gest ferm şi plin de mândrie, refuză mâna pe care Paris i-o întinsese ca să-l sprijine şi se îndreptă cu chipul marcat de suferinţă către camera sa.

- Nici un vaiet, nici o vorbă! exclamă Fillis, cuprinsă de admiraţie.

- Este un băiat de caracter: m-am înşelat în privinţa lui... spuse şi Paris.

- Ce bărbat! şopti Iberina, urmărindu-l cu priviri admirative pe curajosul libert care dispărea în întunericul camerei, învăluit într-o aură de eroism înălţător.

XXXII Ajunul Idelor lui iulie

A doua zi, Aurelius se trezi devreme, fiind animat de un prudent, dar încurajator optimism: datorită informaţiilor pe care i le procurase secretarul, acum avea posibilitatea să pună capăt unui şantaj mârşav şi chiar să-l aresteze pe piromanul asasin...

Când le chemă pe slujnice să-i facă toaleta de dimineaţă, fetele intrară ţinându-şi privirile în pământ: Iberina aducea ligheanul cu apă călduţă, Fillis faşa inghinală, Gaia o tunică proaspăt spălată.

La fel ca în fiecare dimineaţă, Publius Aurelius întinse braţele în lături şi aşteptă ca sclavele să-l îmbrace. Stătea în picioare cu ochii închişi, încă adormit pe jumătate, când un şuvoi de apă rece i se revărsă pe neaşteptate pe picioarele goale.

- Te rog frumos să mă ierţi, stăpâne, mi-a alunecat vasul din mână! spuse Iberina, necăjită. Patricianul pufni iritat: era limpede că slujnicele din casă îi declaraseră un război în toată regula ca răspuns la tratamentul brutal pe care credeau că-l suferise adoratul lor Castor...

- Sper că nu te deranjează dacă este un pic şifonată. Presa de călcat nu funcţionează prea bine, încercă să-i explice Gaia, întinzându-i o haină care parcă fusese mototolită intenţionat. Aurelius strânse din buze, hotărât să nu se lase provocat de asemenea şicane. Dar, cu toată bunăvoinţa, nu reuşi să-şi înăbuşe o înjurătură atunci când Fillis îi legă atât de strâns *subligaculum* inghinal încât îi punea în pericol virilitatea.

- Ia ieşiţi afară de aici şi lăsaţi-mă în pace! strigă el, scos din sărite. Paris apăru imediat în prag, cu expresia îngrijorată a unui prăpădit de bucătar atunci când vede apropiindu-se de uşa casei un cârd de musafiri înfometaţi.

- Fă-mi rost de o tunică mai acătării şi trimite-o pe Zenobia să mă îmbrace, dacă nu vrei să mă vezi arătând ca un vagabond oarecare! bombăni senatorul.

La scurt timp după aceea, îmbrăcat ca lumea de priceputa servitoare din Epir, Aurelius îşi chema credincioşii nubieni.

Ajungând pe Via Tusculana, Aurelius le porunci purtătorilor să oprească lectica şi-i lăsă liberi, dându-le destui bani ca să

cumpere un urcior de vin şi graţiile unei servitoare frumuşele. Porni apoi pe jos pe străduţa care urca spre Coelio, înţesată de prăvălii şi tarabe.

Vechea *domus* în care locuia Valeria, învecinată cu o *insula* foarte înaltă, oferea un plăcut adăpost împotriva arşiţei de afară. De la etajele de sus şi de la cele câteva *tabernae*[1] aflate lângă intrare se auzeau strigătele negustorilor, plânset de copii şi glasurile în mai multe limbi ale unor vecini certăreţi. Din contra, în atriumul umbrit, sclavii se mişcau fără să facă nici un zgomot, de parcă ar fi vrut să pună o barieră invizibilă de *gravitas*[2] romană între zidurile acelea cu patină străveche şi *cenacula*[3] mahalagiilor gălăgioşi care le înconjurau pe toate laturile.

- *Domina* nu este acasă, îi spuse o sclavă ţeapănă care-i luase locul Ciriei, având pe faţă o expresie nu mai puţin acră decât aceea a stăpânei sale.
- Arată-i asta şi o să mă primească! insistă Aurelius, dându-i o scrisoare.
- Nu cred că... începu să spună servitoarea pe un ton prea puţin amabil.
- Pe Hercule, ce mai stai, n-am timp de pierdut! strigă la ea patricianul.
- Mai bine pleacă, Burba, şi nu te speria: senatorului Statius îi place să înspăimânte sclavele, asta îl face să se simtă mult mai important! spuse Valeria, apărând în pragul sufrageriei. După aceea, luă brusc papirusul din mâna lui Aurelius, îl citi o dată, apoi încă o dată, timp în care se vedea cum se schimbă treptat la faţă.
- Înţeleg că sclava aceea m-a trădat! Am impresia că negustorul acela numidian care a cumpărat-o azi-dimineaţă a fost trimis de tine!

Patricianul dădu din cap aprobator: Castor îl convinsese cu multă pricepere pe un coleg de-al său punic să ofere o sumă destul de mare în numele unui inexistent *collegium*[4] din ţara sa. Cât despre Ciria, libertul, bazându-se pe solidaritatea tuturor servitorilor, o dusese în camera lui, deşi acest lucru era interzis.

---

[1] **Taberna:** magazin, prăvălie, tavernă.

[2] **Gravitas:** atitudine gravă şi serioasă pe care tradiţia o cerea cetăţeanului roman.

[3] **Cenaculum:** apartament, cameră de închiriat.

[4] **Collegium:** asociaţie profesională, de colegi. Existau numeroase *collegia funeraria*, create pentru a construi şi întreţine mormintele obişnuite ale membrilor.

Valeria îi înapoie vizitatorului papirusul şi mâinile îi tremurau.

- Ei, ce spui? o întrebă senatorul pe un ton nerăbdător.

- Vino acolo. Să nu ne deranjeze nimeni, le porunci ea servitorilor, după ce închise uşa cu zăvorul.

- Ce vrei de la mine, întrebă ea, încercând să-şi mascheze furia sub un ton destul de supus.

- Scrisoarea aceea spune limpede: tu erai aceea care i-a oferit lui Antonius materialul pentru şantaj. O făceai din iubire, cum credea el, sau pentru nişte bani murdari? întrebă patricianul.

- Este o poveste destul de lungă, aş putea să ţi-o spun, recunoscu ea, frământându-şi mâinile. Eu l-am cunoscut pe Antonius cu ani în urmă, în Grecia. Eram o femeie măritată la vremea aceea, dar în sentimentul care s-a înfiripat între noi nu se amesteca nimic material sau meschin.

- Vrei să spui că nu te culcai cu el? vru să afle, cu cinism, Aurelius.

- Sigur că nu! Eu nu sunt Corellia şi nu i-am permis lui Antonius să mă atingă nici măcar cu un deget!

- Parcă nu-mi vine a crede! remarcă patricianul, ironic.

- Ştiam, desigur, că avea multe amante; chiar el îmi povestea ce aventuri avea, dar legătura dintre noi era de o altă natură şi eu eram mândră că nu puteam fi confundată cu stricatele cu care umbla el.

- Şi-l ascultai înţelegătoare, fericită că erai tratată într-un mod atât de aparte... zâmbi senatorul.

- Pentru el, eu eram un model, un ideal către care merita să se înalţe.

- Un rol nobil, nu neg: păcat, însă, că a făcut din tine şi o complice a învârtelilor lui. Din scrisoarea asta reiese că te aşteptai la ceva din ceea ce scotea el din şantaje... îi aduse aminte Aurelius.

- Aveam nevoie de bani: Herennius murise şi puţinul care-mi rămăsese de pe urma lui începea să se risipească. Ca să pot supravieţui în continuare în Creta, am fost nevoită să ipotechez pământurile din Lucania care erau zestrea mea.

- Ideea asta de supravieţuire este destul de relativă, Valeria. La Gortina, aveai mai mult de cincizeci de sclavi, îi aminti patricianul.

- Ca văduvă a unui guvernator, eram obligată să-mi păstrez un anumit rang, încercă Valeria să se justifice.

- Mai ales dacă voiai să cucereşti inima unui nou pretendent la mâna ta.

- Ştiam că Antonius nu-mi putea oferi nici o siguranţă pentru viitor, atât timp cât rămânea alături de Balbina. Ca să poată divorţa, era obligat să-i restituie zestrea, iar el, la fel ca mine, nu avea bani. Aproape că ne hotărâserăm să renunţăm la planurile noastre când ne-am revăzut la Roma.

- Şi aţi început să faceţi afaceri împreună. Poate că sperai cu adevărat să-l iei de bărbat, dar după ce el a fost ucis te-ai dat peste cap să găseşti pe altcineva în locul lui, după cum o demonstrează scena jucată în faţa mea la librăria fraţilor Sosius....

- Este vina fratelui meu care nu ţine seama de nevoile mele: tot ceea ce are este cheltuit pentru armată!

- Chiar dacă te nedreptăţea, prin scrisorile acelea de ameninţare l-ai făcut să plătească zdravăn!

- I-am luat doar ce era drept să-mi revină mie. Nici nu-i pasă de mine; mă vede ca pe un simplu pion în setea lui de putere şi nu sar în lături să mă mărite cu unul dintre centurionii aceia bădărani din jurul său, dacă aceasta l-ar ajuta ca să rămână la comanda armatelor!

Ce femeie ciudată, se gândea senatorul: un amestec de viclenie periculoasă şi de naivitate copilărească, o minte isteaţă, în stare să urzească planuri dintre cele mai subtile, dar gata să acorde o încredere fără margini unui nătâng fanfaron cum era Felix...

- Prin urmare, îl iubeai pe Antonius şi niciodată n-ai fi putut să-l ucizi, trase concluzia senatorul, pe un ton sceptic. În schimb, după câte văd eu, rămâi în continuare suspectă: mai întâi de toate, simţindu-te perfect capabilă să continui de una singură acest joc, puteai foarte bine să-ţi elimini complicele cu care erai nevoită să împărţi câştigul. Sau... eşti răzbunătoare, Valeria, şi sunt sigur că ai să rămâi dezamăgită descoperind adevăratul motiv pentru care iubitul tău te respecta atât de mult!

- Nu toţi bărbaţii seamănă cu tine; din fericire, mai sunt unii care ştiu să preţuiască o femeie cinstită.

- Cam ciudat un asemenea portret pentru o şantajistă! izbucni în râs Aurelius.

- Vreau să spun o femeie pe care nu oricine poate s-o atingă! strigă ea.

- Mai ales dacă este vorba despre un bărbat căruia îi lipseşte bărbăţia, îi replică pe un ton subtil senatorul. Oh, să nu-

mi spui că nu ştiai! Scumpul tău Antonius nu avea încotro şi trebuia să se arate cast şi foarte binecrescut!

- Dar avea o droaie de femei... şi-mi promisese că se desparte de Balbina şi se însoară cu mine!

- Ce bine te-a tras pe sfoară! clătină din cap Aurelius. Ţi-a spus o groază de minciuni. În ce-o priveşte pe Balbina, de altfel, ea era aceea care îşi dorea cu ardoare să divorţeze şi Felix nici nu avea de gând să accepte aşa ceva, în ciuda fratelui său care-l ura de moarte.

- Are un copil cu ea! protestă Valeria cu un glas care acum tremura vizibil.

- *Mater semper certa, pater semper incertus*[1], îi explică pe un ton calm senatorul.

- Nu pot să cred una ca asta! Îmi era total credincios...

- Foarte uşor de explicat! Îl admirai şi erai singură: cu care altă femeie ar fi putut juca rolul unui seducător ideal? Orice altă femeie, chiar mai puţin inteligentă decât tine, ar fi intrat imediat la bănuieli.

- Nu! repetă din nou Valeria, cuprinsă de o emoţie violentă. Senatorul se întrebă dacă femeia continua să se prefacă. Dar tremurul buzelor, agitaţia necontenită a mâinilor, fruntea brobonată de sudoare dovedeau fără putinţă de tăgadă că Valeria descoperea abia în clipele acelea înşelăciunea continuă pe care îşi bazase iluziile.

- Minţi, Aurelius. Vrei să mă faci să sufăr... bolborosi ea, albă la faţă ca varul.

- Vrei să ştii cum se numeşte medicul lui? Sau preferi să vorbeşti chiar tu cu văduva? întrebă senatorul, observându-i reacţiile cu un interes neaşteptat şi oarecum nemilos: nu se întâmplă în fiecare zi să asişti la năruirea unui vis. „Poate că şi viperele au visuri”, se gândi el, „şi uneori chiar ucid”. Valeria ucisese.

- Nu reuşesc să înţeleg, exclamă ea cu un râs nervos. Am toate calităţile care se cer unei soţii romane perfecte: sunt castă, modestă şi pudică. După câte spun bărbaţii, astea sunt calităţile pe care le caută la noi, doar că, de fapt, ei se însoară cu vreo Corellie sau îşi pierd capul pentru vreo Glafiră!

---

[1] **Mater semper certa, pater semper incertus:** zicală latină care se poate traduce astfel: „Mama este întotdeauna sigură, tatăl întotdeauna nesigur”.

Patricianul nu putu să nege: era ultima persoană care ar fi putut face asta.

- Dar acum ajunge, Aurelius, te-ai distrat suficient pe socoteala mea. Dacă vrei să spui toate astea fratelui meu, n-ai decât: faci cum crezi de cuviinţă, dar pleacă de aici cât mai repede!

- Stai puţin că n-am terminat. Poate că ai uitat că Antonius şi Metronius au fost ucişi! Tu n-ai un alibi pentru nici una dintre aceste crime.

- Ba am, cum să n-am, îl contrazise ea. În ziua incendiului de la casa Glafirei, mă aflam în vizită la o prietenă care dorea atât de mult să afle în ce relaţii eram noi doi, încât mi-a jurat că o să păstreze secretă această întâlnire.

- O prietenă, nu? spuse neîncrezător Aurelius: amănuntul acela tardiv ieşea la iveală într-un moment care putea fi mult prea favorabil Valeriei....

- Este vorba despre matroana Pomponia! răspunse femeia fără a căuta să-şi ascundă satisfacţia.

„Binecuvântată femeie cu bârfele tale cu tot!”, suspină patricianul în sinea sa. Dornică să-şi vâre nasul în viaţa sa personală, matroana promisese să treacă aceasta sub tăcere, arătându-se discretă tocmai într-o situaţie ca asta în care ar fi trebuit să-i spună imediat totul!

- Tu ai găsit printre documentele rămase de la Herennius fâşiile acelea de piele, nu-i aşa? Îţi aduci aminte ce scria pe ele? mai întrebă patricianul, hotărât să meargă până la capăt.

- Eu nu am reuşit să descifrez codul... „Dar Antonius, da”, se gândi senatorul. Am înţeles doar faptul că în urmă cu mulţi ani, tata şi cu soţul meu făcuseră parte amândoi dintr-un complot.

- Erau nume în mesajul acela? o întrerupse patricianul.

- Nu ştiu. I l-am dat lui Antonius care s-a gândit să profităm de el, bazându-ne pe sentimentul de onoare al lui Valerius, dar a murit înainte de a-şi pune la punct planul. Prin urmare, sărmanul Felix acţionase singur, ţinând-o pe complicea lui departe de grosul afacerii, reflectă Aurelius.

- Aşa că tu te-ai hotărât că continui de una singură, fără să-ţi faci nici un scrupul pentru situaţia ingrată în care urmai să-l pui pe fratele tău.

- Nu mai ingrată decât cea în care ne-aţi pus voi, tu şi mama! îi replică ea, privindu-l ţintă, drept în ochi.

Aurelius tăcu şi nu mai adăugă nimic, îndreptându-se către uşă: Antonius nu fusese ucis pentru un mărunt, prăpădit şantaj care avusese drept ţintă reputaţia unui om mort în urmă cu douăzeci de ani...

- Stai o clipă, vreau să-ţi arăt ceva, spuse femeia şi, recăpătându-şi pe deplin sângele rece, se aplecă peste *arca* scoţând de acolo un teanc de documente. Aici sunt ipotecile pe pământurile mele din Lucania: dacă nu le pot răscumpăra la termen, mi-aş pierde zestrea. Aşa că eu trebuie să-mi găsesc neapărat un soţ de rangul meu! Nu pot trăi aici, în mizeria asta, cu plânsetele plozilor şi cu rufele întinse la uscat până deasupra capului meu. De aceea l-am ascultat pe Antonius; de aceea m-am coborât până la şantaj!

- Şi eu ce amestec am în toate astea? o întrebă senatorul.

- Tu eşti foarte bogat. Te-ar costa o nimica toată să plăteşti ipoteca aceea... şopti ea cu o voce stinsă.

- Şi ce aş primi în schimb? întrebă Aurelius, prefăcându-se oarecum interesat. Valeria tăcu, dar ce mândrie arogantă, ce orgoliu în tăcerea aceea stânjenită! O trufie fără margini care nu venea nici din farmecul ei, nici din frumuseţea de netăgăduit, ci doar din convingerea nestrămutată că valora de o sută de ori mai mult decât toate Corelliile şi Glafirele de pe lume...

- Ai trecut de la dorinţa de a ajunge în faţa unui flamen nupţial la câteva ipoteci, Valeria. N-am ce să zic, ai redus destul de mult tariful, aprecie cu sarcasm senatorul.

- Ei, ce zici? întrebă ea, ţinându-şi răsuflarea.

- Îmi pare rău, nu mă interesează. Ca hetairă preţul pe care îl ceri este prea mare şi, fie vorba între noi, nu cred că valorezi atât, îi răspunse patricianul, înapoindu-i documentele.

Valeria păli şi dădu pe neaşteptate frâu liber furiei sălbatice pe care şi-o înfrânase până atunci.

Urlând din răsputeri, se aruncă asupra senatorului ca o fiară setoasă de sânge, începu să-i care pumni pe unde nimerea şi-i înfipse unghiile în obraji, aşa că nobleţea şi *dignitas* cuvenite unei matroane romane perfecte lăsară locul mâniei vulgare a unei *lupa* dintr-un bordel care îşi dă seama că fusese plătită cu bani falşi.

- Ei, da’ uite că eşti vie! exclamă Aurelius, încercând să se ferească de atacurile ei. Credeam că eşti doar o statuie din marmură!

Din gura Valeriei ieşi un torent de înjurături atât de obscene că l-ar fi înfuriat până şi pe Castor dacă le-ar fi auzit.

- Tu, Antonius, Valerius, Herennius... vă urăsc pe toţi! striga ea ca scoasă din minţi, aruncându-se din nou asupra senatorului. Se prăvăliră amândoi pe pardoseală, înlănţuiţi într-o încăierare fără cruţare.

- Eşti vie. Şi, pe deasupra, eşti şi femeie, repetă Aurelius, când reuşi în cele din urmă s-o potolească şi să-şi afunde faţa plină de sânge între sânii ei.

- Ce s-a întâmplat, stăpâne, ai violat vreo tigroaică? îl întrebă secretarul, văzându-l că se întoarce acasă bine scărmănat.

- Cam aşa ceva, recunoscu senatorul.

- Se vede că într-adevăr statuile prind viaţă, ca Galateea datorită lui Pigmalion! se grăbi să comenteze grecul.

- Pe Jupiter cel mare şi bun, de unde ştii cine a fost? întrebă Aurelius, mirat la culme, şi Castor îi răspunse făcând un gest vag prin care voia parcă să-i spună că era prea greu să-i explice aşa ceva.

Spre deosebire de secretar, Paris întoarse cu discreţie privirile în altă parte, prefăcându-se că nu observă zgârieturile adânci de pe faţa stăpânului.

- *Domine*, trebuie să-ţi spun ceva. Este vorba despre nişte lucruri foarte grave... spuse el.

Patricianul consideră, însă, mai nimerit să-l facă să aştepte puţin, pentru că voia să vorbească mai întâi cu grecul.

- Castor, nu mi-ai spus tu că fata aia, Ciria, o să plece în Trespotia?

- Aşa este, confirmă grecul. Ieri s-a urcat într-un car ca să plece spre Brundisium, de unde speră să se îmbarce pe vreo corabie.

- Atunci, îmi explici ce făcea acum câteva ceasuri în cârciuma lui Cereres? Se spune că a cumpărat-o cu banii jos şi, împreună cu fostul vânzător de la librăria fraţilor Sosius, au de gând s-o conducă....

- Greşeşti, stăpâne; trei aureus nu sunt suficienţi ca să cumperi o prăvălie pe *Vicus Patricius*!, lăsă libertul să-i scape fără să vrea.

- Aşa este, eu ţi-am dat cinci, îi aminti Aurelius. Aşadar, ceilalţi i-ai băgat tu în buzunar...

- Un *thermopolium* ca acela costă o avere. De unde o fi găsit fata aia restul banilor? se întreba Castor. Pe toţi zeii,

economiile mele! Le ţineam în cameră, sub *torus* şi probabil că, atunci când am adus-o aici... exclamă el cu ochii ieşindu-i din orbite, după care se duse în fugă să verifice dacă aşa era. După câteva clipe, ieşea prin *fauces* şi alerga, înjurând de mama focului, la vale, coborând de pe Viminal în direcţia tavernei lui Cereres.

Îndată ce grecul se făcu nevăzut, Publius Aurelius se întoarse către intendent.

- Ei, spune, ce este?

Paris stătea ţeapăn în picioare, în faţa mesei, cu privirile în pământ, umerii căzuţi şi cu un aer cum nu se poate mai disperat.

- Hai, curaj! îl îndemnă patricianul, pregătindu-se să-i asculte cu plăcere mărturisirea. Intendentul îşi luă inima în dinţi, înghiţi în sec, vorbi, dar nu era deloc ceea ce se aşteptase stăpânul său.

- Vorbeşti serios, Paris? întrebă el, întunecându-se la faţă. Chiar vrei să pleci din serviciul meu?

- Da, *domine*! bâigui el cu lacrimi în ochi.

- Tatăl tău, Diomedes, era administratorul familiei Aurelius, luându-i locul bunicului tău. Spune-mi cel puţin ce rău ţi-am făcut ca să-mi întorci în felul acesta spatele. Te-am făcut bogat şi am atâta încredere în tine, încât ţi-am lăsat în grijă şi *arca* în care îmi ţin sigiliul.

Paris gemu jalnic, simţindu-se ca o insectă care umblă prin gunoaie: nici un alt intendent nu avusese vreodată privilegiul de a păstra cheile de la *arca*, acea casă de bani pe care numai *paterfamilias* sau cel mult soţia sa o aveau în grijă. Stăpânul avusese întotdeauna o încredere totală în el, iar el, în loc să-i fie recunoscător pentru aceasta, îi răspundea într-un asemenea mod...

- M-ai copleşit cu daruri, *domine*; ai fost bun, drept, corect... şopti el printre suspine.

- Şi, cu toate astea, vrei să pleci de la mine, constată Aurelius, pe un ton sever.

- *Domine, domine*! izbucni în lacrimi administratorul. Mi se sfâşie sufletul, dar nu pot face altfel!

- Bine, fie cum zici tu, îi spuse Aurelius, cu răceală.

- Şi în ce priveşte cealaltă rugăminte...? se bâlbâi Paris, pământiu la faţă.

- Îmi pare rău, nu pot să ţi-o îndeplinesc.

- Te implor, *domine*, sunt în stare să-ţi las tot ce am! strigă intendentul, agitat.

- N-aş putea să ţi-o cedez pe Zenobia nici măcar dacă aş vrea: nu-mi mai aparţine.

- Oh, zei, ai vândut-o deja! Paris se clătină, gata să leşine, şi întrebă pe nerăsuflate: Şi cine o are acum?

- Nimeni, răspunse Aurelius, pe neaşteptate. Ea încă nu are habar de asta, dar am eliberat-o îndată ce am aflat că este gravidă.

Faţa administratorului, care pe tot timpul discuţiei fusese roşie ca focul, păli dintr-o dată, ca şi cum cineva i-ar fi trecut peste obraji un burete îmbibat cu leşie.

- Am crezut de cuviinţă să nu las ca fiul intendentului meu să se nască în sclavie, adăugă Aurelius, abţinându-se cu greu să nu izbucnească în râs. Dar, când îşi ridică privirile către Paris, acesta se prăbuşise la pământ, răpus de emoţie. Ca să-l facă să-şi revină, Aurelius fu nevoit să-i tragă câteva palme, mult mai puternice decât ar fi fost nevoie în mod normal.

- Stăpâne, stăpâne, am să te slujesc toată viaţa şi la fel copiii mei şi copiii copiilor mei... jură administratorul între râs şi plâns.

Aurelius mormăi ceva, cu o expresie şireată, trăgându-şi rapid mâna înainte ca servitorul să i-o acopere cu sărutări fierbinţi.

- Iartă-mă, *domine*, îmi era prea ruşine şi n-am avut curajul să-ţi spun de copil. Cine ştie ce gândeşti acum despre mine!

- Chiar vrei să ştii, Paris? Când te-am văzut ieşind pe furiş din camera Zenobiei, am simţit o mare uşurare: să trăieşti alături de un om atât de plin de virtuţi cum eşti tu, era prea obositor pentru mine. Mă întreb mai degrabă ce-o să spună Castor despre asta...

- Oh, zei, secretarul! se înfioră Paris, înspăimântat.

- Mai devreme sau mai târziu o să afle şi va trebui să te descurci singur cu el!

Administratorul strânse din dinţi, hotărât ca, în numele dragostei sale pentru Zenobia, să înfrunte chiar şi cele mai veninoase cuvinte ale temutului său rivalul.

- Zeii să-ţi stea mereu alături, *domine*. Pentru mine eşti ca un tată iubitor!

- Cum îţi permiţi să spui asta? Sunt doar cu patru ani mai mare decât tine! se simţi jignit Aurelius, plictisit peste măsură să i se atribuie rolul unui bătrân înţelept, când el ar fi dorit să-l mai joace încă pe acela al unui tânăr năbădăios.

- Voiam să spun ca un frate mai mare! se corectă imediat Paris, apoi, după ce făcu o plecăciune grăbită, alergă afară, nerăbdător să-i dea Zenobiei minunata veste.

XXXIII Idele Iui iulie

Publius Aurelius îi trimisese în mare secret un mesaj lui Mummius şi, acum, cei doi se aflau în popina din faţa sediului celei de-a doua cohorte de pompieri, prefăcându-se absorbiţi de o partidă de *felix six*[1] ca să poată ţină discret sub observaţie poarta de la intrarea în cazarmă.

„Abemus in cena pullum, piscem, pernam, paonem”[2], „Avem la cină pui, peşte, şuncă şi friptură de păun”, spunea lista de mâncăruri gravată pe scândura din lemn care servea în acelaşi timp şi ca tablă de joc.

Aurelius dădu cu zarul şi se prefăcu apoi că notează punctele pe tăbliţa pe care i-o trecu după aceea pompierului.

- După cum ţi-ai dat seama, nu te-ai înşelat, Mummius. Zonele lovite de dezastre au fost cumpărate de câţiva bogătaşi cunoscuţi, ca să pregătească acolo noi suprafeţe de verdeaţă...

- Şi, printre aceşti bogătaşi, se afla şi consulul, şopti Mummius.

- Şi însuşi Claudius, domic să-şi extindă grădinile: sper că nu vrei să-l acuzi şi pe el!

- Atunci, nu crezi că Metronius a fost complice la crimă?

- Mai probabil este să fi închis doar ochii, refuzând să recunoască faptul că Eschilinul, considerat până mai ieri ca fiind unul dintre cele mai sigure cartiere ale Romei, să ia foc cam prea des. Bănuielile tale erau mai mult decât întemeiate, Mummius, dar ai greşit ţinta, presupunând că specula au făcut-o vânzătorii sau cumpărătorii: în realitate, intermediarii au fost aceia care s-au ales cu adevărate averi! Castor a avut această bănuială atunci când a observat că, în timp ce era destul de simplu să afli numele proprietarilor vechi sau noi, mult mai greu era să desluşeşti nişte tranzacţii ciudate de vânzare-cumpărare prin care construcţiile au trecut de mai multe ori din mână în mână.

---

[1] **Felix six:** joc care se disputa cu zaruri pe o tablă cu cinci căsuţe, deseori înlocuite prin cuvinte de şase litere.

[2] **(H)abemus in cena pullum piscem pernam paonem:** adică, „Avem la cină pui, peşte, şuncă şi came de păun”. Este meniul dintr-o ospătărie care, gravat în lemnul mesei, servea şi de tablă pentru jocul felix six (vezi). Inscripţia este autentică.

Nici unul dintre sărăntocii aceia de pe Eschilin nu mai erau proprietarii caselor în momentul în care au fost cedate pe un preţ bun persoanelor de vază pe care le ştii: câţiva traficanţi şireţi se prezentaseră la ei imediat după dezastre, oferindu-se să le cumpere zidurile acelea arse pe un preţ de nimic sau chiar degeaba...

- Nobile senator, nu mă mai ţine ca pe jar! exclamă Mummius cu vocea gâtuită de emoţie. Spune-mi dacă este vorba despre cine cred eu!

- Nu există nici o îndoială. Priveşte sigiliile de pe aceste documente: vei observa că, alături de fiecare nume, am notat gradul de rudenie dintre cel care semnează şi o anumită persoană, aceeaşi pe care tu ai recunoscut-o după descrierea făcută de Dinţos.

- Eşti sigur că o să-l prindem?

- Să nu-l scapi din ochi nici măcar o clipă şi fii gata să acţionezi: voi duce aceste contracte la Senat şi voi înainta în secret o acuzaţie. Între timp, o să facem în aşa fel încât să fie însoţit de agenţii de la cohorta a şaptea, ca să-l prindem asupra faptului, dacă va mai încerca să pună foc.

- Leontius, superiorul meu direct! Cine şi-ar fi putut închipui că piromanul era chiar comandantul pompierilor? Cred şi eu că era foarte priceput să aţâţe un foc! clătină din cap Mummius, mirat la culme. Acum îmi explic de ce nu l-a primit în audienţă pe fierar şi, tot astfel, de ce îmi punea mie mereu beţe în roate de fiecare dată când încercam să cercetez mai în amănunţime dedesubturile unui incendiu!

- Era sigur că nimeni nu l-ar fi putut bănui de aşa ceva. Dacă tu n-ai fi rostit numele acela, când ţi-am povestit ce spusese Famulus, n-am fi reuşit niciodată să-l descoperim. Şi pornind tocmai de la conturile lui Leontius, Castor mi-a demonstrat că, în cele din urmă, banii de pe toate casele arse au trecut prin mâinile lui sau ale unei rude apropiate.

- Le cumpăra de la amărâţii aceia care îi şi mulţumeau pentru că îi scăpa de un morman de ruine.... spuse Mummius, revoltat.

- Ca să revândă terenul la nişte preţuri ameţitoare, aşa cum s-a întâmplat şi cu mica *insula* în care a murit copilaşul acela.

- Aşadar, o să-l băgăm la zdup! Din păcate, însă, n-o să aflăm niciodată care a fost în realitate rolul consulului, spuse cu regret Mummius. S-ar putea ca tocmai el să fi provocat incendiul

în care şi-a pierdut viaţa: sunt convins că acolo a fost mâna unuia nepriceput în astfel de lucruri.

- Eu cred, în schimb, că acolo cineva urmărea să distrugă dovezile unui şantaj.

- De ce nu fusese chiar consulul? Dacă aş reuşi să fac vreo legătură între el şi moartea prietenului tău...

- Nu avem dovezi solide ca să putem susţine o acuzaţie şi nici Cezarul, nici Senatul n-ar permite niciodată ca numele său să fie legat de o bănuială atât de şubredă. Mai mult, sunt gata să pariez că, datorită bănuielii că vinovatul pentru incendii ar fi fost consulul, senatorii vor clasa şi asasinarea lui Antonius ca fiind comisă de nişte persoane total necunoscute....

- De ce ar face asta, nobile senator? vru să afle pompierul, încreţindu-şi fruntea.

- Pentru că Roma continuă să aibă o încredere absolută în magistraţii săi.

- Dar asta-i o nedreptate! izbucni pompierul cu un glas indignat.

- Şi totuşi, aşa o să se întâmple. Mulţumeşte-te cu capul lui Leontius pentru că şi ăsta este un rezultat care-ţi face cinste. Şi, în plus... cohorta a doua va rămâne fără comandant. Am de gând să pronunţ numele tău şi sunt sigur că, de data aceasta, nimeni nu va avea nimic de obiectat la această *commendatio*[1] a mea.

- Prin urmare, crezi că şi eu sunt de vânzare? întrebă cu răceală pompierul.

- Toţi oamenii sunt, depinde care le este preţul, spuse fără să vrea Publius Aurelius.

- Ei bine, de data asta te-ai înşelat amarnic, nobile senator! îi replică bătos pompierul, strângând pumnii atât de tare încât nodurile degetelor i se albiră.

- Stai liniştit, nu vreau să te cumpăr. Pur şi simplu, sunt convins că, intrând pe mâinile tale, cohorta asta va câştiga în eficienţă şi cinste. La Roma, aşa ceva este lucru rar şi mi-ar părea rău să dau cu piciorul unor asemenea calităţi doar din cauza mândriei tale.

- Se zvoneşte că eu fac carieră pentru că mă sprijini tu, bombăni Mummius.

---

[1] **Commendatio:** „recomandarea” din zilele noastre, practică foarte răspândită în Roma antică.

- Este adevărat, dar eu nu recomand decât oameni de valoare.

- Dacă-i pe-aşa, accept, se dădu bătut pompierul, ceva mai îmbunat. În felul acesta, totul se sfârşeşte cum nu se poate mai bine: eu am prins piromanul pe care-l căutam, tu criminalul. Şi când te gândeşti că mi-era teamă să n-o păţesc din cauza încăpăţânării mele...

- Eu o s-o plătesc mai scump pe a mea. Sunt pe cale să-l dau în vileag pe Leontius care este cumnatul lui Appius Hostillius; decanul n-o să-mi ierte niciodată asta: de azi înainte, orice pretext va fi bun ca să mă dea afară din Curie, oftă patricianul, resemnat.

- Îmi pare rău, nobile senator. Totuşi, dacă rămâi fără slujbă, poţi oricând să te înrolezi la noi: te-ai comportat minunat în ziua incendiului! spuse Mummius ca să-l consoleze.

- Poate că ar fi bine să încep deja antrenamentul la pompe! râse Aurelius, salutându-l la plecare.

XXXIV A douăsprezecea zi înainte de Calendele lui august

Trecuseră deja câteva zile de la raportul strict secret prezentat de Publius Aurelius Statius în faţa împăratului Claudius şi a întregului Senat.

Aşa cum prevăzuse patricianul, Leontius, inculpat nu numai pentru incendii, ci şi pentru uciderea lui Antonius, era deja închis la Mamertinum, în aşteptarea unui proces care se anunţa îndelungat şi spectaculos: toţi cei rămaşi fără acoperiş deasupra capului cereau să fie despăgubiţi şi, în numele tuturor, vorbea însuşi namila de fierar, poreclit Animalul.

Mai greu era, în schimb, să se găsească un apărător pentru piroman. Condamnarea lui aproape sigură nu numai că îi descuraja pe avocaţi, dar îi încurca şi pe micii întreprinzători de prin cartiere care făcuseră deja rost de un număr uriaş de scaune pliante şi de perne pe care urmau să le închirieze publicului în timpul procesului: într-adevăr, fiind acuzat de crime atât de odioase, era posibil ca Leontius să se sinucidă şi astfel ei ar fi suferit pagube serioase....

În orice caz, în dimineaţa ovaţiunii solemne, în marea *domus* de pe Viminal, nimeni nu avea chef să se mai gândească la crime: în ziua aceea, Roma întreagă avea să aducă un omagiu entuziast legiunilor şi toată lumea ardea de nerăbdare să ia parte la marele eveniment.

- Eşti gata, *domine*? întrebă Castor din prag.

Senatorul dădu din cap afirmativ. Iberina termină de aranjat toga, cu laticlava scoasă bine la vedere, în timp ce Fillis aranja cutele mantiei brodate, încheind-o pe umeri cu două broşe de onix. Asteria puse în picioarele stăpânului cizmuliţele de protocol cu semiluni de fildeş; Nefer îi puse pe arătătorul mâinii drepte rubinul cu sigiliul gravat pe el şi, în fine, Hazel, bărbierul asiro-fenician, veni în goană, cu foarfecele în mâini ca să-i mai potrivească o dată câteva fire de păr şi să îndepărteze un firicel din barbă scăpat de sub tăişul briciului.

Cei opt purtători nubieni îl aşteptau deja în faţa lecticii. Senatorul se aşează pe perne şi imediat o armată întreagă de vestitori, crainici şi oameni cu evantaie se grăbi să se posteze în

fruntea alaiului, în timp ce servitorii ceilalţi se înşirau într-o ordine perfectă în urma lecticii.

Paris era extrem de preocupat: o asemenea paradă îi dădea mare bătaie de cap şi, mai rău, pe durata ceremoniei casa rămânea aproape nepăzită. Într-adevăr, nimeni nu concepea să lipsească de la spectacolul soldaţilor care defilau pe *Via Sacra* împodobită ca de sărbătoare: ei erau aceia care făcuseră din Urbe cetatea invincibilă şi eternă, venerată ca o zeiţă până în cea mai îndepărtată provincie a imperiului. Şi printr-un fenomen ciudat de comuniune, până şi sclavii şi prizonierii de război care fuseseră învinşi şi umiliţi de Roma, în ziua aceea aveau sentimentul că fac şi ei parte din ea, împărtăşindu-se într-un fel din gloria ei...

- Gata suntem, stăpâne! spuse în cele din urmă administratorul, ştergându-şi fruntea asudată cu dosul palmei. Aurelius dădu semnalul de plecare şi cortegiul începu să se desfăşoare, încet şi solemn, pe întreaga *Vicus Patricius*.

Un tunet de urale îi întâmpină pe primii soldaţi care înaintau sunând din trâmbiţele de război:

- Viaţă lungă legiunilor!

În rândurile publicului care striga se aflau bărbaţi şi femei de toate rasele, de toate religiile şi de toate graiurile. Nu mai existau conflicte dramatice, ţărişoare nesupuse, graniţe de netrecut. Din Africa până în Britannia, de la coloanele lui Hercule până la codrii nesfârşiţi din nord, întreaga lume nu purta decât un singur nume: Roma.

- Viaţă lungă comandantului Valerius! striga din răsputeri mulţimea, aşteptându-l pe general ca să-l aclame. De când triumful nu mai era acordat decât împăratului, ovaţiunea era cea mai mare onoare la care putea avea dreptul un cetăţean roman: nimeni şi nimic nu-l mai putea opri acum pe Valerius să intre în Olimpul celor mari, îşi spuse Aurelius, simţind că avea din nou pentru prietenul său acea afecţiune pe care credea că o pierduse pe vecie.

Cu toate acestea, cortegiile triumfale, deşi pline de măreţie, erau destul de plictisitoare. Stând destul de mult timp în *sella*[1] aceea incomodă şi aplaudând laolaltă cu ceilalţi, Publius Aurelius, nerăbdător ca de obicei, începu să privească de jur împrejur cu o curiozitate prost mascată. Feţele dintotdeauna,

[1] **Sella:** scaun fără spătar.

gândea senatorul privindu-i pe semenii lui; acelaşi orgoliu plin de îngâmfare, obişnuita *gravitas* afişată la toate apariţiile în public, lăsând pentru viaţa privată cele mai josnice vicii şi apucături...

Privirea i se opri asupra vechiului său prieten şi învăţător, Claudius *Caesar*, şchiopul gângav de care într-o vreme toţi cei din jur îşi băteau joc şi pe care toate popoarele îl venerau acum ca pe o divinitate, stăpân al Romei, stăpân peste întreaga lume. Înveşmântat în purpură, şedea sub baldachinul imperial, cu lictorii în spatele lui: nici un alt consul nu se afla pe lângă el, pentru că, de la moartea lui Metronius, funcţia rămăsese vacantă şi cârmuitorul nu dădea semne că ar vrea să propună un succesor. În spatele împăratului, Messalina, soţia lui de o frumuseţe răpitoare, îşi ţinea mâinile pe capetele celor doi copii, Octavia şi Britannicus, care făceau faţă înţepeniţi rolului lor de persoane publice.

Alături de împărătească, în partea cea mai de sus a tribunei de onoare, se aflau cele şase Fecioare Vestale, nemişcate pe scaunele lor cu spătare înalte[1]. Aurelius le privi feţele prelungi, oprindu-se mai mult timp asupra celor două fetiţe: dedicate încă din copilărie slujirii zeiţei focului şi a patriei, aveau să-şi îndeplinească menirea timp de treizeci de ani nesfârşiţi, înainte de a putea duce şi ele viaţa unor femei obişnuite. Câte dintre aceste tinere, se întrebă senatorul, erau cu adevărat fericite că-şi sacrificau feminitatea pentru înalta onoare de a fi preotese ale Romei? Ochii lui se aţintiră apoi asupra decanei preoteselor, Numidia[2], care îi răspunse şi ea cu o privire fugară: nici unul dintre ei nu putea uita ziua aceea de pomină din urmă cu mulţi ani în care amândoi îşi riscaseră viaţa pentru a se bucura pentru câteva clipe de iubirea interzisă care la Roma se pedepsea cu chinuri cumplite...

- Statius, decanul Hostillius vrea să-ţi spună ceva, îl anunţă Lentulus, fără a-şi ascunde satisfacţia: încă de când îl surprinsese pe Aurelius în toiul unei discuţii prieteneşti cu soţia sa, bătrânul senator încerca să găsească un pretext pentru a cere scoaterea lui din Curie; şi acum, când de povestea aceea încurcată se ocupa însuşi decanul, începea să spere că-şi va vedea în sfârşit realizat visul.

Aurelius nu dădu curs chemării superiorului său, continuând să privească în jur. Senatorii erau prezenţi cu toţii: chipuri

[1] **Cathedra:** scaun cu rezemători pentru braţe şi spătar.
[2] **Numidia:** regiune din Africa de Nord.

concentrate, aveau expresia aceea severă şi bărbătească potrivită cu *dignitas* celui mai puternic organ de putere din lume. Ce importanţă avea dacă, de când puterea se afla întreagă în mâinile unui suveran unic, hotărârile acestor mândri demnitari îmbrăcaţi în togi austere contau prea puţin sau chiar deloc? Panglica roşie a laticlavei, ea singură, era suficientă ca să le satisfacă orgoliul: îl zări nu departe de el pe Tocullus, înţepenit pe un scaun şi mângâindu-şi trufaş eşarfa purpurie obţinută de la nobilii de viţă veche ai Romei cu sclipirea vrăjită a aurului...

- *Ave*, Publius Aurelius! îl salută bijutierul, îndată ce-şi dădu seama că patricianul îşi aţintise privirile asupra lui. De când Curia încheiase ancheta asupra morţii fratelui său cu o rapiditate care se putea compara cu săgeata lui Jupiter, proaspătul senator părea să fie extraordinar de bine dispus. Atingându-şi toate obiectivele, se lepădase de atitudinea posacă şi distantă de până atunci, înlocuind-o cu o amabilitate politicoasă faţă de toţi colegii. Înfăţişarea sa exprima şi ea această schimbare: purta o togă bine călcată, fără cute false, iar cizmuliţele noi, făcute pe comandă, aveau tălpi groase pentru a-i mai înălţa statura...

- Salut, Tocullus, sper că nu te strâng, spuse Aurelius, arătând înspre încălţări.

- Cizmarul tău are preţuri cam mari, dar cizmuliţele astea meritau toţi banii: legăturile sunt foarte moi şi se pot înnoda cu mare uşurinţă, îi răspunse celălalt.

Şireturi de piele. Şi dacă tocmai Tocullus era fantomaticul complice roman al comandantului Cepion? se gândi Aurelius. Nu exista nici o dovadă că Leontius îl ucisese pe Antonius Felix, deşi Curia primise cu mare uşurare ideea unui asemenea ţap ispăşitor...

- Fii atent: şireturile acelea de piele riscă să dezvăluie secrete periculoase, insinuă Aurelius, dar şi de data aceasta, aluzia sa nu avu nici un efect.

Cazul era de-acum închis, îşi spuse patricianul. Ca să nu mai devină publice manevrele răposatului consul, Leontius avea să fie condamnat pentru toate acuzaţiile, cele pentru care era într-adevăr vinovat şi cele în care, după toate probabilităţile, nu avea nici un amestec. În tot hăţişul acestei poveşti erau, însă, multe aspecte care nu se lămuriseră: de ce oare Antonius îi ceruse cu împrumut toga şi lectica, în ziua petrecerii? Unde ascunsese asasinul arma crimei? Ce-l făcuse pe Leontius să-şi schimbe total un mod de operare eficient şi verificat în timp, aprinzând ultima casă cu mijloacele unui simplu amator? Şi, în cazul în care,

uciderea lui Antonius ar fi fost pusă pe seama consulului, aşa cum mulţi păreau să creadă, Metronius, om ajuns la o vârstă destul de înaintată, ar fi reuşit să parcurgă drumul de acasă până în *Vicus Laci Fundani* în acelaşi timp de care avusese nevoie un tânăr în putere cum era purtătorul de lectică Memnon?

Patricianul se gândea, nedumerit, la toate acestea. Rareori şantajiştii se mulţumesc să jumulească o singură pradă: Valerius era tot atât de vulnerabil ca Metronius şi Leontius, dar nu s-ar fi ferit de un scandal public şi ar fi dorit cu tot dinadinsul să-l vadă pedepsit pe cel vinovat. În plus, motivul care-l putea împinge pe Antonius pe calea şantajului, probabil că nu era atât lăcomia de bani, cât dorinţa de a-i domina pe alţii.

Pe cine, aşadar, mai mult decât pe alţii ar fi vrut Antonius Felix să-l aducă într-o stare de supunere înspăimântată, dacă nu pe mult urâtul său frate vitreg, Tocullus? Ca să-l îngenuncheze pe acesta, Felix nici măcar nu avea nevoie să recurgă la o conspiraţie de demult; i-ar fi fost de ajuns să ameninţe viaţa copilului născut dintr-un adulter...

- Aurelius! se auzi strigat patricianul şi vocea iritată a lui Appius Hostillius îl trezi pe neaşteptate din toate aceste reflecţii. Senatorul îşi înălţă privirile către cer: n-avea nici un chef să asculte cine ştie ce dojeni. Ce cursă urmărea să-i întindă Hostillius? Avea de gând să-l trimită în Sardinia ca să se ocupe de procesele în care erau judecaţi nişte hoţi de vite sau să-i dea misiunea de a recupera împrumuturile din visteria publică făcute de vreun guvernator oarecare din Cappadocia[1]? Sau, chiar mai rău, avea de gând să-l delege ca să obţină anularea unor derogări de la interdicţia de a circula în Urbe? În oricare dintre aceste eventualităţi, Aurelius nu se grăbea să se prezinte în faţa lui...

- Ai aflat vestea cea mare, colega? rânji senatorul aşezat în dreapta lui. Hostillius a fost nevoit să-şi retragă moţiunea împotriva imoralităţii publice, după figura pe care i-ai făcut-o!

Aurelius îşi reţinu cu greu un geamăt şi se prefăcu în grabă că vrea să găsească pe cineva prin mulţime, astfel încât să nu-l mai vadă pe decan care dădea agitat din braţe ca să-i atragă atenţia.

În clipa aceea, ochii patricianului se aţintiră din întâmplare asupra tribunei ostaticilor. Ţinuţi în Urbe ca oaspeţi mai mult sau mai puţin de plăcere, tinerii moştenitori ai unor regate aliate sau

[1] **Cappadocia:** regiune din Asia Mică.

cucerite erau crescuţi de romani, pentru ca, în momentul în care primeau coroana domniei să se comporte ca nişte prieteni de nădejde ai imperiului, garantând în acelaşi timp prin prezenţa lor forţată la Roma bunele intenţii ale unor părinţi în care nu se putea avea încredere deplină, îmbrăcaţi în costumele lor naţionale, oaspeţii străini formau un grup ciudat, foarte diferit colorat. Dintre ei ieşea în evidenţă prin măreţia veşmintelor un prinţ armean pe care Aurelius avu impresia că-l mai văzuse pe undeva...

Ostaticul acela se întoarse pe neaşteptate şi patricianul recunoscu, sub scufia brodată cu fir de aur, profilul uscăţiv şi bărbuţa tunsă ascuţit a secretarului său.

Între timp, mulţimea parcă îşi ieşise din minţi: Valerius, ţeapăn în şaua calului, era pe punctul de a ajunge în dreptul colinei Capitoliului.

- Senatul şi Poporul roman te salută! spuse Claudius *Caesar*, ridicându-se în picioare, în semn de omagiu.

Generalul trecea cu fruntea sus, cu panaşul roşu fluturând în vânt şi cu platoşa argintie sclipind sub razele soarelui. Aurelius îşi aminti de o altă platoşă, de un alt panaş.

Soldaţii continuau să mărşăluiască, însoţiţi de uralele mulţimii. Apoi, Valerius îşi scoase armura şi îmbrăcă *toga praetexta*[1] ca să sacrifice zeilor un miel. La scurtă vreme după aceea, urcă pe podium şi, când Claudius îi puse pe cap coroana, se întoarse către popor care era în delir, în timp ce un pitic, îmbrăcat caraghios şi purtând pe cap o oală în loc de coroană, se căţăra pe un scăunel ca să-i şoptească la ureche fraza tradiţională a acestui ritual: „- Aminteşte-ţi că nu eşti decât un muritor!”.

În acel moment, Valerius se întoarse către senatorii care aplaudau de zor; şi, pentru o clipă, Publius Aurelius, aflat în primele rânduri, îşi încrucişă privirile cu el. Nu văzu în ochii lui furie, nici ranchiună: prin urmare, rana începea să se cicatrizeze...

Chiar în clipa aceea, piticul cu blidul pe cap se împiedică stângaci în faţa scaunelor pe care şedeau membrii Curiei şi patricianul, dând fuga să-l ajute, se trezi pe neaşteptate în faţa orbitelor goale ale unui orb. Destinul se manifesta în toată cruzimea sa, lovindu-l pe bietul om cu două nenorociri atât de

[1] **Toga praetexta:** togă împodobită cu roşu, folosită de copii şi de înalţii magistraţi.

grave, se gândi senatorul în timp ce-l ridica de pe jos. Deodată, simţi fiorul unei descoperiri surprinzătoare: şi micul animal pe care-l avea Melos, ucenicul lui Tocullus, se mişca pe sub masa de lucru din atelier ca şi cum ar fi reuşit să distingă obstacolele...

- Hebe trăieşte! strigă el, parcă fără să-şi dea seama, încercând să-şi domine agitaţia care-l cuprinsese: în cartierul acela de dincolo de Tibru îşi făcuse degeaba iluzii. Dar dacă pisica era într-adevăr aceeaşi, înseamnă că mica sclavă neagră trebuia să se afle în casa lui Tocullus. Tocullus, cel care fusese cu mult mai şiret decât Antonius Felix, reuşind cu uşurinţă să-l implice în operaţiunea de topire a aurului fără ca bietul tânăr să-şi dea seama că fratele său vitreg era adevăratul posesor al comorii...

Privirile îi alergară de-a lungul tribunei, căutând să-l descopere pe bijutier. Nu departe de el, noul senator îl felicita pe Valerius de la egal la egal, ca un patrician de viţă veche.

- Cât de incomode sunt pernele astea: parcă ar fi acoperite cu pături militare! se plângea senatorul din dreapta sa, încercând să-şi aşeze cât mai bine şezutul gras pe *sella* de onoare.

- Înţeleg acum! strigă din nou Aurelius cu atâta convingere că atrase atenţia tuturor celor de faţă.

Sigur că da, perna. Şi pătura. Dacă la aceasta mai adăuga şi o frază spusă de Mummius, în timp ce el îl asculta distrat, era posibilă şi o altă interpretare a crimei. Totuşi, înainte de a-şi anunţa victoria, trebuia să reconstituie scena moment cu moment, reflectă febril patricianul, astupându-şi urechile cu palmele: da, totul era clar, nu mai rămânea decât să explice dispariţia pumnalului...

Se concentră mai mult, până când reuşi să facă abstracţie de tribună, de generalul sărbătorit, de ceilalţi senatori şi chiar de divinul *Caesar*.

- A cam luat-o razna: prea mulţi bani, prea multe femei, prea multe cărţi! comentă un coleg, lovindu-şi semnificativ fruntea cu degetul arătător.

Aurelius nu reuşi să distingă decât ultimul cuvânt: cărţi.

Cărţi, suluri de papirus, legi, tăbliţe de ceară... şi rana lui Antonius avea marginile netede şi rotunde, ca şi cum ar fi fost făcută cu un fel de sulă de găurit papirusurile!

- Am descoperit unde a ascuns arma! şopti Aurelius, revenindu-şi; după aceea, privi în locul în care-l văzuse cu câteva clipe înainte pe Tocullus împreună cu generalul şi păli. Valerius

plecase: nu avea decât câteva ore la dispoziţie ca să se odihnească şi să se spele înainte de începerea petrecerii prin care urma să fie sărbătorit iarăşi.

Dar scaunul lui Tocullus era şi el liber, iar despre proaspătul senator nici urmă.

- Castor, am aflat cine este asasinul! strigă patricianul din adâncul rărunchilor. Neîncrezător în cuvintele stăpânului său, prinţul armean se hotărî să pună capăt dialogului politic pe care-l angajase cu nepotul regelui parţilor.
- Bine, arestează-l, spuse el din vârful buzelor, deranjat pentru că fusese întrerupt tocmai când îl convinsese pe interlocutor să finanţeze o foarte secretă şi inexistentă reţea de spionaj comercial.
- Vino imediat aici! îi porunci Aurelius, surescitat.
- Iartă-mă, prietene; unul dintre informatorii mei are să-mi dea o veste, îi spuse Castor orientalului, făcându-i cu ochiul. Partul încuviinţă, vizibil impresionat: dacă informaţiile şiretului armean proveneau nici mai mult nici mai puţin de la Senatul Romei, atunci merita să investească şi el o sumă cât mai mare în această afacere...
- Şi astea de unde le-ai scos? Nu le purtai azi-dimineaţă! îl luă la rost Aurelius, arătând înspre veşmintele cu care era îmbrăcat grecul.
- Mi le-a făcut cadou o prietenă, *domine*. M-am îmbrăcat cu ele într-o latrină publică, se justifică secretarul. Credeam că-ţi fac un serviciu aflându-mă în preajma ta în caz că ai fi avut nevoie de mine...
- Nevoie sau nu, uite că sunt aici: cum pot să ajung cât mai repede la casa lui Tocullus?
- O să treacă un secol până să ajungi acolo, cu străzile astea pline de lume. Ai avea nevoie de carul Vestalelor...
- Castor, eşti o minune! exclamă patricianul, bătându-l cu palma pe umăr: carul Vestalelor era singurul vehicul cu tracţiune animală care avea voie să circule pe străzile Romei şi toată lumea îi făcea loc să treacă. Du-te la Numidia şi spune-i în mare secret să vină la poalele colinei Capitoliului, acolo unde sunt grajdurile!

După câteva clipe, se întâlnea cu decana Vestalelor acolo unde începea *Clivus Argentarius*.

- Oh, Publius Aurelius, ai fost tare drăguţ să-mi trimiţi pisoiul acela! gânguri ea.

- Numidia, dă-mi carul sacru! îi reteză vorba senatorul care se grăbea atât de tare.

- Nu se poate aşa ceva, clătină din cap decana, cu un aer revoltat.

- Trebuie neapărat să ajung la o fată! îi replică senatorul.

- Şi vii să-mi spui asta tocmai mie? Ai uitat că pentru tine am riscat să fiu îngropată de vie? răspunse ea, întunecându-se la faţă.

- Trebuie să salvez o fată aflată într-un mare pericol!

- O fată, nu? Pun pariu că este tânără, frumoasă şi cu pielea albă ca laptele, presupuse Vestala.

- Nu-i albă deloc; ţi-o jur pe zeii ocrotitori ai familiei mele! o asigură Aurelius, fericit că nu trebuia să mintă.

Şi totuşi Numidia nu se hotăra.

- Este adevărat ce am auzit că în septembrie ţi se încheie mandatul, nobilă preoteasă? întrebă Castor, pe un ton mieros, înghiontindu-l pe stăpânul său.

- Aşa că noi doi ne-am mai putea întâlni, Numidia, fără nici un pericol de data aceasta... încheie Aurelius, zâmbindu-i cât putea de fermecător.

- Iar eu o să fiu liberă să mă pot mărita! îi aminti Numidia, dându-i cheia magaziei în care se afla carul.

Aurelius alergă către grajd, urmat de Castor care nu putea merge prea repede din cauza luxoaselor sale haine orientale.

Când deschiseră poarta mare a magaziei, libertul începu să înşire o mulţime de înjurături către Junona, Isis, Europa şi toate zeiţele protectoare ale bovinelor.

- Pe coamele zeului Apis, nu sunt vacile!

- Pune la jug catârul acela al armatei care este legat acolo, Castor; după aceea, găseşte cât poţi de repede o scuză ca să nu fiu acuzat de sacrilegiu. Te aştept acasă la Tocullus; vino acolo cât de repede poţi! spuse senatorul, urcându-se în car. În clipa următoare, carul sacru pornea în mare grabă către Aventin.

- Faceţi loc Vestalelor! striga Aurelius ca să-şi facă loc prin mulţimea care se trăgea în lături plină de respect. Fusese nespus de viclean asasinul ca să-l ducă de nas pe Antonius şi să-l trimită cu mâna lui în Hades ca şi cum acolo ar fi fost o petrecere, se gândea el plin de furie, şi de cât cinism nemilos fusese în stare când dăduse foc casei Glafirei, profitând de incendiile provocate de Leontius... dar poate că şi pentru acea ultimă crimă, cea mai crudă, s-ar mai fi putut să existe vreun martor...

Spes, ultima zeiță, şopti el, deşi nu credea în puterea zeilor: cândva, acolo în Germania, o chemase în ajutor pe zeiţa Speranţei, dar, în locul zeiţei surde, veniseră întunecatele Parce şi mohorâtul Thanatos[1], stăpânul morţii...

Trebuia s-o găsească pe fata aceea. Şi, după aceea, când ea s-ar fi aflat în siguranţă, avea să plece în căutarea asasinului: voia să-l oblige să plătească pentru vieţile curmate şi pentru minciuna fără margini prin care se folosise de cele mai sacre legături de sânge, dovedind că ambiţiile nu ţin seama nici de mamă, nici de tată, nici de copii, nici de fraţi...

Ajungând în faţa casei lui Tocullus, Aurelius sări din neobişnuitul vehicul şi privi cu prudenţă acea *domus* cu turnuri care, pe strada aceea pustie, semăna mai mult decât oricând cu o fortăreaţă de necucerit. Sub portic, cei doi sclavi care fuseseră lăsaţi de pază dormeau, strângând la piept urcioarele cu vin din care băuseră pe săturate.

Uşile casei erau ferecate, ca şi cele ale atelierului în care se lucrau bijuteriile. Dar în timp ce zidurile casei erau netede şi compacte, pe faţada prăvăliei se putea vedea un balcon destul de jos pe care un băiat sprinten şi îndrăzneţ, aşa cum fusese Aurelius în anii tinereţii, s-ar fi putut căţăra fără prea mare greutate.

Simţindu-şi sufletul îmbărbătat ca al lui Odisseu, cel care muta munţii din loc, senatorul făcu o săritură ca să apuce cu mâna parapetul balconului şi să urce. Căderea la pământ şi contactul cu pavajul îi amintiră că, în ciuda exerciţiilor fizice pe care le făcea cu regularitate, sprinteneala din anii tinereţii nu mai era decât o amintire îndepărtată.

Hotărât să nu se dea bătut, patricianul îşi lepădă toga, se ghemui ca să poată lua avânt şi încercă o nouă săritură: de data aceasta, putu atinge cu vârfurile degetelor balustrada.

La a treia săritură, se anină cu mâna stângă de o bârnă de lemn. După câteva clipe, nu fără sforţări deosebite, Aurelius se urca pe balcon.

Ferestrele, ermetic închise, ar fi constituit un obstacol de netrecut pentru cineva care nu avusese ocazia să petreacă ani lungi în tovărăşia lui Castor, învăţând de la el multe lucruri prea puţin ortodoxe, dar fără îndoială foarte utile: oblonul se deschise în scurt timp şi patricianul pătrunse în interiorul unei camere.

---

[1] **Thanatos:** personificarea greacă a morţii.

Probabil că era camera vreunui sclav, îşi spuse, văzând mobilierul sărăcăcios: lucrătorii lui Tocullus locuiau la etajul atelierului; Melos, însă, avea o cămăruţă mai sus, chiar sub acoperiş. Rezemată de perete, găsi, de altfel, o prăjină având fixate pe ea câteva trepte cioplite grosolan şi privirile i se mutară pe tavan, unde se deschidea o trapă. Urcă pe scara aceea improvizată, sperând că va rezista la greutatea lui, şi aruncă o privire prin deschizătură.

Când o văzu şezând pe pat cu picioarele goale, jucându-se cu pisicuţa care încerca să prindă cu ghearele o panglicuţă, Aurelius lăsă să-i scape un hohot vesel de râs.

- Pe toţi zeii Olimpului! strigă Hebe, văzându-l pe senator apărând prin trapa din duşumea.
- Stai cuminte, am venit să te iau de aici! spuse Aurelius, ridicându-se în mica încăpere de sub acoperiş. Dar cine vrea să salveze un om, ar trebui mai întâi să-i ceară voie victimei: într-adevăr, fata, departe de a se prinde cu braţele de gâtul salvatorului său, începu să urle din răsputeri.
- Lasă-mă, trebuie să stau ascunsă ca să nu mă aresteze!
- Ce spui? se miră senatorul, în timp ce Hebe se ghemuia la loc pe saltea, izbucnind într-un plâns cu sughiţuri.
- Focul! Am plecat de acasă, fără să ascult porunca stăpânei!
- Pe la ce oră ai ieşit din casă? întrebă Aurelius şi inima îi tresăltă.
- Îndată ce *kyria* a plecat de acasă... Aşadar, cu mult timp înainte de incendiu, oftă dezamăgit Aurelius. Şi astfel dispărea şi ultima speranţă că va auzi o mărturie edificatoare: asasinul nu va plăti, dar cel puţin fata era în viaţă...
- Glafira n-o să-ţi facă nimic; ba, mai mult, va fi foarte fericită să te vadă vie, încercă s-o liniştească patricianul. Vino acum cu mine: aici eşti în pericol.
- Şi Melos?
- O să-l anunţăm mai târziu. Ia-ţi pisicuţa şi să plecăm: trebuie să ieşim de aici cât se poate de repede, o îndemnă Aurelius, deschizând din nou trapa.
- Aşteptă-mă doar o clipă. Îmi iau sandalele şi jucăriile pisicuţei... este oarbă, dar ştie să le găsească după miros, făcu Hebe, aplecându-se ca să adune de pe jos panglicile cu care animalul se jucase mai înainte.

Cei doi coborâră pe scara improvizată şi trecură într-o tăcere absolută prin camerele lucrătorilor: cu condiţia ca strigătele

asurzitoare ale fetei să nu fi fost auzite de cineva, îşi dori Aurelius, privind cu prudenţă în jur. Era bine, nu era nimeni; aveau să treacă prin atelierul de la parter ca să iasă pe uşa din faţă...

Când mai avea doar un pas până la uşă, Aurelius auzi un foşnet uşor şi lăsă capul în jos. În clipa următoare, ciocanul zdravăn cu care *brattiarius* netezea tablele de aur trecu pe deasupra capului său şi se izbi cu un zgomot înfundat de perete.

Aurelius se răsuci fulgerător pe călcâie şi rămase cu tălpile bine lipite de pământ şi cu braţele întinse în faţă. Imediat după aceea, mâinile lui îl strângeau de gât pe atacator.

- Ei, Tocullus, între noi doi acum! răcni senatorul.

Bijutierul încercă fără prea mult vlagă să protesteze, dar degetele puternice ale lui Aurelius nu-i dădeau voie să respire. După o vreme, patricianul slăbi strânsoarea, şi-şi imobiliză adversarul.

- Pe Pluton, zeul aurului! Ce cauţi în casa mea, Publius Aurelius? reuşi să îngaime bijutierul. Am crezut că eşti un hoţ!
- Caut un ucigaş!
- Nu vorbeşti despre mine, nu-i aşa?
- De ce nu? Cine altcineva avea posibilitatea să ajungă la locul crimei? Dar să ascundă mantia şi pumnalul? Cine putea fi şantajat de fratele tău fiind unul dintre complicii generalului Cepion? Cine ştia că Antonius trecuse pe la Glafira, înainte de a se duce la întâlnire? Cine nu poate spune ce a făcut în ziua în care a luat foc casa Glafirei? Şi, la urma urmelor, cine o ţinea prizonieră pe Hebe în podul acela ca să nu depună mărturie? încheie Aurelius, năucindu-l pe Tocullus cu acuzaţiile pe care i le aducea.

Fata, care asistase în tăcere la capturarea bijutierului, păru să se trezească pe neaşteptate din sperietură şi-l trase pe patrician de poala tunicii.

- Vezi că nu eram deloc prizonieră. Mă ţineau ascunsă ca să nu vină *vigiles* şi să mă ducă la Mamertinum!
- Nu Tocullus te ţinea închisă acolo sus? Atunci, Melos...
- Nu, el nu are nici un amestec! Noi doi...
- Am înţeles, spune mai departe! o îndemnă patricianul, destul de nerăbdător.
- Glafira voia să facă din mine o curtezană şi nu i-ar fi plăcut să mă vadă întâlnindu-mă cu un băiat atât de sărac, aşa că ne vedeam pe ascuns. Eu eram aici când a izbucnit incendiul şi, după aceea, n-am mai avut curaj să mă întorc acolo...

- Mă rog, n-aţi vrea să-mi explicaţi ce căutaţi în atelierul meu? Mai aveai un pic şi mă strângeai de gât... exclamă bijutierul, pipăindu-şi din nou gâtul atât de greu încercat.

- De ce nu te afli pe Capitoliu? îl întrebă Aurelius, în loc de răspuns.

- Mi-am făcut datoria de cetăţean, stând foarte cuminte în tribună până când Valerius a fost încoronat. Dar, după aceea, pe când toţi erau ocupaţi cu felicitările, mi-a venit în minte gândul că altcineva, în afara comandantului legiunilor, ar putea sărbători astăzi cu mare plăcere: tâlharii! Tot oraşul a ieşit pe *Via Sacra*, lăsând casele total nepăzite; şi, pentru că eu ţin aici înăuntru o adevărată comoară în foi de aur, am preferat să arunc eu însumi o privire: senator sau nu, mie nu-mi place să mă las furat!

- Nu mă lua cu vorba, Tocullus! Sunt sigur că tu l-ai implicat pe Antonius în toată conspiraţia aceea, determinându-l să te ajute la topirea comorii şi nu invers cum ai fi vrut să cred eu! Rebelii nu ar fi avut, cu siguranţă, încredere într-un încurcă-lume ca fratele tău!

- Şi, chiar dacă ar fi aşa cum spui, ce s-ar schimba? întrebă cu sânge rece Tocullus.

- Multe. Antonius ar fi avut un alt pretext ca să te şantajeze, iar tu un alt motiv ca să-l elimini.

- Sigur că fratele meu a încercat să mă înfunde, dar nu i-a mers! După cum bine ştii, eu sunt un om care se gândeşte la toate şi, de ani de zile, căutam să mă pun la adăpost, tocmai prevăzând că va veni un moment în care Felix va încerca să mă tragă pe sfoară. Am adunat cu grijă o mulţime de documente, mult mai convingătoare decât cele pe care el le-ar fi putut folosi împotriva mea. La început lucrul acesta l-a făcut mama mea, când a fost alungată din casă în momentul în care ilustrul meu tată s-a căsătorit cu o matroană egală în rang cu el: ca răsplată pentru devotamentul ei, s-a ales cu o cămăruţă jegoasă din Suburra, unde în scurt timp s-a îmbolnăvit de plămâni. Eu eram ceva mai mult decât un copil când a fost nevoită să mă părăsească şi m-a mai văzut doar când se afla în pragul morţii. Totuşi, nu-şi pierduse vremea în zadar: mi-a încredinţat câteva bileţele în care distinsa nevastă a tatălui meu se adresa destul de drăgăstos unui gladiator şi asta cu puţin înainte de a anunţa singura şi atât de dorita sarcină! Ca să facă rost de documentul acela, mama ajunsese să nu mai aibă nici un scrupul şi chiar să se prostitueze...

- Doar nu vrei să spui că fratele tău era nelegitim!

- Oh, nu este nimic sigur, dar chiar şi tatăl nostru probabil că a avut unele bănuieli, dacă l-a obligat să împartă moştenirea cu mine. Prin urmare, după moartea mamei am terminat eu munca începută de ea: am adunat dovezi referitoare la nenumăratele afaceri necurate ale aşa-zisului meu frate, i-am mituit pe medicii la care încerca să-şi trateze impotenţa, am adunat mărturiile oamenilor pe care îi jefuise şi ale femeilor pe care le dezamăgise. Este un teanc întreg, crede-mă; trebuia să-i fi văzut faţa în timp ce i le arătam! rânji Tocullus.

- Cu toate acestea, în chestiunea aurului suntem ca la început. Antonius a fost nevoit să aştepte douăzeci de ani ca să afle, datorită unui mesaj secret, de la cine provenea. Tu, însă, ai ştiut dintotdeauna aceasta; aşadar ştiai şi cine este asasinul...

- Îl bănuiam doar şi, în fond, îmi făcuse un serviciu... Când ai înţeles că nu eu eram vinovatul?

- Cu puţin timp înainte, în tribună. Mi-a deschis ochii un comentariu întâmplător al unui coleg.

- Şi doar numele îl vrei, Publius Aurelius?

- Îl ştiu deja. Am nevoie de mărturia ta.

- Dacă aş recunoaşte originea ilegală a averii mele, nobilii senatori din Curie s-ar năpusti asupra mea şi m-ar face bucăţele. Sunt vinovatul ideal, un meşteşugar bastard, avar, adulterin şi antipatic tuturor: nu-ţi mai rămâne decât să mă oferi nobililor tăi prieteni pe o perniţă de mătase...

- Tocmai cu ajutorul ideii de pernă am ajuns să-mi dau seama de adevăr, murmură Aurelius. Mantia servea de umplutură, iar arma era în cutia condeiului de os, printre tăbliţele de ceară. Dar cum aş putea dovedi asta?

În acest timp, Hebe lăsase pisicuţa albă pe caldarâmul străzii pustii şi, cu inconştienţa lipsită de griji a vârstei fragede, se distra alergând în cerc şi făcând micul animal să alerge după zgomotul făcut de şiretul pe care-l trăgea după ea.

Aurelius se enervă când văzu o asemenea scenă: trei sau patru morţi, printre care şi consulul în funcţie; un incendiu de proporţii uriaşe; un asasin care rămânea nepedepsit... şi prostuţa aceea nu găsea altceva mai bun de făcut decât să se joace cu pisica!

- Ia dă încoace panglica aia! îi porunci el, plictisit, smulgându-i din mână cordeluţa. Când o pipăi între degete, simţi un fior de gheaţă alergându-i pe şira spinării. Întinse fâşia

îngustă de piele şi o privi încremenit: din loc în loc se observau nişte semne mici trasate cu cerneală.

- Ce este asta? o întrebă pe fată, simţind că i se învârte capul.

- Un şiret de sandale. Pisoiul l-a găsit în *arca* stăpânei, printre încălţările ei: îl avea în gură când am plecat de acasă ca să merg la Melos...

Aurelius privea pisicuţa şi nu-i venea să creadă. Animalul orb avea obiceiul să intre în camera Glafirei ca să se joace cu lucrurile care miroseau mai tare, cum era pielea aceea veche... Trebuia să alerge numaidecât acasă şi să citească mesajul cu ajutorul beţişorului găsit în casetă!

- Încrucişează-ţi degetele, Tocullus, şi, dacă ai un zeu la care să te rogi, fa-o cât mai repede!

- Pluton, zeu al infernurilor, dar şi al aurului! exclamă bijutierul.

- Sper să te afli cu adevărat sub protecţia lui, Tocullus, pentru că, dacă panglica asta conţine ceea ce cred eu, poate că o să-ţi salvezi nu numai viaţa, dar şi averea... Aşteaptă-l pe servitorul meu, Hebe; eu trebuie să mă întorc repede acasă, spuse patricianul. Apoi deshămă catârul de la carul Vestalelor şi sări pe spinarea lui, în pofida interdicţiei de a circula.

Aurelius ajunse în trapul animalului până la Teatrul lui Marcellus, fără a fi oprit de *vigiles*. În spatele Capitoliului, însă, catârul păru să fie cuprins de o râvnă neaşteptată şi porni la galop, riscând să doboare la pământ numeroşii trecători care se întorceau din Forum. Patricianul înjură printre dinţi: una era să-ţi faci loc prin mulţime cu carul Vestalelor şi alta să înaintezi printre oameni furioşi, pe un animal nesupus, care nu accepta deloc să fie călărit.

- Pleacă de aici, nenorocitule! îl alungară trecătorii, încercând să-l trântească trăgându-l de poalele tunicii senatoriale, peste care impunătoarele culori ale laticlavei, complet acoperite de praf, deveniseră de nerecunoscut.

- Faceţi loc! urla din răsputeri patricianul, pornind în galopul catârului pe *Vicus Laci Fundani*, când zări cu coada ochiului un grup de *vigiles*. În aceeaşi clipă, ceata tinerilor derbedei care trândăveau în mica piaţă îi barară drumul.

- Te urmăresc poliţaii, nobile senator? Las' că avem noi grijă: pe ei, băieţi! strigă Şiş, dând semnalul de atac. Aurelius o

luă drept înainte fără să mai aştepte, în timp ce, în spatele lui, se pornea o încăierare pe cinste.

La intrarea pe *Vicus Patricius*, catârul se opri pe neaşteptate, proptindu-se în caldarâm cu picioarele din faţă. Aurelius, însă, nu se putu opri şi zbură peste ţeasta animalului aterizând drept pe grămada de fân care provocase acea întrerupere a cursei.

Ridicându-se un pic ameţit, controlă să vadă dacă era întreg şi dacă nu pierduse cumva preţioasa cureluşă.

Continuând să meargă spre casă, auzi comentariile înfierbântate ale spectatorilor care se întorceau de la ceremonia din Forum:

- Ai auzit? Zeiţa Vesta a făcut un lucru nemaivăzut, a dus ca prin minune carul său sacru în celălalt capăt al oraşului!

- Se spune că un prinţ armean a fost acela care l-a văzut plutind printre nori...

Ca să vezi, Castor cruţase Urbea de un sacrilegiu, dăruindu-i un miracol, se gândi Aurelius, îndreptându-se către *domus*.

Când intră în vestibul, casa sa, de obicei pulsând de viaţă, îi dădu o senzaţie ciudată, atât era de pustie şi tăcută. Nu era chiar nimeni, nici măcar vreun om de pază: Paris, furat cu totul de farmecul iubitei sale epiriote, uitase de îndatoririle sale...

Arca din terebint în care pusese beţişorul de os se afla în sufrageria mare. Aurelius scoase bastonaşul şi înfăşură cu grijă pe el fâşia de piele, încercând să potrivească literele astfel încât mesajul să poată fi citit. Îşi simţi inima bătându-i nebuneşte: cuvintele trădării încă se mai puteau descifra...

- Aşadar, ai găsit cu adevărat şireturile acelea! spuse sacadat o voce din spatele său.

Valerius apăruse în prag, îmbrăcat tot cu pieptarul uşor de piele pe care-l purtase pe sub *toga praetexta* ca să aducă sacrificii zeilor.

- Nu te-am crezut nici măcar o singură clipă când voiai să mă convingi că le aveai deja: după cum te purtai, era limpede că nu se putea să le fi citit! Acum, când ai descifrat mesajul, ştii de ce.

- Ar fi trebuit să-mi dau seama de asta mai de mult timp. În cine putea să aibă încredere Cepion dacă nu în propriul său fiu? Şi tu erai complice la conspiraţia aceea...

- N-a reuşit din vina ta, Aurelius.

- Şi totuşi a fost o nereuşită de pe urma căreia ai avut multe avantaje. Tatăl tău voia binele Romei. Tu, însă... sigur că

nu pentru a-i aduce pe tron pe fiii lui Germanicus ai luat aurul acela! I-ai mărturisit mamei tale înţelegerea cu barbarii...

- M-am mulţumit doar să-i dezvălui bănuielile mele: ea, cinstită cum era, a făcut restul. Totuşi, nu mi-aş fi putut închipui nici în ruptul capului că se va pune în fruntea soldaţilor, lăsându-se ucisă. Probabil că tu ai îndemnat-o, Aurelius; planul meu era perfect: dacă tata ar fi reuşit în ceea ce îşi pusese în gând, aş fi putut spera doar într-o carieră strălucită. Dar dacă evenimentele ar fi decurs aşa cum voiam eu, la douăzeci şi trei de ani aş fi pus mâna pe comanda unei legiuni; acea comandă pe care, cu siguranţă, Agrippina n-ar fi încredinţat-o unui tribun atât de tânăr şi lipsit de experienţă.

- Prin urmare, ai ştiut mereu ceea ce se întâmpla acolo; mai mult, ca să fim mai exacţi, ai făcut astfel încât mama ta să devină o ucigaşă!

- Iar tu ai făcut din ea o târfă! rânji generalul.

- Mă bucur că nu cred nici în zei, nici în lumea de dincolo de moarte: nimic n-ar fi mai îngrozitor pentru Vera Claudiana decât să vadă din Erebus ce monstru a ieşit din pântecele ei! De ce, Valerius, pentru numele tuturor zeilor, de ce ai făcut asta?

- Mă mai întrebi, Aurelius, după toate câte le-ai văzut astăzi? Douăzeci de ani mi-au trebuit ca să mă pot bucura de ziua asta! Fără aurul cu care să-i plătesc pe legionari, să-i mituiesc pe şefii inamici şi să-i ung pe cei puternici de aici, din Roma, n-aş fi avut parte niciodată de triumful de azi!

- Merita să sacrifici viaţa lui Cepion, cea a Verei, a lui Metronius, a sclavilor arşi de vii?

- Tu îţi faci probleme pentru câteva cadavre mai mult sau mai puţin de seamă, dar eu am lăsat mii pe câmpul de luptă!

- Doar ca să primeşti uralele mulţimii?

- Numele meu este scris deja în istorie, Aurelius; dar aş putea ajunge şi mai sus, mult mai sus. Împăratul este bătrân, fiii săi sunt prea cruzi, iar Messalina este o femeie influenţabilă. Deseară, la banchetul de pe Palatin, toată Roma, cu împărăteasa în frunte, va vedea diferenţa dintre un moşneag beţiv şi un general victorios, capabil să apere graniţele imperiului şi să asigure ordinea internă pentru liniştea cetăţenilor romani.

- Chiar până acolo merge ambiţia ta?

- Da, şi când un biet Antonius oarecare a crezut că mă poate opri din drumul meu, s-a căit mult... idiotul acela a descoperit după douăzeci de ani că eu îi cerusem fratelui său să topească aurul din Creta. Tocullus nu putea vorbi despre asta,

pentru că el însuşi ar fi fost ruinat; şi, oricum, cine ar fi crezut în cuvântul unui negustor plebeu contra aceluia al comandantului legiunilor din Orient?

- Complicele tău era Herennius care găsise cu câţiva ani înainte tezaurul, pe când se afla în Creta. Dar, în loc să-l predea visteriei, a considerat mai nimerit să se folosească altfel de aurul acela, înţelegându-se cu Cepion. După moartea tatălui tău, i-ai dat-o de soţie pe sora ta şi aţi făcut totul pe jumătate...

- Aşteptam un prilej favorabil şi, în acest timp, nenorocitul acela risipea partea lui de aur ca să-şi satisfacă viciile... oricum, nu i-ar fi servit la nimic: pe tronul Romei nu încap doi împăraţi.

- Şi pe el l-ai ucis?

- Când a terminat banii, a venit să-mi ceară mie. A fost de-ajuns să găsesc un bucătar necinstit ca să-i strecoare puţin câte puţin în mâncare o otravă care provoca nişte simptome ca ale unei boli lente.

- Totuşi, ca să te asiguri de credinţa lui, a trebuit să-i dai ca gaj fâşia asta de piele. Nu ţi-ai făcut prea multe probleme din asta; aluziile din mesaj puteau fi înţelese doar de acela care ştia de existenţa comorii. Dar Valeria, îndrăgostită de Antonius, i-a arătat acestuia cureluşa, iar el, pentru că îl ajutase pe fratele său, Tocullus, să topească aurul, era în stare să descifreze şi să înţeleagă ce scria acolo...

- Iată cine mă şantaja, spunându-mi: după ce am să te aranjez pe tine, o să mă răfuiesc şi cu ea!

- Las-o în pace pe ea, Valerius: ea nu ştie aproape nimic, pentru că Antonius a avut grijă să ţină doar pentru el o asemenea afacere grasă! Spune-mi, mai degrabă, de ce l-ai îndemnat să se ducă în Suburra purtând hainele mele?

Valerius râse răguşit.

- Convingându-l că tu nu ştiai nimic despre complotul acela, i-am fluturat pe dinaintea ochilor posibilitatea de a pune mâna pe o avere mai ispititoare decât a mea: prostul de el vorbea despre banii tăi, atunci când credea că se va îmbogăţi! L-am potolit cu o primă plată; după aceea, i-am spus că, obosit să te mai laşi şantajat, ai hotărât să-l denunţi, aşa că ar fi fost necesar să te ucidă. Aş fi făcut eu asta, dacă el mi-ar fi putut asigura un alibi, travestindu-se pentru a da impresia că tu, la o anumită oră, te mai plimbai încă prin Suburra... Desigur, ceea ce speram eu era ca lumea să te confunde într-adevăr cu victima: o anchetă făcută asupra lui Antonius putea dezvălui legăturile dintre noi; în schimb, dacă mortul ai fi fost tu, nimeni n-ar fi

presupus vreodată că ţi-aş fi înfipt pumnalul în spate tocmai când ceream să fii pedepsit după toate cerinţele legii! Şi, în orice caz, am avut grijă să dau impresia că duşmănia dintre noi apăruse la câteva zile după moartea lui Antonius...

- Mummius descoperise că Retius se afla la Brundisium, în ziua în care tu susţineai că te-ai întâlnit cu el: dacă aş fi ascultat cu mai mare atenţie spusele pompierului, te-aş fi demascat mai demult... dar ce este cu albinele acelea din aur?

- Aceea a fost o iniţiativă a lui Antonius: când le-a luat de la Balbina, furios pentru adulterul comis de ea, le-a recunoscut ca făcând parte din vechiul tezaur şi, pentru că nu avea încredere în mine, a încercat să se pună la adăpost, ţinându-le în siguranţă, împreună cu fâşiile de piele.

- Acum, însă, un cercel este la mine, împreună cu mesajul secret; iar Tocullus va depune mărturie despre aurul topit de el, chiar cu riscul de a fi dat afară din Senat. Poate că şi Valeria o să se întoarcă împotriva ta când o să-i spun tot ce ai făcut!

- Nu se va întâmpla nimic din toate astea. Când ai început să insişti asupra faptului că Antonius fusese ucis intenţionat, mi-am dat seama că planul meu iniţial eşuase şi că, mai devreme sau mai târziu, aş fi fost nevoit să scap şi de tine... Ei bine, momentul acela a sosit.

- Crezi că poţi ucide nepedepsit un senator roman la el acasă?

- Nu cred, sunt sigur de asta. Nu am nevoie să ascund această nouă crimă; tu însuţi ai acceptat-o, într-un mod perfect legal dacă îţi aminteşti! *„Eu, Publius Aurelius Statius, senator al Romei, declar...”*. Trebuie să-ţi mulţumesc, nu credeam că poţi fi atât de prost încât să semnezi din propria ta voinţă o scrisoare care îmi dă dreptul să te ucid. Evident, nici nu mi-a trecut prin minte s-o distrug şi în seara asta o voi scoate, spunând tuturor că mi-ai cerut din nou să ţin sabia în dreptul inimii tale.... Mă dezamăgeşti, Aurelius: ai păcătuit prin naivitatea celor cinstiţi, dându-te singur pe mâna mea...

- Este adevărat, Marcus Valerius; în adâncul sufletului speram că-ţi va rămâne măcar demnitatea de a te recunoaşte învins.

- Învins? Dar eu sunt învingător, Aurelius! râse generalul.

- Nu încă: am venit singur acasă, bineînţeles, dar nu neînarmat, spuse senatorul, prefăcându-se că scoate de sub tunică o armă pe care, de altfel, n-o purta niciodată, în speranţa

că Valerius, gata să se apere, i-ar fi dat timpul necesar să ajungă până la *arca*.

Dar generalul, dându-şi seama imediat de şiretlic, veni dintr-un salt să se aşeze între el şi casa de bani, îndreptându-i arma spre piept. În clipa aceea, patricianul zări o umbră care intra pe furiş în sufragerie şi-şi ridică privirile.

- Doar nu crezi că aş putea să mă las păcălit de un asemenea tertip răsuflat, nu-i aşa, Aurelius? rânji generalul. Nu-i nimeni acolo în spatele meu!

Dar femeia fu dată de gol din cauza foşnetului aproape imperceptibil al rochiei din pânză de in pe care i-o dăruise Paris cu o zi înainte. Cu o mişcare fulgerătoare, generalul se întoarse, o văzu pe Zenobia şi se năpusti asupra ei. Epirota[1] duse iute mâna la cap şi trase de acolo micul pumnal pe care-l ţinea ascuns în cocul acela caraghios.

Lui Valerius îi fu suficientă doar o clipă ca să scape de pumnalul acela aproape inofensiv, după care o lovi pe femeie cu piciorul, trântind-o la pământ. O clipă: exact timpul care-i era suficient lui Aurelius ca să ajungă la *arca*.

Când generalul se întoarse din nou cu faţa înspre el, patricianul era aplecat deasupra cufărului deschis, cu degetele deja încleştate pe mânerul săbiei.

- Uită-te bine, Marcus Valerius, este gladiul cu care a luptat Vera Claudiana în codrii teutonici pentru că însăşi mama ta o ţine în mână!

Generalul scoase o înjurătură, pornind la atac cu o lovitură frontală: se simţea puternic prin experienţa lungilor ani petrecuţi în bătălii, în timp ce adversarul din faţa sa nu mai avea demult obişnuinţa de a mânui armele...

Aurelius pară lovitura şi se retrase sprinten către peretele încăperii, lăsând între el şi general marea masă din marmură.

- Ce mai râdea mama ta, vorbindu-mi despre tine, în Germania! minţi el, încercând să-l enerveze. Se amuza grozav gândindu-se la mutra pe care ai fi făcut-o dacă în clipele acelea ai fi intrat în cort şi ne-ai fi găsit pe amândoi în pat!

- Minciuni! urlă Valerius, apropiindu-se ameninţător.

- Nu crezi? Şi totuşi Retius ţi-a povestit toate astea de-a fir a păr... nu la Roma, cum susţineai tu, ci cu mult timp înainte, în Orient. Tu ştiai deja, când ai profitat de poziţia mea ca să poţi

[1] **Epirot:** locuitor din Epir, regiune corespunzând, mai mult sau mai puţin, actualei Albania.

intra în lumea bună, aristocratică, a Romei; nu ai, desigur, scrupulele codoşului Şiş care nu o lasă pe sora lui să se culce cu primul venit. Ţie, însă, aventura mamei tale ţi-a prins foarte bine.... îl întărâtă senatorul. Valerius sări pe masă, încercând să sară de sus asupra lui.

- Taci şi luptă, laşule! şuieră el printre dinţi, în timp ce patricianul trecea pe dedesubt, apărând pe partea cealaltă a mesei.

- De ce să fac asta, Valerius? Mie îmi place să vorbesc, mai ales despre anumite lucruri. Şi nopţile acelea din Germania chiar că ar merita să ţi le povestesc mai pe îndelete...

- Am să-ţi astup gura pe vecie, Aurelius! strigă din nou generalul, scos din sărite, aruncându-se asupra lui. Senatorul, neputând să reziste izbiturii, căzu la pământ, nelăsând să-i scape sabia din mână.

- Mâinile ei erau lungi şi puternice, Valerius, mâini de regină. Parcă simt şi în clipa asta cum îmi strângeau şoldurile...

Valerius atacă din nou, orbit de furie. Atât de mult se enervase, încât uită să mai fie precaut; aşa că, ridicând braţul ca să dea o lovitură decisivă, îşi lăsă descoperit preţ de o clipă şoldul stâng, acolo unde platoşa din piele se termina ca să lase libere coapsele.

Aurelius înfipse sabia de jos în sus, cu precizia rece a urii. Lama străpunse pântecele şi ieşi prin spate, roşie de sânge.

Generalul îl privi pe Aurelius cu ochii înceţoşaţi.

- M-ai rănit! exclamă el, parcă nevenindu-i să creadă.

- Nu, Valerius, te-am ucis, îl corectă Aurelius, în timp ce el se prăbuşea la pământ.

- Atunci, dă-mi lovitura de graţie! îl rugă generalul, strângând din dinţi de durere.

- Eu trebuie să fac asta? întrebă cu dispreţ senatorul. Ai trăit ca un trădător spurcat, generale Marcus Valerius Cepion... mori măcar ca un roman adevărat!

Valerius încercă să se ridice, dar căzu din nou. Aurelius nu-i întinse mâna. Aşteptă, însă, nemişcat, cu sabia gata din nou de luptă, ca adversarul să se ridice doar prin propriile forţe.

- O ultimă îmbrăţişare, prietene? şopti Valerius.

Aurelius încuviinţă în tăcere. Generalul îi cuprinse mijlocul cu braţul stâng şi pe celălalt i-l puse în jurul grumazului.

- *Vale*, Publius! spuse dintr-o singură suflare, lipindu-se de el cu o mişcare hotărâtă.

- Şi pentru întotdeauna, Marcus, *ave atque vale*[1], îi răspunse Aurelius, înfigându-i gladiul în piept.

Trupul generalului abia se prăbuşise pe pardoseală că senatorul alerga deja către femeie, curajoasa Zenobia care zăcea pe jos.

- Zenobia, mulţumită zeilor, eşti în viaţă! strigă el, ridicându-i capul de la pământ.
- Stăpâne... şopti ea.
- Rezistă, chem imediat doctorul!
- Nu sunt rănită grav, *domine*, încercă să-l liniştească femeia.
- Dar rişti să pierzi copilul, murmură Aurelius, atingându-i tunica pătată de sânge.
- N-a fost niciodată vreun copil, *domine*... îi mărturisi Zenobia. Paris se temea că-ţi trădează încrederea, continuând să mă vadă pe ascuns; aşa că, de frică să nu mă părăsească, i-am dat de înţeles că eram însărcinată. Acum s-a terminat: când va afla că l-am minţit, nici n-o să vrea să mai audă de mine!
- Nu, nu vorbi aşa. Totul se poate repara, Zenobia. Ascultă-mă... începu să-i spună ceva senatorul, în timp ce-o ajuta să se ridice în picioare.

[1] **Ave atque vale (plural, avete atque valete):** salut tradiţional la despărţire.

XXXV A zecea zi înainte de Calendele lui august

- Stăpâne! Intendentul se oprise în prag, cu lacrimi în ochi.
- Hai, Paris, curaj; Zenobia o să mai aibă şi alţi copii, îl consolă Aurelius, punându-i o mână pe umăr.
- Nu mă refeream la asta, stăpâne: chiar dacă nici nu putea avea copii, pentru mine ar fi fost totuna. Iată, fapt este că eu... zei, cum să fac ca să-ţi spun? Am o problemă foarte serioasă, *domine*; n-aş fi îndrăznit să-ţi spun mai demult, ştiind că n-ar fi fost potrivit, pentru că eu sunt intendentul tău, iar ea este doar o sclavă abia eliberată. Dar acum, când ţi-a salvat viaţa...
- Plătind pentru gestul ei nobil un preţ foarte mare... îi aminti senatorul, prefăcându-se foarte trist.
- Doar aşa mi-am făcut curaj ca să vin să te rog... ştiu că Zenobia nu mai este chiar foarte tânără şi că vorbeşte o latină îngrozitoare, totuşi... spuse, întrerupându-se înspăimântat.
- Spune mai departe, te ascult, îl încurajă Aurelius.
- Asta e, că mi-e greu să-ţi explic, *domine*, dar o îndrăgesc foarte mult şi o găsesc chiar foarte atrăgătoare, se îmbujora Paris. Am încercat să nu mă mai duc la ea, dar nu reuşesc: vezi, mă simt bine împreună cu ea, mi-ar plăcea să le fac tuturor cunoştinţă cu ea, să mă arăt în oraş împreună cu ea, chiar să stau cu ea în aceeaşi cameră. N-aş vrea, totuşi, să se interpreteze într-un anumit fel, ştiindu-se că eu, că ea, mă rog, că noi... of, stăpâne, spune-mi tu ce să fac, sunt de-a dreptul năuc şi nu văd cum să rezolv problema asta!
- Aş putea să-ţi sugerez eu o rezolvare? întrebă patricianul pe un ton grav.
- Aşa, dă-mi un sfat, *domine*! spuse el şi în ochi îi apăru un licăr de speranţă.
- De ce nu te însori cu ea, Paris? propuse patricianul.
- Ce idee genială, stăpâne, numai tu te puteai gândi la o asemenea soluţie! exclamă intendentul, luminându-se la faţă. Crezi că ea ar fi de acord?
- Întreab-o. Ai binecuvântarea mea de *paterfamilias*.
- Oh, *domine*! făcu Paris, emoţionat, şi dispăru ca să-i pună Zenobiei întrebarea vieţii lui.

Nebună de fericire, Glafira îşi îmbrăţişa fiica. Fata, încă năucită de schimbarea petrecută în viaţa ei, încerca să-şi ascundă bucuria, mângâind pisicuţă albă, în timp ce gândurile, neavând, evident, nimic de-a face cu şirul de crime petrecute de curând, îi zburau de la femeia căreia până ieri îi spunea *kyria* la tânărul ucenic aurar care o aştepta în atelier: spre marea ei surprindere, Glafira fusese foarte fericită să afle că, în loc să fie atrasă de viaţa galantă, fata prefera să se mărite cu Melos cel sărac...

Aurelius ghici încotro se îndreptau gândurile tinerei şi prinse din zbor ocazia să rămână între patru ochi cu frumoasa hetairă.

- Tocullus mi-a spus că astăzi ar putea să fie gata cupele pe care i le-am comandat. Ţi-ar fi greu să te duci tu, Hebe, la atelier să vezi dacă le-a terminat? o întrebă el pe fată. Ea nu aşteptă să i se spună de două ori şi, cerând voie mamei sale, o zbughi înspre prăvălia bijutierului.

- Nobile senator, mi-ai salvat viaţa: dacă nu m-ai fi scos afară din incendiul acela, la ora asta, fiica mea ar fi fost orfană! îi spuse curtezana. Am recunoscut-o oficial şi, dacă mica poveste de dragoste cu băieţaşul acela al lui Tocullus o să meargă tot atât de repede cum a început, în scurt timp risc să mă trezesc şi cu un nepot!

- Chiar aşa? râse Aurelius, ridicându-se să controleze dacă uşa era închisă cu cheia: dăduse ordin servitorilor să nu-l deranjeze pentru nici un motiv; cu toate acestea, având în vedere precedentele ocazii pierdute, nu se putea abţine să nu se întrebe ce întâmplare neprevăzută avea să întrerupă şi de data aceasta intimitatea atât de mult dorită cu Glafira.

- Cum aş putea să-ţi mulţumesc vreodată? întrebă ea cu un zâmbet luminos.

- Ar exista o modalitate, îi răspunse Aurelius, luând-o în braţe.

- Ei, uite, ca să-ţi spun drept..., se desprinse femeia din îmbrăţişarea lui, coborând privirile. Când alergam ca o nebună pe Eschilin căutând-o pe fiica mea, am jurat s-o slujesc pe sacra Artemis dacă îmi va îngădui s-o găsesc în viaţă pe Hebe.

- Pe Artemis? se încruntă senatorul. Nu te-ai gândit la Venus, la Flora, la Isis sau la vreo altă zeiţă mai indulgentă? Artemis era, într-adevăr, singura dintre multele divinităţi feminine ale Panteonului olimpian care nu se hârjonea cu zei, eroi şi semizei, fiind deseori invocată ca patroana castităţii...

- Am făcut un legământ în faţa fecioarei Artemis; i-am jurat că-mi voi schimba modul de viaţă, continuă femeia, cu oarecare părere de rău în glas.

- Şi trebuie să începi chiar cu mine? răbufni, iritat, senatorul.

Glafira încuviinţă, desfăcând larg braţele.

- Mă rog, ce să fac? Nu pot să mă pun cu o zeiţă! se resemnă Aurelius.

- Atunci, *vale*, nobile senator Statius, şi-ţi mulţumesc încă o dată! îi zâmbi ea, după care dădu să plece.

- Şi legământul acela... este definitiv? vru totuşi să afle patricianul.

- Nu chiar de tot, lăsă curtezana să-i scape. Durează până în ziua în care o să devin bunică.

- O bunică fermecătoare! îi strigă din urmă senatorul, începând să treacă în revistă diferite modalităţi în care ar fi putut favoriza cât mai mult întâlnirile amoroase dintre Hebe şi tânărul ucenic al lui Tocullus.

Îndată ce ieşiră cele două femei, Aurelius auzi un oftat prelung.

- Ce faci aici, Memnon? îl întrebă el pe cel mai tânăr dintre nubieni care, încremenit în prag, privea cu admiraţie în direcţia în care dispăruse fata.

- O priveam pe fata aceea, stăpâne: e tare frumoasă! îi mărturisi purtătorul.

- Din păcate, cred că are deja un prieten. Dar o să găseşti altele; Roma este plină de femei frumoase.

- Nu neg, *domine*, dar...

- Nu-ţi plac? se miră Aurelius.

- Ba sigur că da, stăpâne, cum să nu... Dar, cum să-ţi spun? Le găsesc un pic prea palide...

- Înţeleg Memnon. Apropo, am o misiune pentru tine: du-te la magaziile alea părăsite de peste Tibru şi arată acesta ca permis de liberă trecere, spuse patricianul dându-i nubianului inelul de fier pe care i-l dăduse Animalul. Apoi, cumpără în numele meu o anumită sclavă... Am nevoie de cineva care să aibă grijă de vasele cu jăratic din casă.

- Dar cum o să ştiu care este fata aceea, stăpâne? întrebă purtătorul, nedumerit.

- Oh, nu-ţi face griji, o s-o recunoşti! zâmbi senatorul în timp ce nubianul se îndepărta. Întorcându-se în *tablinum*, îl găsi pe Castor nespus de vesel.

- Stăpâne, am o veste care te priveşte! începu libertul pe un ton jucăuş. Ei, dar ce l-a apucat pe intendent? M-am întâlnit cu el în peristil, m-a numit fratele lui, el care de obicei strâmbă din nas numai când mă vede şi după aceea m-a îmbrăţişat cu atâta foc încât era să-mi taie răsuflarea cu duhoarea alifiei lui de violete!

- De bucurie, Castor: ne aşteaptă o nuntă, îl anunţă patricianul.

- Aşa, va să zică, năzuroasa aia de Valeria a reuşit! În cazul acesta... ai ştiut de la început că, în ziua nunţii tale, eu o să-mi dau demisia! spuse grecul pe un ton rece.

- Măi prostule, nu eu mă însor, ci Paris!

- Îţi baţi joc de mine? holbă ochii secretarul.

- Ba din contra, îţi jur că este adevărat: Zenobia este fericita!

- Pe toţi zeii Olimpului, ai Oceanului şi ai Tartarului; asta chiar că-i bună! se albi la faţă libertul, lăsându-se să cadă pe un scaun. Toată povestea s-a depănat aici, sub ochii mei şi eu să nu-mi dau seama! Pe Hermes, oare n-am cam început să îmbătrânesc?

Aurelius se feri să-l contrazică, amintindu-şi de toate ocaziile în care Castor îi adusese aminte cu neruşinare de cei patruzeci şi doi de ani, de parcă ar fi crezut că are de-a face cu un moşneag şi nu cu un bărbat în floarea vârstei...

- Iartă-mă stăpâne, mă duc să beau ceva: am nevoie de vreo două căni pline cu vin ca să fac faţă unei veşti ca asta, anunţă secretarul, încă uluit. Am impresia că trebuia să-ţi spun ceva, dar povestea asta cu Paris m-a dat peste cap în aşa hal, că parcă mi-am pierdut memoria... nu-ţi face griji, probabil că a fost vreo tâmpenie, mai spuse el pe când se îndrepta către uşă.

Abia când era pe punctul de a trece peste prag, se întoarse, bătându-se cu palma peste frunte:

- Ah, acum îmi amintesc: ai devenit consul!

Matroana îl întâmpină pe senator cu mâinile înfipte zdravăn în şolduri şi cu privirea furioasă.

- Haide, Pomponia: ştii foarte bine că nu am râvnit niciodată cu tot dinadinsul la funcţii publice: un loc în Senat îmi ajunge şi chiar prea mult, încerca să-i explice Aurelius.

- Prostii! i-o reteză ea. Nu te lăsa prea mult rugat; în fond, este o numire temporară în funcţia de consul şi doar pentru o lună: mandatul lui Metronius era pe sfârşite atunci când l-au ucis

şi dacă ai fost rugat să-l înlocuieşti până la încheierea perioadei este semn al recunoştinţei împăratului pentru munca pe care ai depus-o. Tocullus a făcut oficial propunerea asta în Senat, la prima lui intervenţie în calitate de proaspăt senator.

- Appius Hostillius, însă, îmi închipui că s-a opus din răsputeri...

- Nici vorbă de aşa ceva! A fost de acord necondiţionat! De zile întregi te caută pentru că vrea să-ţi exprime toată recunoştinţa pentru ceea ce ai făcut.

- Cum asta? întrebă Aurelius, nespus de mirat.

- Nu tu şi prietenul tău, Mummius, l-aţi arestat pe cumnatul lui? întrebă matroana.

- Sigur că da! Chiar dacă Leontius s-a sinucis în celulă, scandalul s-a întins şi asupra familiei decanului.

- Tocmai de asta! Cea care a reparat totul a fost în primul rând soţia lui, sora piromanului. Văzându-se ruinată, i-a oferit bărbatului ei toată libertatea, ca şi administrarea tuturor bunurilor sale, dacă acesta ar renunţa să mai divorţeze de ea... Bineînţeles, s-a obligat să despăgubească victimele, oferindu-le alte locuinţe... aşa încât Hostillius s-a gândit la cel mai mărunt lucru pe care-l putea face pentru a-ţi mulţumi şi anume să aprobe numirea ta! Evident, Claudius a fost de acord.

Aurelius nu se miră. Îi povestise el însuşi împăratului toate amănuntele despre cele întâmplate şi acesta îi lăudase discreţia cu care salvase de la ruşine numele vechii *gens* Valerius: dat fiind că Senatul clasase deja oficial cazul morţii lui Antonius, fusese uşor să se pună pe seama sinucigaşului Leontius şi incendiul de la casa Glafirei în care îşi pierduse viaţa consulul Metronius. Conform versiunii oficiale, aşadar, Valerius îşi curmase el însuşi viaţa în ziua celui mai mare triumf pentru a spăla ruşinea de demult a tatălui său, rugându-l pe Aurelius să-l ajute: nici un cuvânt nu apăruse în public despre trădarea generalului, astfel încât sora lui să se poată recăsători sub un nume nepătat.

- Nu reuşesc, totuşi, să înţeleg cum de a reuşit Valerius să-l atace pe Antonius în Suburra, în timp ce se afla la bazilica Emilia, asistând la procese... continuă Pomponia cu un aer perplex.

- Procesele la care a asistat au durat ore întregi, îi explică Aurelius. Nici unul dintre martori nu a putut spune că l-a văzut acolo pe *toată* durata şedinţei de judecată; nici măcar Hostillius care, după cum a constatat Castor, între vizita la casa consulului şi apariţia în Forum, trecuse pe la curtezana Cintia ca să-şi

rezerve o întâlnire cu ea. În consecinţă, Valerius n-a avut altceva de făcut decât să iasă şi să se întoarcă pe furiş în sala tribunalului, dând oricum dovadă de un sânge rece deosebit.

- Dar mantia, pumnalul? Toţi martorii pot jura că generalul nu purta nimic de felul acesta în bazilică...
- Şi totuşi era aşezat pe un scaun pliant.
- Şi ce dacă?
- Ca să poţi sta comod pe asemenea scaune, de regulă îţi trebuie o pernă. Într-adevăr, după cum au observat mulţi martori, Valerius avea una la începutul şedinţei de judecată, dar la sfârşit stătea direct pe pânza taburetului.... pentru că se descotorosise de umplutura pernei, adică de mantia împachetată!
- Dar pumnalul?
- Îţi aduci aminte că *vigiles* au spus că rana lui Antonius fusese, probabil, făcută cu un fel de sulă? Ei bine... ce făcea Valerius în bazilica Emilia?
- Îşi lua notiţe pe *pugillares*[1]...
- Scriind cu un condei! Dar, cel pe care-l folosea Valerius în loc să fie un condei obişnuit din os, era găurit în interior şi conţinea un fel de sulă din fier, bine ascuţită: arma crimei. Generalul s-a îndepărtat de bazilică în timpul audierii martorilor, a pus pe el mantia în una din latrinele publice din Forum – exact cum a făcut şi Castor ca să se travestească într-un prinţ armean – după care a alergat în piaţeta de pe *Vicus Laci Fundani*, unde ştia precis că-l va găsi pe Antonius, pentru că el însuşi îl trimisese acolo. L-a ucis strigând numele meu, apoi a curăţat stiletul acela improvizat, a scăpat de mantie aruncând-o pe stradă şi s-a întors la tribunal, fiind sigur că toţi ceilalţi spectatori aveau să declare cu toată convinerea că nu s-a mişcat din sală pe toată durata procesului.
- Incredibil! exclamă matroana.
- Absolut deloc, îi replică patricianul. Important era să nu se facă nişte cercetări prea amănunţite asupra afacerilor lui Antonius şi tocmai pentru aceasta, s-a prefăcut că mă loveşte pe mine: era pregătit să mă acuze de uciderea tatălui său, bazându-se pe un fapt despre care, după cum spunea el, aflase abia cu o zi înainte, dar care, în realitate, îi era cunoscut de multă vreme. Nimeni nu s-ar fi putut gândi că el fusese acela care atentase la viaţa mea, cu atât mai mult cu cât, până în momentul acela,

[1] **Pugillares:** tăbliţe de ceară pe care se scria cu un condei ascuţit.

pretindea că este un bun prieten de-al meu, oferindu-mi chiar de soţie pe sora sa...

- Apropo, Valeria pare să fi devenit ceva mai puţin severă în ultima vreme, ajungând chiar să cocheteze cu cine se nimereşte... mă rog, amatori se găsesc peste tot, mai ales acum când şi-a recăpătat zestrea pe care tu ai salvat-o de ipoteci. A fost un gest mărinimos din partea ta!

- Îi datoram aceasta, spuse patricianul, dar nu mai dădu alte amănunte. Dar în ce mă priveşte, nu sunt absolut sigur că vreau să fiu consul!

- Ce te costă să fii de acord? O lună în care nu vei avea decât nişte îndatoriri mondene şi apoi vei fi ridicat la rangul consulilor şi vei rămâne astfel toată viaţa. Şi ia gândeşte-te la clipa în care te vei prezenta în Forum, cu toată pompa unui asemenea eveniment: cele mai încântătoare matroane ale Urbei se vor bate între ele ca să-ţi intre în graţii... încercă să-l ispitească Pomponia.

- A sosit o scrisoare, *domine*, anunţă Castor în clipa aceea, dându-i stăpânului său un sul de papirus sigilat.

- Văduva Corellia, impresionată de scrisoarea ta de scuze, întreabă dacă nu eşti dispus s-o vizitezi cândva acasă, dat fiind că doliul strict o va împiedica să apară în public... îi explică secretarul, înainte ca Aurelius să rupă sigiliul.

- Corellia ai spus? ciuli urechea Pomponia, satisfăcută că are ocazia să discute şi despre frumoasa văduvă. Uite că Domitilla avusese dreptate! Castor merita din plin veşmintele acelea orientale atât de frumoase pe care ea i le oferise în schimbul unei dovezi despre toată povestea aceea de amor; într-adevăr, secretarul reuşise să-i dea scrisoarea aceea compromiţătoare chiar în faţa ei: o să aibă multe de sporovăit cu Domitilla în seara aceea...

- Trebuie să fie o greşeală, Castor: eu nu am trimis niciodată vreo scrisoare de scuze văduvei lui Metronius! protestă Aurelius, luându-l deoparte pe secretar ca să nu-l audă şi prea bine informata sa prietenă.

- Cum să nu, stăpâne? Îmi amintesc chiar cuvintele: *„Cine te va aduce la mine acum, când Metronius este mort? Aş vrea să mă afund în tenebrele Hadesului ca să-l readuc la viaţă!”*.

- Eşti de-a dreptul nebun! se revoltă patricianul. Eu n-aş scrie niciodată o asemenea tâmpenie!

- Tocmai de aceea am scris-o eu, semnând în locul tău: de mult bănuiam că femeia asta acţiona mai mult din propria

dorinţă decât la îndemnul soţului ei; desigur, mă feream să recunosc aşa ceva ca să nu-ţi dau satisfacţie. Oricum, tâmpită sau nu, scrisoarea şi-a făcut efectul şi acum văduva te aşteaptă cu nerăbdare, făcu secretarul cu un zâmbet larg.

- Ei, Aurelius, te-ai hotărât? veni lângă ei Pomponia. Fii atent, dacă nu mă laşi pe mine să organizez petrecerea noului consul, să ştii că nu mai vorbesc cu tine toată viaţa mea!

- Bine, bine, sunt de acord! capitulă în cele din urmă senatorul începând deja să facă planuri: înainte de toate trebuia să comunice Senatului, printr-un mesaj purtând sigiliul său personal, că accepta înalta onoare; imediat după aceea, avea să se ocupe de eliberarea unei camere în care să aibă loc fasciile lictorilor[1]...

- Puneţi-le acolo, lângă altarul zeilor familiei! spunea intendentul aflat lângă *impluvium*[2], către câţiva oameni care aduceau lespezile de marmură destinate să poarte însemnele noului rang al stăpânului. Şi mai repejor că acum trebuie să sosească şi ceilalţi cu fasciile!

- Măi da grele mai sunt! se plânse Samson unui hamal uriaş. Cine ştie cât primeşti pentru munca asta...

- M-am oferit s-o fac fără nici un ban: noul consul o să ne dea înapoi casele! îi explică namila.

- Animalul! exclamă Aurelius, recunoscându-l pe cel care era şeful amărâţilor de peste Tibru

- Ei poftim, uite pe cine văd! răspunse fierarul. Apoi, cuprins de o bănuială, aruncă o privire rapidă în jur, trecând cu privirea de la splendidul Lararium cu coloane din marmură care adăpostea altarul zeilor ocrotitori ai familiei, de la tunica de purpură brodată a senatorului la inelul cu rubin pe care-l purta pe degetul arătător.

- Să nu-mi spui că toate chestiile astea sunt ale tale! exclamă fierarul, fără să se lase câtuşi de puţin intimidat. Consulul Romei este unul de-ai noştri, cine ar fi crezut una ca asta?

- Nu mai faci pe banditul, Animalule? întrebă patricianul.

---

[1] **Fasci littori:** mănunchi de nuiele având fixată la capăt o secure. Simbolizau puterea consulilor de a da pedepse cu biciuirea sau decapitarea.

[2] **Impluvium:** bazin pătrat în pardoseala atriumului, în care se aduna apa de ploaie scursă prin *compluvium* (vezi).

- Nu, nobile consul: când mă aflu printre tâlhari, îmi vine şi mie să fur; dar dacă stăpânirea este cinstită, mă port şi eu ca un cetăţean cumsecade! Şi, apropo: *Ave*, Publius Aurelius! salută el cu braţul drept zvâcnind în sus, iar cu mâna stângă pipăindu-şi semnul secret al borfaşilor, atârnat la piept. Patricianul zâmbi şi, spre marea fericire a fierarului, răspunse la fel.

- Dar cum se face că însemnele astea au şi sosit, deşi eu încă nu am anunţat Senatului decizia mea...? Castor! strigă senatorul, intrigat, după ce se încheie complicatul schimb de amabilităţi cu Animalul.

- Da, stăpâne! se grăbi să apară secretarul.

- Nu cumva mi-ai şterpelit din nou inelul ca să scrii Curiei? îl întrebă Aurelius pe un ton aspru.

- Nici n-am avut nevoie, stăpâne: Paris a deschis cu cheia lui *arca* în care păstrezi cel de-al doilea sigiliu, în timp ce *kyria* Pomponia încălzea ceara!

- Mă nenorociţilor! tună senatorul, furios, şi din nou ar fi anunţat o pedeapsă cruntă pentru Castor dacă tocmai în clipa aceea din vestibul nu s-ar fi auzit strigătele de bucurie ale cetăţenilor care aduceau simbolurile celei mai înalte magistraturi din Roma. Printre lecticile colorate, era şi o elegantă litieră cu perdeluţele trase şi din spatele lor se putea întrezări profilul unei văduve care nu arăta deloc nefericită.

„*Sub consulatul lui Tiberius Claudius Drusus Nero şi Publius Aurelius Statius...* N-o să sune prea rău în cărţile de istorie”, se gândi senatorul şi-şi trecu degetele prin păr, cu un gest plin de orgoliu, după care se grăbi să răspundă uralelor mulţimii adunate în faţa casei.

APENDICE

ÎN UMBRA IMPERIULUI

OBICEIURI, MORAVURI ŞI CURIOZITĂŢI ALE ROMEI DIN VREMEA LUI PUBLIUS AURELIUS STATIUS

Sumar:

Incendii şi pompieri în Urbea antică

INCENDII ŞI POMPIERI ÎN URBEA ANTICĂ

Construită din materiale foarte inflamabile, Roma imperială era extrem de vulnerabilă la incendii. Ca factori de risc, la torţele cu răşină cu care era luminat oraşul noaptea, se adăugau focurile în aer liber şi plitele care ardeau pe trotuare (încălcând edictele imperiale) pentru a răspunde unor nevoi ale celor – în număr foarte mare – care nu aveau vetre în case.

Marile *insulae*, locuinţe comune foarte mari, cu patru sau cinci etaje, se înălţau lipite una de alta, în tot felul de structuri din lemn – scări, balcoane, schele, terase – şi tot din lemn erau şi fragilii pereţi care despărţeau camerele şi apartamentele. În plus, în cartierele populare, străzile şi uliţele – înţesate permanent de umbrare, cărucioare şi tarabe – erau atât de înguste, încât carul pompierilor nu reuşea să ajungă în timp util la locul incendiilor.

Augustus, conştient de pericolele care decurgeau dintr-o asemenea situaţie, s-a străduit să prevină dezastrele, înfiinţând un corp special de pază: aşa-numiţii *vigiles* nocturni. Înainte de aceasta, persoanele private erau cele care angajau pompieri, ca multimiliardarul Crassus, omul cel mai bogat din Roma, care îi trimitea să stingă incendiile doar după ce cumpăra la preţ de nimic clădirea în flăcări, sub ameninţarea că o lasă pradă focului dacă proprietarii refuzau să încheie o asemenea afacere veroasă.

Augustus a organizat un corp de gardieni publici cu un efectiv de peste şapte mii de oameni, împărţiţi în şapte *coortes*, fiecare dispunând de o cazarmă (*statio*) şi o secţie de cartier (*excubitorium*). Mai mult, a încredinţat acestor *vigiles* şi misiuni de poliţie, cum ar fi aceea de a păzi închisorile şi de a-i apăra pe locuitori de atacurile din ce în ce mai frecvente ale delincvenţilor nocturni.

Ce instrumente aveau la dispoziţie aceşti pompieri ai antichităţii care, asemenea celor din zilele noastre, deschideau drum pentru carul lor sunând dintr-un clopot mare?

Înainte de toate, erau pompele de apă (*siphones*), maşinării destul de sofisticate, capabile să scoată apa dintr-o fântână şi s-o ridice la înălţimea dorită. Cunoaştem destul de bine modul lor de funcţionare, pentru că ne-a fost expus de Vitruvius căruia îi

datorăm, de altfel, descrierea minuţioasă a unei asemenea maşinării, proiectată de Ctesibios cu trei secole înainte de Hristos. Una dintre aceste pompe poate fi văzută astăzi la Roma, în *Antiquarium* de pe colina Coelium, împreună cu modelul care explică modul ei de utilizare: maşina trebuia să fie cufundată în apă – în general, cea dintr-un bazin special sau dintr-o fântână publică – şi consta dintr-un ax care trebuia să împingă, mişcându-se înainte şi înapoi, două pistoane care puteau să deschidă sau să închidă o supapă. Acţionată de patru sau cinci *vigiles siphonarii*, pompa dădea un jet destul de înalt cu care puteau fi atacate flăcările.

În afară de *siphonarii*, corpul de *vigiles* mai cuprindea *aquarii* (care supravegheau sursele de apă) şi *emitularii* (însărcinaţi, poate, cu salvarea victimelor); alţi gardieni manevrau securi, toporişti, cosoare, fierăstraie şi târnăcoape pentru a dărâma clădirile învecinate; sau aveau saci de nisip, găleţi cu urină sau cu oţet şi pături ude (*centones*) folosite pentru a împiedica răspândirea focului.

Despre diferitele cazărmi existente în epoca imperială, cunoaştem cu certitudine doar locul în care se afla un *excubitorium* al cohortei a şaptea, în cartierul de dincolo de Tibru (într-o clădire în care au fost descoperite câteva desene legate de munca pompierilor), şi cea a unei *statio* a cohortei a cincea de lângă biserica Santa Maria in Domnica. Amplasarea celorlalte cohorte este încă obiect de studiu, dar nu lipsesc ipotezele verosimile. Un exemplu foarte bun de cazarmă a unor *vigiles* se găseşte, însă, în săpăturile arheologice de la Ostia, unde a fost descoperit un corp de gardă din perioada claudiană sau, mai probabil, din cea domiţiană.

Cu toate acestea, nu întotdeauna această organizare publică de invidiat reuşea să împiedice incendii catastrofale, cum a fost cel din anul 64 după Hristos, atribuit lui Nero. De fapt, în timp ce nu există nici o dovadă că împăratul ar fi pus foc oraşului, este sigur, în schimb, că el a fost preocupat de reconstruirea lui conform unui plan mai modern şi mai raţional, prevăzând străzi cu o lărgime mai mare, spaţii deschise şi suprafeţe de siguranţă între o clădire şi alta.

DANILA COMASTRI MONTANARI – Profil biografic al autoarei

Danila Comastri Montanari, creatoarea lui Publius Aurelius Statius, s-a născut la Bologna în 1948. Părăseşte şcoala mai devreme pentru a intra la universitate şi a trăi acolo cea mai importantă perioadă a vieţii sale.

Şi-a luat licenţa în Pedagogie şi în Ştiinţe politice, apoi, timp de douăzeci de ani, a predat şi a călătorit în toate cele patru colţuri ale lumii. În 1990 a scris primul său roman, *Mors tua*, şi de atunci s-a dedicat pe deplin prozei, în special unui gen, acela al romanului poliţist istoric, care îi permitea să îmbine principalele domenii care o interesau: studiul trecutului (în special civilizaţiile antice) şi preferinţa pentru intrigile *mystery*.

Fumătoare înrăită, apreciază băuturile alcoolice, refuză să ţină vreo dietă, frecventează staţiuni termale şi săpături arheologice, citeşte romane poliţiste, studii de istorie, clasicii latini, greci şi chinezi. Este o fanatică utilizatoare a Internetului, unde are câteva situri web. Trăieşte într-o casă mare din centrul oraşului Bologna, împreună cu soţul, fiica, două pisici, un papagal, două sute de plante, zece mii de cărţi şi cinci computere.

Cuprins

PROLOG.....7

I. Roma, anul 799 de la întemeierea Romei (anul 46 după Hristos, vara). A douăsprezecea zi înainte de Calendele lui iunie 9

II. A unsprezecea zi înainte de Calendele lui iunie.....20

III. A zecea zi înainte de Calendele lui iunie.....25

IV. A opta zi înainte de Calendele lui iunie.....37

V. A şaptea zi înainte de Calendele lui iunie.....46

VI. A şasea zi înainte de Calendele lui iunie.....49

VII. A treia zi înainte de Calendele lui iunie.....60

VIII. Ajunul Calendelor lui iunie.....64

IX. Calendele lui iunie.....71

X. A patra zi înainte de Nonele lui iunie.....78

XI. A treia zi înainte de Nonele lui iunie.....84

XII. Ajunul Idelor lui iunie.....85

XIII. Idele lui iunie.....95

XIV. A optsprezecea zi înainte de Calendele lui iulie.....98

XV. A cincisprezecea zi înainte de Calendele lui iulie.....104

XVI. A zecea zi înainte de Calendele lui iulie.....111

XVII. A noua zi înainte de Calendele lui iulie.....115

XVIII. A opta zi înainte de Calendele lui iulie.....120

XIX. Calendele lui iulie.....125

XX. A şasea zi înainte de Nonele lui iulie.....129

XXI. A cincea zi înainte de Nonele lui iulie.....133

XXII. A patra zi înainte de Nonele lui iulie.....138
XXIII. A treia zi înainte de Nonele lui iulie.....143
XXIV Ajunul Nonelor lui iulie.....147
XXV Nonele lui iulie.....159
XXVI A opta zi înainte de Idele lui iulie.....168
XXVII A şaptea zi înainte de Idele lui iulie.....180
XXVIII A şasea zi înainte de Idele lui iulie.....185
XXIX A cincea zi înainte de Idele lui iulie.....186
XXX A patra zi înainte de Idele lui iulie.....193
XXXI A treia zi înainte de Idele lui iulie.....204
XXXII Ajunul Idelor lui iulie.....208
XXXIII Idele lui iulie.....218
XXXIV A douăsprezecea zi înainte de Calendele lui august.....222
XXXV A zecea zi înainte de Calendele lui august.....244
APENDICE.....253
INCENDII ŞI POMPIERI ÎN URBEA ANTICĂ.....254
DANILA COMASTRI MONTANARI – Profil biografic al autoarei...256

În curând un nou volum din seria

MISTERE ÎN ROMA ANTICĂ. PUBLIUS AURELIUS

IN CORPORE SANO

Anul 47 d. Hr. O nenorocire, o întâmplare funestă se abate asupra comunităţii evreieşti din Urbe: tânăra Dinah, fiica negustorului Mordechai, îşi pierde viaţa, avortând un fiu ilegitim, fructul dragostei sale cu un goy, un păgân. Lovit în sentimente şi onoare, Mordechai i se adresează lui Publius Aurelius, pentru ca individul să fie găsit responsabil şi pedepsit pentru moartea lui Dinah. Publius acceptă cazul, a cărei rezolvare o vede foarte clar. Ce s-a întâmplat în realitate cu nefericita evreică? Cine este goy-ul care a lăsat-o însărcinată? Este vorba oare de o crimă?

Din seria

MISTERE ÎN ROMA ANTICĂ.
PUBLIUS AURELIUS

au mai apărut:

CAVE CANEM

În Roma primului secol de după Hristos, senatorul Publius Aurelius Statius dovedeşte o mare curiozitate pentru enigme... Epicurean convins, el nu ezită să-şi pună intuiţia în slujba prietenilor, pentru a descifra crime, acte de răzbunare şi comploturi. Secondat de Castor, sclavul său, în aceeaşi măsură grosolan şi insolent, şi de excentrica Pomponia, el îşi poartă toga cea albă în intimitatea unei *pax romana* nu chiar atât de netulburate. Plecat pentru câteva zile în vacanţă, la un prieten piscicultor, Publius Aurelius ajunge într-o casă aflată în doliu: corpul neînsufleţit al fiului cel mare a fost pescuit din bazinul cu morene. În mijlocul familiei răvăşite şi decepţionate, Aurelius presimte crima şi parfumul său de răzbunare.

MORITURI TE SALUTANT

Roma, anul 45 d.Hr. Un eveniment dramatic zguduie jocurile de gladiatori. În cursul unei lupte, steaua arenei Chelidon se prăbuşeşte la pământ, victimă a unei morţi inexplicabile, Împăratul Claudius, vechiul prieten al lui Publius Aurelius Statius, îl cheamă pe senator şi îi încredinţează misiunea de a cerceta circumstanţele morţii gladiatorului. Începe astfel o anchetă de mare risc, în timpul căreia abilitatea de detectiv a lui Publius Aurelius este pusă la grea încercare.

PARCE SEPULTO

Roma, toamna anului 45, după Hristos. Invitat de onoare la nunta Lucillei cu Octavius, fiii adoptivi ai oratorului Arrianus, senatorul Publius Aurelius descoperă cadavrul miresei într-o cadă

cu nămol folosit în cosmetică. La prima vedere, se pare că fetei i se făcuse rău. Totuşi, dacă lucrurile stăteau astfel, ce însemna acel deget al Lucillei îndreptat undeva, în sus, ca pentru a arăta înspre ceva sau cineva? După aceea, când morţile misterioase încep să se înmulţească...

CUI PRODEST?

Roma, iarna anului 46 d.Hr. Un asasin nemilos omoară pe rând sclavii din *domus* a lui Publius Aurelius. Singurele indicii pe care patricianul reuşeşte să le găsească sunt o urmă însângerată şi o piesă de *latrunculi*, vechiul şah roman. Într-adevăr, prea puţin pentru a descoperi un indiciu, o pistă, un vinovat. Aurelius, însă, nu are de ales: trebuie să joace totul pe o carte şi să-l demaşte pe ucigaş. Chiar şi cu preţul vieţii sale...

MISTERE ÎN ROMA ANTICĂ

PUBLIUS AURELIUS 5

„Aurelius se cutremură. Îl aştepta un proces pentru crimă, fără a-l mai pune la socoteală pe asasinul care atentase deja la viaţa lui..."

În decorul lumii romane a secolului I d. Hr., reconstituit cu rigoarea istoricului şi cu inefabilul pitoresc al artistului, inteligentul, cultivatul şi bogatul senator Publius Aurelius Statius este pus să dezlege misterele unor crime terifiante.

„Cultă, ironică, sofisticată şi în acelaşi timp populară, Danila Comastri Montanari a creat prin seria *Mistere în Roma antică. Publius Aurelius* un tip strălucit de roman de aventuri." *Famiglia Cristiana*

„ Publius Aurelius Statius, un detectiv în togă care nu are de ce să-l invidieze pe Sherlock Holmes." *L'Espresso*

Din seria au apărut: **Mistere în Roma antică. Publius Aurelius Cave canem; Morituri te salutant; Parce sepulto; Cui prodest?**

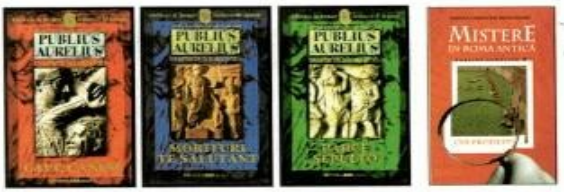

Va apărea: **In corpore sano**

www.all.ro

ISBN 978-973-8457-87-4
9789738 457874

ISBN 978-973-724-038-3
9789737 240385